

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
UNIVERSITY OF PELLOPONNESE

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΗΜΕΡΙΔΑ

«ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΓΝΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ:
ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ
ΤΩΝ ΤΥΧΕΡΩΝ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ»

ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Αθήνα, 14-01-2016

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ Π. ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ Θ. ΚΡΙΕΜΑΔΗΣ, ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Π.Μ.Σ. ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Περιεχόμενα

1.	ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	3
2.	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ & ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΗΜΕΡΙΔΑΣ ΑΝΑ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ.....	7
	1η ΤΡΑΠΕΖΑ: Οι πολιτικές οικονομίας του τζόγου: Αγορά – κράτος - ιδιωτικές εταιρίες	7
	Συμπεράσματα	7
	Προτάσεις	8
	2η ΤΡΑΠΕΖΑ: Τεχνολογικές εξελίξεις - Καινοτομία και νέες προκλήσεις στον χώρο των τυχερών παιχνιδιών.....	9
	Συμπεράσματα	9
	Προτάσεις	11
	3η ΤΡΑΠΕΖΑ: Η γοητεία του τζόγου.....	12
	Συμπεράσματα	12
	Προτάσεις	15
	4η ΤΡΑΠΕΖΑ: Εθισμός και απεξάρτηση	17
	Συμπεράσματα	17
	Προτάσεις	20
	5η ΤΡΑΠΕΖΑ: Αθλητικό στοίχημα: Ανταγωνισμός και δικαιώματα παρόχων, πρακτόρων, αθλητικών εταιριών.....	22
	Συμπεράσματα	22
	Προτάσεις	26
3.	ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΗΜΕΡΙΔΑΣ	28

1. ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ημερίδα που διοργάνωσε το Τμήμα Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου με θέμα «Τυχερά παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης: Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών» φιλοξένησε, κατά τη διάρκεια των εργασιών της, πολιτικούς προϊστάμενους του Υφυπουργείου Αθλητισμού και των αρμόδιων φορέων του κράτους, βουλευτές από τα κόμματα του Ελληνικού Κοινοβουλίου καθώς και εκπροσώπους της Πανεπιστημιακής Κοινότητας, των παρόχων τυχερών παιγνίων στην Ελλάδα και άλλων εμπλεκόμενων φορέων.

Οι εργασίες της ημερίδας εστίασαν το ενδιαφέρον τους κυρίως στην επιχειρηματική δραστηριότητα των τυχερών παιγνίων στην Ελλάδα, στη σχέση τους με τον αθλητισμό και τα αθλητικά γεγονότα, στο ρόλο των μέσων μαζικής ενημέρωσης στη διάδοση και μετάδοση των πληροφοριών, στις δράσεις πρόληψης και αντιμετώπισης του παράνομου στοιχηματισμού όπως και στην προβληματική ενασχόληση με τα τυχερά παίγνια και στις δυνατότητες διερεύνησης, πρόληψης και αντιμετώπισης των εξαρτήσεων από αυτά σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο.

Οι προτάσεις που διατυπώθηκαν από φορείς του κράτους, της αγοράς και των επιστημών διαμορφώνουν για πρώτη φορά στην Ελλάδα, ένα πλαίσιο κοινής βάσης για την υγιή ανάπτυξη μιας επιχειρηματικής δραστηριότητας που επηρεάζεται, όπως κάθε άλλη, από την οικονομική κρίση αλλά και για την κατανόηση, πρόληψη και αντιμετώπιση παθογενειών που δημιουργούνται από την παθολογική ενασχόληση του κοινού με τα τυχερά παιχνίδια και την, από κοινού, σύμπραξη όλων των φορέων για την ανάδειξη του υπεύθυνου παιχνιδιού από τους πολίτες.

Τα τυχερά παίγνια αποτελούν έκφραση της ανθρώπινης συμπεριφοράς που συνδέεται και με την αθλητική δραστηριότητα, με στόχο την ψυχαγωγία και τη διασκέδαση, σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο, ήδη από την εποχή των αρχαίων χρόνων και σε διαφορετικά πολιτισμικά πλαίσια. Παράλληλα τα τυχερά παίγνια, αποτελούν επιχειρηματική δραστηριότητα με υψηλούς τζίρους και κέρδη και με εξειδικευμένο

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

ανθρώπινο δυναμικό που καλύπτει ένα ευρύ φάσμα ειδικοτήτων (εξυπηρέτηση πελατών, διαφήμιση και marketing, διοίκηση κλπ.).

Η ανάπτυξη των τυχερών παιγνίων, σε παγκόσμιο επίπεδο, επιχειρείται, πέρα από νόμιμους, και με παράνομους τρόπους διαμορφώνοντας μια παράλληλη παράνομη αγορά τυχερών παιχνιδιών, της οποίας οι κύκλοι εργασιών σχετίζονται με σειρά λοιπών παράνομων δραστηριοτήτων (τρομοκρατία, μαύρο χρήμα και έσοδα από παράνομες δραστηριότητες). Τα μεγάλα οικονομικά μεγέθη που χαρακτηρίζουν αυτή την επιχειρηματική δραστηριότητα φαίνεται ότι επηρεάζουν και το ίδιο το αθλητικό γεγονός και την έκβασή του ενώ αποτελούν, σε μια εποχή οικονομικής κρίσης, έσοδο που χάνεται από τα κρατικά ταμεία. Παρατηρείται έτσι σε διεθνές επίπεδο απόπειρα νόθευσης αθλητικών αγώνων όπως το ποδόσφαιρο αλλά και άλλων ατομικών και ομαδικών με συμμετοχή ατόμων από το χώρο του αθλητισμού, των μμε κλπ. Σειρά παρόμοιων περιστατικών έχουν διαπιστωθεί και τεθεί υπό διερεύνηση από τις αρμόδιες αθλητικές αρχές όπως η UEFA, FIFA κλπ. Σύμφωνα με τις απόψεις των εταιριών στοιχηματισμού, αυτές οι παρεμβατικές πρακτικές αλλοίωσης του αποτελέσματος ενός αγώνα σχετίζονται με τη δράση του παράνομου τζόγου. Σε κάθε περίπτωση τονίστηκε η ύπαρξη νομικού πλαισίου που άπτεται αυτών θεμάτων και προβλέπει την τιμωρία διοικητικών παραγόντων και λοιπών που εμπλέκονται σε τέτοιου είδους συμπεριφορές.

Οι νέες τεχνολογίες πληροφορίας και ιδιαίτερα το διαδίκτυο καθιστούν την πρόσβαση σε ψυχαγωγικά και τυχερά παίγνια συνεχή, εύκολη και σε μόνιμη βάση διευκολύνοντας τους παίκτες σε αυτή την ασχολία. Παράλληλα εγείρονται σειρά προβλημάτων και κινδύνων, σχετικά με την παθολογική ενασχόληση με τα τυχερά παίγνια, ενηλίκων παικτών και ευάλωτων κοινωνικών ομάδων όπως τα παιδιά, καθώς οι παίκτες δεν ζημιώνονται μόνο οικονομικά αλλά διαταράσσεται και η ψυχική υγεία τους. Τόσο το κράτος όσο και οι πανεπιστημιακοί φορείς λαμβάνουν μέτρα για τη διερεύνηση του προβλήματος της παθολογικής ενασχόλησης με τα τυχερά παίγνια και την προώθηση μιας υγιούς παικτικής συμπεριφοράς που βασίζεται στο υπεύθυνο παιχνίδι.

Ιδιαίτερα στην σημερινή εποχή της οικονομικής κρίσης το φαινόμενο της ενασχόλησης με τα τυχερά παίγνια είναι περισσότερο καθολικό και χρήζει ιδιαίτερης

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

προσοχής, καθώς όλο και περισσότεροι πολίτες δαπανούν χρόνο και χρήματα με στόχο, πέρα από την ψυχαγωγία, την ελπίδα και προσδοκία να αποκομίσουν άμεσα οικονομικά οφέλη που θα βελτιώσουν την οικονομική τους κατάσταση.

Το ελληνικό κράτος και η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θεσπίσει σχετικούς ελεγκτικούς φορείς για την ρύθμιση της αγοράς τυχερών παιγνίων καθώς και φορείς πρόληψης, αντιμετώπισης και προστασίας από την παραπληροφόρηση των παικτών, την παθολογική ενασχόληση με τα τυχερά παίγνια και τη διάδοση των κανόνων της υπεύθυνης παικτικής δραστηριότητας, αλλά χρειάζεται ακόμη μεγαλύτερη προσπάθεια και συνεργασία προς αυτή την κατεύθυνση για την βελτιστοποίηση των αποτελεσμάτων.

Σε αυτή την κατεύθυνση λειτουργεί η Ε.Ε.Ε.Π., το Κ.Ε.Θ.Ε.Α. Α', το «18 Άνω», οι οποίοι συνεργάζονται οριζόντια με λοιπούς φορείς της Δημόσιας Διοίκησης. Αυτό που φαίνεται να απαιτείται είναι μεγαλύτερη οριζόντια επικοινωνία μεταξύ των διαφορετικών φορέων και ενίσχυσή τους με λοιπούς φορείς του κράτους και της αγοράς που σχετίζονται με το ζήτημα έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η κατά το δυνατόν πιο άμεση, αποτελεσματική και σφαιρική αντιμετώπιση του φαινομένου με έμφαση στην έγκαιρη και έγκυρη πληροφόρηση και εκπαίδευση όλων των εμπλεκόμενων μερών.

Παράλληλα τα Ελληνικά Πανεπιστήμια με εξειδικευμένα τμήματα όπως το Τμήμα Διαχείρισης και Οργάνωσης Αθλητισμού, του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου έχουν τη δυνατότητα να προσφέρουν θεωρητική και πρακτική κατάρτιση σε επαγγελματίες του χώρου ενώ η ερευνητική τους δραστηριότητα μπορεί να υποστηρίξει ιδιαίτερα τη χάραξη στρατηγικών αντιμετώπισης σειράς θεμάτων που άπτονται της αγοράς τυχερών παιγνίων στην Ελλάδα όπως κοινωνιο-ψυχολογικοί παράγοντες, διοικητικά και οικονομικά στοιχεία, εκπαίδευση επαγγελματιών, στρατηγική διαμόρφωσης υπεύθυνου στοιχηματισμού και εν γένει στη διαμόρφωση μακροχρόνιας στρατηγικής στο αντικείμενο των ψυχαγωγικών και τυχερών παιγνίων.

Ο ρόλος των παραγόντων της αγοράς στη διασφάλιση της τήρησης του κανονιστικού πλαισίου και της προστασίας των παικτών-πελατών από παραπλανητικές διαφημίσεις και παθογένειες που προκαλεί η προβληματική ενασχόληση με τα τυχερά παίγνια είναι ιδιαίτερα σημαντικός. Η υπεύθυνη και νόμιμη επιχειρηματική

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παιγνία στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

δραστηριοποίηση των παρόχων τυχερών παιγνίων και η συνεχής συνεργασία τους με τους αρμόδιους φορείς του κράτους και του αθλητισμού διασφαλίζουν τόσο τον υγιή ανταγωνισμό όσο και την επιχειρηματική ανάπτυξη του κλάδου πάντα με σεβασμό στα δικαιώματα του παίκτη-καταναλωτή.

Μπορεί έτσι να διαμορφωθεί ένα συμπαγές αξιόπιστο μέτωπο αντιμετώπισης από κοινού κράτους, φορέων, πανεπιστημίων και ιδιωτικών επιχειρήσεων του παράνομου τζόγου και των συνεπειών του τόσο στην ψυχική υγεία των παικτών όσο και στον έλεγχο των διαφυγόντων κερδών για το κράτος από την παράνομη ανάπτυξη αυτής της δραστηριότητας.

2. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ & ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΗΜΕΡΙΔΑΣ ΑΝΑ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

1η ΤΡΑΠΕΖΑ: Οι πολιτικές οικονομίας του τζόγου: Αγορά – κράτος - ιδιωτικές εταιρίες

Συμπεράσματα

1. Τα τυχερά παίγνια αποτελούν κλάδο της ελληνικής οικονομίας και τομέα φορολόγησης από το κράτος προς αύξηση των δημοσιονομικών του εσόδων.

2. Η αγορά των τυχερών παιγνίων στην Ελλάδα, παρά την ύπαρξη νομοθεσίας και των σχετικών ελεγκτικών και ρυθμιστικών δομών, παραμένει αρρυθμιστη προκαλώντας σοβαρά προβλήματα στην εύρυθμη επιχειρηματική δραστηριότητα, στην απώλεια εσόδων για το κράτος αλλά και στη συνοχή του κοινωνικού συνόλου.

3. Η διαφημιστική προβολή των τυχερών παιγνίων από τους ιδιώτες παρόχους προωθεί ακόμη περισσότερο την ενασχόληση με το τζόγο ενώ ειδικά για το στοιχηματισμό φαίνεται ότι σχετίζεται με την πιθανή αλλοίωση ενός αθλητικού γεγονότος, αποκόπτοντας το αθλητικό θέαμα από το φίλαθλο πνεύμα και προωθώντας το πάθος για το κέρδος ακόμη και με αθέμιτα μέσα και παρεμβάσεις.

4. Η επιχειρηματική δραστηριοποίηση των νόμιμων παρόχων πραγματοποιείται σε ρυθμισμένες αγορές όπου προωθείται ο υγιής ανταγωνισμός. Η μεγιστοποίηση των κερδών των παρόχων αποτελεί μεν στόχο αλλά προβλήματα όπως η παθολογική ενασχόληση με το προϊόν που παρέχουν και τα στημένα αθλητικά γεγονότα αποτελούν τροχοπέδη στην επιχειρηματική τους ανάπτυξη. Το κράτος πρέπει να αναπτύξει πολιτικές ρύθμισης προς την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων έτσι ώστε να ενισχύεται η αξιοπιστία των αθλητικών γεγονότων.

5. Η απαγόρευση διαφήμισης ελκυστικών προϊόντων από τους νόμιμους παρόχους προς τους πελάτες τους, οδηγεί τους τελευταίους σε αναζήτηση προϊόντων στην παράνομη αγορά τυχερών παιγνίων που ανθεί στο διαδίκτυο.

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχέρα Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

6. Είναι αναγκαία η ύπαρξη πρόληψης για τη διαμόρφωση μακροχρόνιας στρατηγικής διαφημιστικής προβολής και αδειοδότησης. Στην αντίθετη περίπτωση η αγορά στην Ελλάδα θα συνεχίζει να παραμένει αρρυθμιστη με υψηλά ποσά διαφυγόντων κερδών για το κράτος και οι παίκτες-πελάτες θα είναι εκτεθειμένοι στην παράνομη αγορά.

7. Η μεταβατική διάταξη που προβλέπει η νομοθεσία για τις προσωρινές άδειες στοιχηματισμού στο διαδίκτυο δημιουργεί προβλήματα και πρέπει άμεσα να ολοκληρωθεί η διαδικασία αδειοδότησης καθώς η αγορά του τζόγου μετατοπίζεται ραγδαία από το επίγειο στο διαδικτυακό περιβάλλον.

8. Παρατηρούνται εταιρίες που δραστηριοποιούνται στο διαδίκτυο και επί της ουσίας διαθέτουν και επίγεια δυνατότητα στοιχηματισμού. Η ελληνική αστυνομία επιλαμβάνεται συνεχώς παρόμοιες υποθέσεις.

9. Σε πρακτικό επίπεδο η προσπάθεια νομικής πρόληψης του παράνομου τζόγου στο διαδίκτυο με την απαγόρευση των ip των παράνομων παρόχων δεν είναι αποτελεσματική λόγω της φύσης του διαδικτύου.

10. Οι παίκτες που χρειάζονται μεγαλύτερη προστασία και που μπορεί να στραφούν στον παράνομο διαδικτυακό στοιχηματισμό ελλείψει ενδιαφέροντος στο νόμιμο περιβάλλον, είναι εκείνοι που παρουσιάζουν υψηλότερη συχνότητα στοιχηματισμού και με υψηλά χρηματικά ποσά.

11. Η φορολόγηση των τυχερών παιγνίων στην Ελλάδα (30% στα τυχερά παίγνια και 10% στους καταναλωτές) φαίνεται να διευκολύνει αντί να αποτρέπει τον παράνομο τζόγο.

12. Το νομικό πλαίσιο και το πλαίσιο ρύθμισης υπάρχει αλλά παρουσιάζει χρονική καθυστέρηση σε σχέση με την ανάπτυξη αυτής της δραστηριότητας.

Προτάσεις

1. Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα πρέπει να προωθηθεί η διαμόρφωση ενός κοινού ρυθμιστικού πλαισίου για όλες τις χώρες-μέλη.

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παιγνία στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

2. Η συνετή φορολόγηση θα επιτρέψει στους παράνομους παρόχους να λειτουργήσουν σε νόμιμο πλαίσιο προωθώντας ένα ρυθμισμένο περιβάλλον επιχειρηματικής δραστηριότητας.

3. Κρίνεται απαραίτητη η διαμόρφωση σαφούς και ορθολογικού κανονιστικού πλαισίου σχετική με την αποτελεσματική διαφημιστική προβολή των τυχερών παιγνίων από τους παρόχους με περιορισμό της γραφειοκρατίας και προσέλκυση του καταναλωτή στο νόμιμο τυχερό παίγνιο.

4. Κρίνεται απαραίτητη η διαμόρφωση σταθερού κανονιστικού πλαισίου σχετικά με την δραστηριοποίηση του επενδυτικού κόσμου στη συγκεκριμένη αγορά. Αυτό διασφαλίζεται καλύτερα με την ανάπτυξη μακροχρόνιας στρατηγικής αδειοδότησης έναντι των υφιστάμενων προσωρινών αδειών.

5. Πρέπει να αξιοποιηθεί η εμπειρία άλλων χωρών με επιτυχημένες και αποτυχημένες προσπάθειες ρύθμισης της αγοράς στην Ευρώπη έτσι ώστε να αναπτυχθούν επικαιροποιημένες καλές πρακτικές εφαρμογής στην Ελλάδα και να μην επαναληφθούν λάθη του παρελθόντος.

2η ΤΡΑΠΕΖΑ: Τεχνολογικές εξελίξεις - Καινοτομία και νέες προκλήσεις στον χώρο των τυχερών παιχνιδιών

Συμπεράσματα

1. Η αγορά των τυχερών παιγνίων στην Ελλάδα από το 2000, που ξεκίνησε η μετοχοποίηση του κρατικού ΟΠΑΠ, και μέχρι σήμερα έχει φθάσει στο ποσό των 10 δις ευρώ.

2. Η οικονομική κρίση μπορεί να ωθεί πολίτες σε αυξημένη παικτική συμπεριφορά στην αρχή της εξέλιξής της. Προοδευτικά μειώνεται καθώς οι παίκτες παίζουν στο περιθώριο του εισοδήματός τους, εκτός αν πρόκειται για παθολογικούς.

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παιγνία στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

3. Υπήρξε καθυστέρηση της πολιτείας, παρά τις σχετικές εισηγήσεις ήδη από το 2004, στην λήψη μέτρων και στρατηγικών ρύθμισης της αγοράς όπως η δημιουργία ρυθμιστικής αρχής εποπτευόμενης από το κράτος.

4. Η ρυθμιστική αρχή που δημιουργήθηκε σταδιακά ανεξαρτητοποιήθηκε με σχετικές διατάξεις μετά το 2012 ενώ δεν λειτούργησε στα πλαίσια μιας Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής όπου οι εταίροι στην αγορά των τυχερών παιγνίων θα συνεργάζονταν μεταξύ τους.

5. Η συμβουλευτική επιτροπή που δημιουργήθηκε προς υποστήριξη της ρυθμιστικής αρχής και περιελάμβανε φορείς από όλα τα εμπλεκόμενα μέρη της αγοράς και του κράτους δεν συγκροτήθηκε και δεν λειτούργησε ποτέ.

6. Αυτή η απουσία συμβουλευτικής επιτροπής με συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων μερών είχε ως αποτέλεσμα την έλλειψη ανάπτυξης στρατηγικής πρόληψης για τον παθολογικό τζόγο, αντιμετώπισης του παράνομου τζόγου και ρύθμισης της αναδυόμενης αγοράς.

7. Τα προβλήματα λειτουργίας της ρυθμιστικής αρχής σχετίζονται με το νομικό πλαίσιο από το οποίο προέκυψε και τη μη λειτουργία των υποστηρικτικών οργάνων.

8. Το κράτος χάνει από τον παράνομο τζόγο στην Ελλάδα που, σύμφωνα με τις αναφορές του αρμόδιου Υφυπουργού, είναι 6 δις ευρώ ενώ μπορεί να έχει έσοδα κατά το έλασσον 400 εκ. ευρώ.

9. Ο παράνομος τζόγος αναπτύσσεται με πολύ μεγάλη ταχύτητα καθώς παρατηρείται ότι οτιδήποτε που δεν αναπτύσσεται νόμιμα αναπτύσσεται με παράλληλο παράνομο τρόπο.

10. Η τεχνολογική και διοικητική οργάνωση και ρύθμιση της αγοράς θα αποφέρει στο κράτος έσοδα 3-4 δις ευρώ που αυτή τη στιγμή χάνονται.

11. Η εισαγωγή προτύπων (standards) στη βιομηχανία των τυχερών παιγνίων μπορεί να ενισχύσει την καινοτομία και την παραγωγικότητα, να προσφέρει καλύτερη οργάνωση, ικανοποίηση του πελάτη και αύξηση των κερδών των παρόχων.

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

12. Οι μεγάλοι διεθνείς και ευρωπαϊκοί οργανισμοί που ασχολούνται με τα τυχερά παίγνια έχουν υιοθετήσει σειρά προτύπων όπως για τον υπεύθυνο στοιχηματισμό, ενισχύουν και προωθούν την εφαρμογή τους από τους παρόχους.

13. Οι πάροχοι τυχερών παιγνίων παρέχουν επί της ουσίας υπηρεσίες οι οποίες υπόκεινται σε φορολόγηση όπως κάθε άλλη συναφής δραστηριότητα.

14. Ο αποτελεσματικός έλεγχος του παράνομου τζόγου και η φορολόγησή του με τεχνολογική υποστήριξη μπορεί να λειτουργήσει και να αποτελέσει σημαντική εναλλακτική πρόταση στη λήψη άλλων δημοσιονομικών μέτρων που επιβαρύνουν τους πολίτες.

15. Η ανάλυση μεγάλου όγκου διαφορετικών δεδομένων που παράγονται σε πραγματικό χρόνο αποτελεί ραγδαία τεχνολογική εξέλιξη. Η λήψη αποφάσεων θα βασίζεται στην επεξεργασία αυτών των βάσεων δεδομένων ενώ υπάρχει πλέον δυνατότητα για διατύπωση προβλέψεων. Αυτή η τεχνολογική εξέλιξη μπορεί να είναι εξαιρετικά υποστηρικτική στην ανάπτυξη και οργάνωση του κλάδου των τυχερών παιγνίων.

Προτάσεις

1. Κρίνεται αναγκαίο να τεθεί σε λειτουργία η συμβουλευτική επιτροπή που θα υποστηρίζει την ρυθμιστική αρχή του κράτος για τα τυχερά παίγνια.

2. Η υπάρχουσα νομοθεσία εθνική και ευρωπαϊκή με σχετική περιγραφή της τεχνολογίας, μπορεί να υποστηρίξει τη διασύνδεση των ταμειακών μηχανών με τα παιγνιομηχανήματα, με τα τυχερά και τα ψυχαγωγικά παίγνια.

3. Οι πάροχοι θα πρέπει να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης μέσα από παίγνια κοινωνικής αλληλεγγύης.

4. Ο έλεγχος της διασποράς τυχερών παιγνίων σε όλη την Ελλάδα και η αποτροπή της μετατροπής της χώρας σε καζίνο, μπορεί να αντιμετωπιστεί με προσδιορισμό συγκεκριμένων τόπων παικτικής δραστηριότητας με τη συμβολή της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

5. Κρίνεται αναγκαία η εφαρμογή των επιστημονικών αρχών του management και marketing και της οικονομικής διαχείρισης και ελέγχου.
6. Κρίνεται αναγκαία η εισαγωγή προτύπων (standards) από τους παρόχους σύμφωνα με τα σχετικά πρότυπα που έχουν ήδη υιοθετηθεί και εφαρμόζονται διεθνώς από τους σχετικούς οργανισμούς και ενώσεις που ασχολούνται με τα τυχερά παίγνια.
7. Είναι αναγκαία η ύπαρξη πρόβλεψης ειδικών προτύπων όπως αυτό που αφορά στην ηλεκτρομαγνητική συμβατότητα και σχετίζεται με τις παρεμβολές στην ομαλή λειτουργία ενός παιγνιομηχανήματος.
8. Η αποτελεσματικότερη φορολόγηση των παρόχων θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη της τα διαφορετικά, από τεχνικής άποψης, είδη παιγνιομηχανών.
9. Διασφάλιση της προστασίας των προσωπικών δεδομένων των παικτών και εν γένει των πληροφοριακών δεδομένων που ανταλλάσσονται με ηλεκτρονικό τρόπο.
10. Οι πάροχοι θα πρέπει να επενδύσουν σε υπηρεσίες επεξεργασίας και ανάλυσης μεγάλου όγκου δεδομένων (big data) που προέρχονται από την παικτική δραστηριότητα. Έτσι μπορούν να προσφέρουν προσωποποιημένη εμπειρία στους παίκτες, να διαμορφώσουν μοντέλα παικτικής συμπεριφοράς αλλά ακόμη και να ανιχνεύσουν την απάτη σε πραγματικό χρόνο ή την παθολογική παικτική συμπεριφορά.

3η ΤΡΑΠΕΖΑ: Η γοητεία του τζόγου

Συμπεράσματα

1. Οι προσδοκίες διάκρισης ατόμων και κοινωνικών ομάδων δε μπορούν να μείνουν ανεπηρέαστες από την υπάρχουσα κοινωνική και οικονομική κρίση. Η εκπλήρωση των προσδοκιών οδηγεί αρκετές φορές στην αναζήτηση εύκολων και άμεσων μορφών πλουτισμού και κοινωνικής ανέλιξης όπως ο αθλητικός στοιχηματισμός, νόμιμος και παράνομος.
2. Οι νέοι και άλλες κοινωνικές ομάδες επηρεάζονται από τις διαφημιστικές καμπάνιες τυχερών παιγνίων, ιδιαίτερα στον ανοικτό χώρο του διαδικτύου.

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

3. Πλέον ο παράνομος τζόγος, σύμφωνα με τα στοιχεία, υπερκαλύπτει τον νόμιμο τζόγο με το μεγαλύτερο ποσοστό αυτού να αφορά στο άθλημα του ποδοσφαίρου.

4. Ο ρόλος των media και οι ευθύνες των δημοσιογράφων στη μετάδοση της πληροφορίας στην αγορά παιγνίων αποτελεί σημαντικό παράγοντα που πρέπει να μελετηθεί και να ληφθεί υπόψη στις πολιτικές.

5. Οι προτάσεις που έχουν μέχρι σήμερα υποβληθεί μέσα από τις επίσημες ενώσεις αθλητικών συντακτών δεν έχουν υιοθετηθεί καθώς τα οικονομικά συμφέροντα στο χώρο των τυχερών παιγνίων είναι πολλά λόγω των υψηλών κερδών.

6. Η δημοσιογραφική κοινότητα γίνεται γνώστης απόρρητων πληροφοριών τις οποίες και μπορούν να χρησιμοποιήσουν για ίδια χρήση, να τις παρέχουν σε εταιρίες, παρόχους ή σε οποιοδήποτε τρίτο και να στοιχηματίσουν έχοντας ασφαλείς πληροφορίες. Οι δημοσιογράφοι είναι γνώστες off the record πληροφοριών που δεν δημοσιεύονται αλλά μπορούν να αξιοποιηθούν σε επίπεδο στοιχηματισμού.

7. Το ξέπλυμα μαύρου χρήματος πλέον συνδέεται με το χώρο του στοιχηματισμού και του εμπορίου ανθρωπίνων οργάνων σε σχέση με το παρελθόν που σχετιζόταν με το εμπόριο όπλων και ναρκωτικών. Ειδικά για τον στοιχηματισμό δεν προσδιορίζεται γεωγραφικά.

8. Πολλές εταιρίες και πάροχοι στοιχηματισμού δεν συνεργάζονται με επαγγελματίες δημοσιογράφους που τηρούν τους κανόνες δεοντολογίας του επαγγέλματος με αποτέλεσμα να αναπαράγονται πληροφορίες αναξιόπιστες και παραπλανητικές είτε από άγνοια είτε εσκεμμένα.

9. Σε παγκόσμιο επίπεδο αλλά και στην Ελλάδα έχουν ξεκινήσει νομικές διαδικασίες και λήψη νομικών μέτρων από παίκτες-πελάτες απέναντι σε δημοσιογράφους για παραπληροφόρηση.

10. Το ΚΕΘΕΑ Α', αποτελεί φορέα εξατομικευμένης υποστήριξης των παθολογικών παικτών στη διαδικασία απεξάρτησής τους από τον τζόγο και οργάνωσης της μεταθεραπευτικής τους φροντίδας.

11. Η προσέλευση όσων επιθυμούν θεραπεία από τον παθολογικό τζόγο στα προγράμματα υποστήριξης του ΚΕΘΕΑ Α', είναι εθελοντική ενώ παρέχεται υποστηρικτική

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχικά Παιγνία στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

θεραπεία στο οικογενειακό τους περιβάλλον. Η θεραπεία απευθύνεται σε ενήλικους παίκτες αλλά και σε ανήλικα άτομα.

12. Η προβληματική ενασχόληση με τα τυχερά παίγνια περιγράφεται με εμμονική συμπεριφορά, χαρακτηρίζεται από απώλεια αίσθησης χρόνου και οικονομικού ορίου δαπάνης, παραμέληση βασικών καθημερινών λειτουργιών, αποξένωση από το οικείο οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον και σε ορισμένες περιπτώσεις αυξημένη επιθετικότητα και βίαιες ενέργειες.

13. Οι παθολογικοί παίκτες προχωρούν σε ορισμένες περιπτώσεις και στην τέλεση ποινικών αδικημάτων.

14. Στο πλαίσιο του ΚΕΘΕΑ Α', υποστηρίζεται το υπεύθυνο παιχνίδι όπου ο παίκτης παίζει για διασκέδαση δαπανώντας ένα προκαθορισμένο ποσό και για συγκεκριμένη ώρα.

15. Το υπεύθυνο παιχνίδι θα πρέπει να προωθείται και από τους ίδιους τους παρόχους στα πλαίσια της ανάπτυξης της κοινωνικής ευθύνης τους απέναντι σε πελάτες-καταναλωτές και εν γένει στο κοινωνικό σύνολο.

16. Η ελεγχόμενη παικτική συμπεριφορά κατά το υπεύθυνο παιχνίδια χαρακτηρίζεται από χρονικά και οικονομικά όρια στην ενασχόληση με τα τυχερά παίγνια και πάντα υπό ήπια συναισθηματική κατάσταση που διευκολύνει τον αυτοέλεγχο και αυτοοριοθέτηση του παίκτη.

17. Οι νέες ταμειακές μηχανές διασυνδέονται με τη ΓΓΠΣ στέλνοντας τα δεδομένα τους σε πραγματικό χρόνο στο κέντρο πληροφορικής του Υπουργείου Οικονομικών.

18. Οι ΑΔΗΜΕ είναι ταμειακές μηχανές που έχουν εκτυπωτή αλλά δεν έχουν πληκτρολόγιο και οι οποίες καθοδηγούνται από κάποιο άλλο σύστημα. Αυτό το σύστημα μπορεί να είναι Η/Υ, ταξίμετρο, καθώς και οποιοδήποτε παιγνιομηχάνημα. Κατά τη στιγμή που ξεκινάει ένα παιγνιομηχάνημα να παίζει ο ΑΔΗΜΕ μπορεί να συλλέγει τα δεδομένα και να τα στέλνει στο κέντρο πληροφορικής του Υπ. Οικονομικών.

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

19. Τα δεδομένα που συλλέγει μέσω της διασύνδεσης των ταμειακών μηχανών το Υπ. Οικονομικών, είναι η πλήρης ανάλυση της κάθε συναλλαγής δηλαδή στοιχεία ΦΠΑ, καθαρή αξία, ώρα και ημερομηνία.

20. Για τα στοιχεία που αποστέλλονται στο κέντρο πληροφορικής του Υπ. Οικονομικών υπάρχει αυθεντικοποίηση και κρυπτογράφηση.

21. Ένα ΑΔΗΜΕ συνδεδεμένο σε ένα παιγνιομηχάνημα περιλαμβάνει στοιχεία ημερομηνίας, ώρας έκδοσης, ΑΦΜ εκδότη, κάρτα αποδείξεων και καθαρή αξία ΦΠΑ. Αυτή η ανάλυση προσφέρει πλήρη γνώση για κάθε κατάσταση για το χρόνο έκδοσης κάθε απόδειξης και το χρόνο που παίχθηκε κάθε παιχνίδι περιορίζοντας την φοροδιαφυγή.

Προτάσεις

1. Χρειάζεται ένα κανονιστικό πλαίσιο ρύθμισης των τυχερών παιγνίων στο διαδίκτυο που θα προλαμβάνει παθολογικές συμπεριφορές χωρίς όμως να αποτρέπει μια κοινωνική λειτουργία όπως ο αθλητικός στοιχηματισμός.

2. Χρειάζεται η ανάπτυξη αντισταθμιστικών ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων για τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.

3. Οι δημοσιογράφοι που εμπλέκονται με συγκεκριμένα αθλήματα να μην έχουν το δικαίωμα στοιχηματισμού στα εν λόγω αθλήματα. Διότι ακόμη και εάν υποθεθεί ότι μπορούν να στοιχηματίζουν σε όνομα άλλων, ακόμη και εφόσον συμβεί, θα μειωθεί ο στοιχηματισμός σε ποσοστό άνω του 60-70%.

4. Όλοι οι εμπλεκόμενοι σε κάποιο άθλημα, προπονητές, αθλητές, ιατρικό προσωπικό, να μην μπορούν να στοιχηματίζουν επώνυμα διότι γίνονται γνώστες απόρρητων πληροφοριών τις οποίες και μπορούν να χρησιμοποιήσουν για δική τους χρήση, να τις παρέχουν σε εταιρίες, παρόχους ή σε οποιοδήποτε τρίτο και να στοιχηματίσουν έχοντας ασφαλείς πληροφορίες.

5. Πρέπει να ληφθούν μέτρα παύσης/απαγόρευσης του online στοιχηματισμού..

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

6. Οι αθλητικοί δημοσιογράφοι θα πρέπει να φέρουν επίσημα την ιδιότητα του επαγγελματία δημοσιογράφου και οι πληροφορίες που παρέχουν να βασίζονται σε πρωτογενή ρεπορτάζ τηρώντας το σχετικό κώδικα δεοντολογίας.

7. Οι εταιρίες-πάροχοι θα πρέπει να συνεργάζονται με επαγγελματίες δημοσιογράφους και να δίνουν έμφαση στην εγκυρότητα και αξιοπιστία των πληροφοριών που προβάλλουν.

8. Χρειάζεται διεθνής συνεργασία οργάνωσης του κανονιστικού πλαισίου όπως και ο στοιχηματισμός να γίνεται σε νόμιμα και ασφαλή πλαίσια. Σε αυτή τη βάση είναι απαραίτητη η συνεργασία των παρόχων, της πανεπιστημιακής κοινότητας και του δημοσιογραφικού κόσμου έτσι ώστε να προστατεύονται οι ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες όπως οι ανήλικοι.

9. Υποστήριξη των παθολογικών παικτών, ενηλίκων και ανηλίκων, καθώς και των οικογενειών τους από εξειδικευμένες δομές απεξάρτησης, όπως το ΚΕΘΕΑ Α'.

10. Προώθηση του υπεύθυνου παιχνιδιού από τους παρόχους τυχερών παιγνίων και ενημέρωση του κοινού για τη σημασία του υπεύθυνου στοιχηματισμού και τα μέτρα πρόληψης.

11. Οι υπηρεσίες του Υπ. Οικονομικών είναι έτοιμες, εφόσον αποφασισθεί, να εξυπηρετήσουν τη διασύνδεση των παιγνιομηχανημάτων με το κέντρο πληροφορικής έτσι ώστε να υπάρχει πλήρης καταγραφή και έλεγχος κάθε συναλλαγής που γίνεται στο χώρο των τυχερών παιγνίων.

12. Ανάπτυξη μεθοδολογιών αυστηρών ethical rules για τη μείωση της διάστασης του προβλήματος του παθολογικού τζόγου.

4η ΤΡΑΠΕΖΑ: Εθισμός και απεξάρτηση

Συμπεράσματα

1. Η προβληματική και παθολογική ενασχόληση με τα τυχερά παίγνια συγκρίνεται με την εξάρτηση και τον εθισμό από ναρκωτικές ουσίες, επηρεάζοντας βιολογικά το άτομο.

2. Ο παθολογικός παίκτης παρουσιάζει στερητικά συμπτώματα, ψυχοπαθολογικές διαταραχές και αντιμετωπίζει προβλήματα δυσλειτουργίας στο κοινωνικό του περιβάλλον.

3. Η Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ένωση Λοταριών έχει λάβει μέτρα με κανονιστικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση της παθολογικής ενασχόλησης με τα τυχερά παίγνια και εκπονεί συχνές έρευνες για την πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου ειδικά για τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες όπως οι ανήλικοι.

4. Το υπεύθυνο παιχνίδι αφορά στην έρευνα, εκπαίδευση εργαζομένων και πωλητών τυχερών παιγνίων σε online-offline περιβάλλον, στο σχεδιασμό του παιχνιδιού, στα διαδικτυακά παιχνίδια, στη διαφήμιση και στο υπεύθυνο marketing, στην εκπαίδευση κοινού-παικτών, στην παραπομπή σε θεραπεία, στην υποβολή εκθέσεων και μετρήσεων για τις πολιτικές και στον ορισμό των πολιτικών αυτών για το μέλλον.

5. Οι πάροχοι-εταιρίες είναι υποχρεωμένες να εκπαιδεύουν τους εργαζόμενους, στην κατανόηση του υπεύθυνου παιχνιδιού και την παθολογίας που μπορεί να επιφέρει η προβληματική ενασχόληση με αυτό.

6. Οι πάροχοι-εταιρίες είναι υποχρεωμένες σε ανανέωση των στοιχείων των προγραμμάτων τους, με πρόσφατες πληροφορίες και συστηματικά, έτσι ώστε ο ίδιος ο εργαζόμενος να είναι φορέας των πολιτικών του υπεύθυνου παιχνιδιού.

7. Οι πάροχοι-εταιρίες είναι υποχρεωμένες να παρέχουν προγράμματα εκπαίδευσης από επαγγελματίες με γνώση και εμπειρία στο χώρο των τυχερών παιγνίων.

8. Οι πάροχοι-εταιρίες είναι υποχρεωμένες να διανέμουν ενημερωτικό υλικό για την παθολογική ενασχόληση με τα τυχερά παίγνια σε κοινό υψηλής επικινδυνότητας όπως ο ανήλικος πληθυσμός.

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

9. Η είσοδος νέων παιγνίων στην αγορά πρέπει να συνοδεύεται από μελέτη επικινδυνότητας σύμφωνα με τις διεθνείς προδιαγραφές.
10. Κατάρτιση και χορήγηση νέου ψυχομετρικού εργαλείου στην Ελλάδα από το Πάντειο Πανεπιστήμιο, για την εξατομικευμένη αξιολόγηση της παθολογικής ενασχόλησης με τα τυχερά παίγνια στη βάση του ψυχολογικού, βιολογικού και κοινωνικού άξονα.
11. Οι γνωστικές αντιλήψεις παρατηρείται ότι διαδραματίζουν σημαίνοντα ρόλο στην ανάπτυξη των προβλημάτων που σχετίζονται με την παικτική διαδικασία σύμφωνα με σχετική έρευνα.
12. Οι εσφαλμένες πεποιθήσεις, η ψευδαίσθηση ελέγχου, οι προκαταλήψεις όπως και η αποτυχία του ατόμου να κατανοήσει την ανεξαρτησία των τυχαίων γεγονότων, ωθεί τον παίκτη να αυξάνει το οικονομικό μέγεθος που παίζει.
13. Η έλλειψη ανασχετικών μηχανισμών στον παίκτη μπορεί να τον οδηγήσει σε παρορμητικότητα που εκδηλώνεται με συνεχή παικτική δραστηριότητα.
14. Οι βιολογικοί παράγοντες επηρεάζουν την παθολογική ενασχόληση με τα τυχερά παίγνια με αποτελέσματα στην σωματική υγεία των παικτών όπως μείωση πρόσληψης τροφής.
15. Οι κοινωνικοί παράγοντες αφορούν στη στάση της κοινωνικής ομάδας-οικογένειας, και στην κοινωνική πολιτική απέναντι στο άτομο με προβληματική συμπεριφορά λόγω της παθολογικής ενασχόλησης με τα τυχερά παίγνια.
16. Σε διεθνές επίπεδο λειτουργούν διαδικτυακά κέντρα συμβουλευτικής υποστήριξης με ομάδες αυτοβοήθειας και ομάδες θεραπείας, πρόληψης και ενημέρωσης του οικογενειακού περιβάλλοντος και των παικτών.
17. Κατανόηση των κινήτρων αυτοπροσδιορισμού που οδηγούν σε συμπεριφορές όπως η παθολογική ενασχόληση με τα τυχερά παίγνια.
18. Ο αυτοπροσδιορισμός αφορά στην αντίληψη του ατόμου ότι έχει τη δυνατότητα επιλογών. Ένα άτομο είναι αυτοπροσδιοριζόμενο όταν είναι ικανό να επιλέγει τις ενέργειές του χωρίς να επηρεάζεται από εξωτερική πίεση, εξαναγκασμό ή αίσθημα υποχρέωσης.

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

19. Η ενεργοποίηση εσωτερικών κινήτρων ενισχύει την αυτονομία του ατόμου και τον ωθεί σε έλεγχο των πράξεών του και των επιρροών που δέχεται από τα ερεθίσματα του περιβάλλοντός του καθιστώντας τον αυτόνομο στη λήψη αποφάσεων.

20. Στη διαδικτυακή ενασχόληση με τα διαδικτυακά και τυχερά παίγνια, ιδιαίτερα από τους ανήλικους, παρατηρείται αδυναμία εξακρίβωσης του παίκτη και αδυναμία ενημέρωσης οικογένειας και περίγυρου.

21. Στα διαδικτυακά παίγνια παρατηρείται από τους παρόχους η πλάγια τακτική προσέλκυσης παικτών.

22. Ένα από τα κίνητρα των ανήλικων παικτών εν γένει στα διαδικτυακά παίγνια είναι η αποκόμιση κέρδους.

23. Η Κίνα είναι η μόνη χώρα, σε διεθνές επίπεδο, που αναγνωρίζει επίσημα τον εθισμό από το διαδίκτυο και έχει αναπτύξει ειδικά προγράμματα πρόληψης και αντιμετώπισης.

24. Το διαδίκτυο χαρακτηρίζεται από την ανωνυμία, την ευκολία πρόσβασης σε άυλο χρήμα και τη διαφυγή από τα προβλήματα, παράγοντες που επηρεάζουν όλες τις συμπεριφορικές εξαρτήσεις.

25. Πολλές εξαρτήσεις, από τον συμπεριφορικό εθισμό του απλού παιχνιδιού, εξελίσσονται σε ένα ποσοστό προοδευτικά σε κάπνισμα, αλκοόλ, μαλακά ναρκωτικά και τζόγο.

26. Απουσία ρυθμιστικού πλαισίου και ελέγχου για τους ανήλικους παίκτες στα διαδικτυακά παίγνια εν γένει.

27. Έλλειψη ψηφιακής κουλτούρας και εν γένει γνώσης και κατανόησης του διαδικτύου και των επιπτώσεων στην καθημερινή ζωή, ιδιαίτερα των ανηλίκων.

28. Το στρατηγικό πλάνο (2013-2015) της Ε.Ε.Ε.Π. περιλαμβάνει ως βασική προτεραιότητα την προστασία των παικτών και του κοινού, ιδιαίτερα των ανηλίκων και των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, από την εκμετάλλευση και τις βλαβερές συνέπειες που μπορεί να προκληθούν από τη συμμετοχή στα τυχερά παίγνια.

29. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014) έχει συστήσει στα κράτη-μέλη να λάβουν κάθε πρόσφορο μέτρο για να διαφυλάξουν την υγεία των πολιτών και την ελαχιστοποίηση

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

των ενδεχόμενων οικονομικών βλαβών που μπορούν να προκύψουν από την παθολογική ενασχόληση με τα τυχερά παίγνια.

30. Η Ε.Ε.Ε.Π. έχει καθορίσει τις αρχές του υπεύθυνου παιχνιδιού ενώ εκδίδει επικαιροποιημένες ρυθμιστικές αποφάσεις σχετικά με την εμπορική επικοινωνία των παιγνίων από τους παρόχους επίγειου και διαδικτυακού παιχνιδιού.

31. Σύμφωνα με τις αποφάσεις της Ε.Ε.Ε.Π. το υπεύθυνο παιχνίδι είναι εκείνο στο οποίο η συμμετοχή είναι σύμφωνη με το σύνολο των ρυθμίσεων και οδηγιών της Ε.Ε.Ε.Π.

32. Η Ε.Ε.Ε.Π. ορίζει το προβληματικό παιχνίδι ως εκείνο το παιχνίδι στο οποίο η συμμετοχή χαρακτηρίζεται με έλλειψη ελέγχου από τον παίκτη, έχει ως δείκτες την υψηλή συχνότητα συμμετοχής, τα υψηλά χρηματικά ποσά που δαπανώνται και το μεγάλο χρονικό διάστημα που διατίθεται σε αυτά.

33. Η Ε.Ε.Ε.Π. συνεργάζεται με την Εταιρία Μελέτης Διαταραχής Εθισμού στο Διαδίκτυο και το Κ.Ε.Θ.Ε.Α. Α' για την κατάρτιση των αρχών του υπεύθυνου παιχνιδιού και τη διαμόρφωση δράσεων.

34. Η Ε.Ε.Ε.Π., πέρα από το κανονιστικό πλαίσιο, έχει ξεκινήσει πανελλαδική έρευνα για την ανίχνευση των παραγόντων κινδύνου που σχετίζονται με τον εθισμό από τη συμμετοχή στα τυχερά παίγνια.

35. Η Ε.Ε.Ε.Π. έχει αναπτύξει στην ιστοσελίδα της www.gamingcommission.gov.gr πλατφόρμα, την e-Assos, η οποία περιλαμβάνει εργαλεία και εφαρμογές που σχεδιάζει και αναπτύσσει η Ε.Ε.Ε.Π. σε συνεργασία με το Κ.Ε.Θ.Ε.Α. Α και άλλους φορείς. Στόχος είναι η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου καθώς και η ανάπτυξη δεξιοτήτων αυτοπροστασίας των παικτών. Η πλατφόρμα περιλαμβάνει ερωτηματολόγια αυτοαξιολόγησης, multimedia εφαρμογές και ενημερωτικό υλικό.

Προτάσεις

1. Οι πάροχοι τυχερών παιγνίων πρέπει να προωθούν, σε καθημερινή βάση, πληροφόρηση στο παικτικό κοινό, σχετικά με το υπεύθυνο παιχνίδι.

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

2. Οι πάροχοι πρέπει να συμβάλλουν και να συνεργάζονται για τη συλλογή ερευνητικών δεδομένων που προωθούν την διερεύνηση και ανάλυση του φαινομένου.
3. Δημιουργία κέντρου συστηματικής παρακολούθησης και μελέτης για το ζήτημα της παθολογικής ενασχόλησης με τα τυχερά παίγνια, εκπαίδευσης του εξειδικευμένου προσωπικού και των στελεχών και αναζήτησης των καλύτερων θεραπευτικών τεχνικών.
4. Δημιουργία διεθνούς ηλεκτρονικής βιβλιοθήκης (βάσης δεδομένων) συλλογής υλικού γύρω από το θέμα, από διαφορετικά επιστημονικά πεδία.
5. Επιδημιολογική διερεύνηση του φαινομένου, δηλαδή κατά πόσο το φαινόμενο εξαπλώνεται και σε τι βαθμό επηρεάζει τη δημόσια υγεία.
6. Ο ανήλικος πληθυσμός και οι οικογένειές τους θα πρέπει να ενημερώνονται με στοχευμένη διαφημιστική καμπάνια και έγκυρη πληροφόρηση.
7. Ο παίκτης-πελάτης τυχερών παιγνίων θα πρέπει να είναι πλήρως ενημερωμένος σχετικά με τη διαδικασία κάθε παιχνιδιού έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι ο ίδιος και μόνο διατηρεί τον έλεγχο στην λήψη αποφάσεων κατά την παικτική διαδικασία.
8. Οι εταιρίες θα πρέπει να συντάσσουν ετήσια καταγραφή και εκθέσεις για την αποτελεσματικότητα και την αξιολόγηση των πολιτικών ενίσχυσης υπεύθυνου παιχνιδιού.
9. Έρευνα και διαμόρφωση ειδικών ψυχομετρικών εργαλείων αξιολόγησης της ενασχόλησης με τα τυχερά παίγνια.
10. Είναι απαραίτητη η ύπαρξη ψυχομετρικών εργαλείων που οδηγούν τον παίκτη στην αναγνώριση της παικτικής του συμπεριφοράς ως προβληματικής-παθολογικής και τον ωθούν σε μια εξατομικευμένη συμβουλευτική παρέμβαση.
11. Δημιουργία διαδικτυακού κέντρου συμβουλευτική στήριξης των παθολογικών παικτών στην Ελλάδα.
12. Δημιουργία κέντρων θεραπευτικής και συμβουλευτικής στήριξης σε παίκτες με προβλήματα, με διαγνωστική και θεραπευτική δράση, πέρα από το Κ.Ε.Θ.Ε.Α. Α.

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

13. Δημιουργία ιστοτόπων πρόληψης και σύντομης παρέμβασης, όπου παίκτης και μέλη της οικογένειας θα ενημερώνονται σχετικά με την παθολογική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια.

14. Παροχή online θεραπείας όπου οι παίκτες θα μπορούν να συζητούν σχετικά με τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν με σκοπό να σταματήσουν ή να μειώσουν τη συχνότητα παιζίματος

15. Παροχή τηλεφωνικής γραμμής βοήθειας που θα μπορεί να λειτουργεί σε 24ωρη βάση, 7 μέρες την εβδομάδα.

16. Δημιουργία προγραμμάτων πληροφόρησης, μέσω καμπάνιας κοινωνικού marketing από τα Μ.Μ.Ε.

17. Δημιουργία οδηγού πρακτικών συμβουλών προς διανομή δωρεάν στους παίκτες και στις οικογένειές τους.

18. Δημιουργία προγράμματος εξειδικευμένης εκπαίδευσης συμβούλων ψυχικής υγείας στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου.

19. Δημιουργία προγράμματος διαχείρισης συναισθημάτων ειδικά για ανήλικους για όλες τις εξαρτήσεις που θα περιλαμβάνει και την παθολογική ενασχόληση με τα τυχερά παίγνια.

20. Διαμόρφωση προγράμματος εκπαίδευσης και πληροφόρησης των ατόμων στην ενίσχυση των εσωτερικών κινήτρων που οδηγούν στον εσωτερικό έλεγχο του ατόμου και των καταστάσεων που βιώνει στο κοινωνικό του περιβάλλον.

5η ΤΡΑΠΕΖΑ: Αθλητικό στοίχημα: Ανταγωνισμός και δικαιώματα παρόχων, πρακτόρων, αθλητικών εταιριών

Συμπεράσματα

1. Ο παράνομος στοιχηματισμός αποτελεί απειλή για την ακεραιότητα των ποδοσφαιρικών αγώνων.

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχρά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

2. Η Ε.Π.Ο., ως αρμόδια αρχή, έχει αντιμετωπίσει, μέχρι σήμερα, τον παράνομο στοιχηματισμό αποσπασματικά και αναποτελεσματικά.
3. Η χειραγώγηση αγώνα αφορά στον αθέμιτο επηρεασμό της πορείας και του αποτελέσματος ενός αθλητικού γεγονότος με σκοπό την απόκτηση οφέλους. Στην περίπτωση της χειραγώγησης για στοιχηματικούς λόγους το όφελος είναι οικονομικό.
4. Η διαφθορά ενός αγώνα αφορά στην υπόσχεση, προσφορά και αποδοχή οποιασδήποτε μορφής δωροδοκίας που λαμβάνει χώρα σε πρόσωπο που μετέχει σε αγώνα με σκοπό να καθορίσει ή να επηρεάσει αθέμιτα το αποτέλεσμα ή οποιαδήποτε άλλη πτυχή του αθλητικού γεγονότος.
5. Τα αθλητικά στοιχήματα αναφέρονται σε όλα τα αθλητικά στοιχήματα που ο παίκτης στοιχηματίζει σε μια νομισματική αξία σε παιχνίδια στα οποία οι συμμετέχοντες μπορούν να κερδίζουν, εν όλο ή εν μέρει, ένα χρηματικό έπαθλο που βασίζεται συνολικά ή εν μέρει στην τύχη ή στην αβεβαιότητα του αποτελέσματος.
6. Το νόμιμο στοίχημα αφορά στους τύπους στοιχημάτων που επιτρέπονται σε μια συγκεκριμένη περιοχή από ρυθμιστική αρχή ή από κυβέρνηση και διοργανώνονται από εταιρίες που έχουν άδεια λειτουργίας.
7. Το παράνομο στοίχημα αφορά στους τύπους στοιχηματισμού που δεν είναι νόμιμοι σε μια χώρα και στη διοργάνωση στοιχημάτων από μη αδειοδοτημένες εταιρίες.
8. Ο αθέμιτος στοιχηματισμός αφορά στον στοιχηματισμό όταν δημιουργούνται εσκεμμένες ανωμαλίες και παρατυπίες στο είδος του στοιχήματος ή όταν τα αθλητικά γεγονότα, για τα οποία διεξάγεται στοιχηματισμός, χειραγωγούνται ως προς το αποτέλεσμα ή άλλες πτυχές τους.
9. Η ακεραιότητα στον αθλητισμό αφορά στο θεμελιώδη χαρακτήρα του ανόθευτου στοιχηματισμού ως έντιμη ανταγωνιστική δοκιμασία των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων των αθλητών.
10. Η πρώτη αναφορά σε χειραγώγηση αγώνων για στοιχηματισμό στην Ελλάδα έγινε το 2009 από αξιωματούχο της UEFA.

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχρά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

11. Από το 2009 έως σήμερα έχει αποσταλεί σειρά υποθέσεων στην Ελληνική Δικαιοσύνη που αφορούν σε επαγγελματικούς αγώνες ποδοσφαίρου ύποπτους για χειραγώγηση.

12. Στην Ελλάδα έχει καθορισθεί αυστηρό νομοθετικό πλαίσιο για τον προκαθορισμό του αποτελέσματος αγώνων που φθάνει μέχρι και την αναβολή αγώνα από τον αρμόδιο Υπουργό Αθλητισμού αν υπάρχουν αναφορές για σχετική χειραγώγηση αγώνα.

13. Η Ελλάδα από το 2014 συμμετέχει μαζί με άλλες 18 χώρες στη δημιουργία εθνικής πλατφόρμας καταπολέμησης της χειραγώγησης αγώνων.

14. Η εθνική πλατφόρμα καταπολέμησης χειραγώγησης αγώνων που έχει αποφασισθεί να δημιουργηθεί πρέπει να λειτουργεί διαθέτοντας βάση δεδομένων, δυνατότητα συγκέντρωσης και ανάλυσης πληροφοριών, δυνατότητα συντονισμού δράσης, χάραξης πολιτικής και συνεργασίας με τους εμπλεκόμενους φορείς για την προώθηση κανονιστικών προτάσεων, νομοθετικών διατάξεων και παρακολούθησης των ποινικών και πειθαρχικών διαδικασιών. Προβλέπεται επίσης, η δημιουργία αξιόπιστου μηχανισμού υποδοχής καταγγελιών για τους στημένους αγώνες.

15. Η UEFA έχει συστήσει ειδικό τμήμα επιθεωρητών που διερευνούν τις καταγγελίες και συλλέγουν στοιχεία, τηλεφωνική γραμμή ανώνυμων καταγγελιών για περιπτώσεις χειραγώγησης και δωροδοκίας καθώς και το θεσμό του υπεύθυνου ακεραιότητας.

16. Η UEFA διεξάγει σεμινάρια σε διαιτητές, αξιωματούχους και ποδοσφαιριστές και έχει αυστηρό κανονιστικό πλαίσιο πρόβλεψης προληπτικού αποκλεισμού ομάδας από τις διοργανώσεις της, σε περίπτωση χειραγώγησης αγώνων.

17. Πανεπιστημιακές έρευνες και ευρήματα σχετικά με τη χειραγώγηση αγώνων δεικνύουν ότι το μεγαλύτερο ποσοστό χειραγώγησης αθλητικών αγώνων σχετίζεται με τον στοιχηματισμό, υπάρχει απουσία ομοιομορφίας στην ισχύουσα εθνική και διεθνή πολιτική πρόληψης και καταστολής του φαινομένου, υπάρχει χρονική καθυστέρηση στη λήψη μέτρων από τα κράτη στην καταγραφή και αντιμετώπιση του φαινομένου

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

18. Οι ωφέλειες από τον στοιχηματισμό είναι η συνεισφορά στα δημοσιονομικά του κράτους, στην καταπολέμηση της ανεργίας, στην πολιτική χορηγιών σε αθλητικές, πολιτιστικές και κοινωνικές δράσεις.

19. Οι παρενέργειες του στοιχηματισμού είναι κοινωνικές κυρίως καθώς είναι μια επικίνδυνη συνήθεια, ο διοργανωτής ελέγχει τους όρους του παιχνιδιού με απουσία ελέγχου από τον παίκτη ενώ αποτελεί και μέσο για ξέπλυμα χρήματος.

20. Στην αγορά του στοιχήματος δεν εφαρμόζονται οι ευρωπαϊκοί κανόνες της ελευθερίας των επιχειρήσεων και του δικαίου του ανταγωνισμού, για λόγους κοινωνικής συνοχής.

21. Η Ελλάδα διατηρεί σύστημα μονοπωλίου εκτός διαδικτύου και ολιγοπωλίου (αδειοδότηση) στο στοίχημα μέσω διαδικτύου.

22. Ο Ν.4002/2011 επέφερε πλήγμα στον παράνομο στοιχηματισμό μέσω διαδικτύου στην Ελλάδα, στρέφοντας του παίκτες στις προσωρινά αδειοδοτημένες εταιρίες.

23. Η Ε.Ε.Ε.Π. διαμόρφωσε «μαύρη λίστα» των εταιριών στις οποίες οι πολίτες της Ελλάδας δε μπορούν να στοιχηματίσουν.

24. Η επιβολή των capital control επέφερε χτύπημα σε όσους προσπαθούσαν ακόμη να στοιχηματίσουν παράνομα στο διαδίκτυο.

25. Περαιτέρω ρύθμιση της διαδικτυακής αγοράς με έκδοση αδειών και αποτελεσματικότερος έλεγχός της κρίνεται απαραίτητη.

26. Τα έσοδα του κράτους θα αυξηθούν ενώ η φοροδιαφυγή μπορεί να προληφθεί μέσω των audits όπου θα ελέγχονται τα επίσημα και βεβαιωμένα στοιχεία από τους software providers των αδειοδοτημένων εταιριών και από τις επίσημες αρχές που τους έχουν αδειοδοτήσει για τα επίσημα μεγέθη τους στην Ελλάδα.

27. Πρόκειται να δημιουργηθούν πολλές νέες θέσεις εργασίας που θα αφορούν σε νέους αντιμετωπίζοντας τα υψηλά ποσοστά ανεργίας.

28. Σημαντικό πρόβλημα που πρέπει να καταπολεμηθεί αποτελεί ο επίγειος παράνομος τζόγος του οποίου τα μεγέθη δύσκολα υπολογίζονται.

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

29. Η επιστήμη της Στατιστικής και η μαθηματική μοντελοποίησης μπορεί να ενισχύσει τον υγιή και έγκυρο στοιχηματισμό ενώ μπορεί να προσφέρει επιστημονική κατάρτιση και εξειδίκευση των επαγγελματικών στελεχών του χώρου του στοιχηματισμού.

30. Σε ο,τι αφορά στη σχέση στοιχηματισμού και ξεπλύματος μαύρου χρήματος η Ε.Ε.Ε.Π. και το ελληνικό κράτος έχει θεσπίσει σχετικό νομοθετικό πλαίσιο πρόληψης ενώ υπάρχει συνεργασία εθνικών και ευρωπαϊκών αρχών.

31. Όποιος επιθυμεί να προβεί σε ξέπλυμα χρήματος είναι διατεθειμένος να πληρώσει ένα ποσοστό ή/και να χάσει προκειμένου να νομιμοποιήσει κάποιο έσοδο.

32. Τα στάδια του ξεπλύματος μαύρου χρήματος αφορούν στην τοποθέτηση, αυτή είναι στη διαστρωμάτωση και στην ενσωμάτωση. Η Ε.Ε.Ε.Π. ασχολείται με την ενσωμάτωση, τη δικαιολόγηση και την επένδυση, σε ο,τι αφορά στα τυχερά παίγνια.

33. Η δικαιολόγηση ξεπλύματος μαύρου χρήματος μπορεί να αφορά σε ένα ή περισσότερα δελτία τυχερών παιγνίων που παρουσιάζουν ενδείξεις εγκλήματος.

34. Όλοι οι νόμιμοι πάροχοι τυχερών παιγνίων πρέπει να είναι συμμορφωμένοι οργανωτικά με τις σχετικές οδηγίες και νομοθεσία περί ξεπλύματος μαύρου χρήματος.

35. Κριτήριο αναγνώρισης συμπεριφοράς ξεπλύματος μαύρου χρήματος είναι η δυνατότητα ταυτοποίησης και επαλήθευσης του παίκτη στοιχήματος αλλά και του πραγματικού δικαιούχου των χρημάτων, με συλλογή στοιχείων αντίστοιχων των τραπεζικών συναλλαγών.

36. Αρμοδιότητα της Ε.Ε.Ε.Π. είναι να προωθεί στους παρόχους τη συμμόρφωση και τη συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές.

37. Ύποπτες μπορούν να θεωρηθούν πράξεις με διενέργεια συχνών και σημαντικού ύψους συναλλαγών, επανάληψη ομοίων συναλλαγών, ύπαρξη φημών και ειδήσεων που αφορούν στον παίκτη, υψηλός στοιχηματισμός σε μικρού ενδιαφέροντος αγώνες.

38. Το δίκτυο των πρακτόρων του Ο.Π.Α.Π. συμβάλλει στην πρόληψη της ενασχόλησης με τα τυχερά παίγνια από ανήλικους απαγορεύοντάς τους την είσοδο στο χώρο των πρακτορείων ακόμη και με τη συνοδεία γονέα.

[Προτάσεις](#)

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

1. Συστηματική ενασχόληση και διερεύνηση από τους αρμόδιους φορείς και αρχές των ύποπτων προς χειραγώγηση αγώνων με σχετική, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, παραπομπή στην ελληνική δικαιοσύνη.
2. Δημοσιοποίηση των σχετικών στοιχείων προς ενημέρωση του αθλητικού κόσμου και του κοινού.
3. Προώθηση της, από κοινού με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, ανάπτυξης πολιτικών και μέτρων καταγραφής και παρακολούθησης περιστατικών χειραγώγησης του αποτελέσματος αθλητικών γεγονότων.
4. Η Ελλάδα ως χώρα πρέπει με τις κατάλληλες πολιτικές να καταφέρει να αποκλείσει του παίκτες από το να παίζουν σε μη αδειοδοτημένες ξένες εταιρίες.
5. Η τελική και ολοκληρωμένη ρύθμιση της αγοράς θα υποστηρίξει τις εταιρίες που θα συμμετέχουν να επενδύσουν σε τεχνολογία και σε ανθρώπινο δυναμικό, προωθώντας την εξειδίκευση των επαγγελματιών του χώρου και την εξωστρέφεια των επιχειρήσεων του κλάδου.
6. Αξιοποίηση της Στατιστικής επιστήμης για την ελαχιστοποίηση των οικονομικών κινδύνων και ρίσκων του στοιχηματισμού και επιστημονική τεκμηρίωση προς υποστήριξη των ελεγκτικών μηχανισμών.
7. Καλύτερη συνεργασία των ελεγκτικών και ρυθμιστικών αρχών με τους παρόχους προκειμένου να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο του ξεπλύματος μαύρου χρήματος από στοιχηματισμό.
8. Αντιμετώπιση του επίγειου παράνομου στοιχηματισμού και της φοροδιαφυγής στον κλάδο με τη διασύνδεση των παιγνιομηχανών τυχερών και ψυχαγωγικών με φορολογικούς μηχανισμούς σε αυτόματη μετάδοση των στοιχείων στη Γ.Γ.Π.Σ. του Υπ. Οικονομικών.

3. ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

Ο Πρόεδρος του Φοιτητικού Συλλόγου του Τμήματος Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού χαιρετίζει την ημερίδα και καλεί τον Πρόεδρο της οργανωτικής επιτροπής, κ. Π. Αλεξόπουλο.

Ο Πρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής και Επίκουρος Καθηγητής, κ. Παναγιώτης Αλεξόπουλος απευθύνει χαιρετισμό και ευχαριστίες σε ομιλητές και προσκεκλημένους, στους καθηγητές των πανεπιστημίων της Ελλάδας που θα συζητήσουν το φλέγον θέμα των τυχερών παιχνιδιών στην Ελλάδα της κρίσης. Ευχαριστίες προς τους φοιτητές που συνδράμουν ουσιαστικά και αποφασιστικά στην υλοποίηση της ημερίδας στην Αθήνα, καθώς η έδρα του Τμήματος είναι στην Σπάρτη και του Π. Πελοποννήσου στην Τρίπολη. Ευχαριστίες επίσης, στους χορηγούς και υποστηρικτές της ημερίδας. Ιδιαίτερες ευχαριστίες απευθύνει προς τον Υφυπουργό Αθλητισμού, κ. Σ. Κοντονή που για δεύτερη φορά, σήμερα είναι παρών, στους βουλευτές, στην κα Αυλωνίτου, παλιά πρωταθλήτρια, στον Γ. Μαυρωτά, επίσης παλιό πρωταθλητή και αρχηγό της Εθνικής Ομάδας Πόλο και στον Ειδικό Γραμματέα του Σώματος Επιθεωρητών-Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης και Καθηγητή Νομικής Π. Θεσσαλονίκης, κ. Δ. Κασσαβέτη. Απευθύνει επίσης χαιρετισμό προς τον Πρύτανη του Π. Πελοποννήσου, που αποδέχθηκε την πρόσκληση για την ημερίδα και πρόκειται να απευθύνει χαιρετισμό, στον Κοσμήτορα της Σχολής, κ. Γεωργιάδη καθώς και σε όλους στους προσκεκλημένους που συμμετέχουν. Απευθύνει παράκληση για 10'λεπτες ομιλίες και 5'λεπτους χαιρετισμούς καθώς η ημερίδα περιλαμβάνει 5 στρογγυλά τραπέζια με περιορισμένη χρονική διάρκεια.

Το Τμήμα Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου αποτελεί ένα καινοτόμο Τμήμα στον χώρο της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης για την Ελλάδα, με στόχο την προαγωγή της επιστήμης της Διοίκησης του Αθλητισμού (Sport Management). Υπηρετώντας την επιστήμη αυτή από την πλευρά της Παιδείας και της Έρευνας, το Τμήμα έχει σχεδιάσει μια σειρά από δράσεις, με στόχο τον εντοπισμό των προβλημάτων, τη βελτιστοποίηση της ποιότητας των υπηρεσιών που άπτονται του αθλητισμού στην Ελλάδα αλλά και τη διασύνδεση Πανεπιστημίου και αγοράς. Όλοι οι

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

συντελεστές της σημερινής ημερίδας τονίζουμε ότι το πανεπιστήμιο οφείλει να αναδεικνύει το κοινωνικό του ρόλο ιδιαίτερα μέσω της ανάπτυξης ποικίλων πρωτοβουλιών σε περιόδους κρίσης. Ο στόχος αυτός αποκτά σάρκα και οστά στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου όπου παράλληλα με το υψηλού επίπεδου ακαδημαϊκό έργο δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στο να εκπαιδεύει τους φοιτητές του ούτως ώστε να αναπτυχθούν σε ενεργούς δημοκρατικούς και δημιουργικούς πολίτες μιας σύγχρονης κοινωνίας.

Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει αυτή τη στιγμή η ελληνική Πολιτεία σχετικά με την οργάνωση, τον έλεγχο, τη ρύθμιση και εποπτεία του αθλητικού στοιχήματος καλεί όλους μας να προσπαθήσουμε, ώστε αφενός μεν οι πάροχοι υπηρεσιών στοιχηματισμού να κατανοήσουν τη σημασία του για τον αθλητισμό και την ευθύνη που έχουν αναλάβει απέναντι στο κοινωνικό σύνολο, αφετέρου δε το Κράτος να ανταποκριθεί στην αποστολή του αλλά και να αναγνωρίσει τον κλάδο των παρόχων ως μια σημαντική οικονομική δραστηριότητα που στηρίζει τον αθλητισμό αλλά και την ελληνική οικονομία. Είναι πλέον βέβαιο ότι το ελληνικό κράτος, ο ελληνικός αθλητισμός και οι καταναλωτές θα ωφεληθούν από το μόνιμο και οριστικό άνοιγμα της αγοράς και θα δημιουργηθούν φυσικά νέες θέσεις απασχόλησης για τους φοιτητές μας.

Στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας αυτής το Τμήμα μαζί με το πρόεδρο διοικητικού συμβουλίου των φοιτητών οργάνωσε αυτή την ημερίδα σήμερα για να δώσει την ευκαιρία στην ακαδημαϊκή κοινότητα αλλά και σε παράγοντες της οικονομικής ζωής να εκφράσουν ανησυχίες, προβληματισμούς αλλά και προτάσεις για αποτελεσματικότερες μορφές διοίκησης των τυχερών παιγνίων.

Το αθλητικό στοιχείο συνδέεται με τον πολιτισμό, το θέαμα, τη βιομηχανία και την οικονομία. Είναι ένα φαινόμενο πανάρχαιο και παγκόσμιο αλλά δεν πρέπει να λησμονούμε ότι στην Ελλάδα της οικονομικής κρίσης η δραστηριότητα των τυχερών παιχνιδιών όταν λειτουργεί υπεύθυνα αποτελεί και το φθηνότερο τρόπο ψυχαγωγίας.

Η διερεύνηση και η κατανόησή του δεν μπορεί να περιορίζεται σε αποσπασματικές και κατακερματισμένες προσεγγίσεις, οι οποίες δεν λαμβάνουν υπόψη το περιεχόμενο και το πλαίσιο στο οποίο κινείται, λειτουργεί και αναπτύσσεται η σύγχρονη βιομηχανία των

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

τυχερών παιγνίων. Για το λόγο αυτό απαιτείται μια σύγχρονη και διαρκής ρύθμισή τους χωρίς εκπλήξεις και αιφνιδιασμούς.

Οι στοιχηματικές εταιρίες πλέον λειτουργούν ως ιδιωτικές επιχειρήσεις και για τον λόγο αυτό θα πρέπει να προσαρμόζονται στις συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες που επικρατούν στο επιχειρηματικό περιβάλλον της Ελλάδος . Το κρίσιμο σημείο ώστε να μπορέσει μια ρυθμιζόμενη αγορά να γίνει επιτυχημένη και να έχει διάρκεια είναι οι ελκυστικές προσφορές από την πλευρά εκείνου που παρέχει υπηρεσίες προς καταναλωτές και θα γίνει αυτό μόνο στην περίπτωση που θα επιτρέψει μόνιμα πλέον το κράτος στις ελληνικές επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών να προσφέρουνε προϊόντα που θα ανταποκρίνονται στη ζήτηση, υποστηριζόμενα από σωστή διαφήμιση, αθλητικές χορηγίες και έτσι οι αρχές θα είναι σε θέση να πολεμήσουν τη μαύρη αγορά, να δημιουργήσουν ένα ασφαλές περιβάλλον για την προστασία του καταναλωτή και του ελέγχου της αγοράς .

Η νομοθεσία θα πρέπει να λάβει υπόψη ,τις ιδιαιτερότητες του διαδικτύου και το γεγονός ότι ο online υγιής ανταγωνισμός και η μαύρη αγορά δεν απέχουν παρά ένα κλικ.

Ο τομέας των online τυχερών παιχνιδιών είναι ένας από τους πιο ανθεκτικούς της οικονομίας και μοιάζει σε μεγάλο βαθμό με το κλάδο των τηλεπικοινωνιών με σημαντικά, όμως υψηλότερη δυναμική ανάπτυξης .

Οι πάροχοι του online στοιχηματισμού που αποκομίζουν τη μερίδα του λέοντος των εσόδων τους από τον online στοιχηματισμό διαφόρων σπορ και ειδικά του ποδοσφαίρου αναπτύσσονται σχετικά ικανοποιητικά έχουμε ήδη πεισθεί ότι τα τυχερά ΠΑΙΧΝΊΔΙΑ είναι ένας τομέας που παρουσιάζει αντίκυκλικότητα επειδή οι καταναλωτές δεν θέλουν να εγκαταλείψουν αυτό του είδους της διασκέδασης ακόμη και σε δύσκολους καιρούς.

Το ανταγωνιστικό αυτό περιβάλλον, που υπερβαίνει τα σύνορα της Ελλάδας, θα πρέπει να ρυθμίζεται ορθολογικά, να αντιμετωπίζεται με σχεδιασμό, με ολοκληρωμένες προτάσεις μάρκετινγκ, που να μπορούν να οδηγήσουν σε αύξηση της παραγωγικότητας, αύξηση των εσόδων του κράτους αλλά και σε μια καλύτερη σχέση με την κοινωνία μέσα στην οποία υπάρχει, λειτουργεί και συντηρείται.

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

Καθοριστικός παράγοντας που επηρεάζει αλλά και επηρεάζεται από την παρουσία των τυχερών παιγνίων στην οικονομία και στην κοινωνία, είναι η τεχνολογική ανάπτυξη. Έτσι, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των παικτών βελτιώνονται υφιστάμενα προϊόντα και υπηρεσίες ενώ παράλληλα αναπτύσσονται νέα με τη συμβολή της τεχνολογίας.

Τα ήδη διαθέσιμα αλλά και τα νεότερα προϊόντα και υπηρεσίες που αφορούν στα τυχερά παίγνια προβάλλονται άμεσα και έμμεσα από παραδοσιακά κανάλια μαζικής επικοινωνίας (τύπος, τηλεόραση, ραδιόφωνο) αλλά και νέα τεχνολογικά εξελιγμένα δίκτυα πληροφόρησης και κοινωνικής δικτύωσης (social media). Ο ρόλος της διαφήμισης των τυχερών παιγνίων φαίνεται να αποκτά νέο πρόσωπο προσαρμοσμένο στις ανάγκες της εποχής και των τεχνολογικών προκλήσεων, όπου ο ίδιος ο παίκτης ενός τυχερού παιχνιδιού μπορεί να μετατραπεί συνειδητά ή ασυνείδητα σε διαφημιστή του.

Από την άλλη πλευρά, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα σε ανεύθυνες και ανεξέλεγκτες συμπεριφορές παικτών τυχερών παιγνίων. Όλοι οι φορείς που εμπλέκονται στη διεξαγωγή τυχερών παιγνίων οφείλουν να αναγνωρίζουν και να αντιμετωπίζουν τις περιπτώσεις αυτές αναπτύσσοντας ή υιοθετώντας μια πολιτική υπεύθυνης συμπεριφοράς παίκτη. Επίσης όλοι οι φορείς που εμπλέκονται στα τυχερά παίγνια θα πρέπει να συνεργάζονται για να εντοπίσουν φαινόμενα διαφθοράς από τα οποία κινδυνεύει και η αξιοπιστία των τυχερών παιχνιδιών αλλά και η αξιοπιστία του αθλητισμού.

Ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, κ. Κωνσταντίνος Μασσέλος, χαιρετίζει την ημερίδα τονίζοντας: ότι από την εποχή της αρχαιότητας είναι γνωστά τα παιχνίδια, των οποίων το αποτέλεσμα εξαρτάται από την τύχη και οι συμμετέχοντες δοκίμαζαν χρηματικά ποσά ή τιμαλφή.

Οι ιστορικοί τοποθετούν την εμφάνισή τους 3.000 χρόνια π.Χ. στην Άπω Ανατολή και στην Αίγυπτο. Τα τυχερά παιχνίδια σήμερα θεωρούνται μια σημαντική επιχειρηματική δραστηριότητα. Η βιομηχανία των τυχερών παιχνιδιών δημιουργεί πολλές θέσεις εργασίας και συνεισφέρει σημαντικά στα οικονομικά βάρη της χώρας.

Από την άλλη τα τυχερά παιχνίδια, λόγω των σημαντικών ποσών που διακυβεύονται, προσφέρονται για νόθευσή τους επηρεάζοντας το αποτέλεσμα της

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

κλήρωσης ή του αθλητικού αγώνα. Αξίζει να αναφερθεί ότι ο ίδιος ο παίκτης έχει στην διάθεσή του, πραγματικά, ελάχιστα αποτελεσματικά μέσα για να ελέγξει κατά πόσο οι όροι, υπό τους οποίους διεξάγεται το παιχνίδι, είναι όντως σύμφωνοι προς του ανακοινωθέντες. Αυτό σημαίνει ότι οι φορείς παροχής στοιχηματικών υπηρεσιών πρέπει να εποπτεύονται πολύ αυστηρά από φορείς που έχουν γνώση και εμπειρία.

Τα τυχερά παιχνίδια μπορούν επίσης να σημαίνουν κινδύνους για τους παίκτες. Από τη φύση τους επιτρέπουν σε μικρότερο αριθμό παικτών να κερδίζει απ'ότι να χάνει διαφορετικά δεν θα μπορούσαν να είναι κερδοφόρα για τον επιχειρηματία. Για το λόγο αυτό κάθε κράτος αλλά και κάθε πάροχος πρέπει να θέτει σε εφαρμογή πολιτικές αυτοπεριορισμού των παικτών και πολιτικές υπεύθυνου στοιχηματισμού. Η σύγχρονη τεχνολογία, οι τηλεπικοινωνίες, η επιστήμη των Η/Υ, αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο στα χέρια των στοιχηματικών επιχειρήσεων για την ανάπτυξή τους και την αύξηση των κερδών αλλά και στα χέρια των κρατικών φορέων για τον έλεγχο των παρόχων και των παικτών. Στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου υπάρχουν τμήματα των οποίων το γνωστικό αντικείμενο θεραπεύει τις σύγχρονες αυτές ανάγκες. Οι καθηγητές του Πανεπιστημίου μας έχουν μεγάλη εμπειρία, τόσο σε θεωρητικό, ερευνητικό επίπεδο όσο και σε πρακτικές εφαρμογές.

Το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου και η διοίκησή του, χαιρετίζουν την προσπάθεια του Τμήματος Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού και ιδιαίτερα τον συνάδελφο, Π. Αλεξόπουλο, να ανοίξει ένα δίαυλο επικοινωνίας ανάμεσα στην πολιτεία, στον ακαδημαϊκό χώρο και στην αγορά του στοιχηματικού κλάδου. Τα αποτελέσματα αυτής της προσπάθειας θεωρούμε ότι θα είναι εντυπωσιακά και ελπίζουμε η προσπάθεια αυτή να αποτελέσει το έναυσμα και για άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα να δραστηριοποιηθούν στον τομέα. Εύχομαι καλή επιτυχία στις εργασίες της ημερίδας.

Ο Υφυπουργός Αθλητισμού, κ. Σταύρος Κοντονής απευθύνει χαιρετισμό:

Οι προσπάθειες της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να ανιχνεύσουν, να καταγράψουν και να προτείνουν λύσεις σε σοβαρά ζητήματα που απασχολούν την κοινωνία και τον αθλητισμό είναι για εμάς όχι απλά ευπρόσδεκτες αλλά τις αναζητούμε και θα περιμένουμε με ενδιαφέρον και χαρά τα πορίσματα αυτής της εργασίας. Από την πρώτη στιγμή που η

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

κυβέρνηση της αριστερά ανέλαβε την διακυβέρνηση της χώρας δεν έκλεισε τα μάτια στα μεγάλα και σοβαρά ζητήματα που απασχολούν τον ελληνικό αθλητισμό και δυστυχώς ένα από αυτά είναι και ο στοιχηματισμός. Γι'αυτό το λόγο ήδη από το Μάιο που ψηφίστηκε ο Ν.4326, στον οποίο διαλαμβάνονται αρκετά ζητήματα και ρυθμίζονται θέματα του επαγγελματικού ποδοσφαίρου, για πρώτη φορά υπάρχει διάταξη πλέον σε νομοθετικό κείμενο που ασχολείται με το πρόβλημα του παράνομου στοιχηματισμού. Δίνουμε την δυνατότητα όχι μόνο της πληροφόρησης στον αρμόδιο, για τον Αθλητισμό, Υπουργό, στην Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων της Βουλής και στην Επιτροπή Επαγγελματικού Αθλητισμού να γνωρίζουν τι συμβαίνει με το παράνομο στοιχείο μέσα από την υποχρέωση της ΕΠΟ να διαβιβάζει αμελλητί όλες τις εκθέσεις των διεθνών ομοσπονδιών οι οποίες ασχολούνται με το ζήτημα αλλά δημιουργήσαμε και νομοθετήσαμε τη δυνατότητα της Επιτροπής Επαγγελματικού Αθλητισμού να παίρνει μέτρα, όταν διαπιστώνει, μέσα από αυτές τις εκθέσεις, ότι κάτι παράνομο συμβαίνει με την συμπεριφορά και με τη στάση ορισμένων παραγόντων και ομάδων.

Δυστυχώς, η νομοθετική αυτή πρόβλεψη στο Ν.4326, όπως σας είπα, που ψηφίστηκε στις 13/05/2015 δεν απέτρεψε αρκετούς από το να συνεχίζουν αυτή την τακτική, την τακτική δηλαδή των στημένων αγώνων. Την τελευταία μάλιστα περίοδο, πληροφορούμαι από τα επίσημα έγγραφα, ότι υπάρχει μια σειρά αναφορών των διεθνών ομοσπονδιών περί αυτού του προβλήματος. Θα ήθελα να κρούσω τον κώδωνα του κινδύνου για άλλη μια φορά, ιδίως στις ομάδες της Football League, της Β' Εθνικής κατηγορίας, που εκεί κυρίως εντοπίζονται αυτά τα ζητήματα. Η πολιτεία θα είναι αμείλικτη με αυτά τα φαινόμενα, διότι νοθεύουν όχι μόνο τον αθλητισμό, όχι μόνο δημιουργούν ένα κλίμα σήψης και διαφθοράς αλλά προσβάλλουν και το ίδιο το αθλητικό πνεύμα και πάνω απ'όλα τους Έλληνες φιλάθλους, οι οποίοι προσέρχονται στους αγωνιστικούς χώρους για να παρακολουθήσουν έναν αγώνα και διαπιστώνουν εκ των υστέρων ότι όλα αυτά, τα οποία παρακολουθούσανε, ήταν μια κακοστημένη επιχείρηση. Επομένως, θέλω να σας πω ότι το πρόβλημα είναι υπαρκτό, είναι σοβαρό, παίρνει διαστάσεις διότι τα κέρδη είναι μεγάλα και όπου υπάρχουν μεγάλα κέρδη ανοίγει η όρεξη σε πάρα πολλούς να συμπράξουν σε αυτή την απαράδεκτη κατάσταση αλλά είναι και δεδομένη η απόφαση της

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

κυβέρνησης να τοποθετηθεί κατά τρόπο αμείλικτο και να πάρει μέτρα, τα οποία όχι μόνο έχουν νομοθετηθεί αλλά θα συνεχίσουμε να νομοθετούμε ακριβώς για να εξοπλίσουμε το νομοθετικό οπλοστάσιο με όλες τις δυνατότητες παρέμβασης. Σε αυτή την κατεύθυνση, θέλω να σας πω ότι τα πορίσματα της ημερίδας σας τα αναμένω με ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Θα μας βοηθήσουν σε αυτή την κατεύθυνση, που σας περιέγραψα, και θέλω να πιστεύω ότι πάντοτε θα είσαστε αρωγοί στις προσπάθειες της κυβέρνησης για την εξυγίανση, τη διαφάνεια και τον εκδημοκρατισμό του ελληνικού αθλητισμού.

Το λόγο έχει ο **Κοσμήτορας της Σχολής Ανθρώπινης Κίνησης και Ποιότητας Ζωής, κ. Κωνσταντίνος Γεωργιάδης** και απευθύνει χαιρετισμό στην ημερίδα:

Το στοίχημα και ο τζόγος δεν είναι ένα νέο φαινόμενο στην κοινοτική και κοινωνική ζωή, αλλά συνδέεται άμεσα, όπως ακούσαμε και προηγουμένως, από τα παλιά με τη δημιουργία των αθλητικών δραστηριοτήτων. Αν θεωρήσουμε ότι είναι μια αντιπαράθεση ισχυρισμών με όρο την καταβολή χρηματικής ποινής ή οποιασδήποτε άλλης μορφής τότε την πιο παλιά γραπτή μαρτυρία την έχουμε σε ένα ελληνικό κείμενο, στον Όμηρο, που αναφέρει στην 23^η ραψωδία, ότι ο Ιδομενέας, αρχηγός των Κρητών, ανακοινώνει στον αγώνα της αρματοδρομίας την αποχώρηση του Εύμηλου και τότε ο Αίας του αντιμίλησε γιατί δεν συμφωνούσε με την πληροφορία που τους έδινε και του πρότεινε να βάλουν στοίχημα έναν τρίποδα. Ίσως είναι η παλαιότερη μαρτυρία, την οποία έχει μεταφράσει ο συγγραφέας Καζαντζάκης σε ένα πολύ ωραίο κείμενο.

Το στοίχημα όμως και ο τζόγος δεν συνδέονται απαραίτητα με τις πρακτικές διαφθοράς, όπως ακούμε πολύ συχνά. Συνδέονται με τη δημιουργία των κανόνων και ιδιαίτερα με την αρχή της ευγενούς άμιλλας, που είναι ο σεβασμός στους κανόνες, σεβασμός στον αντίπαλο και στον εαυτό μας, έτσι ώστε ο αγώνας να είναι τίμιος και όπως ακούσαμε από τον Υπουργό, να μην στήνονται τα παιχνίδια. Στημένα όμως παιχνίδια δεν έχουμε μόνο σήμερα, αλλά είχαμε και στο παρελθόν. Ένα γεγονός, από έναν πυγμαίχο, στην αρχαιότητα, τον Εύπολο από την Θεσσαλία, που σύμφωνα με τις αρχαίες πηγές, δωροδόκησε τουλάχιστον δύο από τους αντιπάλους του έτσι ώστε να ανακηρυχθεί νικητής στους αρχαίους Ολυμπιακούς αγώνες το 338 π.Χ. Στη σύγχρονη τώρα εποχή και στην αναβίωση των Ολυμπιακών αγώνων, πολύ καλά γνωρίζουμε, ότι από τα μέσα ήδη του 19^{ου}

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

αι., αυτή είχε ως έρεισμα την ιδέα του ερασιτεχνικού αθλητισμού, τα ιδεώδη του αλλά και την αντιμετώπιση προβλημάτων, όπως του αλκοολισμού, που συνδέονται με τις ομάδες, της εμπορευματοποίησης και του στοιχηματισμού.

Σήμερα, όπως ακούσαμε από τον Υπουργό, το θέμα του στοιχήματος είναι πολύπλοκο με τεράστιο οικονομικό ενδιαφέρον. Πρόσφατα διάβασα, αν αληθεύει, ότι το παράνομο στοιχείο είναι περίπου 385 δις σε όλο τον κόσμο και βεβαίως το θέμα αυτό συνδέεται με ηθικά και νομικά ζητήματα και απασχολεί τους συλλόγους, τις ομοσπονδίες, τα υπουργεία και τη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή. Μπορούμε να το προσεγγίσουμε από πολλές και διαφορετικές οπτικές γωνίες. Δεν αφορά μόνο τον αθλητισμό, αλλά και την παιδεία θα έλεγα, να προβληματιστούμε λίγο, αν μπορεί ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα να χρηματοδοτείται από εταιρίες που έχουν σχέση με το στοιχείο. Θα έρθει και αυτό το δίλημμα και στα πανεπιστήμια.

Ο αθλητισμός είναι ένα κοινωνικό αγαθό και στηρίζεται στην αναγνώριση της αξίας, της ευγενούς άμιλλας και της επιτυχίας μέσα από την προσπάθεια. Είναι ένα μέσο, δεν είναι τίποτα παραπάνω, ο αθλητισμός από μόνος του δεν έχει αξίες, ξέρουμε όμως ότι αυτό το μέσο, η ύπαρξή του αιτιολογείται στην κοινωνία από την αρχαιότητα έως σήμερα, γιατί συμβάλλει στην υγεία, στην εκπαίδευση και στη δημιουργία ανθρωπιστικής συνείδησης. Εμείς οφείλουμε να στηρίξουμε το ρόλο του αθλητισμού στην κοινωνία και σε παγκόσμιο επίπεδο, και από την πλευρά τους οι εταιρίες στοιχηματισμού, στο πλαίσιο της εταιρικής ευθύνης, πρέπει να λειτουργούν υπεύθυνα εφαρμόζοντας του κανόνες της καλής επιχειρηματικότητας. Τελειώνοντας, θα ήθελα να ευχηθώ καλή ευόδωση στις εργασίες της ημερίδας, να ευχαριστήσω το συνάδελφο κ. Αλεξόπουλο και βεβαίως του φοιτητές μας και το Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών που συνέβαλαν στο να διοργανωθεί αυτή η εκδήλωση.

Στο βήμα ανεβαίνει για να απευθύνει χαιρετισμό, **ο κ. Δημοσθένης Κασσαβέτης, Ειδικός Γραμματέας του Σώματος Επιθεωρητών-Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης, Καθηγητής Νομικής του Πανεπιστημίου Θράκης:**

Χαιρετίζω την ημερίδα και με τις δύο ιδιότητες, εκείνη του Καθηγητή και του Επικεφαλής του Σώματος Επιθεωρητών-Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης, που

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

δραστηριοποιούμαστε σε συνεργασία με την Γραμματεία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς στο σύνολο του κρατικού μηχανισμού. Η αποδελτίωση του φαινομένου των τυχερών παιγνίων, συνολικά και όχι μόνο τα στημένα παιχνίδια στο ποδόσφαιρο, αποκαλύπτει τις πολλές διαστάσεις του, οι οποίες, μέσα από το πλέγμα σχέσεων που συγκροτούν, απαντώνται σε πλήθος δράσεων και αντιδράσεων, τόσο ατομικών όσο και συλλογικών, προκαλώντας συναφή, πλέον, κοινωνικά προβλήματα. Συνεπώς, η, κατά το δυνατόν, άρτια προσέγγιση του θέματος της σημερινής ημερίδας προϋποθέτει την διεπιστημονική προσέγγιση. Οι παράγοντες αλλά επίσης και οι συνέπειες του φαινομένου, συνδέονται οπωσδήποτε με τις διαδικασίες κοινωνικής ένταξης του ατόμου, με τη συγκρότηση των νοητικών του δομών, οι οποίες τελικά και καθορίζουν την κοινωνική του εν γένει λειτουργία. Διότι το σύνολο των απαντήσεων τόσο των ατόμων, όσο και των ομάδων, προκύπτουν από ένα διαρκή διάλογο του ατόμου με τις κοινωνικές δομές και τους φορείς κύρους και εξουσίας, οι οποίοι και τελικά επιβάλλουν τα συστήματα κοινωνικών κανόνων που καθορίζουν τη λειτουργία του κοινωνικού συστήματος.

Σε ένα άλλο κρίσιμο επίπεδο, το έθεσε και ο Υπουργός προηγουμένως, ο πολυπαραγοντικός χαρακτήρας του θέματος που θα σας απασχολήσει σήμερα στις εργασίες της ημερίδας σας, καθιστά δύσκολες, και αυτό θα πρέπει να το έχουμε πάντα υπόψη μας όταν κάνουμε κριτική στον κοινό νομοθέτη, όπως λέμε, τις αναγκαίες απαιτήσεις του νομικού συστήματος κάθε κοινωνικού σχηματισμού. Οι ρυθμιστικές απόπειρες, του οποίου νομικού συστήματος, πρέπει οπωσδήποτε να λαμβάνουν υπόψη και τα πορίσματα των διεπιστημονικών προσεγγίσεων του φαινομένου αυτού με τα πολύπλευρα κοινωνικά προβλήματα που προκαλεί όσο και με τις διαπιστωμένες παθογενείς λειτουργίες του ελληνικού κράτους. Είναι δύο πλευρές που κάθε απόπειρα ρύθμισης πλευρών ή συνολικά του φαινομένου αυτού, από πλευράς νομικού συστήματος, πρέπει να της λαμβάνει κανείς υπόψη.

Η Γραμματεία Καταπολέμησης της Διαφθοράς και το Σώμα Επιθεωρητών-Ελεγκτών της Δημόσιας Διοίκησης, με τον αναπροσανατολισμό στη δράση τους και με την έμφαση τόσο στην ορθή, δηλαδή στη νόμιμη λειτουργία των κρατικών λειτουργιών, όσο και στον τομέα ειδικότερα αντιμετώπισης των φαινομένων διαφθοράς, ερχόμαστε πράγματι σε

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

επαφή με το φαινόμενο που θα συζητήσετε σήμερα. Βέβαια, επειδή έχει πάρα πολλές πλευρές, όπως προείπα, ερχόμαστε σε επαφή σε συγκεκριμένες πλευρές του, κατά τους ελέγχους που κάνουμε. Αυτές οι πλευρές είναι αρκετά δύσκολες γιατί, κατά κανόνα, συνδέονται με φαινόμενα διαφθοράς. Συνεπώς, θα μπορούσε η δράση μας, εντελώς περιληπτικά να το πω για τους προβληματισμούς σας, να έχει τον τίτλο, «επιχειρηματικές πρωτοβουλίες στο χώρο και κρατικές λειτουργίες», λειτουργίες του κράτους που συνδέονται με τις προηγούμενες. Εκεί αναπτύσσεται ο δικός μας ρόλος και ήδη βρισκόμαστε σε ελέγχους πολύ σημαντικούς που σε περίπου ένα δίμηνο θα έχουμε και τα συγκεκριμένα αποτελέσματα. Είναι ενθαρρυντικό ότι η ημερίδα σας, αν κοιτάξει κανείς τη θεματολογία της, διασφαλίζει τη διεπιστημονική μελέτη και συζήτηση του θέματος. Έτσι λοιπόν, με τον προσδοκώμενο λόγο, αντίλογο και διάλογο στις σημερινές σας συζητήσεις, εύχομαι να προβείτε σε χρήσιμες διαπιστώσεις και συμπεράσματα.

Ο βουλευτής από το πολιτικό κόμμα «Ποτάμι» και Αναπληρωτής Καθηγητής στη Σχολή Χημικών Μηχανικών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, κ. Γιώργος Μαυρωτάς, καλείται να απευθύνει χαιρετισμό:

Θα ήθελα να πω ότι γενικά η βιομηχανία των τυχερών παιχνιδιών έχει ανθήσει τα τελευταία χρόνια κυρίως λόγω της τεχνολογίας αλλά και της μεγάλης οικονομικής κρίσης. Το μεγάλο ζητούμενο, όπως αναφέρθηκε και από τους προηγούμενους ομιλητές, είναι οι κανόνες που πρέπει να υπάρχουν, η διαφάνεια και εδώ είναι ο ρόλος του κράτους. Νομίζω ότι ο ρόλος του κράτους, σε τέτοιες περιπτώσεις, είναι ο ρόλος του τοποτηρητή, του να επιτηρεί αν τηρούνται οι κανόνες και αν υπάρχει διαφάνεια στα συγκεκριμένα πράγματα και όχι τόσο ο ρόλος του επιχειρηματία. Δίνω μεγάλη έμφαση στο ρόλο των κανόνων γιατί δεν μπορεί για παράδειγμα να παίζουμε ποδόσφαιρο και για κάποιες ομάδες να ισχύει το off side και για κάποιες να μην ισχύει, κάποιες επιχειρήσεις να πληρώνουν φόρους και κάποιες να μην πληρώνουν στη συγκεκριμένη δραστηριότητα.

Από την πλευρά του αθλητή, θα ήθελα να εστιάσω και σε κάποια πράγματα που αφορούν στα τυχερά παίγνια που σχετίζονται με τον αθλητισμό. Θεωρώ τη βία, το doping και το παράνομο στοίχημα ως τις μεγαλύτερες απειλές για τον αθλητισμό, γιατί μέσα από εκεί αναπτύσσονται σχέσεις διαφθοράς, σχέσεις διαπλοκής και έτσι παραχαράσσεται το

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχέρα Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

νόημα του αθλητισμού όπως έχουμε ζήσει τις τελευταίες μέρες, πολλές φορές βλέπουμε ότι πρωταγωνιστές, σε αθλητικές εφημερίδες, σε θέματα αθλητισμού, δεν είναι οι αθλητές αλλά παράγοντες, δικαστές, δικηγόροι. Ένα μέρος λοιπόν των πόρων, οι οποίοι διακινούνται σε τέτοιες δραστηριότητες όπως του στοιχηματισμού, κατά τη γνώμη μου, πρέπει να επιστρέφουν στον αθλητισμό και κυρίως πρέπει να επιστρέφουν στην καλλιέργεια του αθλητισμού. Αναφέρομαι περισσότερο στα ερασιτεχνικά αθλήματα, έτσι ώστε να αναπαράγεται αυτή η δραστηριότητα. Ο αθλητισμός τις ημέρες της κρίσης έχει αντέξει και πρέπει να αιμοδοτηθεί, εκτός από κρατικούς πόρους, και από άλλους πόρους. Τέλος, να κλείσω με ένα σημαντικό θέμα, κατά τη γνώμη μου, των διαφόρων εταιριών που δραστηριοποιούνται στο χώρο του στοιχηματισμού, το θέμα της κοινωνικής εταιρικής ευθύνης, τις χορηγίες. Βλέπουμε ότι σιγά σιγά αρχίζει να μπαίνει και η τριτοβάθμια εκπαίδευση στο θέμα διερεύνησης τέτοιων θεμάτων.

Εν συνεχεία, απευθύνει χαιρετισμό **ο βουλευτής του πολιτικού κόμματος «Νέα Δημοκρατία», κ. Βασίλης Οικονόμου:**

Το σημερινό θέμα της ημερίδας είναι κρίσιμο, σοβαρό και χρήζει, πέρα από την πολιτική αντιμετώπιση, πάνω απ'όλα επιστημονική. Σαφέστατα χρήζει μιας προσέγγισης που θα πρέπει να δώσει απαντήσεις στο πολυσύνθετο της φύσης του ζητήματος. Άρα λοιπόν, καλή είναι η πολιτική τοποθέτηση, η οργανωτική και διοικητική από την πλευρά της πολιτείας αλλά πρέπει και η επιστήμη και η οργανωμένη της έκφραση που είναι το πανεπιστήμιο να δώσει απαντήσεις σε πολλά ζητήματα που εκκρεμούν. Αυτό το οποίο, από τη δικιά μας πλευρά, θα θέλαμε να πούμε σε αυτό το σύντομο χαιρετισμό, είναι ότι το φαινόμενο των τυχερών παιγνίων και της λειτουργίας τους μέσα στην ελληνική κοινωνία και πολιτεία πρέπει να το δούμε με ένα σκεπτικισμό όσον αφορά στις παρενέργειες και παθογένειες που δημιουργούνται αλλά και μια καλύτερη οργάνωση και απόδοση όλων των δεδομένων που το περιβάλλουν έτσι ώστε να υπάρξουν οι ορθές και ωφέλιμες απαντήσεις για την καλύτερη απόδοση σε κοινωνικό, οικονομικό, οργανωτικό και πολιτικό επίπεδο. Τα ζητήματα τα οποία ανακύπτουν στο οικονομικό αποτέλεσμα, που αποδίδεται και πως λειτουργεί, ποιοι το οργανώνουν και πως το οργανώνουν, ο ιδιωτικός ή ο κρατικός τομέας. Ζητήματα τα οποία λύνονται ανά περιόδους.

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

Βλέπετε, συζήτηση γίνεται κατά καιρούς, για το αν το κράτος έχει νόημα να λειτουργεί και να διοργανώνει την υπόθεση αθλητικό τυχερό παιχνίδι και το αποτέλεσμα του ή είναι θέμα μόνο του ιδιωτικού τομέα. Τι γίνεται το οικονομικό αποτέλεσμα, ποιος το καρπούται, πάει υπέρ του αθλητισμού μόνο, πάει σε ευρύτερες κοινωνικές δραστηριότητες; Και το λέω διότι σήμερα που παραδείγματος χάριν ανακύπτει το μεγάλο ζήτημα, λόγω και της επικαιρότητας, για το ασφαλιστικό πρόβλημα της χώρας, κάποιοι συζητούν ότι μέρος και τμήμα αυτών των κερδών του οικονομικού αποτελέσματος μπορεί ίσως να συνεισφέρει στην καλύτερη λειτουργία αυτού του ασφαλιστικού συστήματος. Είναι ένα ζήτημα, το οποίο πραγματικά πρέπει να το δούμε χωρίς να σημαίνει ότι αυτή τη στιγμή υπάρχει μια τελική και ολοκληρωμένη άποψη αν το οικονομικό αυτό αποτέλεσμα μπορεί να συνεισφέρει και στο κοινωνικό σύνολο και σε ένα κοινωνικό σκοπό, που κάποιοι θα πουν ότι είναι επ' ωφελεία του λαού και του κοινωνικού συνόλου άλλοι θα πουν όμως ότι δεν πρέπει να φύγει από το αυστηρά αθλητικό περιβάλλον και το αποτέλεσμα να απορροφάται μόνο στον αθλητικό χώρο, είτε είναι επαγγελματικό είτε ερασιτεχνικό. Το πως οργανώνεται είναι ένα μεγάλο ζήτημα. Για παράδειγμα το διαδικτυακό τυχερό παίγνιο πως οργανώνεται. Σήμερα ανακύπτουν πολλά ερωτηματικά στο αν για παράδειγμα η οργάνωση αυτών των εταιριών που είναι στο χώρο του διαδικτυακού παιχνιδιού αποδίδουν και λειτουργούν βάσει του νομικού πλαισίου το οποίο έχει καθορισθεί. Άρα λοιπόν, και αναφέρομαι και στο πως είναι διαχειρίσιμο από το οικονομικό αποτέλεσμα, αυτό που συζητείται αυτή τη στιγμή, αν πραγματικά αποδίδεται το ποσοστό προς το κράτος, και υπάρχει έλεγχος και λειτουργία τέτοια ώστε να μπορούμε να πούμε ότι υπάρχει νομιμότητα; Αυτά είναι ζητήματα τα οποία θα πρέπει να τα δούμε το αμέσως επόμενο διάστημα γιατί μιλάμε για μεγάλο οικονομικό αποτέλεσμα. Όταν συζητάς για 3-4 δις το έτος αυτό το πράγμα, όπως καταλαβαίνετε, δεν μπορεί να είναι καθόλου αδιάφορο. Μιλάμε μόνο για το κομμάτι το διαδικτυακό. Άρα ζητήματα οικονομικού αποτελέσματος, οργάνωσης, νομιμότητας, είναι ζητήματα τα οποία πραγματικά η πολιτική δεν μπορεί μόνη της να έρθει με τρόπο αυθαίρετο και ασύντακτο να λειτουργήσει και να δράσει. Χρειάζεται την επιστημονική, τεχνοκρατική τοποθέτηση, το πανεπιστημιακό τμήμα από τη στιγμή που μπαίνει σε αυτή τη συζήτηση οργανωμένα είναι κρίσιμος ο ρόλος του, είναι πολύ κρίσιμος

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

και χρήσιμος. Θα περιμένουμε τα συμπεράσματα και τα πορίσματα της ημερίδας για να αξιοποιήσουμε τα δικά σας αποθέματα γνώσης για να μπορέσουμε να τα αξιοποιήσουμε και να δέσουμε την επιστήμη, το πανεπιστήμιο με την πολιτική, την κοινωνία και την οικονομία. Το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου είναι από τα νέα πανεπιστήμια, από τα πολύ σημαντικά εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας. Η Νέα Δημοκρατία νιώθει και θεωρεί ότι είναι ένα τμήμα και ένα πανεπιστήμιο που πρέπει να στηριχθεί σε όλα τα επίπεδα γιατί δίνει τη δυνατότητα ανάπτυξης της επιστήμης και εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών, τις οποίες τις χρειάζεται ο τόπος.

1^η ΤΡΑΠΕΖΑ: Οι πολιτικές οικονομίας του τζόγου: Αγορά – κράτος - ιδιωτικές εταιρίες

Ο Καθηγητής κ. Κωνσταντίνος Κοσκινάς ως Συντονιστής ανακοινώνει την έναρξη της θεματικής ενότητας τονίζοντας ότι ζούμε σε μια περίοδο αρρυθμιστής αγοράς των τυχερών παιχνιδιών στην Ελλάδα και η παρέμβαση των κυβερνήσεων και των βουλευτών είναι σημαντική.

Ελένη Αυλωνίτου, Βουλευτής του πολιτικού κόμματος «Σύριζα»

Το θέμα της σημερινής ημερίδας είναι πολύ σημαντικό και επίκαιρο. Πριν από 10 χρόνια, πριν ξεσπάσει η κρίση, την εποχή που οι τράπεζες σε κυνηγούσαν για να σου δώσουν δάνειο με το ζόρι, είχα γράψει ένα άρθρο στην εφημερίδα «Αυγή» με τον τίτλο «Ο τζόγος». Θα σας διαβάσω την πρώτη παράγραφο: Όποιος παρακολουθεί τα τελευταία χρόνια το χρηματιστήριο της Αθήνας θα έχει διαπιστώσει ότι η μεγάλη κίνηση, η μεγάλη άνοδος και τα μεγάλα κέρδη εντοπίζονται κυρίως σε δύο κλάδους, στις τράπεζες και στα τυχερά παιχνίδια. Αυτό το γεγονός εκφράζει αρκετά πιστά την οικονομική κατάσταση του μέσου Έλληνα αυτά τα χρόνια αφού ο περισσότερος κόσμος ζει με δανεικά και τζογάρει μπας και βγάλει τα χρέη. Κάτι αντίστοιχο κάνει και η ελληνική κυβέρνηση που επίσης ζει με δανεικά και περιμένει από το τζόγο να ξεχρεώσει αν και ο κυβερνητικός τζόγος διεξάγεται σε άλλο επίπεδο. Αυτά στις 10/7 του 2005, το άρθρο αφορούσε στην τότε ιδιωτικοποίηση του Ο.Π.Α.Π. Γενικότερες, όμως, διαπιστώσεις της εισαγωγής αποδείχτηκαν δυστυχώς τραγικά σωστές. Η πορεία του τραπεζικού συστήματος της χώρας από τότε έως τώρα είναι κατανοητή με οικονομικούς όρους. Η πορεία των τυχερών παιχνιδιών είναι κάπως πιο σύνθετη. Η κρίση έπληξε και τα τυχερά παιχνίδια, πράγμα πρωτοφανές στην Ελλάδα,

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

σίγουρα όμως κράτησαν καλύτερα από τις τράπεζες. Την ίδια στιγμή το ιντερνετικό στοίχημα μπήκε στη ζωή μας χαλαρώνοντας το κρατικό μονοπώλιο. Στο τέλος βέβαια πουλήθηκε και το κρατικό μονοπώλιο σε ιδιώτες. Έτσι ο τζόγος στην Ελλάδα πέρασε σε μερικές δεκαετίες, προσέξτε, από την απαγόρευση για λόγους προστασίας του κοινωνικού συνόλου, στο κρατικό μονοπώλιο για την προστασία του κοινωνικού συνόλου και την αύξηση των εσόδων του δημοσίου, στη μερική ιδιωτικοποίηση υπό κρατικό έλεγχο για την αύξηση των εσόδων του δημοσίου και την προστασία του κοινωνικού συνόλου και στην πλήρη ιδιωτικοποίηση για την αύξηση των εσόδων του δημοσίου και των ιδιωτικών κερδών και τώρα οδεύει στο δρόμο της αύξησης των ιδιωτικών κερδών σκέτα. Ήταν ψευδεπίγραφη, λοιπόν, η ταμπέλα στην αρχή της διαδρομής που έγραφε «από εδώ πάμε για την προστασία του κοινωνικού συνόλου από τον τζόγο»; Πιστεύω πως όχι, αρχικά ήταν πολύ ειλικρινής. Η πορεία όμως έδειξε ότι όλοι οι δρόμοι πάνε παντού και το που θα καταλήξεις εξαρτάται από το που διαλέγεις να στρίψεις σε κάθε σταυροδρόμι. Έτσι σήμερα τα τυχερά παιχνίδια έχουν φθάσει να θεωρούνται κανονικός κλάδος της οικονομίας και το κύριο θέμα που αφορά το κράτος είναι η αποτελεσματικότερη φορολόγησή τους. Αν και βάλαμε και απαγόρευση εισόδου ανηλίκων στα πρακτορεία του Ο.Π.Α.Π. λες και αυτό θα προστατέψει τα παιδιά από τον εθισμό στο τζόγο. Λες και τα παιδιά κινδυνεύουν να εθιστούν στο τζόγο την εποχή που μπορεί να τα στείλει ο πατέρας τους να ρίξουν ένα δελτίο ΠΡΟΠΟ αλλά δεν κινδυνεύουν καθόλου σήμερα που μπορούν να τζογάρουν μια χαρά από το κινητό τους.

Στις μέρες μας λοιπόν που ο κάθε λογής τζόγος έχει όχι μόνο απελευθερωθεί αλλά και διεθνοποιηθεί δημιουργούνται δύο διακριτά ζητήματα που στο παρελθόν είτε δεν υπήρχαν είτε δεν έπαιρναν τις διαστάσεις που παίρνουν σήμερα. Το πρώτο ζήτημα είναι ότι με την νομιμοποίηση του τζόγου υπάρχουν πια νόμιμες εταιρίες ιδιωτικές η κρατικές που έχουν έννομο συμφέρον και δικαίωμα να διαφημίζουν το προϊόν τους για να αυξήσουν την πελατεία τους. Έτσι η νομιμοποίηση που αρχικά αποσκοπούσε στη δημιουργία ελεγχόμενης διεξόδου στο τζόγο σήμερα δημιουργεί κίνητρο να ξοδεύονται σημαντικά χρηματικά ποσά για τη μεγαλύτερη δυνατή διάδοση του τζόγου. Δεν αντιμετωπίζουμε πια τον τζόγο σαν κακή συνήθεια που της δίνουμε νόμιμη διέξοδο. Σήμερα ξοδεύουμε για να

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

αυξήσουμε τον τζόγο αρκεί να παίρνει το κράτος τους αναλογούντες φόρους. Το δεύτερο ζήτημα αφορά στο αντικείμενο του τζόγου και στο πως επηρεάζεται αυτό το αντικείμενο από το τζόγο που γίνεται πάνω του. Το αντικείμενο του τζόγου είναι δύο ειδών, πρώτον πράγματα που γίνονται αποκλειστικά και μόνο για να δώσουν δυνατότητα για στοίχημα όπως είναι το ρίξιμο της μπίλιας στη ρουλέτα και η κλήρωση των αριθμών του τζόκερ και δεύτερον πράγματα που γίνονται ούτως ή άλλως για άλλους λόγους πάνω στην οποία όμως επιτρέπεται η διεξαγωγή του στοιχήματος. Μπορείτε να φανταστείτε μια παρέα να στήνεται γύρω από μια ρουλέτα και να ρίχνει μπίλιες χωρίς να στοιχηματίζει έτσι για να δει που θα πέσουν οι μπίλιες; Δε νομίζω. Οι άνθρωποι όμως μαζεύονται στα γήπεδα για να δουν ένα ποδοσφαιρικό αγώνα είτε υπάρχει ποδοσφαιρικό στοίχημα είτε δεν υπάρχει. Μάλιστα, όχι μόνο μαζεύονται αλλά παθιάζονται με τον αγώνα, παθιάζονται με την ομάδα τους. Την ίδια στιγμή όμως το στοίχημα δημιουργεί μια άλλη ομάδα ανθρώπων που παθιάζονται όχι με τον συγκεκριμένο αγώνα αλλά με το στοίχημα πάνω στο συγκεκριμένο αγώνα. Εδώ έχουμε στήσει μια ωραία σύγκρουση συμφερόντων πάνω στο ίδιο αντικείμενο και περιμένουμε να ξεσπάσει. Εννοείται ότι σε όλες τις περιπτώσεις θέλουμε το όποιο τυχερό παιχνίδι να διεξάγεται έντιμα. Δεν θέλουμε όμως ούτε στημένες ρουλέτες ούτε στημένους ποδοσφαιρικούς αγώνες. Μια στημένη ρουλέτα όμως αφορά μόνο τις αρχές, το καζίνο και όσους πάνε στο καζίνο να παίξουν. Ένας στημένος ποδοσφαιρικός αγώνας όμως αφορά εκατομμύρια φιλάθλους και δεν τους αφορά για λόγους στοιχηματισμού, τους αφορά για λόγους ποδοσφαίρου. Η θεωρητική προσέγγιση κάθε στοιχήματος επί πραγματικού γεγονότος, όπως είναι οι αθλητικοί αγώνες, υποθέτει ότι οι αγώνες γίνονται έτσι κι αλλιώς, είναι καθαροί έτσι και αλλιώς. Οπότε απλά οργανώνεται πάνω τους ένα στοίχημα. Αν όμως το οικονομικό κίνητρο είναι αρκετά μεγάλο τότε μπορεί το στοίχημα να δώσει οικονομικό κίνητρο για να στηθεί ο αγώνας. Στο μεταξύ οι διοργανωτές του αγώνα δεν έχουν όφελος από το στοίχημα που γίνεται πάνω στο δικό τους παιχνίδι εκτός αν κλέψουν. Είναι μια συνταγή καταστροφής για τον αθλητισμό. Από την πλευρά του αθλητισμού θα ήταν ευχής έργο να μην υπάρχει αθλητικό στοίχημα ή αν υπάρχει να μην είναι διεθνών προσβάσιμο όπως δεν ήταν παλιά το ΠΡΟΠΟ. Αυτά όμως ανήκουν σε μια άλλη εποχή. Οπότε σήμερα, αν μιλήσουμε με τους όρους αγοράς της λεγόμενης

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

βιομηχανίας τυχερών παιχνιδιών, οφείλουμε να διαπιστώσουμε ότι οι διοργανωτές του κάθε αθλητικού στοιχήματος έχουν ρόλο λαθρεπιβάτη πάνω στον οργανωμένο επαγγελματικό και ερασιτεχνικό αθλητισμό. Μένει λοιπόν να δούμε πως ο λαθρεπιβάτης μας θα κληθεί να πληρώσει τα κρυφά κόστη που έχει φορτώσει στις πλάτες του αθλητισμού.

Werner Becher, Εκπρόσωπος εταιρίας Interwetten

I would like to talk to you today about my experiences from the sense of a global betting company, worldwide. My experience is on how to regulate. The dos and donts of the regulation of gaming. Interwetten was founded in 1990; we have a long time experience in online betting and gaming. We are already online since 1997 which means we were offering online betting even before google has been founded. Our focus is on regulated and peer regulated markets and our core markets where we are doing all the core marketing, for example, are of course the German speaking countries as well as our license business here in Greece, in Spain and in to Eastern European countries. As private company, we are strictly interested only in markets that are regulated on reasonable regulated frameworks allowing us to offer a competitive international offer. Gaming business is very easy. Customers around the world would like to enjoy entertainment on their smartphones, on their tablets, on their desktop computers. On the other hand, companies like us, Interwetten, we provide products for them to entertain them and to have fun. Our goal, of course, as private company, is to make money, that's not a secret. In the relationship, between us and the customers, state authorities act like referees. They define and they have to enforce the rules of the game. As also Rector Marselos mentioned in his speech before, gaming is not a normal commercial activity. Is a very specific commercial activity and therefore a legal framework is required. It's not the best way to have free riders in that market. If you can see the political objections (slide presentation), which are the same around the world, every country has to look on; these are the most important ones. First of all preventing gaming addiction, is very important, as this is not a normal business. Ensuring consumer protection for use and for players and strengthening the sports. Some speakers before me already have mentioned the problem of match fixing. That's not only a problem for the sports, is also a

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παιγνία στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

big problem for the betting companies. The base of our business is the integrity of sports. If users, in our sense consumers, out there could not rely any more on the wrestles of sports events, our business will be completely destroyed. If you think about bank robberies, we are like banks. If someone is fixes matches out there these criminals steal out money. So we are together with the politicians and with the sports to prevent match fixing because they steal our money and we are not really amused about that someone steals our money. Of course prevention of fraud and crime is very important, anti-money laundering and in every state, not only in Greece, in increasing the taxes is always a topic for every government around the world. But and therefore, politicians first of all have to canalize the gaming business with reasonable gaming laws into regulated markets. Because authorities, in the states, can only supervise companies that cooperate with them, but not black market companies. Therefore, for my point of view, key issue for politicians is to achieve an appropriate regulation rate, in a country, in order to ensure that the abovementioned objectives for gaming regulations are being met. What's the situation, at the moment, across Europe? I have a dream; my dream is the harmonization of gaming regulation across Europe. Because, the objectives for regulation are completely the same in every country, worldwide. But since I am a realist and considering the speed of law making in Brussels, I do not expect harmonization inside the European Union in less than 50 years. That's why many countries have adopted national laws on their own initiative, like Greece. Some of them, like UK, Ireland, and Denmark for example did this gaming regulation very well. In other countries like Germany, France, Turkey, regulation has completely failed, which means after the legal regulation of that business, black markets are still huge. How not to do it? By contrast it would be very simple to regulate gaming, as there is only one key factor of success for gaming regulation worldwide. Stable and feasible conditions for licenses. Just economical and feasible tax rates will bring offshore operators in regulated markets and guarantee a satisfactory rate of regulation. On the other hand if operators are prohibited to offer attractive games the consumers, the consumer of Greece, will reject the legal offering and play instead in black markets again. Also very important and mandatory is to establish clear and reasonable market rules for that specific business, as it's not a normal business, instead of bureaucratic

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παιγνία στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

madness; we can see it partly here in Greece, about the marketing rules. Last but not least, long-term stable conditions for investors are very important, not only for the gaming business but for the whole economy. And then for the temporary licenses issued here in Greece, is a big problem for investments in your country. Long-term perspective would give international companies a chance to invest but they would need a reliable legal framework for that. It's like economy loves nature, let's call it like that. Every deviation from best practice regulations (I've shown in my last slide); necessarily will lead to huge black markets and low regulation rates. Why? In the Internet any adult website is only one click away. In such bad regulated countries all stakeholders are the losers, the state is the loser because he can't protect the consumers, tax income is low, legal providers like us are the losers because most users play in the black market instead playing in the regulated market and also sports is the loser in such countries as sponsorships and all the money they could get in other countries are not the same as in feasible regulated markets. Only black market providers are winners in bad regulated markets. In practice any legal measures against black market providers do not work, ip blocking, payment blocking is not more than a mosquito for them. Bad regulation implies that the most, in danger, customers, the customers with high frequency playing, with high stakes playing, are the first one who wouldn't accept such an offer and would play in black markets, which means these would be the first ones going to the black markets, where you can't protect them. What about Greece? From my point of view, 30% gaming taxes plus additionally 10% taxes for the consumers are very unattractive and guarantee very fat black markets in Greece. As mentioned already before, having only temporarily licenses here is also a problem as the security of investments based in long-term licenses would motivate more providers to switch, let's call it from the dark side, to the regulated market, which means they would invest in shops, in sports here in Greece much more than today. And please, if you think about newly regulating your gaming market keep it simple, don't hold the providers back by excessively slow bureaucratic processes and allow them effective marketing. Please keep in mind that competition between black market providers and regulated legal providers here in the market is very unfair. Legal providers like us, we have to pay a lot of taxes here in Greece, and we have to follow all the

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

rules of gaming. Black market providers don't even care about it, which means we have a big disadvantage in our cost structure. If we don't even allow them to promote their products and to communicate to the customers that there are good ones also out there with legal offer, consumers will not know and we'll play for the black market providers. Therefore, my advice to you, have a look at the best practice regulations out there, how did it Spain, what are the learnings from UK, not make the same mistakes that a lot of other countries already have done. Please make new mistakes instead.

(Ελληνική απόδοση):

Θα σας παρουσιάσω σήμερα την εμπειρία μου από μια εταιρία στοιχηματισμού διεθνούς εμβέλειας, την εμπειρία μου σχετικά με το τι πρέπει και τι δεν πρέπει να γίνει σε ο,τι αφορά στη ρύθμιση των παιχνιδιών. Η Interwetten ιδρύθηκε το 1990, έχουμε μακρά εμπειρία online στοιχηματισμού και παιχνιδιών. Προσφέρουμε online υπηρεσίες ήδη από το 1997 δηλαδή πολύ πριν ιδρυθεί ακόμη και η google. Το ενδιαφέρον μας είναι στις ρυθμισμένες αγορές στοιχηματισμού διεθνώς και η δραστηριοποίησή είναι κυρίως στις γερμανόφωνες χώρες αλλά και στην Ελλάδα, στην Ισπανία και στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης. Ως ιδιωτική εταιρεία ενδιαφερόμαστε μόνο για εκείνες τις αγορές με λογικό ρυθμιστικό πλαίσιο επιτρέποντάς μας να προσφέρουμε διεθνώς ανταγωνιστικές υπηρεσίες.

Η επιχειρηματική δραστηριότητα των τυχερών παιχνιδιών είναι πολύ εύκολη. Οι πελάτες σε όλο τον κόσμο θέλουν να απολαμβάνουν αυτή τη διασκέδαση μέσα από τα τηλέφωνα τους, τα tablet και τους Η/Υ τους. Από την άλλη πλευρά, εταιρίες όπως η δική μας, τους προσφέρουν προϊόντα ψυχαγωγίας και διασκέδασης. Φυσικά στόχος μας είναι, ως ιδιωτική εταιρία, το κέρδος, αυτό δεν είναι κρυφό. Στη μεταξύ μας σχέση, μεταξύ των εταιριών και των πελατών, οι κρατικές αρχές λειτουργούν όπως ένας διαιτητής. Καθορίζουν και επιβάλλουν τους κανόνες του παιχνιδιού. Όπως ανέφερε ο κ. Μασσέλος, ο Πρύτανης, τα τυχερά παιχνίδια δεν είναι μια κοινή, συνηθισμένη εμπορική δραστηριότητα. Αντίθετα, είναι πολύ συγκεκριμένη εμπορική δραστηριότητα και γι'αυτό είναι απαραίτητο ένα νομικό πλαίσιο καθορισμού της. Δεν είναι ο,τι καλύτερο να έχεις λαθρεπιβάτες σε αυτή την αγορά. Στην παρουσίασή μου βλέπετε τους πολιτικούς στόχους, που είναι ίδιοι διεθνώς και που

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

κάθε χώρα πρέπει να τους λάβει υπόψη της. Σας παρουσιάζω τους πλέον σημαντικές. Αρχικά, η πρόληψη του φαινομένου της εξάρτησης είναι πολύ σημαντική, καθώς ο χώρος των τυχερών παιχνιδιών δεν είναι μια συνηθισμένη εμπορική δραστηριότητα. Άρα θα πρέπει να διασφαλιστεί η προστασία του πελάτη και του παίκτη και να ενισχυθεί ο αθλητισμός. Ορισμένοι ομιλητές που προηγήθηκαν ανέφεραν το ζήτημα των στημένων αγώνων. Αυτό δεν είναι μόνο πρόβλημα για τον αθλητισμό αλλά και μεγάλο πρόβλημα για τις εταιρίες στοιχηματισμού. Η βάση της δουλειάς μας είναι η αξιοπιστία του αθλητισμού. Αν οι χρήστες, για μας καταναλωτές, δεν μπορούν να βασιστούν στην αξιοπιστία ενός παιχνιδιού τότε η δικιά μας δουλειά θα καταστραφεί. Μπορείτε να σκεφτείτε τις ληστείες στις τράπεζες. Εμείς είμαστε κάτι σαν τράπεζα. Αν κάποιος εκεί έξω στήνει αγώνες τότε κλέβει τα χρήματά μας. Φυσικά η αντιμετώπιση της απάτης και του εγκλήματος είναι πολύ σημαντική, το ξέπλυμα μαύρου χρήματος. Σε κάθε κράτος, όχι μόνο στην Ελλάδα, η αύξηση της φορολογίας είναι θέμα προς συζήτηση για κάθε κυβέρνηση. Γι'αυτό το λόγο, οι πολιτικοί πρέπει, πρώτα απ'όλα, να βάλουν σε ένα κανάλι την επιχειρηματική δραστηριότητα στα τυχερά παιχνίδια με λογικούς κανόνες σε ρυθμισμένες αγορές. Και αυτό γιατί οι κρατικές αρχές μπορούν να επιτηρήσουν μόνο εκείνες τις εταιρίες που συνεργάζονται μαζί τους και όχι τις παράνομες εταιρίες. Κατά την άποψή μου, το κλειδί, σε επίπεδο πολιτικής απόφασης, είναι να επιτευχθεί το κατάλληλο επίπεδο ρύθμισης σε μια χώρα, με τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζονται οι προαναφερθέντες στόχοι. Ποιά είναι η κατάσταση αυτή τη στιγμή στην Ευρώπη. Έχω ένα όραμα και αυτό είναι η εναρμόνιση και ισχύ ενός κοινού ρυθμιστικού πλαισίου σε όλη την Ευρώπη. Αλλά επειδή είμαι ρεαλιστής και γνωρίζοντας την ταχύτητα νομοθέτησης στις Βρυξέλλες, δεν περιμένω κάτι σχετικό σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης σε λιγότερο από 50 χρόνια. Για το λόγο αυτό πολλές χώρες έχουν νομοθετήσει σε εθνικό επίπεδο, όπως η Ελλάδα. Κάποιες όπως η Δανία, το ΗΒ και η Ιρλανδία τα πήγαν πολύ καλά στη διαμόρφωση νομικού πλαισίου. Κάποιες χώρες όπως η Γερμανία, η Γαλλία, η Τουρκία απέτυχαν να κατορθώσουν τη νομική ρύθμιση της αγοράς, που σημαίνει ότι η μαύρη αγορά είναι ακόμη τεράστια. Πως δεν πρέπει να γίνει. Θα ήταν πάρα πολύ απλό να ρυθμιστεί η αγορά τυχερών παιχνιδιών καθώς ο επιτυχημένος κανόνας είναι ένας, παροχή σταθερών και ικανών συνθηκών αδειοδότησης. Ικανό επίπεδο

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

φορολόγησης θα φέρει τους offshore παρόχους στη ρυθμισμένη αγορά διασφαλίζοντας ένα ικανοποιητικό επίπεδο ρύθμισης. Από την άλλη πλευρά αν οι πάροχοι έχουν απαγόρευση να προσφέρουν ελκυστικά προϊόντα στους καταναλωτές, στους έλληνες καταναλωτές τότε εκείνοι θα στραφούν στη μαύρη αγορά απορρίπτοντας τη νόμιμη. Επίσης σημαντικό και υποχρεωτικό είναι η θέσπιση ξεκάθαρων και λογικών κανόνων αγοράς σε αυτή την επιχειρηματική δραστηριότητα, καθώς δεν πρόκειται για μια συνηθισμένη επιχειρηματική δράση, αντί μιας γραφειοκρατικής τρέλας, όπως βλέπουμε στην Ελλάδα, σχετικά με τους κανόνες διαφήμισης. Επίσης, η διαμόρφωση, σε μακροχρόνιο επίπεδο, σταθερών κανόνων για τους επενδυτές, είναι πολύ σημαντική, όχι μόνο για το συγκεκριμένο επιχειρηματικό τομέα, αλλά για ολόκληρη την οικονομία. Το ζήτημα των προσωρινών αδειών που εκδίδονται στην Ελλάδα είναι μεγάλο πρόβλημα για τις επενδύσεις στην χώρα σας. Μια μακροχρόνια στρατηγική θα έδινε στις εταιρίες τη δυνατότητα να επενδύσουν αλλά χρειάζονται ένα αξιόπιστο νομικό πλαίσιο γι' αυτό. Είναι σαν η οικονομία να αγαπάει τη φύση κατά κάποιο τρόπο. Κάθε απόκλιση από τις καλές πρακτικές ρύθμισης, που ανέφερα και έδειξα στην παρουσίασή μου, θα οδηγήσει σε μια τεράστια μαύρη αγορά και χαμηλά επίπεδα ρυθμιστικής δυνατότητας. Γιατί; Γιατί στο internet κάθε ιστοσελίδα που απευθύνεται σε ενήλικες είναι μόνο ένα κλικ μακριά. Στις αγορές που έχουν ένα κακό ρυθμιστικό πλαίσιο οι ενδιαφερόμενοι είναι οι χαμένοι όπως και το κράτος γιατί δεν μπορεί να προστατέψει τους καταναλωτές, τα επίπεδα συλλογής φόρων είναι χαμηλά κλπ. Οι νόμιμοι πάροχοι, όπως εμείς, είναι οι χαμένοι διότι οι παίκτες πηγαίνουν στην παράνομη αγορά αντί στη νόμιμη ρυθμισμένη και ο αθλητισμός χάνει καθώς οι χορηγίες και όλα τα χρήματα που παίρνουν δεν είναι ίδια με εκείνα που αποκομίζονται στις επιτυχημένες ρυθμισμένες αγορές. Έτσι μόνο οι παράνομοι πάροχοι επωφελούνται στις κακά ρυθμισμένες αγορές. Στην πράξη καμία νομική πρακτική εναντίον των παράνομων δεν λειτουργεί όπως το μπλοκάρισμα των ip, το μπλοκάρισμα των πληρωμών. Είναι σαν κάποιος να κυνηγάει να πιάσει ένα κουνούπι. Η κακή ρύθμιση της αγοράς έχει ως αποτέλεσμα ότι οι παίκτες που βρίσκονται σε κίνδυνο, οι παίκτες με την υψηλότερη συχνότητα παικτικής δραστηριότητας, εκείνοι που βάζουν και τα μεγαλύτερα στοιχήματα, είναι εκείνοι που δεν δέχονται κάτι αντίστοιχο και στρέφονται στη μαύρη

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

αγορά. Είναι οι πρώτοι που θα στραφούν στον παράνομο στοιχηματισμό όπου εκεί πλέον δε μπορεί κανείς να τους προστατεύσει.

Σχετικά με την Ελλάδα τώρα. Κατά την άποψή μου, το 30% των φόρων στα τυχερά παιχνίδια και το ένα 10% επιπλέον στους καταναλωτές δεν είναι ελκυστικό και εγγυάται μια μεγάλη μαύρη αγορά τζόγου στην Ελλάδα. Όπως προείπα, η ύπαρξη μόνο προσωρινών αδειών είναι προβληματική καθώς αν υπήρχε δυνατότητα αδειοδότησης για μακρύ χρονικό διάστημα η ασφάλεια των επενδύσεων θα ήταν μεγαλύτερη και θα λειτουργούσε ως κίνητρο μετακίνησης παρόχων από τη μαύρη αγορά στην νόμιμη και ρυθμισμένη, να επενδύσουν σε καταστήματα, σε αθλήματα εδώ στην Ελλάδα, περισσότερο απ'ότι σήμερα.

Αν σκέφτεστε δε να προβείτε σε νέα ρύθμιση της αγοράς, θα σας παρακαλούσα αυτή να είναι απλή, μακριά από πολύ αργές γραφειοκρατικές διαδικασίες που αφήνουν πίσω τους παρόχους και να τους επιτρέψετε να προχωρήσουν σε αποτελεσματική διαφήμιση. Πρέπει επίσης να γνωρίζετε ότι ο ανταγωνισμός ανάμεσα στους παράνομους και στους νόμιμους παρόχους είναι πολύ άδικος. Οι νόμιμοι πάροχοι, όπως εμείς, πρέπει να πληρώνουν υψηλούς φόρους και να ακολουθούν όλους τους κανονισμούς. Αντίθετα οι παράνομοι ούτε που ενδιαφέρονται πράγμα που σημαίνει ότι αυτό το περιβάλλον έχει επιπτώσεις στη δομή του κόστους μας. Αν δεν τους επιτρέψουμε να προωθήσουν τα προϊόντα τους, αν δεν καταφέρουμε να επικοινωνήσουμε στους καταναλωτές ότι υπάρχουν εκεί έξω νόμιμες εταιρίες με νόμιμη προσφορά υπηρεσιών, τότε οι καταναλωτές δεν θα γνωρίζουν και θα συνεχίσουν να παίζουν σε παράνομους παρόχους. Γι'αυτό, η συμβουλή μου είναι να δείτε τις καλές πρακτικές ρύθμισης αυτής της αγοράς, όπου υπάρχουν. Να δείτε πως το έκανε η Ισπανία, ποιά είναι τα μαθήματα από την εμπειρία του ΗΒ έτσι ώστε να μην επαναληφθούν τα ίδια λάθη που ήδη πολλές χώρες έχουν κάνει. Σας παρακαλώ, αντί της επανάληψης παλαιών λαθών, εσείς να κάνετε νέα.

Αντώνης Στεργιώτης, Πρόεδρος Ε.Ε.Ε.Π.

Ο Πρόεδρος της Ε.Ε.Ε.Π., κ. Στεργιώτης συγχαίρει το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου και το Τμήμα Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού για τη διοργάνωση αυτής της επιστημονικής ημερίδας, εκφράζει τις ευχαριστίες του στον Πρόεδρο της Επιστημονικής Επιτροπής, κ. Αλεξόπουλο και συνεχίζει στην ομιλία του:

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παιγνία στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

Σαν Πρόεδρος της Ε.Ε.Ε.Π. πρέπει δυστυχώς να αναφέρω ότι, σχετικά με την αγορά των τυχερών παιγνίων, λίγες είναι οι πρωτοβουλίες για επιστημονικά συνέδρια, επιστημονικές ημερίδες, συμπόσια γενικά, που λαμβάνουν χώρα στην Ελλάδα, τα τελευταία χρόνια. Είναι ένας χώρος που πολύ μιλάμε γι'αυτόν, πάρα πολύ, σε κάθε επίπεδο, αλλά πολύ λίγα γνωρίζουμε ενδεχομένως. Πιστεύω ότι μιλάμε πολύ περισσότερο από όσα γνωρίζουμε. Γι'αυτό το λόγο κάθε τέτοια πρωτοβουλία όπως η σημερινή, οπωσδήποτε, τυχαίνει, όχι μόνο της απόλυτης αποδοχής, αλλά και της υποστήριξης της Ε.Ε.Ε.Π. της χώρας. Το αντικείμενο στο οποίο έχω κληθεί να μιλήσω είναι τεράστιο. Ιστορικά μπορούμε να μιλήσουμε για πολιτικές οικονομίας του τζόγου από το 18^ο αιώνα, προσωπικά θα τοποθετούσα την έναρξη στην έκδοση του διατάγματος του Δόγη Mocenigo για την ίδρυση του πρώτου καζίνο στον κόσμο, του Grand Casino di Venezia, το οποίο ακόμη λειτουργεί μέχρι σήμερα. Σε αυτά τα περίπου 300 χρόνια έχουμε μια πραγματική επανάσταση στο συγκεκριμένο χώρο. Αλλά ας ξεκινήσουμε αρκετά παλαιότερα και μιας και το μεγαλύτερο κοινό σήμερα εδώ προέρχεται από την ακαδημαϊκή κοινότητα, γιατί αντικείμενο συζητάμε εδώ. Βασικά συζητάμε για ένα ανθρώπινο πάθος, ένα φαινόμενο και αντικείμενο στη σφαίρα του ιρασιοναλισμού. Το πάθος δεν έχει να κάνει σε τίποτα με το ρασιοναλισμό, τον ορθό λόγο. Μάλιστα, αν κανείς ανατρέξει, θα δει ότι σε όλους τους αρχαίους πολιτισμούς, στην αρχαία Ελλάδα π.χ., στην Κίνα, στην Ινδία, στο Ισραήλ, στην αρχαιότητα παρατηρείται έντονα το φαινόμενο των τυχερών παιγνίων. Σε μια επίσκεψη σε οποιοδήποτε ελληνικό μουσείο θα δει κανείς ότι από τις αρχαιολογικές ανασκαφές, μεταξύ άλλων, υπάρχουν πλείστα ευρήματα που αναφέρονται σε πεσσούς, σε παραστάσεις αγγείων. Όπως το αγγείο του Εξηκία στο μουσείο του Βατικανού, που θεωρείται το εξοχότερο μνημείο της αττικής αγγειοπλαστικής και παριστάνει μια μπαρμπουτιέρα της εποχής. Ο Αχιλλεύς και ο Αίας παίζοντες πεσσούς. Στη συνέχεια το φαινόμενο αυτό, της εξάπλωσης των τυχερών παιγνίων, γνωρίζει μια έκρηξη κατά τους ελληνιστικούς χρόνους, εκεί έχουμε και το φαινόμενο της θεοποίησης της Τύχης, η Τύχη της Αντιόχειας, της Αλεξάνδρειας και ακόμη μεγαλύτερη ανάπτυξη κατά τη ρωμαϊκή εποχή ενώ συνεχίζεται και στους βυζαντινούς χρόνους. Στην ουσία η «εκμετάλλευση» του φαινομένου από τη μεριά των κεντρικών διοικήσεων, των κρατών όταν δηλαδή οι αρχές αντιλαμβάνονται ότι υπάρχει

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

μια πολύ μεγάλη δεξαμενή εσόδων, ξεκινάει όπως σας είπα με το διάταγμα του Mocenigo για την ίδρυση του καζίνο της Βενετίας. Εκείνη την εποχή ο τζόγος ήταν ένα προνόμιο της υψηλής αριστοκρατίας, για να ασχοληθεί κάποιος με τη ρουλέτα θα μπορούσε να το κάνει μόνο εάν ανήκε στην ευγενή τάξη, στη Γαλλία, στις Ιταλίες και γενικά στην υπόλοιπη Ευρώπη και αυτό μέσα από έντονες αντιθέσεις. Ταυτόχρονα υπήρχε η στάση της εκκλησίας, η οποία ήταν σαφώς αντίθετη, και οι τότε κρατικές αρχές έπρεπε να ισορροπήσουν ανάμεσα στις πιέσεις. Η θεολογία ήταν σαφώς αντίθετη και δεν νομιμοποιούσε ιδεολογικά το φαινόμενο του τζόγου από την άλλη οι ανάγκες των κρατικών ταμείων ήταν τέτοιες που ήθελαν έσοδα. Η δύσκολη αυτή ισορροπία κρατείται μέχρι τις ημέρες μας, έχουν αλλάξει βέβαια οι πρωταγωνιστές. Από τη μια πλευρά έχουμε μια πολύ ανεπτυγμένη αγορά τζόγου με πλήθος παρόχων και πλήθος υποτομήματα. Από την άλλη έχουμε πλήθος ενδιαφερομένων και το κράτος πλέον σε ρόλο ρυθμιστή, τις τελευταίες δεκαετίες μάλιστα μέσω της ίδρυσης των ρυθμιστικών αρχών, σε όλες τις ανεπτυγμένες χώρες. Η χώρα μας είναι μια από τις τελευταίες, το 2011 ιδρύθηκε η σχετική αρχή στην Ελλάδα. Τη στιγμή που άλλες χώρες όπως το Ηνωμένο Βασίλειο είχαν ήδη προχωρήσει σε ρύθμιση της αγοράς, η UK Gambling Commission έχει μια ιστορία σχεδόν αιώνια.

Σίγουρα κανένα κράτος στον κόσμο δεν έχει προχωρήσει σε αδειοδοτήσεις και ρυθμίσεις της αγοράς παιγνίων γιατί αγαπά τα παίγνια, ένας από τους κύριους λόγους είναι η ανάγκη αποκόμισης εσόδων. Η διαπίστωση ότι εδώ έχουμε να κάνουμε με ένα κακό, το οποίο επειδή δεν μπορούμε να το αντιμετωπίσουμε στην κατεύθυνση να το εκριζώσουμε, τουλάχιστον να το διοχετεύσουμε σε νόμιμα κανάλια διανομής ούτως ώστε και να εισπράττουμε αλλά και να μπορούμε να έχουμε έναν έλεγχο, ένα είδος προστασίας των καταναλωτών, του κοινωνικού συνόλου. Έχουμε ταυτόχρονα το φαινόμενο της μαζικοποίησης, πλέον, του τζόγου και της ιδεολογικής νομιμοποίησής του που ξεκινάει αμέσως μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, κλασικό παράδειγμα το Βέγκας, των Η.Π.Α., που ξεκίνησε ως μια προσπάθεια της αμερικάνικης κυβέρνησης να ελέγξει τη μαφία και όρισε ένα μέρος χαμένο κάπου στην έρημο για να συγκεντρωθούν όλες αυτές οι δραστηριότητες που απαγορεύονταν οπουδήποτε αλλού στις ΗΠΑ. Το αποτέλεσμα το γνωρίζετε, μέσα σε

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

ελάχιστες δεκαετίες αυτό το στιγματισμένο πράγμα έχει γίνει ένας από τους πρώτους τουριστικούς προορισμούς στον κόσμο. Η βιομηχανία του τζόγου εκεί κατάφερε, μέσα από ένα επιτυχημένο μάρκετινγκ δεκαετιών, να κάνει κάτι, όπως ανέφερε ο προηγούμενος ομιλητής, σχετικό με το τζόγο ως entertainment business. Οι οικονομικοί αναλυτές εκεί το κατατάσσουν, leisure and entertainment business. Από κάτι το στιγματισμένο σε κάτι το ευρέως αποδεκτό. Μιλάμε για το τζόγο σαν εναλλακτική όπως το θέατρο, η συναυλία κλπ. Αυτή η πολύ επιτυχημένη και επί δεκαετίες στρατηγική μάρκετινγκ έχει φέρει και μια επανάσταση στις αντιλήψεις του κόσμου απέναντι στον τζόγο. Έχει πετύχει να φέρει μια μαζικοποίηση. Τι κάνει το κράτος απέναντι σε αυτά. Συνήθως, σας λέω για διεθνή πρακτική, δεν εστιάζω στην Ελλάδα, το κράτος ακολουθεί ασθμαίνοντας. Προσπαθεί εκ των υστέρων να ρυθμίσει, αξιολογεί πάντα με μια χρονική καθυστέρηση εντυπωσιακή, αυτές τις αλλαγές, προκειμένου να λάβει μέτρα. Στη χώρα μας αυτή η καθυστέρηση είναι δραματική. Όπως επίσης θα μπορούσα να πω ότι, από το 1994 και μετά υπάρχουν ουσιαστικές θεσμικές αλλαγές στο χώρο του τζόγου μέσω του Ν.2206/1994 για την αδειοδότηση ιδιωτικών καζίνο, υπάρχει δηλαδή μια ενεργή παρέμβαση του ελληνικού κράτους στη συγκεκριμένη αγορά. Εκ του αποτελέσματος οι παρεμβάσεις αυτές είναι τραγικές. Έχουμε μια αγορά η οποία σήμερα παρουσιάζει τα εξής χαρακτηριστικά: ο υποκλάδος των καζίνο είναι προβληματικός, αρνητική καθαρή θέση των συγκεκριμένων επιχειρήσεων που ξεπερνάει τα 400 εκ. ευρώ, νούμερο το οποίο αποτελεί εφιάλτη για το ρυθμιστή. Ειπώθηκε προηγούμενα από την κα Αυλωνίτου, μια κατακόρυφη, λόγω της κρίσης, πτώση των εσόδων τους, πτώση που φθάνει το 75% κατατάσσοντας το συγκεκριμένο υποκλάδο στις κατεχοχόν πληγείσες από την κρίση επιχειρήσεις. Έχουμε τους παρόχους με αποκλειστικά δικαιώματα στο στοίχημα, δηλαδή Ο.Π.Α.Π. και Λαχεία, τον Ιππόδρομο δεν τον αναφέρω διότι είναι γνωστά τα προβλήματα και στην ουσία αυτή την στιγμή, μέχρι να ξεκινήσουν οι ιδιωτικοποιηθήσες Ελληνικές Ιπποδρομίες Α.Ε., δεν έχω να παρουσιάσω απτά νούμερα. Και εκεί έχουμε πολύ μεγάλη πτώση, περίπου τη μισή απ'οτι στα καζίνο, λογικό καθώς είναι ο λεγόμενος φθηνός τζόγος, ο τζόγος της γειτονιάς και ήταν λογικό η πτώση του να είναι αρκετά μικρότερη, περίπου στο 35%-38%. Με πάρα πολλά προβλήματα και εκεί, τα οποία αποτυπώνονται στη σημερινή συγκυρία. Η Ο.Π.Α.Π. Α.Ε.

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

είναι σε σύγκρουση με την κυβέρνηση σε όλα τα επίπεδα, σε δικαστική διαμάχη, και η ιδιωτικοποιηθείσα εταιρία των λαχείων. Πάμε στην αγορά του διαδικτύου όπου έχουμε ένα αντίθετο φαινόμενο τα τελευταία χρόνια. Όπως ξέρετε, εκεί που είχαμε μια τελείως παράνομη αγορά μέχρι το 2011, ο Ν.4002 προσπάθησε να δώσει μια κάποια λύση, έθεσε κάποιες προϋποθέσεις. Δεν θα σχολιάσω τις διατάξεις του νόμου σχετικά με τις αδειοδοτήσεις των εταιριών διαδικτύου, οι οποίες όμως, άσχετα αν τις θεωρεί κανείς σωστές ή λάθος, ουδέποτε τέθηκαν σε εφαρμογή. Έχουμε έναν νόμο ψηφισμένο το 2011 αλλά δεν έχουμε αδειοδοτήσεις μέχρι σήμερα. Για διάφορους λόγους που για να μην πλατειάζω πάρα πολύ, δεν θα ήθελα να επεκταθώ σήμερα. Έτσι κι αλλιώς η άποψή μου θα ήταν καθαρά υποκειμενική. Εκείνο όμως που πέτυχε ο Ν.4002 είναι να δημιουργήσει μια τεράστια γκρίζα περιοχή, εκείνη του μεταβατικού σταδίου. Αυτό αποτελεί μια ελληνική πατέντα, κατά την άποψη του ρυθμιστή, καταγέλαστη. Απ' όποιο βήμα κι αν έχω σταθεί μόνο ειρωνικά μπορώ να μιλήσω για τον Ν.4002 και τη μεταβατική περίοδο. Μεταβατική περίοδος 4 ετών δεν είναι μεταβατική περίοδος, είναι κοροϊδία. Έχει παγιωθεί μια κατάσταση η οποία δημιουργεί πολλά και εξελίσσεται σε καρκίνωμα. Είμαστε η μοναδική χώρα στην Ευρώπη στην οποία, ενώ σε άλλες χώρες υπάρχει καθολική απαγόρευση και σε άλλες αδειοδοτήσεις, στην Ελλάδα με τον Ν.4002 και τη μεταβατικότητα ούτε έλεγχο μπορούμε να κάνουμε, έχουμε 24 εταιρίες του διαδικτύου, πολλές από τις οποίες δεν έπρεπε να είναι και είναι σαφές. Το γνωρίζουμε ως εποπτική αρχή, το γνωρίζουν οι αρχές, η κυβέρνηση δεν βλέπω όμως να προχωράει τίποτα. Καθόμαστε και ανεχόμαστε παρανομίες, εν γνώσει μας. Παίρνω, ως Πρόεδρος της Ε.Ε.Ε.Π., δικογραφίες από την αστυνομία για παραπομπές σε ποινικά δικαστήρια, για κακουργήματα, και δε μπορώ να λάβω διοικητικά μέτρα. Αν αυτό δεν είναι ένας τραγέλαφος και αν αυτά είναι χαρακτηριστικά ευνομούμενου κράτους το αφήνω στην κρίση σας. Πιστεύω ότι όχι απλώς έχουν ωριμάσει, κοντεύουν να σαπίσουν οι συνθήκες για να προχωρήσουμε σε αδειοδοτήσεις, σε αυτό που λέμε ένα ρυθμισμένο περιβάλλον στο διαδίκτυο. Είναι επιτακτική ανάγκη για πάρα πολλούς λόγους, όχι μόνο δημοσιονομικούς, πρέπει να υπάρχει δυνατότητα ελέγχου., συμμόρφωσης των παρόχων. Είναι λόγοι προστασίας και του κοινωνικού συνόλου. Πρέπει να ξεκαθαρίσουμε αν οι εταιρίες που προσωρινά το

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

ελληνικό κράτος, μέσω του Ν.4002/2011, τους επιτρέπει να προσφέρουν online υπηρεσίες, εξ' αποστάσεως, αν αυτές προσφέρουν εξ' αποστάσεως υπηρεσίες ή αν στην ουσία πρόκειται για παράνομο επίγειο στοιχηματισμό. Διότι πολλές από αυτές στην ουσία κάνουν παράνομο επίγειο στοιχηματισμό. Όταν ως Πρόεδρος της Ε.Ε.Ε.Π. ακούω internet café, θεωρώ ότι είναι παράνομο προποτζίδικο. Το 90% αυτών, ο,τι διαβάζεται στις εφημερίδες για σχετικές εφόδους και ανακαλύψεις της ελληνικής αστυνομίας σε internet café. Δημιουργείται μια σύγχυση και εδώ οι δημοσιογράφοι δεν έχουν βοηθήσει γιατί και οι ίδιοι δεν το έχουν αντιληφθεί. Νομίζουν ότι είναι τα λεγόμενα awp, ένα είδος παιγνιομηχανημάτων κατώτερης κλίμακας στα παιγνιομηχανήματα, κορυφαία είναι τα vlt. Νομίζουν λοιπόν ότι η αστυνομία έπιασε τέτοια παιγνιομηχανήματα αλλά δεν είναι αυτό. Αυτό που ανακαλύπτεται από την αστυνομία κατά κόρον, καθημερινά, δεκάδες φορές την εβδομάδα, σε όλη την Ελλάδα, είναι διασυνδέσεις τερματικών internet café με διαδικτυακούς παρόχους με συμφωνίες των ιδιοκτητών με τους παρόχους αυτούς για μοίρασμα προμήθειας και βέβαια εξαπάτηση του ελληνικού δημοσίου, μη απόδοση του 30%, μη απόδοση του 10% για τους παίκτες κλπ., ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Αυτή είναι η κατάσταση που έχουμε σήμερα και αυτήν θα ήθελα με τον πλέον επίσημο τρόπο να τονίσω. Γι' αυτό σας λέω η κατάσταση κοντεύει να σαπίσει. Άμεσα λοιπόν αδειοδότηση εδώ και τώρα. Ο τρόπος της αδειοδότησης, αν θα προχωρήσουμε με τις διατάξεις του Ν.4002 ή αν πρέπει να αλλάξουν αυτές οι διατάξεις γιατί δεν είναι δόκιμες αυτό είναι προς επίλυση και συζήτηση με την κυβέρνηση και εκείνη θα αποφασίσει. Η Ε.Ε.Ε.Π. είναι περισσότερο παρά ποτέ έτοιμη να συνδράμει την ελληνική κυβέρνηση από τη στιγμή που θα μας δώσει το πράσινο φως, να ολοκληρώσουμε τη σχετική διαδικασία σε εξαιρετικά σύντομο χρονικό διάστημα, όχι άλλες καθυστερήσεις, ρύθμιση της συγκεκριμένης αγοράς, η οποία είναι η αγορά του μέλλοντος. Όλες οι τάσεις διεθνώς, οι εξελίξεις και οι προβλέψεις είναι ότι έχουμε μια σαφέστατη και γρήγορη μετατόπιση όσων εμπλέκονται στο χώρο των παιγνίων προς το διαδικτυακό στοιχηματισμό και τα διαδικτυακά παίγνια. Πριν από 10-15 χρόνια κανείς δεν ήξερε το συγκεκριμένο κλάδο, σήμερα οι μεγάλες εταιρίες του κλάδου έχουν κεφαλαιοποιήσεις της τάξεως των πάρα πολλών δις ευρώ. η κάθε μια. Διαβάζουμε για εξαγορές και συγχωνεύσεις ύψους δυσθεώρητων δις διεθνώς και γενικά η τάση ανάπτυξης

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

του συγκεκριμένου κλάδου, τα ποσοστά ανάπτυξής του είναι διψήφια εκεί που στους υπόλοιπους κλάδους του τζόγου, υπάρχει διεθνώς στασιμότητα.

2^η ΤΡΑΠΕΖΑ: Τεχνολογικές εξελίξεις - Καινοτομία και νέες προκλήσεις στον χώρο των τυχερών παιχνιδιών

Ο Επίκουρος Καθηγητής, κ. Παναγιώτης Αλεξόπουλος ως Συντονιστής ανοίγει τη συζήτηση της 2^{ης} Τράπεζας και δίνει το λόγο στους ομιλητές.

Κωνσταντίνος Κοσκινάς, Καθηγητής & Διευθυντής Εργαστηρίου Δυνητικής Πραγματικότητας, Διαδικτυακής Έρευνας και Ηλεκτρονικής Εκπαίδευσης, Τμ. Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Θα αναφερθώ περισσότερο στα θέματα τα οργανωτικά και τα διοικητικά της ανάπτυξης της αγοράς και του ρόλου του κράτους στην αγορά των τυχερών παιχνιδιών. Από το 2000 που ξεκίνησε η διαδικασία της μετοχοποίησης του μεγάλου κολοσσού που λέγεται Ο.Π.Α.Π., ο οποίος δημιουργήθηκε από το 2000 και μετά, με τη μερική και σταδιακή του μετοχοποίηση, μέχρι το 2004 όπου δεν ξεπεράστηκε ποτέ το 51% της ιδιοκτησίας του κράτους, μέχρι σήμερα η αγορά των τυχερών παιχνιδιών έχει φθάσει σε ένα αστρονομικό επίπεδο περί τα 10 δις ευρώ και εξελίσσεται συν πλην 10%-15%. Είναι αλήθεια ότι πολλοί στην εποχή της κρίσης αναφέρονται στο ότι οι άνθρωποι παίζουν για να μπορέσουν να καλύψουν τα προβλήματα, τα οποία τους δημιουργεί η κρίση. Αυτό μπορεί να είναι αλήθεια στην αρχή μιας κρίσης, στην πορεία της κρίσης η παικτική δυνατότητα μειώνεται τάχιστα διότι ο παίκτης παίζει στο περιθώριο του εισοδήματός του και όχι πάνω στο εισόδημά του, εφόσον βέβαια δεν είναι παθολογικός παίκτης. Από το 2004 μέχρι την πλήρη μετοχοποίηση και μετά την ιδιωτικοποίηση του Ο.Π.Α.Π. πολύ λίγα πράγματα έγιναν παρά το γεγονός εισηγήσεων από το 2004, για τη δημιουργία της ρυθμιστικής αρχής. Όχι ανεξάρτητης ρυθμιστικής αρχής, αλλά ρυθμιστικής αρχής που σημαίνει ότι το κράτος θα πρέπει να έχει πλήρη έλεγχο πάνω στη ρυθμιστική αρχή. Η ανεξαρτητοποίηση της ρυθμιστικής αρχής έγινε σε δεύτερο χρόνο, μετά το 2012 με μια ειδική παρέμβαση του τότε διοικητή και της κυβέρνησης όπου έδινε μια σχετική ανεξαρτησία και μετά μια σχεδόν πλήρη ανεξαρτησία στη ρυθμιστική αρχή. Αυτό ήταν το ένα επίπεδο εξέλιξης της

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

διαμεσολάβησης που γίνεται από μια ρυθμιστική αρχή μεταξύ του κράτους και της αγοράς των τυχερών παιχνιδιών.

Η δεύτερη αλλαγή η οποία ήταν πάρα πολύ σημαντική ήταν ότι ο νομοθέτης είχε μια γενικότερη εικόνα να λειτουργήσει η ρυθμιστική αρχή ως μια Ο.Κ.Ε., μια οικονομική και κοινωνική επιτροπή, όπου οι εταίροι που υπάρχουν στην αγορά των τυχερών παιχνιδιών, συνεργάζονται μεταξύ τους. Μάλιστα είχε δημιουργηθεί και ένα πλαίσιο, για παράδειγμα είχε δημιουργηθεί η λεγόμενη συμβουλευτική επιτροπή της ανεξάρτητης αρχής, η οποία παρεμπιπτόντως δεν λειτούργησε ποτέ και αν θέλετε να γνωρίζετε πέρα από 4-5 περίπου καθηγητές και ερευνητές εθνικών ιδρυμάτων, συμμετείχαν ή έπρεπε να συμμετέχουν σε αυτή την επιτροπή: ένας εκπρόσωπος της ελληνικής τράπεζας, ένας εκπρόσωπος του σώματος δίωξης οικονομικού εγκλήματος, ένας εκπρόσωπος οικονομικής αστυνομίας και δίωξης ηλεκτρονικού εγκλήματος, ένας εκπρόσωπος που θα ορίσει η εθνική επιτροπή τηλεπικοινωνιών λόγω των παρόχων που λειτουργούν στο χώρο, ένας εκπρόσωπος που θα ορίσει η εθνική αρχή καταπολέμησης και νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, ένας εκπρόσωπος που θα ορίσουν οι διάφορες εταιρίες που ενεργοποιούνται στο χώρο, ένας εκπρόσωπος της Ο.Σ.Η.Π.Ε., των συλλόγων ηλεκτρονικών παιχνιδιών της Ελλάδας, ένας εκπρόσωπος για την μελέτη της διαταραχής του εθισμού στο διαδίκτυο, ένας εκπρόσωπος από το νοσοκομείο Παιδων «Αγλαΐα Κυριακού» που έχει ειδική εφηβική μονάδα καταπολέμησης του εθισμού στο τζόγο, ένας εκπρόσωπος του Κ.Ε.Θ.Ε.Α. και ένας εκπρόσωπος προβληματικής χρήσης του διαδικτύου για ενήλικες της μονάδας απεξάρτησης «18-Άνω». Αυτή η επιτροπή, που θα ήταν συμβουλευτική ανεξάρτητη μη χρηματοδοτούμενη, δωρεάν δηλαδή η προσφορά, και η οποία θα μπορούσε να παίξει ρόλο στις πολιτικές που θα έπρεπε να αναπτύξει η ρυθμιστική αρχή δεν λειτούργησε ποτέ, δεν συγκροτήθηκε ποτέ και συνεχίζει και σήμερα να μην υπάρχει και να μην συγκροτείται. Αποτέλεσμα είναι να μην έχει υπάρξει και συνεχίζει να μην υπάρχει καμία πολιτική καταπολέμησης του εθισμού, καμία πολιτική καταπολέμησης του παράνομου τζόγου, καμία πολιτική η οποία πραγματικά να έχει το χαρακτήρα της ρύθμισης και της παρέμβασης στην νέα αυτή, αναδυόμενη αγορά.

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παιγνία στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

Επομένως, τα διάφορα λεγόμενα προβλήματα που αντιμετωπίζει στη λειτουργία της η ρυθμιστική αρχή ξεκινούν πρώτα από το νομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο δημιουργήθηκε με τις διαφορετικές αλλαγές που έγιναν στην ρυθμιστική αρχή και παρεμβάσεις, οι οποίες την οδήγησαν σε μια σχετική μέχρι τελική ανεξαρτητοποίηση από τις πολιτικές του κράτους, από τη μη λειτουργία των οργάνων που έπρεπε να λειτουργήσουν μέσα στην επιτροπή. Αποτέλεσμα, για πρώτη φορά να έχουμε την κυβέρνηση, μια κυβέρνηση που είχε το σθένος και το θάρρος να δηλώσει ότι ο παράνομος τζόγος είναι 6 δις ευρώ. Καμία άλλη κυβέρνηση, παρά το ότι ήταν γνωστό στους επιστήμονες, σε εμάς, στους χρήστες, στους παρόχους, ήταν γνωστή αυτή η δραστηριότητα, καμία άλλη κυβέρνηση δεν δήλωσε τα 6 δις χαμένα χρήματα. Ο κ. Τρύφων Αλεξιάδης, ο Υφυπουργός που το δήλωσε αυτό, έπρεπε έπειτα από αυτό, όλη η επιτροπή της ρυθμιστικής αρχής να έχει παραιτηθεί. Διότι απέτυχε, στο βασικό της ρόλο, στη ρύθμιση και τον έλεγχο της αγοράς. Επίσης, τα έσοδα που πρέπει να πάρει το κράτος, είναι αλήθεια, έχουμε μια δύσκολη, παράξενη, κακή, ανήθικη δραστηριότητα να χειριστούμε και πρέπει να τη διαχειριστούμε, γιατί αυτή είναι η εποχή και σε αυτή την εποχή δε μπορούμε να κλείνουμε τα μάτια. Υπάρχει μια ολόκληρη νομοθεσία πριν καν εμείς αρχίσουμε να συζητάμε για τη σύνδεση των ταμειακών μηχανών με την εφορία, υπάρχει ήδη μια ολόκληρη νομοθεσία ευρωπαϊκή, περασμένη στον ελληνικό νόμο με την περιγραφή της τεχνολογίας, δηλαδή δεν παίρνει εδώ πέρα παιχνίδια, που η ρυθμιστική αρχή είχε να κάνει ένα πράγμα, να βγάλει την ανακοίνωση για τους διαγωνισμούς ενοποίησης των ταμειακών μηχανών, των παιγνιομηχανών και προσέξτε δεν είναι μόνο τα τυχερά παιχνίδια εδώ, είναι και τα ψυχαγωγικά παιχνίδια, μεγαλώνει η πίτα. Και αυτό το σύστημα, το οποίο είναι προβλεπόμενο, προβλέψιμο και ακριβές, και έχει ήδη περιγραφεί και στο νόμο δεν έχει εφαρμοστεί ποτέ. Το αποτέλεσμα είναι minimum έσοδα, που χάνει το κράτος 400 εκ. ευρώ και δεν θα χρειαζόταν καμία συζήτηση πολιτικού τύπου ή διαπραγμάτευσης με διάφορους φορείς, οι οποίοι πληρώνουν ή δεν πληρώνουν γιατί ήδη υπάρχει η νομοθεσία της αυτόματης ηλεκτρονικής σύνδεσης των παιγνιομηχανών, είτε τυχερών είτε ψυχαγωγικών με την περιγραφή της τεχνολογίας μέσα στο νόμο. Θα μπορούσε να έχει γίνει αυτόματα και δεν έχει γίνει ακόμη.

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

Να σκεφτείτε ότι από το 2012 που αναγκάστηκε να δημιουργηθεί αυτή η ρυθμιστική αρχή, ήταν δική μας εισήγηση από το 2004, το 2012 εμφανίστηκε ως νόμος, από το 2012 μέχρι σήμερα ο παράνομος τζόγος αυξάνεται με τερατώδεις ταχύτητες διότι απαγορεύεις νόμιμα αναπτύσσεται παράνομα και επίσης αν δεν παρέμβεις να εκσυγχρονίσεις μια αναγκαιότητα που θα βρει τη διέξοδό της την παθαίνεις όπως της δεκαετία του '60 στις Η.Π.Α. με τους γκάνγκστερ και τη μαφία και θα πρέπει να ορίσεις πλέον τον τρόπο με τον οποίο θα διαχειριστείς μια τέτοια δραστηριότητα. Η ευθύνη λοιπόν αυτή τη στιγμή της κατάστασης της αγοράς βαρύνει αυτούς οι οποίοι κλήθηκαν από το 2012 και μετά να τη ρυθμίσουν. Προσέξτε, μια τεράστια σύγκρουση υποτίθεται ότι έχει ανοίξει ενάντια της κυβέρνησης, σας το δίνω σαν παράδειγμα, και της Ο.Π.Α.Π. Η Ο.Π.Α.Π. ιδιωτικοποιήθηκε καλώς ή κακώς, με τον καλό ή τον κακό τρόπο, μπορούμε να πούμε χιλιάδες πράγματα. Η Ο.Π.Α.Π. είναι μια ιδιωτική εταιρία όπως είναι και άλλες ιδιωτικές εταιρίες, ιδιαίτερα στο χώρο του ιντερνετικού που λειτουργούν με ένα παράξενο σύστημα διαφορετικών μορφών εκκρεμοτήτων, κυρίως με ένα μη αναγνωρισμένο νόμιμο τρόπο αλλά σε μια προσωρινή κατάσταση. Η Ο.Π.Α.Π. μπήκε στη βάση ενός επιχειρηματικού πλάνου που είχαν ήδη υπογράψει οι προηγούμενες κυβερνήσεις και το οποίο επιχειρηματικό πλάνο έπρεπε να το παρακολουθήσει η ρυθμιστική αρχή. Η κυβέρνηση πολύ καλά έκανε, δια στόματος του Πρωθυπουργού, και είπε ότι η Ελλάδα δεν θέλει να γίνει ένα απέραντο καζίνο. Από αυτό το αυτονόητο μέχρι το πως το κάνεις, εναντίον ποιανού το κάνεις και με ποιούς τρόπους το αναπτύσσεις, οι διαστάσεις είναι τεράστιες. Εάν ο εχθρός σου δεν είναι ο παράνομος τζόγος αλλά είναι η Ο.Π.Α.Π., το επιχειρηματικό πλάνο των νlt ή οτιδήποτε άλλο τουλάχιστον νόμιμα έχει εγκριθεί από την ελληνική επικράτεια σίγουρα ο παράνομος τζόγος θα αυξηθεί, οι τζίροι της Ο.Π.Α.Π. θα πέσουν και η αγορά θα συνεχίζει να βυθίζεται όχι πλέον ως αρρυθμιστη αλλά ως προβληματική.

Οι εταιρίες, ο Ο.Π.Α.Π., σε μια τρίτη διάσταση του προβλήματος, θα έπρεπε να είχαν κληθεί από τη ρυθμιστική αρχή να συμβάλλουν στην ανθρωπιστική κρίση και στην οικονομία της κοινωνικής αλληλεγγύης αντί να διαθέτονται χρήματα σε διαφήμιση παράξενη, για να προωθήσουν τα προϊόντα τους; Δεν θα έπρεπε να είχαν περάσει σε ένα καταπίστευμα κοινωνικής αλληλεγγύης όπου τα χρήματα αυτά που διαθέτουν, το 1% από

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

τα 3% που διαθέτουν στην διαφήμιση, να πηγαίνει για κοινωνική αλληλεγγύη και προγράμματα κοινωνικής αλληλεγγύης; Κλήθηκαν ποτέ να συμβάλλουν στην ανάπτυξη ενός κοινωνικού προγράμματος; Σε όλο τον κόσμο από τη Σουηδία μέχρι όπου θέλετε υπάρχουν προγράμματα ακόμη και παιχνίδια, όπως ένα παιχνίδι Bingo, το οποίο είναι Bingo κοινωνικής αλληλεγγύης, προσφέρεται το παιχνίδι στις τοπικές κοινότητες για την λύση οικονομικών προβλημάτων σε τοπικό επίπεδο. Κλήθηκαν ποτέ οι εταιρίες αυτές να συμβάλλουν με ένα παιχνίδι τους για όσο διάστημα υπάρχει αυτή η κρίση; Το μόνο που είδαμε εδώ είναι πολιτικές αντιπαραθέσεις, αποκλεισμούς, στο όνομα του ότι η κυβέρνηση είτε να μην γίνει καζίνο η χώρα. Μα το πως δεν θα γίνει καζίνο η χώρα δεν λύνεται με το να απαγορεύεις αλλά με το να ελέγχεις και να προσδιορίζεις πως θα γίνεται, τους κανόνες και τον τρόπο λειτουργίας, περιφέρειες, δήμοι για παράδειγμα θα μπορούσαν να προσδιορίσουν συγκεκριμένους τρόπους που μπορεί να γίνεται η παικτική δραστηριότητα, θα μπορούσαν να υπάρχουν συγχωνεύσεις εταιριών πρακτορείων που θα μπορούσαν να ελέγξουν μόνοι τους την παικτική δραστηριότητα.

Επομένως δε μπορούμε να λέμε συνέχεια «κακούργα κοινωνία», ποιές είναι οι ευθύνες μας, γιατί δεν λειτούργησε η συμβουλευτική επιτροπή με αυτά τα θεσμικά όργανα του κράτους. Δεν μπορούμε λέει η ρυθμιστική αρχή να βγάλει πολιτικές δίωξης και να εκτελέσει. Μα αφού οι άνθρωποι οι οποίοι υποτίθεται θα συμμετείχαν και θα έλεγαν τι πρέπει να γίνει και θα νομοθετούσαν δεν έχουν κληθεί να μιλήσουν, να τοποθετηθούν, να υπογράψουν, να βάλουν την υπογραφή τους. Να μην αναπτυχθούν τα vlt. Μα είναι υπογεγραμμένα, θα φάει το κράτος 600 εκ. στο κεφάλι; Είναι αυτό λογικό; Να πληρώσει το κράτος 600 εκ. ευρώ για τη μη ανάπτυξη των vlt; Ελέγξτε κύριοι πως θα αναπτύξετε τα vlt, δεν μπορείτε να το αποφύγετε. Και σε κάθε περίπτωση οι ιδιωτικές εταιρίες θα πρέπει να λειτουργήσουν ως συνέταιροι σε μια δύσκολη προσπάθεια με την κυβέρνηση, πάνω στο ελεγχόμενο παιχνίδι, πάνω στο υπεύθυνο παιχνίδι, πάνω στην εκπαίδευση, στην καταπολέμηση του εθισμού, σε όλα αυτά τα προβλήματα που δημιουργεί αυτή η παικτική δραστηριότητα. Με λίγα λόγια η οργάνωση, τεχνολογική και διοικητική, και η ρυθμισμένη αγορά θα αποφέρει περίπου 3-4 δις στο κράτος από εκεί που αυτή τη στιγμή έχουν χαθεί για πάντα.

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

**Θάνος Κριεμάδης, Καθηγητής Τμήματος Οργάνωσης & Διαχείρισης Αθλητισμού
και Διευθυντής Π.Μ.Σ. Διοίκηση Αθλητισμού**

Βρίσκομαι εδώ για να μιλήσω για ένα θέμα άκρως τεχνοκρατικό, αφορά πολιτικές πάλι, σε συνέχεια της ομιλίας του κ. Κοσκινά. Θα μιλήσω για αυτό που λέγεται πρότυπα και πιστοποιήσεις για την αποτελεσματικότερη οργάνωση και λειτουργία των επιχειρήσεων τυχερών παιχνιδιών. Θέλω να πω ότι δεν έχω ασχοληθεί με θέματα τυχερών παιχνιδιών, πραγματικά ο κ. Κοσκινάς και ο συνάδελφος κ. Αλεξόπουλος μου έδωσαν τη δυνατότητα να αναπτύξω ορισμένες θέσεις σε αυτή την ομιλία έχοντας όμως χρηματίσει πριν επιθεωρητής συστημάτων διαχείρισης ποιότητας. Έχουμε δει την εφαρμογή τέτοιων συστημάτων σε επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών όσο και σε βιομηχανικές μονάδες και πράγματι έχω εκπλαγεί με τον τρόπο με τον οποίο όλα αυτά έχουν εισαχθεί στις εταιρίες παροχής τυχερών παιχνιδιών και θα εξηγήσω πιο κάτω τον τρόπο με τον οποίο γίνεται. Όταν έμενα Αμερική, πήγαινα στο Λας Βέγκας, που ήταν κοντά από το Σαν Ντιέγκο που έμενα και πράγματι είχα την ευκαιρία να δω τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούσαν τα καζίνο εκεί. Ο τρόπος αυτός δεν είναι τίποτα άλλο παρά η εφαρμογή των επιστημονικών αρχών του management και marketing και οικονομικής διαχείρισης και ελέγχου, σε αρκετά μέρη. Αυτό με χαροποιεί ιδιαίτερα διότι η σημερινή προσέγγιση που θα έχω θα είναι καθαρά επιστημονική και τεχνοκρατική και αυτό βασίζεται στην πραγματικότητα. Να εξηγήσουμε ορισμένα πράγματα, τι είναι τα πρότυπα και πως θα μπορούσαν να βοηθήσουν σε αυτό, το οποίο είπε και νωρίτερα ο συνάδελφος κ. Κοσκινάς, στο να γίνει η ρύθμιση της αγοράς τυχερών παιχνιδιών. Όταν πρόκειται να υλοποιήσουμε ένα έργο υπάρχει κάποιος τρόπος, ο συμφωνημένος αυτός τρόπος υλοποίησης κάποιου έργου π.χ. η δημιουργία ενός νέου προϊόντος, μιας υπηρεσίας, η διαχείριση μια συγκεκριμένης διαδικασίας. Όλα αυτά, οι τρόποι τους οποίους χρησιμοποιούμε για το υλοποιήσουμε είναι ένα πρότυπο (standard), είναι η κατασταλαγμένη σοφία και γνώση των ανθρώπων που έχουν γνώση και εμπειρίες πάνω στο συγκεκριμένο αντικείμενο και τις οποίες τις αποδελτιώνουν, τις καταγράφουν σε ένα πρότυπο. Τα πρότυπα είναι δυναμικά εργαλεία που συμβάλλουν στην καινοτομία και στην αύξηση της παραγωγικότητας μιας επιχείρησης. Αυτό το ξέρουμε μέσα από την επιστημονική έρευνα. Τέλος, στον ορισμό πρέπει να ειπωθεί ότι μια επιχείρηση που θα

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

χρησιμοποιήσει πρότυπα σίγουρα θα οργανωθεί και θα διοικηθεί καλύτερα. Αυτό θα έχει ένα επακόλουθο να μπορεί να ικανοποιήσει καλύτερα τον πελάτη, ο πελάτης να ξανάρχεται και τα έσοδα και κέρδη της να πολλαπλασιάζονται. Επομένως, εκτός από τους πελάτες πρέπει να δούμε και όλους τους άλλους που βρίσκονται σε αυτό το πλέγμα, οι εργαζόμενοι και οι άλλοι stakeholders, προμηθευτές. Επομένως το πρότυπο είναι κάτι το καλό αλλά είναι και το πως το χρησιμοποιούμε εμείς.

Πρότυπα υπάρχουν πάρα πολλά, χιλιάδες. Εκείνα που έχω δουλέψει είναι 3-4 από αυτά, αλλά αυτά τα πρότυπα κάνουν δυνατή την επιχείρηση. Ένα πρότυπο, στο οποίο έχουμε αρκετή εμπειρία, είναι το ζήτημα της διαχείρισης ποιότητας, ISO 90001. Το οποίο έχει σκοπό να κάνει αποδοτικό το έργο της επιχείρησης και ταυτόχρονα να ικανοποιεί τους πελάτες της με σκοπό, όπως είπαμε να ξανάρχονται και να κάνουν αγορές. Στη συνέχεια αυτού και αν μια επιχείρηση καταφέρει αυτό και το λειτουργήσει σωστά, προχωράει σε ένα άλλο πρότυπο, το efqm πρότυπο. Υπάρχει το πρότυπο, στην βιβλιογραφία, της διαχείρισης ασφάλειας πληροφοριών, το ISO 270001. Σκοπός είναι να διατηρηθούν ασφαλείς οι ευαίσθητες πληροφορίες που έχει η επιχείρηση. Ένα άλλο πρότυπο το οποίο χρησιμοποιείται είναι αυτό της υγείας και της ασφάλειας έτσι ώστε να μειωθούν τα ατυχήματα στο χώρο εργασίας. Βεβαίως υπάρχουν, για μονάδες όπως τα καζίνο, δύο πρότυπα. Το ένα είναι διαχείριση περιβάλλοντος και το άλλο διαχείριση ενέργειας. Το ένα έχει σκοπό να μειώσει η επιχείρηση τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και το άλλο είναι η μείωση κατανάλωσης ενέργειας στις επιχειρήσεις. Χώροι όπως τα καζίνο έχουν εστιατόρια, μπαρ, υπάρχει επομένως το επόμενο πρότυπο το οποίο ασχολείται με την ασφάλεια τροφίμων, ISO 22000. Υπάρχει βεβαίως, και αναφέρθηκε προηγουμένως, για θέματα κοινωνικής εταιρικής ευθύνης το πρότυπο ISO 26000 και αφορά στη διαχείριση της κοινωνικής ευθύνης των επιχειρήσεων. Σκοπός του είναι να συμπληρωθεί η στρατηγική της εταιρίας με μια άλλη έννοια, εκείνη της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Ένα άλλο πρότυπο είναι για τη διαχείριση της πρόσβασης των ΑμεΑ, στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης. Το τελευταίο είναι το πρότυπο που αφορά στους πελάτες, λέγεται customer contact association global standard με σκοπό να εξυπηρετείται ο πελάτης και να ικανοποιούνται οι ανάγκες του. Περιλαμβάνει όλους τους τομείς που πρέπει να λειτουργήσουν

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

αποτελεσματικά, από τον εργαζόμενο μέχρι την περίπτωση της κατανομής των πόρων της επιχείρησης ώστε να εξυπηρετείται ο πελάτης αποτελεσματικά. Όλα αυτά είναι τα πρότυπα που χρησιμοποιούνται και στο χώρο των τυχερών παιχνιδιών, με περισσότερη όμως συχνότητα εμφάνισης του πρότυπου ISO 90001, διαχείριση ποιότητας δηλαδή, διαχείριση ασφάλειας πληροφοριών και το τελευταίο που αφορά στον πελάτη. Τα συστήματα διαχείρισης ποιότητας νοικοκυρεύουν την ίδια την επιχείρηση. Επίσης, καταγράφουν πράγματα, οπότε έχεις μπροστά σου στοιχεία και δεδομένα με σκοπό να λαμβάνεις αποφάσεις. Τέλος, πραγματοποιούν συνεχείς επιθεωρήσεις για να δούμε κατά πόσο οι διαδικασίες που κάνει η επιχείρηση συμφωνούν με το πρότυπο.

Αυτά τα συστήματα διασφάλισης ποιότητας λειτουργίας πόσο έχουν επηρεάσει και που κινούνται, για τα τυχερά παιχνίδια. Βρήκα 4 οργανισμούς που παίζουν σημαντικό ρόλο σε αυτό που λέμε τυχερά παιχνίδια, ο ένας είναι ο World Lottery Association, ο δεύτερος είναι ο Gaming Standards Association, ο τρίτος είναι ο European Casino Association και ο τέταρτος, για το online betting, είναι ο European Gaming and Betting Association. Όλοι αυτοί έχουν τέτοια πρότυπα αναπτύξει τα οποία ταιριάζουν με τα πρότυπα του ISO, που είπαμε πριν. Δίνουν πολλές και σημαντικές λεπτομέρειες πάνω στην λειτουργία των επιχειρήσεων τυχερών παιχνιδιών, όπως για παράδειγμα το θέμα του responsible gaming, το υπεύθυνο παιχνίδι και ιδιαίτερα το World Lottery Association έχει φτιάξει ένα standard, ένα πρότυπο που λέγεται WLA security control standard, που αν το μελετήσετε συμφωνεί με αυτό που είναι το ISO 270001, αυτό που σας έλεγα πριν. Δηλαδή έχουν πάρει τα πρότυπα και τα έχουν περισσότερο εξειδικεύσει στον τομέα των τυχερών παιχνιδιών. Αυτό είναι πολύ σημαντικό για την ασφάλεια των πληροφοριών. Ένα δεύτερο το οποίο βλέπουμε είναι όλες τις κατευθύνσεις, τις οποίες δίνουν για το υπεύθυνο παιχνίδι, τι πολιτικές πρέπει να υπάρχουν και ποιές αρχές και πρακτικές χρησιμοποιούνται ώστε να μην ξεφεύγουμε και να είμαστε υπεύθυνοι όταν παίζουμε. Ο Gaming Standards Association προχωράει πολύ τεχνοκρατικά, μπαίνει μέσα σε αυτό που λέγεται g to s και s to s, δηλαδή επικοινωνία περισσότερο και άλλα standards έχει, και έχει να κάνει με το συντονισμό και την επικοινωνία μεταξύ της μηχανής και του συστήματος. Ο τρίτος φορέας που μου έκανε εντύπωση είναι το European Casino Association, το οποίο είναι υπέρ της εφαρμογής όλων

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παιγνία στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

των προτύπων που προείπαμε διότι θεωρεί ότι μόνο έτσι μπορούμε να προλάβουμε και να διορθώσουμε προβλήματα. Το European Gaming and Betting Association έχει όλες τις αρχές και πρακτικές βάσει των οποίων πρέπει να λειτουργούν οι επιχειρήσεις τυχερών παιχνιδιών. Γενικό συμπέρασμα, μετά την ανασκόπηση της κατάστασης σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο προτείνεται καταρχήν η εφαρμογή προτύπων ISO 90001 και ISO 270001 καθώς και των security control standards του World Lottery Association καθώς και η συνεχής παρακολούθηση από τις εταιρίες και εφαρμογή των αρχών και πρακτικών των διεθνών οργανισμών. Οι άνθρωποι μας πρέπει πρώτα, αυτοί που εργάζονται εκεί και αυτοί που διοικούν αυτές τις επιχειρήσεις να ασχοληθούν με την επιμόρφωσή τους πάνω σε όλα αυτά τα συστήματα και είμαι σίγουρος θα βρουν το δρόμο της εφαρμογής γιατί θα καταλάβουν ότι όλα αυτά τα συστήματα είναι εκεί για να τους βοηθήσουν να κάνουν καλύτερα τη δουλειά τους, να απελευθερώσουν πόρους και να βοηθήσουν το κοινωνικό σύνολο μέσω της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης που έχουν.

Χρήστος Καψάλης, Καθηγητής Σχολής Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Η/Υ του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου

Σε συνέχεια του τελευταίου ομιλητή, θα έλεγα ότι η παρέμβαση η δική μου θα είναι απλώς συμπληρωματική της τελευταίας παρουσίασης. Σίγουρα υπάρχουν πολλά πρότυπα, τα οποία θα πρέπει να υιοθετηθούν και όχι μόνο, θα πρέπει να επεκταθούν, διότι νομίζω ότι η έρευνα σε αυτό τον τομέα δεν σταματάει ποτέ. Θα πρέπει οπωσδήποτε να υιοθετηθούν κατ'αρχήν αυτά και βεβαίως να εμπλουτιστούν με βάση καλές πρακτικές, οι οποίες θα πρέπει να υπάρχουν. Μιλάμε για τεχνολογικές εξελίξεις στο θέμα των τυχερών παιχνιδιών. Εδώ θα κάνουμε έναν κυνικό ορισμό, στην ουσία τα τυχερά παιχνίδια, ο πάροχος που τα δίνει, δίνει μια υπηρεσία. Αυτή η υπηρεσία, με βάση νομοθεσίες όλων των κρατών και της χώρας μας, φορολογείται όπως φορολογείται οποιαδήποτε παροχή υπηρεσίας γίνεται στην Ελλάδα. Αφού φορολογείται θα πρέπει να εξασφαλίσει το ελληνικό κράτος, επιτρέψτε μου να είμαι ελληνοκεντρικά στοχευμένος στην παρουσίασή μου επειδή είμαστε στην Ελλάδα και θα πρέπει κάποια στιγμή να προσαρμοστούμε. Δεν φαντάζομαι ποτέ ότι η χώρα θα αποκτήσει δικό της Λας Βέγκας. Περισσότερο βλέπω να πηγαίνει προς κάτι που έβλεπα σε προηγούμενες δεκαετίες στην Ισπανία όπου σε κάθε γωνιά υπήρχε ένα μαγαζί

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

που πουλούσε καφέ και είχε και μια παιγνιομηχανή μέσα και έβλεπες κάτι ταλαίπωρους τύπους να παίζουν τυχερά παιχνίδια εκεί παρά στο να έχουμε κάτι σαν Λας Βέγκας, με ομοίωμα του πύργου του Άιφελ κ.λ.π. Επομένως αυτή η αγορά, αυτή η υπηρεσία, καλή ή κακή αυτή είναι, θα πρέπει να ελεγχθεί φορολογικά. Για να ελεγχθεί φορολογικά θα πρέπει να γίνει ένας διαχωρισμός, υπάρχουν αυτόνομες μηχανές, υπάρχουν μηχανές που συνδέονται σε servers, όλων των ειδών, ακόμη και παιχνίδια μη τυχερά, ψυχαγωγικά. Εκεί θα ήθελα πρώτα απ' όλα να πω το εξής, ότι, όπως όταν πουλάμε μια τσίχλα υποχρεώνουμε τον περιπτερά, να έχει μια ταμειακή μηχανή, και μάλιστα ελπίζω πολύ σύντομα, συνδεδεμένη online σε λίγο καιρό με τον server της ΓΓΠΣ έτσι ώστε να πάρουμε το 23% του ΦΠΑ της τσίχλας, αντιλαμβάνομαι ότι θα πρέπει αντίστοιχο πράγμα να γίνει όταν πωλείται αυτή η υπηρεσία του τυχερού παιγνίου προς κάποιον χρήστη. Δεν λέω ότι είναι πανάκεια αλλά επειδή προηγουμένως, από προηγούμενους ομιλητές ακούσαμε ότι έχουμε 6 δις διαφυγόντα κέρδη ετησίως αντιλαμβάνεστε ότι δεν μπορούμε να συζητάμε για το πόσο θα κόψουμε μια σύνταξη ή πόσο θα αυξήσουμε τις ασφαλιστικές εισφορές των ελευθέρων επαγγελματιών, να τις φτάσουμε στο 80% και να αφήνουμε τα 6 δις να φεύγουν μέσα από την τσέπη μας. Επομένως, όπως έχει τις καλές πρακτικές η Γενική Γραμματεία, όσον αφορά στο θέμα της διασύνδεσης ταμειακών συστημάτων με κεντρικό server ενός ελεγκτικού μηχανισμού το ίδιο θα πρέπει να γίνει και να βρεθούν οι σωστές πρακτικές προκειμένου να εφαρμοστεί ένα αντίστοιχο σύστημα σε όλα τα σημεία πώλησης ή παροχής υπηρεσίας τυχερών παιγνίων.

Ένα δεύτερο πράγμα, το οποίο θα πρέπει πραγματικά να το προσέξουμε, ιδίως σε ό,τι αφορά στα τυχερά παίγνια, είναι να δούμε θέματα τα οποία άπτονται προσωπικών δεδομένων. Διότι ακούμε ότι το πλαστικό χρήμα θα αντικαταστήσει στην ουσία το φυσικό χρήμα, δεν το πιστεύω αλλά προς τα εκεί υπάρχει μια τάση σε όλο τον κόσμο. Φανταστείτε λοιπόν να φαίνεται ότι ο καθηγητής του Πολυτεχνείου, που σας μιλάει, πηγαίνει και έχει ένα πάθος με το τζόγο. Δεν θα ήθελα, θα ήθελα να μπορώ να παίζω και το τζόγο μου, εάν έχω αυτό το πάθος, αλλά να μην τον παίζω μέσω πιστωτικής κάρτας και επομένως να διαχέονται, αν δεν υπάρχει αυστηρή τήρηση, ιδίως το πρότυπο ISO 27000, που αφορά στην ασφάλεια πληροφοριακών δεδομένων.

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

Ένα τρίτο θέμα αφορά επιπλέον πρότυπα, όπως ακούσατε προηγουμένως, ηλεκτρομαγνητικής συμβατότητας γενικότερα. Αυτά τα οποία λέμε c mark. Βέβαια και αυτά θέλουν εμπλουτισμό, ιδίως σε ο,τι έχει να κάνει, για να σας δώσω μια εικόνα, τα EMC πρότυπα. Για παράδειγμα, μπορεί να πει κανείς ότι θέλω ένα πρότυπο το οποίο να μη μου βγάλει αρμονικές στο δίκτυο των 220V, δηλαδή να μη μου βγάλει τα 150-250 Hz όταν έχω μόνο 50 Hz. Να έχω ένα πρότυπο που να γνωρίζω ότι εάν βάλω το κινητό μου τηλέφωνο δίπλα σε μια παιγνιομηχανή και αυτή ακτινοβοληθεί, η παιγνιομηχανή θα πρέπει να συνεχίσει να λειτουργεί απρόσκοπτα χωρίς να χαλάει η ομαλή λειτουργία της, ως συνέπεια λειτουργίας από ηλεκτρομαγνητικά κύματα. Θα πρέπει, επίσης, μερικές φορές να αποφευχθεί και σκόπιμη παραποίηση των βάσεων δεδομένων ή οτιδήποτε άλλο εξαιτίας ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας άρα η ατρωσία των παιγνιομηχανημάτων θα πρέπει να ελεγχθεί ευθέως και βέβαια σε ο,τι αφορά στα ψυχαγωγικά παίγνια, τα οποία υποκρύπτουν και παίγνια τυχερά, θα πρέπει να ελεγχθούν και ως προς το τρεμόσβησμα στα ελληνικά, πιο καλά flickering. Ήδη γνωρίζουμε από προηγούμενες δεκαετίες ότι υπήρξαν προβλήματα μέχρι και επιληψία σε χρήστες ψυχαγωγικών παιχνιδιών λόγω του τρεμοσβήσματος της οθόνης που δημιουργεί προβλήματα επιληψίας, ιδίως σε παιδιά κάποια παιχνίδια και παιδικά αλλά και ψυχαγωγικά. Επομένως, είναι ένα πολύ δύσκολο θέμα, στο οποίο από τη μια πλευρά θέλουμε όλες οι καλές πρακτικές, όλα τα πρότυπα να εφαρμόζονται και επιπλέον θέλουμε να εφαρμόσουμε και να προσαρμόσουμε την ισχύουσα νομοθεσία κατά της φοροδιαφυγής και στην υπηρεσία των τυχερών παιγνίων. Γιατί εάν δεν το κάνουμε αυτό ποτέ δεν θα πάρουμε ούτε τα 6 δις και βεβαίως από την άλλη πλευρά θα έχουμε ένα αρρυθμιστο περιβάλλον στο οποίο ο καθένας θα κάνει στην πραγματικότητα ο,τι θέλει. Μπορεί να έχουν περάσει πολλά χρόνια από την εποχή του Adam Smith και του «Laissez faire, laissez passer» αλλά πιστέψτε με τα τυχερά παίγνια δεν είναι καλή εφαρμογή για τον Adam Smith.

Δαμιανός Χατζηαντωνίου, Αναπληρωτής Καθηγητής Τμήματος Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών και Διευθυντής του Μεταπτυχιακού Προγράμματος στην Επιχειρηματική Ανάλυση

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

Θα μιλήσω γενικότερα για αυτό που λέμε big data, όπου πολλοί το παρομοιάζουν σαν την τέταρτη βιομηχανική επανάσταση και τα δεδομένα σαν τον επόμενο φυσικό πόρο. Είναι μια εξελισσόμενη τεχνολογία όπου, όπως αναφέρουν πολλοί, είναι εκ των ουκ άνευ. Προχωράμε προς data driven economies, data driven society όπου όλες οι αποφάσεις θα πρέπει να στηρίζονται σε δεδομένα. Τι μπορούμε να κάνουμε; Πάρα πολλά παραδείγματα, καταρχήν μπορούμε να γίνουμε πρόεδροι των ΗΠΑ, ο Μπάρακ Ομπάμα είχε ολοκληρη ομάδα για ανάλυση δεδομένων και πλέον η αμερικάνικη κυβέρνηση έχει και Chief Data Scientist, κάτι σαν Υπουργό για την ανάλυση δεδομένων και χρησιμοποιήθηκαν τεχνικές όπου πήγαιναν σε επίπεδο γειτονιάς για να καταλάβουν τις ανάγκες και να καταλάβουν τι είδους προφίλ υπάρχει σε αυτό το σημείο. Πολλοί θα έχετε ίσως ακούσει για έξυπνους μετρητές, έξυπνα δίκτυα όπου η κατανάλωση της ηλεκτρικής ενέργειας θα μετράται κάθε μερικά λεπτά και αργότερα κάθε δευτερόλεπτο σε κάθε γωνία του σπιτιού μας και αυτό σημαίνει ότι θα μπορούμε να έχουμε καλύτερα μοντέλα πρόβλεψης, αυτά θα μπορούν να συνδυάζονται με κλιματολογικές συνθήκες, με υλικά κατασκευής σπιτιών, με προφίλ περιοχών και να έχουμε σημαντικές προβλέψεις σε διάφορους τομείς. Αυτό σημαίνει τεράστιο όγκο δεδομένων, δεδομένα που παράγονται σε πραγματικό χρόνο και αποφάσεις σε πραγματικό χρόνο. Άρα πολλά από αυτά που ξέραμε παλαιότερα για την ανάλυση δεδομένων, αυτό που λέμε επιχειρηματική ευφυΐα, πλέον αποκτά ένα στοιχείο πραγματικού χρόνου. Αυτό εδώ είναι αρκετά μελλοντικό αλλά πάμε προς εκεί, όπως λέμε nano robots, τα οποία θα βρίσκονται μέσα στο σώμα μας και θα αναφέρουν την κατάσταση διάφορων οργάνων μας και αιματολογικές εξετάσεις και όλα τα σχετικά κάθε μερικά λεπτά. Φανταστείτε με αυτή την πληροφορία τι μοντέλα μπορούμε να αναπτύξουμε σε βάθος χρόνου. Ίσως έχετε ακούσει για το Coursera, μια online πλατφόρμα μαθημάτων που παίρνει κάποιος και πιστοποιητικά. Η ιδέα είναι υψηλού επιπέδου εκπαίδευση, απ'τα καλύτερα πανεπιστήμια online. Αλλά υπάρχει κι άλλο ένα χαρακτηριστικό, άλλη μια διάσταση, όπως ανέφερε η Δάφνη Κόλερ, μια από τους ιδρυτές αυτής της πλατφόρμας, καθηγήτρια στο Stanford, κάθε χτύπημα πλήκτρου, κάθε συζήτηση, κάθε βαθμός σε αυτό το σύστημα καταγράφεται, αναλύεται και σκοπός είναι να πάμε σε αυτό που λέμε personalized education. Σε εκπαίδευση, προγράμματα που ταιριάζουν κατάλληλα στον

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

κάθε μαθητή, φοιτητή, εργαζόμενο. Θα έχετε δει επίσης εικόνες με αισθητήρες σε ποδοσφαιριστές, στη μπάλα όπου πλέον ο διαιτητής έχει ένα ειδικό ρολόι, ξέρουμε αν η μπάλα είναι έξω, αν έχει μπει γκολ, αν υπάρχει off side. Άρα λοιπόν έχουμε καλύτερο, πιο δίκαιο παιχνίδι αλλά ταυτόχρονα έχουμε και κάτι άλλο, ο προπονητής έχει μια κονσόλα που μπορεί να βλέπει, να αναλύει τα δεδομένα σε πραγματικό χρόνο και να βλέπει αποδόσεις παικτών, να δοκιμάζει εναλλακτικά σενάρια κλπ. Υπάρχουν πολλά ακόμη παραδείγματα που δείχνουν ότι πηγαίνουμε σε μια κοινωνία, εποχή όπου η πληροφορία θα είναι το σημαντικότερο στοιχείο για την παραγωγή συμπερασμάτων, την εξαγωγή γνώσης, supply chain, traffic management, security, αισθητήρες πάνω σε γέφυρες για να μετρώνται οι ταλαντώσεις και να ανιχνεύονται δομικές δυσλειτουργίες άμεσα. Ακόμη και σε εμάς, έχετε ακούσει ίσως για το cloud, που κάνει ο,τι κάνει το google σε webpages. Το cloud δίνει ένα σκορ στον καθένα μας ανάλογα με το τη επιρροή έχει στα κοινωνικά δίκτυα. Οπότε όταν λέμε big data, ο όγκος των δεδομένων είναι μια παράμετρος. Μιλάμε για δεδομένα τα οποία παλαιότερα δεν τα είχαμε καν στο ραντάρ για ανάλυση δεδομένων, όπως μηνύματα, κείμενο, εικόνες, ήχο, υπάρχει τεχνολογία και είναι αρκετά ώριμη από ένα αρχείο ήχου να καταλάβουμε αν ο πελάτης που εξυπηρετείται εκείνη την στιγμή είναι θυμωμένος, είναι ευχαριστημένος, το λεγόμενο sentiment analysis. Και βέβαια η παραγωγή των δεδομένων πλέον είναι σε πολύ μεγάλους ρυθμούς, financial data και παντού αισθητήρες, οι αισθητήρες είναι το μέλλον.

Ο σκοπός μας είναι να μπορούμε να διαχειριστούμε τον κόσμο των δεδομένων καλά και να μπορούμε να βγάζουμε συμπεράσματα και πρότυπα από αυτά. Έχουμε τα 3 V, όπως έχει επικρατήσει να λέγεται, το volume, μεγάλο όγκο δεδομένων, variety, διαφορετικού είδους δεδομένα που θέλουμε να βγάλουμε κάτι και velocity για την παραγωγή δεδομένων. Καταλήγοντας σε αυτό το κομμάτι big data, revolution in the making, αυτό σημαίνει ότι αυτή τη στιγμή όποιος μπορεί να διαχειριστεί καλά δεδομένα θα αναδειχθεί στον κύριο των εξελίξεων, είτε στον τομέα του είτε γενικά. Βέβαια υπάρχει μια μεγάλη διάσταση και στο δημόσιο τομέα πάνω σε αυτό το κομμάτι. Μερικά πράγματα για τα τυχερά παίγνια. Όλοι οι online, καζίνο και bookmakers, συλλέγουν μεγάλο όγκο δεδομένων από τις συναλλαγές των παικτών, από τα weblogs, τι βλέπει, τι κάνει, που

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχρά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

πεννά τον περισσότερο χρόνο του, τα οποία δημιουργούν μια τεράστια βάση δεδομένων, η οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για μοντέλα συμπεριφοράς των παικτών. Υπάρχει ένα ωραίο άρθρο σε αυτό τον τομέα, για όσους ενδιαφέρονται, «Big data: Gambling, big data and safe bet». Σε ένα κομμάτι από αυτό το άρθρο αναφέρεται ότι πλέον έχουμε τη δυνατότητα να ξέρουμε τους παίκτες, ίσως καλύτερα απ'όσο ξέρουν οι ίδιοι τον εαυτό τους. Οι ευκαιρίες που υπάρχουν με όλα αυτά τα κομμάτια είναι να προσφέρουμε στον παίκτη μια εμπειρία προσωποποιημένη, να υπάρχουν αλγόριθμοι για να διατηρήσουμε τους παίκτες σε σχέση με άλλες εταιρίες και να τους δώσουμε κίνητρα για να παίξουν τότε που θέλουν να παίξουν περισσότερο (user engagement), να ανιχνεύσουμε σε πραγματικό χρόνο την απάτη, όχι την επόμενη ημέρα (real time fraud detection), να μπορούμε να αναγνωρίσουμε τους εθισμένους παίκτες, και υπάρχουν εργαλεία πάνω σε αυτό. Να μπορούμε να αναγνωρίσουμε τους παίκτες που έχουν προβληματική συμπεριφορά και να κάνει η εταιρία τις κατάλληλες κινήσεις, να δώσει κάποια προειδοποίηση ή να απενεργοποιήσει το λογαριασμό. Επίσης, να κάνουμε clustering και classification, δύο κλασικές λειτουργίες στην εξόρυξη γνώσης, η ομαδοποίηση και η κατηγοριοποίηση. Να δημιουργήσουμε προφίλ παικτών ή να δημιουργήσουμε ομάδες παικτών με παρόμοια χαρακτηριστικά. Υπάρχουν προκλήσεις πάνω σε αυτό, νομίζω αναφέρθηκαν και προηγουμένως. Το ένα κομμάτι είναι το data privacy και data protection, η ιδιωτικότητα και προστασία των δεδομένων. Υπάρχουν διαφορετικά νομικά πλαίσια σε διαφορετικές χώρες, πολλές εταιρίες, τουλάχιστον online, βρίσκονται σε χώρες που δεν έχουν ιδιαίτερα προστατευτικά πλαίσια. Εμείς μιλάμε για την Ελλάδα και εδώ πρέπει να κάνουμε μια συζήτηση για το τι μπορεί να αξιοποιείται, τι δε μπορεί να αξιοποιείται. Προσωπικά είμαι υπέρ της χρησιμοποίησης των δεδομένων καθώς οδηγούν σε γνώση αλλά πάντα θα πρέπει να προστατεύεται η ιδιωτικότητα των δεδομένων και σαφέστατα θα πρέπει να υπάρχουν όλες οι ασφαλιστικές δικλίδες για να μην υπάρχει περίπτωση αυτά τα δεδομένα να φύγουν από τον οργανισμό. Και υπάρχουν βεβαίως, αυτό είναι το δικό μου κομμάτι, τεχνικές δυσκολίες και γι'αυτό αυτή τη στιγμή υπάρχει μια επανάσταση τεχνολογική σε αυτό τον τομέα, συστήματα καινούρια τα τελευταία 10 χρόνια, τα οποία διαχειρίζονται δεδομένα σε πολύ μεγάλους όγκους, με πολύ μεγάλο ρυθμό άφιξης, τα real time data

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

streams όπως λέγονται, ροές δεδομένων από μεγάλες εταιρίες, τα περισσότερα συστήματα έχουν προέλθει από την google, linkedin, facebook που έχουν τέτοιες ανάγκες. Οι πηγές δεδομένων, τι μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε, για παράδειγμα να πούμε στον παίκτη να μας «ανοίξει» το facebook λογαριασμό του και από εκεί πέρα η εταιρία μπορεί να χρησιμοποιήσει δεδομένα, τα οποία είναι ένας θησαυρός. Δεδομένα τα οποία δεν είναι σε δομημένη μορφή ακόμη και φωτογραφίες. Πριν από 1-2 μήνες, η google έβγαλε ένα εργαλείο όπου δίνεις μια εικόνα και στην αναγνωρίζει. Άρα υπάρχουν εξελίξεις σε αυτό που λέμε τεχνητή νοημοσύνη και machine learning τα τελευταία χρόνια, οι οποίες είναι εκπληκτικές. Υπάρχουν λοιπόν και εργαλεία όπως ανέφερα, το playscan ή το observer των οποίων ο σκοπός είναι να αναγνωρίζουν παίκτες με πρόβλημα εθισμού και αρκετές εταιρίες τα χρησιμοποιούν. Καταλήγοντας, τα big data, όπως λέμε, και τα analytics είναι ένας τομέας που πολλοί τον παρομοιάζουν σαν την επόμενη βιομηχανική επανάσταση. Βέβαια εφόσον επηρεάζει σχεδόν όλους τους τομείς δεν θα μπορούσε να μην επηρεάσει και το online gambling. Σχεδόν όλες οι μεγάλες εταιρίες διεθνώς επενδύουν σε αυτό τον τομέα, συλλέγουν πληροφορίες, όπως μπορούν, όπου μπορούν. Υπάρχουν διαφορετικά θεσμικά πλαίσια, στην Αμερική π.χ. μπορεί μια εταιρία να αγοράσει δεδομένα, πόσα αυτοκίνητα έχεις, που ζεις, πόσα βγάζεις, ελεύθερα. Το μεγαλύτερο πρόβλημα σε αυτό τον τομέα είναι η ιδιωτικότητα των δεδομένων και η ασφάλεια.

3^η ΤΡΑΠΕΖΑ: Η γοητεία του τζόγου

Παντελής Κωνσταντινάκος, Αναπληρωτής Καθηγητής Τμήματος Οργάνωσης και Διαχείρισης του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Συντονιστής της 3^{ης} Τράπεζας

Ο κ. Κωνσταντινάκος αναφέρθηκε στην έννοια της κοινωνικής διάστασης των παιχνιδιών στοιχηματισμού στην ελληνική πραγματικότητα. Η διάκριση αποτελεί χαρακτηριστικό των κοινωνικών ομάδων που επηρεάζεται από το κοινωνικό περιβάλλον. Οι προσδοκίες ατόμων και κοινωνικών ομάδων που επιθυμούν να διακριθούν δε μπορούν να μείνουν ομοίως ανεπηρέαστες από την υπάρχουσα κοινωνική και οικονομική κρίση. Η εκπλήρωση των προσδοκιών οδηγεί αρκετές φορές στην αναζήτηση εύκολων και άμεσων μορφών πλουτισμού και κοινωνικής ανέλιξης όπως ο αθλητικός στοιχηματισμός, νόμιμος και παράνομος. Οι διάφορες μορφές αθλητικού στοιχηματισμού μπορούν να αποτελέσουν

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

παράγοντα που οδηγεί σε εθιστικές συμπεριφορές, ιδιαίτερα στους νέους και σε εκείνες τις κοινωνικές ομάδες που είναι ευάλωτες σε διαφημιστικές καμπάνιες προβολής αθλητικών συμβόλων με ενισχυμένο κοινωνικό status και αναγνωρισιμότητα. Ιδιαίτερα ο ηλεκτρονικός στοιχηματισμός φαίνεται ότι είναι ευρεία επιλογή πλέον, με τα ποσοστά του παράνομου να υπερκαλύπτουν εκείνα του νόμιμου. Όμως αν και υπάρχει η προσδοκία της επιτυχίας τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι αποτυχίες είναι περισσότερες με αρνητικές επιπτώσεις τόσο στο άτομο όσο και σε κοινωνικές ομάδες. Σύμφωνα με δημοσιεύματα του τύπου το 80% του παράνομου τζόγου αφορά στο ποδόσφαιρο ενώ ειδικά σε ο,τι αφορά στην Ελλάδα οι ζημιές αγγίζουν τα 2,8 δις ετησίως. Ο διαδραστικός τζόγος, μέσω Η/Υ, διαδραστικής τηλεόρασης, κινητών τηλεφώνων, αποτελεί το μεγαλύτερο τμήμα της παγκόσμιας αγοράς τυχερών παιχνιδιών με ανομοιογενή παγκόσμια κατανομή. Σε αυτό το περιβάλλον, στο οποίο οι νεότερες ηλικιακές ομάδες έχουν άμεση και γρήγορη πρόσβαση, καλείται η πολιτεία να αναπτύξει πολιτικές πρόληψης. Η δραστηριότητα των τυχερών παιχνιδιών στο διαδίκτυο θα πρέπει να βασίζεται σε ένα πλαίσιο κανόνων που θα προστατεύουν από την παθολογική ενασχόληση και ιδιαίτερα τους ανήλικους, χωρίς να αποτρέπει μια κοινωνική λειτουργία, όπως είναι ο νόμιμος αθλητικός στοιχηματισμός. Η αθλητική επιστήμη και εκπαίδευση μπορούν να λειτουργήσουν παρεμβατικά στην επίδραση του αθλητικού στοιχηματισμού ως εθιστικού προτύπου αρνητικής διαμόρφωσης. Παράλληλα χρειάζονται να αναπτυχθούν αντισταθμιστικές ψυχαγωγικές δραστηριότητες για τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και ιδιαίτερα για τις νεαρές ηλικίες.

Γιάννης Δάρας, Δημοσιογράφος, μέλος του Δ.Σ. της Ευρωπαϊκής Ένωσης Αθλητικών Συντακτών και Υπ. Διδάκτορας Δημοσιογραφίας

Ο ρόλος των media στο θέμα του στοιχηματισμού έχει αποδειχθεί τα τελευταία χρόνια ιδιαίτερα σημαντικός. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η Ευρωπαϊκή Ένωση Αθλητικών Συντακτών έχει εγείρει θέμα διαμόρφωσης κανονιστικού πλαισίου τόσο στην Παγκόσμια όσο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση Λοταριών. Οι ευθύνες των δημοσιογράφων όπως και οι ευθύνες των μέσων μαζικής ενημέρωσης, στο εν λόγω θέμα, είναι μεγάλες. Οι προτάσεις που έχουμε κάνει έως τώρα δεν έχουν γίνει δυστυχώς αποδεκτές λόγω των υψηλών κερδών, των συμφερόντων επομένως κανείς δεν θέλει να βάλει φραγμούς. Μια από τις

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

προτάσεις που έχουμε καταθέσει και δεν έχει γίνει αποδεκτή, εδώ και 4 χρόνια, είναι οι δημοσιογράφοι που εμπλέκονται με συγκεκριμένα αθλήματα να μην έχουν το δικαίωμα στοιχηματισμού στα εν λόγω αθλήματα. Το αντεπιχείρημα ότι μπορούν να στοιχηματίζουν σε όνομα άλλων δεν ευσταθεί, διότι αν συμβεί θα μειωθεί ο στοιχηματισμός σε ποσοστό άνω του 60-70%. Αυτή δε η πρόταση που υποβάλλαμε δεν αφορά μόνο στους δημοσιογράφους αλλά σε όλους τους εμπλεκόμενους σε κάποιο άθλημα, προπονητές, αθλητές, ιατρικό προσωπικό, να μην μπορούν να στοιχηματίζουν επώνυμα. Ο λόγος είναι ότι γίνονται γνώστες απόρρητων πληροφοριών τις οποίες και μπορούν να χρησιμοποιήσουν για δική τους χρήση, να τις παρέχουν σε εταιρίες, παρόχους ή σε οποιοδήποτε τρίτο και να στοιχηματίσουν έχοντας ασφαλείς πληροφορίες. Πολλές φορές οι δημοσιογράφοι είναι γνώστες off the record πληροφοριών που δεν δημοσιεύονται αλλά μπορούν να αξιοποιηθούν σε επίπεδο στοιχηματισμού. Επομένως, θα πρέπει όσοι έχουν πρόσβαση σε απόρρητες πληροφορίες να μην μπορούν να στοιχηματίζουν στον τομέα αρμοδιότητάς τους. Εάν δε αυτό εφαρμοστεί σε παγκόσμιο επίπεδο το πρόβλημα θα μειωθεί αισθητά.

Μια άλλη πρόταση που δεν έγινε δεκτή ήταν να σταματήσει ο online στοιχηματισμός, που σύμφωνα με πόρισμα της Παγκόσμιας Ένωσης Λοταριών, αποτελεί το μεγάλο πρόβλημα του στοιχήματος. Επομένως λύσεις υπάρχουν εφόσον υπάρχει η βούληση. Τώρα πλέον το ξέπλυμα μαύρου χρήματος έχει περάσει από τις συναλλαγές για ναρκωτικά και εμπόριο όπλων, στο χώρο του στοιχηματισμού και του εμπορίου ανθρωπίνων οργάνων. Και αν για το τελευταίο υπάρχει καταγεγραμμένη αραβική χώρα που δραστηριοποιείται, για το στοίχημα είναι γεωγραφικά μη προσδιορίσιμο. Στη δε Ν. Ιταλία παρατηρούνται τα τελευταία 3 χρόνια δολοφονίες πολλών δημοσιογράφων που ασχολούνταν με το στοίχημα, γεγονός που κάτι υποδηλώνει. Ότι η εμπλοκή media και δημοσιογράφων σε αυτό το χώρο είναι άμεση. Οι δημοσιογράφοι που ασχολούνται με το στοίχημα ασχολούνται με τις αναλύσεις, προβλέψεις και πληροφορίες. Οι αποδόσεις που δίνουν οι εταιρίες βασίζονται σε πληροφορίες δημοσιογραφικές όπως και σε πληροφορίες που λαμβάνονται πριν τους αγώνες π.χ. συνθήκες αγωνιστικού χώρου κλπ. Επομένως, δημοσιογράφοι εμπλέκονται σε αυτό το χώρο του στοιχήματος υπ'αμοιβή. Το ερώτημα

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

είναι αν είναι επαγγελματίες διότι υπάρχουν ενδείξεις που αναδεικνύουν ότι πολλές εταιρίες και πάροχοι συνεργάζονται με άτομα που δεν είναι δημοσιογράφοι. Επίσης, είναι γνώστες εκείνοι που χρησιμοποιούν ή απλώς είναι γνώστες του στοιχήματος και ορισμένοι τους χρησιμοποιούν. Διαθέτουν πρωτογενή πληροφόρηση που είναι αποτέλεσμα ενός ρεπορτάζ ή απλά γίνεται αναπαραγωγή από ιστοσελίδες ελληνικές ή του εξωτερικού. Πως αντιμετωπίζονται περιπτώσεις όπου ένας δημοσιογράφος συστηματικά παρέχει αναξιόπιστες πληροφορίες, είτε από άγνοια, ελλιπή πληροφόρηση είτε από προσπάθεια χειραγώγησης; Τι επίπεδο άμυνας μπορούν να αναπτύξουν οι παίκτες στοιχήματος και εναντίον ποίων, των εταιριών, της εφημερίδας, του συντάκτη; Σε όλο τον κόσμο, και στην Ελλάδα, υπάρχουν πλέον αγωγές και μηνύσεις εναντίον τόσο Μ.Μ.Ε. όσο και δημοσιογράφων. Εδώ εγείρεται και ένα νομικό θέμα για το κατά πόσο πρέπει να αποδεχθεί πρόθεση του δημοσιογράφου που κάνει τις προβλέψεις ή απλή αμέλεια. Μήπως όμως αποτελεί συστηματική και αντιεπαγγελματική συμπεριφορά; Σημασία έχει η ακρίβεια της πρόβλεψης και των στοιχείων που παρατίθενται; Και ποιος είναι ο βαθμός ευθύνης του δημοσιογράφου; Εφόσον για παράδειγμα το περιβάλλον μιας ομάδας δώσει λανθασμένες πληροφορίες σκόπιμα προκειμένου να αποπροσανατολίσει την αντίπαλη ομάδα, υπάρχει ποινική ευθύνη; Υπάρχει ευθύνη των ομάδων; Ηθελημένη ή αθέλητη; Ο ρόλος του δημοσιογράφου είναι παρά πολύ ευαίσθητος και χρειάζεται συνεργασία όλων των φορέων. Χρειάζεται γνώση και πληροφορίες που βασίζονται σε πρωτογενές ρεπορτάζ. Όπως υπάρχουν φραγμοί στα καζίνο το ίδιο οφείλει να γίνεται και στο στοίχημα όχι μόνο για τους παίκτες αλλά για όλους τους συμμετέχοντες. Όρια θα πρέπει να τεθούν και σε ο,τι αφορά στην πρόσβαση από τους ανήλικους και στην εξέλιξη της παθολογείας. Θα πρέπει να συνεργαστούν και οι στοιχηματικές εταιρίες, και η πανεπιστημιακή κοινότητα, η κοινότητα των δημοσιογράφων, ιδιαίτερα σε μια εποχή κρίσης που ο τζόγος ανεβαίνει. Χρειάζεται διεθνής συνεργασία έτσι ώστε να οργανωθεί το κανονιστικό πλαίσιο και ο στοιχηματισμός να γίνεται σε νόμιμα και ασφαλή πλαίσια.

Ιωάννα Δεμιτζόγλου, Κοινωνική Λειτουργός-Ψυχοθεραπεύτρια, Εκπρόσωπος Κ.Ε.Θ.Ε.Α.

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

Στα πλαίσια του Κ.Ε.Θ.Ε.Α. λειτουργεί από το 2003 το Κ.Ε.Θ.Ε.Α. Α, πρόγραμμα ειδικά σχεδιασμένο που αφορά στην απεξάρτηση με παροχή υπηρεσιών συμβουλευτικής, θεραπείας και μετα-θεραπευτικής φροντίδας, για χρήστες και εξαρτημένους από τις νόμιμες εξαρτήσεις, του αλκοόλ και της προβληματικής ενασχόλησης με τα τυχερά παιχνίδια. Ο πληθυσμός είναι πάρα πολύ μεγάλος, είναι το μοναδικό πρόγραμμα του Κ.Ε.Θ.Ε.Α. που έχει λίστα αναμονής. Όπως όλα τα προγράμματα, είναι εθελοντικής προσέλευσης και δωρεάν και παρέχει υπηρεσίες και στην οικογένεια. Επίσης, στα πλαίσια του προγράμματος λειτουργεί, τα τελευταία 5 χρόνια, και τηλεφωνική γραμμή συμβουλευτικής υποστήριξης και για συγγενείς και για παίκτες, με δυνατότητα παραπομπής.

Το θέμα που θα παρουσιαστεί αφορά στο υπεύθυνο παιχνίδι όπως αυτό ορίζεται σε ένα θεραπευτικό πλαίσιο και τη θεραπευτική προσέγγιση της προβληματικής ενασχόλησης με αυτό, όπως την προσεγγίζει το Κ.Ε.Θ.Ε.Α. Α. Το υπεύθυνο παιχνίδι ορίζεται ως η συμπεριφορά όπου ο παίκτης παίζει για διασκέδαση δαπανώντας ένα προκαθορισμένο ποσό και για συγκεκριμένη ώρα. Η έννοια του «υπεύθυνου παιχνιδιού» αφορά ενέργειες και πολιτικές για προστασία παικτών, καταναλωτών και ανηλίκων από πιθανότητα πρόκλησης βλάβης. Είναι λοιπόν ενέργειες και πολιτικές για fair play, μέσα σε ένα ασφαλές περιβάλλον. Σημαντικό είναι το κομμάτι της κοινωνικής ευθύνης, αν και αναλύθηκε και από τους προηγούμενους ομιλητές. Η έννοια της κοινωνικής ευθύνης είναι ουσιαστική, σημαντική έτσι ώστε μέσα από δράσεις να αποφευχθούν βλάβες του προβληματικού παιχνιδιού. Το υπεύθυνο παιχνίδι είναι αποτέλεσμα συλλογικής και ατομικής εμπλοκής ατόμων και κοινωνίας, των επιχειρήσεων των τυχερών παιχνιδιών και της κυβερνητικής πολιτικής. Στοιχεία που ενισχύουν το υπεύθυνο παιχνίδι είναι ότι αυτό δε μπορεί παρά να είναι μια διασκέδαση, δεν αποτελεί μια δραστηριότητα για εξασφάλιση πόρων, πρέπει να γνωρίζει ο παίκτης ότι το παιχνίδι βασίζεται στις πιθανότητες που δεν υπέρ τους. Σε ο,τι αφορά στις πρακτικές είναι σημαντικό οι παίκτες να βάζουν ένα όριο στο ποσό και στο χρόνο που παίζουν, να μην ξεπερνούν αυτά τα όρια, να μην δανείζονται για να παίζουν, να μην παίζουν όταν βρίσκονται σε συναισθηματική κατάσταση που μπορεί να συμβάλει στην απώλεια ελέγχου αλλά και να μπορούν να ισορροπούν το παιχνίδι με άλλες

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

δραστηριότητες. Η ελεγχόμενη ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια σχετίζεται με τη δυνατότητα του παίκτη να γνωρίζει το ποσό και το χρόνο που αφιερώνει κάθε εβδομάδα στο παιχνίδι. Επομένως, ο παίκτης δεν θα πρέπει να ξαναπαίξει μέσα στην εβδομάδα αν χάσει. Αν κερδίσει, τοποθετεί το κέρδος σε ξεχωριστό λογαριασμό, περιμένει την επόμενη εβδομάδα, αν και συνήθως αυτό δεν γίνεται, και τηρεί τη συμφωνία με τον εαυτό του για το ποσό, ανεξάρτητα από το κέρδος ή την οικονομική απώλεια. Η σημασία της ελεγχόμενης ενασχόλησης αφορά στο ότι δεν υπάρχει συνεχιζόμενη ενασχόληση εναλλασσόμενη ημέρα παιχνιδιού, ο οικονομικός στόχος είναι προσιτός, ο παίκτης ελέγχει και καθορίζει χρόνο, χώρο, ποσό και διάρκεια παιχνιδιού. Τα περιστασιακά κέρδη τοποθετούνται χρονικά και υλικά μέχρι την επόμενη φορά. Οι ενδείξεις μη υπεύθυνου παιχνιδιού σχετίζονται με το ότι ο παίκτης παίζει για να κερδίσει, ότι έχει χάσει, παίζει μεγαλύτερο ποσό απ' ό,τι έχει καθορίσει και απ' ό,τι μπορεί να διαθέσει, προτιμά το παιχνίδι από τις κοινωνικές συναναστροφές ή προτιμά το παιχνίδι ως τρόπο διαφυγής από τα προβλήματα, αποκρύπτει την αλήθεια προκειμένου να μην γίνει γνωστό ότι παίζει, δανείζεται χρήματα ή παίζει χρήματα που προορίζονταν για υποχρεώσεις, παραμελεί τη δουλειά και τον εαυτό του, θεωρεί ότι θα κερδίσει και θα επιλύσει αυτόματα όλα τα προβλήματά του. Τα όρια μεταξύ ψυχαγωγικής εμπειρίας και εμμονικής συμπεριφοράς είναι η υπερβολική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια, η ανάγκη κάποιος να παίζει συνεχώς μεγαλύτερα ποσά, επανειλημμένες ανεπιτυχείς προσπάθειες να σταματήσει ή να ελαττώσει αυτή του την ενασχόληση, τα τυχερά παιχνίδια ως τρόπος απόδρασης από προβλήματα και γεγονότα της καθημερινότητας ως ανακούφιση από διάθεση δυσφορίας. Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι κάποιος παίζει για να ξανακερδίσει όσα έχασε, χρησιμοποιεί ανέντιμους τρόπους για να αποκρύψει τα χρέη του, στηρίζεται ή πιέζει τους άλλους για να δανειστεί και αδιαφορεί αν χάσει μια σημαντική θέση ή μια επαγγελματική ευκαιρία. Η εμμονική συμπεριφορά αφορά στην επίμονη και επαναλαμβανόμενη δυσπροσαρμοστική συμπεριφορά με ανικανότητα ελέγχου που οδηγεί σε επιβλαβείς ψυχοκοινωνικές συνέπειες (οικογενειακές, επαγγελματικές, ψυχολογικές και νομικές). Ο παράγοντας τύχη είναι αυτός που καθορίζει κάθε φορά το βαθμό του αποτελέσματος. Η εμμονική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια κατατάσσεται στις διαταραχές ελέγχου των παρορμήσεων, οι προηγούμενες ομιλητές

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

μίλησαν και για το πάθος, αφορά καθαρά παρορμήσεις, έχοντας στοιχεία παράλληλα και εξαρτητικών συμπεριφορών.

Οι επιπτώσεις του μη υπεύθυνου παιχνιδιού αφορούν κυρίως 4 άξονες: τον παίκτη, την οικογένειά του, το εργασιακό περιβάλλον και τον κοινωνικό περίγυρο. Ειδικότερα σε ο,τι αφορά στον παίκτη, κυρίως παρατηρείται, πέρα από το εμφανές του οικονομικού προβλήματος, ψυχολογική αστάθεια, κοινωνική απομόνωση, έντονα αρνητικά συναισθήματα, λεκτική ή σωματική βία, ποινικά αδικήματα. Για τα ποινικά αδικήματα, η βιβλιογραφία δείχνει ότι το 50-60% των παθολογικών παικτών διαπράττει παραπτώματα, στο 20-28% απευθύνονται κατηγορίες ενώ στο 15-20% πραγματοποιούνται καταδίκες. Ο μέσος παίκτης διαπράττει περισσότερα από 10 παραπτώματα με ποσά άνω των 25.000 ευρώ και το 15-25% εμπλέκεται σε απάτες με ποσά άνω των 15.000 ευρώ. Στην οικογένεια οι επιπτώσεις αφορούν σε οικονομικά προβλήματα, ψυχολογική ένταση, συγκρούσεις, ενδοοικογενειακή βία και χαμηλό επίπεδο επικοινωνίας. Η εργασία χαρακτηρίζεται από πτώση αποδοτικότητας, παραγωγικότητας, αναξιοπιστία, ψευδείς πληροφορίες, διαχειριστική συμπεριφορά. Στην περίπτωση που κάποιος παίκτης παρουσιάζει εμμονικού τύπου συμπεριφορά η θεραπευτική πρόταση βασίζεται στο ολιστικό μοντέλο προσέγγισης, δηλαδή ο θεραπευτικός σχεδιασμός στηρίζεται στα ατομικά χαρακτηριστικά του παίκτη, εξατομικευμένο πλάνο θεραπείας. Ο άνθρωπος αξιολογείται μέσα στο πλαίσιο που λειτουργεί, στην οικογένεια, στο ζευγάρι, στο κοινωνικό και εργασιακό περιβάλλον. Οι στόχοι του προγράμματος στο Κ.Ε.Θ.Ε.Α. Α είναι η σταδιακή μείωση της συχνότητας του προβληματικού τζόγου, απόλη από την ενασχόληση από τα τυχερά παιχνίδια, αντιμετώπιση των προβλημάτων ψυχικής υγείας, βελτίωση των στάσεων και συμπεριφορών, αλλαγή της νοοτροπίας εξαρτητικής συμπεριφοράς, διερεύνηση ψυχιατρικών προβλημάτων. Πολύ συχνά υπάρχει διαφορική διάγνωση ή διπλή διάγνωση σε ανθρώπους που παρουσιάζουν εμμονική συμπεριφορά παρόμοιου τύπου. Οι παράγοντες αυτής της δυσπροσαρμοστικής συμπεριφοράς εντοπίζονται και ερευνώνται. Ειδικότερα για την θεραπευτική πρόταση υπάρχει ατομική συμβουλευτική, ομάδες ανωνύμων αυτοθεραπευομένων παικτών που βασίζονται στις ομάδες ΑΑ των 12 βημάτων, οικογενειακή θεραπεία και θεραπεία ζεύγους, παράλληλες ομάδες ανωνύμων

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

αυτοθεραπευομένων συγγενών, δραματοθεραπεία, χοροθεραπεία, διαδραστικό θέατρο και εμψυχωτικές ομάδες παιδιών και νεαρών εφήβων. Οι ομάδες αυτές είναι αντίστοιχες με των αυτοθεραπευομένων, με ανηλίκους άνω των 15 ετών που είναι συγγενείς, με την προϋπόθεση ότι συμμετέχει στο πρόγραμμα τουλάχιστον ένας εκ των γονέων. Τελειώνοντας, θα πρέπει να τονιστεί η σημασία της εμπλοκής της οικογένειας στη θεραπεία. Σκοπός είναι η κατανόηση και αναγνώριση των παραγόντων που οδήγησαν τον άνθρωπο σε αυτή την εξαρτητική συμπεριφορά. Έχει παρατηρηθεί ότι αυτό δεν αφορά μόνο τον παίκτη αλλά και στο ήδη διαμορφωμένο οικογενειακό περιβάλλον λόγω αυτής της προβληματικής ενασχόλησης. Επομένως είναι σημαντικός ο προσδιορισμός των δυσκολιών της εξελικτικής πορείας της οικογένειας, ένας επαναπροσδιορισμός της εσωτερικής δομής, εντοπισμός των προβλημάτων της σχέσης, μείωση των συγκρούσεων και ανάδειξη της αμοιβαίας οικογενειακής ενότητας και συμπληρωματικότητας.

Παναγιώτης Μαυρίδης, Μηχανικός Η/Υ και Προϊστάμενος Ταμειακών Μηχανών στο Υπουργείο Οικονομικών

Το θέμα αφορά στη διασύνδεση των ταμειακών μηχανών και των φορολογικών μηχανών με το κέντρο πληροφορικής του Υπ. Οικονομικών. Το πρώτο ερώτημα που μπορεί να προκύπτει είναι πως αυτό σχετίζεται με τα τυχερά παιχνίδια. Ξεκινώντας από το νομοθετικό πλαίσιο, υπάρχει από το 2012 μια γνωστοποίηση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή με αρ. 266 όπου ορίζονται οι τεχνικές προδιαγραφές για την τοποθέτηση ΑΔΗΜΕ σε παιγνιομηχανήματα. Η ίδια γνωστοποίηση ήταν που αφορούσε και στις τεχνικές προδιαγραφές γενικά των ταμειακών μηχανών και των φορολογικών μηχανισμών γενικότερα. Στη συνέχεια εκδόθηκε η ΠΟΛ 1220/2012 και αφορά σε τεχνικές προδιαγραφές ταμειακών μηχανών, ΑΔΗΜΕ, ΑΦΤΣΣ οι οποίες αποστέλλουν δεδομένα των συναλλαγών τους στη ΓΠΣ. Αυτό σημαίνει ότι οι νέες ταμειακές μηχανές που υπάρχουν στην αγορά μπορούν να στέλνουν τα δεδομένα τους στη ΓΠΣ, είναι η διασύνδεση των ταμειακών μηχανών που στην πραγματικότητα είναι υλοποιημένη. Η ιστοσελίδα λειτουργεί εδώ και 2 χρόνια και έχουμε ήδη δεχθεί περίπου 4.000.000 παραστατικά από 700 ταμειακές μηχανές. Η λέξη ΑΔΗΜΕ αφορά στις ταμειακές μηχανές που έχουν εκτυπωτή αλλά δεν έχουν πληκτρολόγιο και οι οποίες καθοδηγούνται από κάποιο άλλο σύστημα. Αυτό το σύστημα

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

μπορεί να είναι Η/Υ, ταξίμετρο, αλλά και ένα παιγνιομηχάνημα. Άρα, κατά τη στιγμή που ξεκινάει ένα παιγνιομηχάνημα να παίζει ο ΑΔΗΜΕ μπορεί να συλλέγει τα δεδομένα και να τα στέλνει στο κέντρο πληροφορικής του Υπ. Οικονομικών. Πρέπει επίσης να αναφερθεί ο Ν.4308/2014 με τον οποίο καθορίζεται ότι η ΠΟΛ 1220, δηλαδή η πολυγραφημένη διαταγή, εξακολουθεί να είναι σε ισχύ. Η διασύνδεση γίνεται με έναν ΑΔΗΜΕ ο οποίος συνδέεται σε ένα μηχάνημα και στέλνει τα δεδομένα του για κάθε συναλλαγή στο κέντρο πληροφορικής του Υπ. Οικονομικών. Το ΕFTPOS (Electronic Foot Transfer Point of Sales) είναι το μηχανάκι που είναι περισσότερο γνωστό ως POS, στα οποία μπαίνουν οι πιστωτικές ή χρεωστικές κάρτες και τα δεδομένα αποστέλλονται σε μια τράπεζα και από εκεί μπορούν επίσης να σταλούν στο κέντρο πληροφορικής του Υπ. Οικονομικών. Ο λόγος είναι για να υπάρχει και ένας δεύτερος πυλώνας διασταύρωσης των δεδομένων, δηλαδή για να εντοπίζονται και οι συναλλαγές εκείνες που έχουν γίνει με χρήση τραπεζικής κάρτας χωρίς να έχει κοπεί απόδειξη ταμειακής μηχανής. Το αρχείο αποστολής των δεδομένων που έρχεται στο κέντρο πληροφορικής του Υπ. Οικονομικών, αποτελείται από πολλές γραμμές, μια γραμμή για κάθε συναλλαγή που πραγματοποιείται και για κάθε συναλλαγή από αυτές υπάρχουν χωριστά τα στοιχεία ΦΠΑ της συναλλαγής, της καθαρής αξίας, την ώρα και την ημερομηνία της συναλλαγής, μια πλήρη ανάλυση. Πριν από την αποστολή όλων αυτών υπολογίζεται το hash, ένας τρόπος αυθεντικοποίησης και στη συνέχεια τα δεδομένα κρυπτογραφούνται χωρίς κίνδυνο υποκλοπής κατά τη διαδρομή. Αυτά σημαίνουν ότι για το κάθε τιμολόγιο, για την κάθε απόδειξη λιανικής, για το κάθε παιχνίδι που θα παιχθεί πιθανόν, μπορούμε να μαζέψουμε τα δεδομένα. Συνεπώς το Υπ. Οικονομικών θ μπορούσε να προσφέρει στη συνέχεια στους επιτηδευματίες μια πλήρη τήρηση βιβλίων. Σε αυτή την περίπτωση που τα δεδομένα είναι αναλυτικά ανάλογα με το τι χρειάζεται μπορεί να παραχθεί, υποβολή ΦΠΑ, υποβολή Ε3. Τα πάντα θα ήταν έτοιμα στη διάθεση του επιτηδευματία.

Αν τεθεί το ερώτημα σχετικά με τα έξοδα γιατί εδώ παρουσιάζονται τα έσοδα η απάντηση είναι ότι σε ένα τιμολόγιο το οποίο έχει 2 αντισυμβαλλόμενους, εκδότη και λήπτη, αυτά που για τον εκδότη είναι έσοδα για το λήπτη είναι έξοδα, συνεπώς με μια απλή ανάλυση μπορούν να εντοπιστούν και τα έξοδα όλων των επιτηδευματιών και βέβαια

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

να έχουμε και τη δυνατότητα να στέλνουν και δικά τους έξοδα επιπρόσθετα. Ο server των ταμειακών μηχανών που υποδέχεται τα δεδομένα στο Υπ. Οικονομικών είναι προσβάσιμος από την ιστοσελίδα της ΓΓΠΣ, χωρίς username και password, επιλέγοντας «Οδηγίες εφαρμογής της ΓΓΔΕ για τον έλεγχο νομιμότητας των ταμειακών μηχανών». Εν συνεχεία ο επισκέπτης μεταφέρεται στη σελίδα με επιλογή «Public, revenue» κλπ και προωθείται στην σχετική ιστοσελίδα. Στην ανάλυση των στοιχείων μιας ταμειακής μηχανής, έναν ΑΔΗΜΕ συνδεδεμένο σε ένα παιγνιομηχάνημα για παράδειγμα, μπορεί να δει κανείς, ότι για κάθε απόδειξη υπάρχει ακριβής ημερομηνία, ώρα έκδοσης, ΑΦΜ εκδότη, πιθανόν την κάρτα αποδείξεων που έχει χρησιμοποιήσει ο πολίτης, και την καθαρή αξία κατά κατηγορία ΦΠΑ. Από μια τέτοια ανάλυση μπορεί να υπάρχει η πλήρης γνώση για το κάθε κατάστημα πότε εκδόθηκε η κάθε απόδειξη και πότε βέβαια παίχθηκε το κάθε παιχνίδι. Επισημαίνεται επίσης, ότι ενώ στην γνωστοποίηση που αναφέρθηκε αρχικά υπήρχαν τα ΑΔΗΜΕ για τα παιγνιομηχανήματα, στην ΠΟΛ 1220 δεν συμπεριλήφθηκε. Αυτό είναι θέμα πολιτικής απόφασης και απλά το τεχνικό τμήμα είναι έτοιμο να εφαρμόσει τις οδηγίες, αν χρειαστεί.

Κλείσιμο ενότητας. Υποβολή ερωτημάτων:

Σ. Καραγρηγορίου, Betmarket.gr (ερώτηση):

Ορισμένες παρατηρήσεις στον κ. Δάρα σε σχέση με τις αγωγές εναντίον δημοσιογράφων για τα προγνωστικά στο στοίχημα, μου κάνει λίγο εντύπωση ότι έχει γίνει και παγκοσμίως. Οτι έχουν γίνει αγωγές από παίκτες που είχαν παρακολουθήσει κάποιον δημοσιογράφο σε προγνωστικά διότι καταρχήν είμαστε ελεύθεροι άνθρωποι, π.χ. εγώ αν θέλω ακολουθώ εσάς, μια δύο, πέντε μετά μπορεί να μην ακολουθήσω. Δεν μπορώ να καταλάβω πως στέκει νομικά το να σας κάνω μήνυση αν χάσω π.χ. επί έναν μήνα συνέχεια, επειδή μου δίνεται ένα σημείο διαφορετικό από αυτό που κερδίζει. Επίσης, οι εφημερίδες του στοιχήματος που βγαίνουν κάποιος με απλή λογική, όταν π.χ. διαβάζω ένα ένθετο της Τρίτης και λέει για αγώνες του Σαββάτου και λέει κάτι σε κάποιο σημείο φυσικά δεν θα του δώσει σημασία γιατί άλλο Τρίτη άλλο Σάββατο, που έχουν αλλάξει τα δεδομένα, οπότε και αυτό δεν στέκει για μένα για να κάνω π.χ. αγωγή στο περιοδικό.

Γ. Δάρας (απάντηση):

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

Έχει βάση το επιχειρήματά σας, όμως επειδή χάνονται σημαντικά ποσά και έχει αποδειχθεί ότι στήνονται παιχνίδια, ειδικά στο χώρο του ποδοσφαίρου, αλλά και αλλού όπως στο τένις, σχετικά με την χρονική απόσταση από την Τρίτη ως το Σάββατο, ο άλλος δίνει χρήματα για να αγοράσει την εφημερίδα ή το περιοδικό. Αυτό δε σημαίνει ότι του συστήνουμε τι θα γίνει και θα του γράψουμε τι πρέπει να παίξει και πόσα πρέπει να ποντάρει, ούτε γινόμαστε κοινωνοί της προσπάθειάς του να αποκομίσει οφέλη από τις εταιρίες, διότι όταν παίζει ξέρει ότι είναι ένας τζόγος. Όμως έχει σημασία πως του δίνουμε την πληροφορία, αν η πληροφορία που έχουμε τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή είναι ασφαλής, είναι πραγματική, είναι αποτέλεσμα πραγματικής γνώσης, ρεπορτάζ και δεν είναι αποτέλεσμα παραπληροφόρησης και γίνεται από επαγγελματία τότε δε νομίζω ότι υπάρχει κανένα πρόβλημα. Ο,τι αγωγές και να γίνουν θα πέσουν στο κενό. Οι αγωγές όμως στρέφονται κυρίως στα Μ.Μ.Ε., γιατί από εκεί μπορούν να αποκομίσουν χρήματα οι παίκτες, όχι από τους δημοσιογράφους, γιατί ξέρουν ότι μπορεί να είναι πολύ μικρό το αντικείμενο διεκδίκησης. Από τις εταιρίες Μ.Μ.Ε. έχουν περισσότερες πιθανότητες να αποκομίσουν χρήματα. Όμως σύμφωνα με το νόμο που υπάρχει σε Ελλάδα και εξωτερικό, γνωρίζετε ότι υπεύθυνος είναι ο εκδότης, η εταιρία έκδοσης εντύπου, ο διευθυντής και ο συντάκτης του κειμένου. Ένα άλλο θέμα είναι ότι πάρα πολλά κείμενα είναι ανυπόγραφα ή παρά πολλοί υπογράφουν με ψευδώνυμο. Υπάρχει και εδώ ένα μείζον θέμα αντιμετώπισης. Δεν είναι εύκολα τα πράγματα αλλά έχει αρχίσει αυτή η σειρά αγωγών. Όπως και στο εξωτερικό γινόταν πριν χρόνια αγωγές για συκοφαντική δυσφήμιση δια του τύπου και στην Ελλάδα ήταν πρωτόγνωρο το φαινόμενο και τα τελευταία χρόνια βλέπετε τι γίνεται και τι ποσά επιδικάζονται. Άρα θεωρώ ότι και αυτό θα έρθει στην Ελλάδα πολύ σύντομα και πρέπει να προλάβουμε να το αντιμετωπίσουμε, νομικά και με καινούριες πρακτικές.

Νικήτας Ασημακόπουλος, Καθηγητής στο Τμήμα Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Πειραιά (τοποθέτηση):

Συγχαρητήρια στο Τμήμα του Π. Πελοποννήσου. Δεν είναι μόνο σημαντικό να αναφέρουμε προβλήματα αλλά πρέπει να δώσουμε μεθοδολογίες και τρόπους επίλυσής τους. Είναι δύσκολο, πολύπλοκο και σύνθετο πρόβλημα. Υπάρχει η τεχνική προσέγγιση του

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχρά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

προβλήματος, κάτι που μας παρουσίασε ο τελευταίος εισηγητής, αν και αυτά θα αλλάξουν σύντομα με τα orange smart phones που θα έρθουν σύντομα και θα καταργηθούν οι πιστωτικές κάρτες. Υπάρχει και μια άλλη διάσταση του προβλήματος, που την αναφέρατε, είναι η ανθρωποκεντρική διάσταση του προβλήματος, με τον άνθρωπο, το παιδί που παίζει. Σε αυτό το θέμα μπορεί να γίνει πολύ δουλειά, να αναπτυχθούν μεθοδολογίες επάνω σε αυτό που λέμε ethical rules. Αυτή τη στιγμή αρκετά πανεπιστήμια στο εξωτερικό εκτός από τους κανόνες λειτουργίας θέτουν και το θέμα των ethical rules, τα οποία βέβαια είναι νομικές τοποθετήσεις και αρκετοί δικηγόροι έχουν κερδίσει εργατικά μέσα στα πανεπιστήμια στο εξωτερικό επάνω στα ethical rules. Καλό είναι λοιπόν να δούμε αυτή τη διάσταση σαν μια προσέγγιση των ethical rules που στοχεύουν στο να μειώσουν την πολυπλοκότητα και ταυτόχρονα καλύπτουν πολύ μεγάλο φάσμα των προβλημάτων αυτών, μέσα στο οποίο μπορεί τεχνικά να είναι αυτό που είπατε με τα παιδιά και η εικόνα αυτού που παίζει. Η εικόνα αυτού που παίζει είναι ένας κανόνας που μειώνει την πολυπλοκότητα στο ότι να προσδιορίζουμε αυτόν που παίζει. Άρα η παρέμβασή μου είναι δημιουργία ethical rules, οι οποίοι να είναι αυστηροί για να μειώσουν τη διάσταση του προβλήματος.

Ε. Καψαλάκη, Ε.Ε.Π. (τοποθέτηση):

Θα ήθελα να ενημερώσω ότι οι rulers στην Ευρώπη έχουν δει το θέμα, που μόλις έθιξε ο κ. Ασημακόπουλος, διότι έχει διαπιστωθεί ότι, σε συνεργασία βέβαια και με τον εθισμό, η τάση των τεχνικών ψυχαγωγικών στοχεύει στα παιδιά 9-12 ετών και να ετοιμάσει τους επόμενους εθισμένους παίκτες. Ήδη έχει ξεκινήσει μια προσπάθεια σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, από το expert group, ώστε να τοποθετηθούν κάποιοι τέτοιοι κανόνες.

Ν. Μπαζώτης, φοιτητής Τμήματος Οργάνωσης & Διαχείρισης Αθλητισμού (ερώτηση):

Κε Δάρα, πως σχετίζεται ο Κώδικας Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας με τους δημοσιογράφους που γράφουν στοιχηματικές προβλέψεις σε διάφορες εφημερίδες και περιοδικά;

Γ. Δάρας (απάντηση):

Καταρχήν, πρέπει να αναρωτηθούμε αν τηρείται ο Κώδικας Δεοντολογίας ή αν υπάρχει και πως συντάσσεται αυτός ο κώδικας. Ποιοί έχουν εμπλακεί να τον συντάξουν; Τι

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

προϊόν είναι δηλαδή; Είναι προϊόν συνεργασίας των δημοσιογραφικών φορέων; Είναι της πανεπιστημιακής κοινότητας; Υπάρχουν κανόνες ηθικής που πρέπει να τηρούνται και πρέπει να είναι πάνω από τους νόμους του κράτους; Όπως είδατε στην FIFA οι κανόνες δεοντολογίας και οι επιτροπές ηθικής ήταν αυτές που ανέτρεψαν το όλο σύστημα. Άρα θα πρέπει να εξασφαλίσουμε αρχικά ότι υπάρχουν οι κανόνες δεοντολογίας και δεύτερον ότι τηρούνται. Και όταν αποφασίσουν οι επιτροπές δεοντολογίας να τις εφαρμόσουν να υπάρχουν και συνέπειες, διότι στην Ελλάδα έχουμε και το τρίτο στάδιο, να παραβιάζονται κατά κόρον και να μην υπάρχει καμία συνέπεια. Δεν είναι μόνον στα θέματα των στοιχηματικών ιστοσελίδων. Υπάρχουν σε πολλές άλλες μορφές παρέμβασης όσον αφορά στα Μ.Μ.Ε. στην Ελλάδα. Δεν υπάρχει κώδικας δεοντολογίας, κατά τη γνώμη μου ή πρέπει να αναβιώσει και να λειτουργήσει πιο σωστά. Επομένως, η απάντησή μου είναι ότι θα πρέπει να ανατραπεί όλο το σύστημα αρκεί να θέλουμε, αν δεν θέλουμε δεν θα γίνει τίποτα.

Ραφαήλ Αλαχάς, φοιτητής Τμήματος Μ.Μ.Ε., Ε.Κ.Π.Α. (ερώτηση):

Συγχαρητήρια στο Τμήμα Οργάνωσης & Διαχείρισης Αθλητισμού και για αυτήν την ημερίδα. Δίνει την εικόνα ενός κανονικού πανεπιστημίου. Η ερώτηση έχει σχέση με την εισήγηση του κ. Μαυρίδη. Όταν λέτε ότι 36% του ΦΠΑ υπάρχει ακόμη σε νομική υπόσταση, σημαίνει ότι μπορεί να επιβληθεί ανά πάσα στιγμή;

Π. Μαυρίδης (απάντηση):

Αυτό ήταν για 2 μήνες το 1990 και καταργήθηκε, αλλά δεν έχει καταργηθεί ως διάταξη. Υπάρχουν δηλαδή 5 κατηγορίες ΦΠΑ και όλες οι ταμειακές μηχανές πρέπει να έχουν 5 κατηγορίες, μια από αυτές είναι το 36%, άσχετα αν δεν υπάρχει είδος που να πωλείται στο 36%.

Γ. Δάρας (συμπλήρωση):

Στην προηγούμενη ερώτηση να συμπληρώσω για τον κώδικα δεοντολογίας. Δύο χαρακτηριστικά παραδείγματα θέλω να αναφέρω για να καταλάβετε ότι δεν εφαρμόζεται ο κώδικας δεοντολογίας. Όταν ο ρεπόρτερ π.χ. της Δόξας Μαγούλας είναι και γραφείο τύπου της ομάδας, δεν υπάρχει δεοντολογία. Όταν, επί σειρά ετών, ρεπόρτερ του Υπ. Γεωργίας, εργάζονταν και αμείβονταν από το Υπ. Γεωργίας, με πρόσχημα έναν τηλεοπτικό σταθμό

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχρά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

που δεν λειτουργούσε ποτέ, το μεγαλύτερο σκάνδαλο που έχει γίνει τα τελευταία χρόνια στα Μ.Μ.Ε., και δεν υπήρξε καμία συνέπεια, για τι κώδικα δεοντολογίας μιλάμε. Όταν συντηρείται και από τους ιδιωτικούς φορείς και από τις δημοσιογραφικές ενώσεις, αλλά και από το επίσημο κράτος. Επομένως, σε αυτή τη χώρα θα πρέπει να αλλάξουν όλα.

Werner Becher, Interwetten (παρέμβαση):

I would like to clarify, probably a misunderstanding. Betting companies have no interest in giving wrong information through reporters, through channels, for example to the market. Why? We, as betting companies, we do not bet. How do betting companies work? We are bookmakers; we try to get as the same risk on both sides of the book. So an odd is one divided through the probability of how the game will end. All we do is a mathematical process. Is we try all the stakes of the users multiplied with the odd for the winning of one game should be all the stakes for the winnings of the nada team multiplied with the odd should be the same. We would like to be always the winner, independently, how the game ends. So we have no motivation to manipulate journalists that users should bet either on one team or another team because it makes no difference for us. If more users bet on one team we change the odd automatically that we can get more money on the other side to again have no arbitrage. So we have no motivation to manipulate media or anyone else, to bet on one side or another side. Of course like match fixing, there are people out there who would try to manipulate that odds for example for betting companies go down as stay before bet on the other side. But betting companies have no no idea and it would not make any sense to pay money for a journalist to write wrong things because we always win.

(Ελληνική απόδοση):

Θα ήθελα να ξεκαθαρίσω μια μάλλον παρεξήγηση. Οι εταιρίες στοιχηματισμού δεν έχουν κανένα ενδιαφέρον στο να δώσουν διοχετεύσουν λανθασμένη πληροφόρηση στην αγορά μέσα από δημοσιογραφικά κανάλια. Γιατί; Διότι ως εταιρίες στοιχηματισμού δεν στοιχηματίζουμε. Πως δουλεύουν οι εταιρίες στοιχηματισμού; Είμαστε bookmakers, που σημαίνει ότι προσπαθούμε να κατανεμηθεί το ρίσκο και στις δύο πλευρές, ισότιμα. Οπότε η απόδοση ενός στοιχήματος προκύπτει από τη διαίρεση της πιθανότητας για το

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

αποτέλεσμα ενός αγώνα. Αυτό που κάνουμε είναι μια μαθηματική διεργασία. Τα στοιχήματα των παικτών πολλαπλασιάζονται με την απόδοση, γιατί η επιτυχία ενός παιχνιδιού θα πρέπει να είναι όλα τα στοιχήματα για τις επιτυχίες της μηδενικής ομάδας πολλαπλασιαζόμενα να είναι ίδια με την απόδοση. Θέλουμε να είμαστε πάντα ο νικητής, ανεξάρτητα, πως τελειώνει ένας αγώνας. Οπότε δεν έχουμε κανένα κίνητρο να παρέμβουμε σε δημοσιογράφους για να ποντάρουν οι παίκτες στη μια ή στην άλλη ομάδα, διότι για μας δεν έχει καμία διαφορά. Αν περισσότεροι παίκτες ποντάρουν σε μια ομάδα αλλάζουμε την απόδοση αυτόματα έτσι ώστε να έχουμε περισσότερα χρήματα στην άλλη πλευρά. Οπότε δεν έχουμε κανένα κίνητρο χειραγώγησης των Μ.Μ.Ε. ή κάποιου άλλου, στοιχηματισμού στη μια ή στην άλλη πλευρά. Φυσικά, όπως στα στημένα, υπάρχουν κάποιοι που θα επιχειρήσουν χειραγώγηση αποδόσεων π.χ. να πέσουν οι εταιρίες στοιχηματισμού. Αλλά οι ίδιες οι εταιρίες δεν έχουν ιδέα και δεν έχει νόημα να πληρώσουν χρήματα σε ένα δημοσιογράφο για να γράψει λάθος πληροφορίες, διότι πάντα κερδίζουμε.

Γ. Δάρας (απάντηση):

Ασφαλώς και οι στοιχηματικές εταιρίες δεν θέλουν να καθοδηγήσουν το στοίχημα. Αλλά έχουν ευθύνη ως προς τον τρόπο που χρησιμοποιούν τις πληροφορίες και από ποιούς τις παίρνουν. Είναι γνωστό ότι και οι στοιχηματικές εταιρίες στην Ελλάδα, από τον ΟΠΑΠ μέχρι τις ιδιωτικές, χρησιμοποιούν δημοσιογράφους για τις πληροφορίες. Υπήρχαν και επιτροπές του ΟΠΑΠ, επί σειρά ετών, με δημοσιογράφους που έδιναν πληροφορίες και τις χρησιμοποιούσαν. Αυτό ως ένα βαθμό είναι θεμιτό, αν οι πληροφορίες αυτές είναι σωστές και δίνονται από επαγγελματίες και από γνώστες του αθλήματος. Όταν όμως χρησιμοποιούνται άνθρωποι μη γνώστες του αθλήματος, εκεί υπάρχει κίνδυνος και για τους παίκτες αλλά και για τις στοιχηματικές εταιρίες. Αυτό πρέπει να προασπίσουμε και να διασφαλίσουμε ότι οι πληροφορίες, βάσει των οποίων θα βγουν οι αποδόσεις, θα στηρίζονται σε πραγματικές πληροφορίες. Αυτό εννοώ, όχι ότι γίνεται σκόπιμα. Ότι θα πρέπει να διασφαλιστεί και από τις εταιρίες αυτό το πράγμα. Είτε είναι κρατικές, όπως ήταν ο Ο.Π.Α.Π., είτε είναι ιδιωτικές.

4^η ΤΡΑΠΕΖΑ: Εθισμός και απεξάρτηση

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

Παναγιώτης Αλεξόπουλος, Επίκουρος Καθηγητής Τμήματος Οργάνωσης & Διαχείρισης Αθλητισμού του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο κ. Π. Αλεξόπουλος αναφέρεται στην αρχή στην παρουσίαση ενός ρεπορτάζ, αντί εισήγησης, σχετικά με τους απόλυτους και επιμέρους αριθμούς ατόμων εθισμένων στο τζόγο, έτσι ώστε να γίνει κατανοητό πόσο εκτεταμένο είναι το πρόβλημα. Είναι μια συμπληρωματική ματιά στο τι μπορεί να συμβεί όταν ένα μεγάλο κομμάτι των κρατικών εσόδων όντως στηρίζεται στα VLT και στις λοταρίες, όπως π.χ. στις ΗΠΑ (απόσπασμα από την εκπομπή του John Oliver).

Θα απαντήσω στον καθηγητή στον κ. Ασημακόπουλο, ότι είμαστε έτοιμοι, εκτός από το να αναφέρουμε προβλήματα, να δώσουμε και λύσεις, προτάσεις. Η πανεπιστημιακή έρευνα, οι διδακτορικές διατριβές, ένα σύνολο διδακτορικών διατριβών έχουν υλοποιήσει ένα σύνολο στρατηγικού πλάνου ώστε να δώσουμε ένα εργαλείο δουλειάς στην Επιτροπή παιγνίων κλπ. Πρώτη φορά πανελλαδικά θα παρουσιαστεί μια έρευνα που έχει ξεκινήσει το 2002 και τελείωσε το 2015, από τις εισηγήτριες σε αυτό το τραπέζι, Διδάκτορες Ψυχολογίας, υπό την εποπτεία του συναδέλφου Καθηγητή Κ. Κοσκινά. Περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων ερωτηματολόγια που χορηγήθηκαν πανελλαδικά σε πράκτορες του Ο.Π.Α.Π.

(Προβολή video)

Αντώνης Τραυλός, Αναπληρωτής Καθηγητής Ψυχολογίας του Αθλητισμού και Κινητικής Μάθησης, Πρόεδρος Τμήματος Οργάνωσης & Διαχείρισης Αθλητισμού του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Συντονιστής 4^{ης} Τράπεζας

Πριν ξεκινήσει η παρουσίαση της ερευνητικής δουλειάς των δύο κυριών, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους φοιτητές του Τμήματος Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού, οι οποίοι όλες αυτές τις ημέρες βρίσκονται μεταξύ Αθήνας και Σπάρτης για να διοργανωθεί άψογα αυτή η ημερίδα. Σας συγχαίρω και προσωπικά και εύχομαι να συνεχίζετε πάντα να αναλαμβάνετε τέτοιου είδους δουλειές, με επιτυχία και συνεργασία με τους καθηγητές σας.

Ιρίνα Ζουραβλούβα, Δρ. Ψυχολογίας Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

Ξεκινώντας πρέπει να τονιστεί ότι η κάθε κρίση, σε κάθε χώρα, στατιστικά αποδεδειγμένα, προκαλεί τους ανθρώπους να παίζουν περισσότερο. Μπορεί να μην έχουν τα προς το ζην αλλά θα βρουν κάπως τα χρήματα να παίξουν. Δεν μπορούμε να στερήσουμε μια ελπίδα από έναν πατέρα που θεωρεί ότι μπορεί να καλύψει τις ανάγκες του παιδιού του αν πάει να παίξει. Μπορεί τα χρηματικά ποσά που παίζουν οι άνθρωποι να μειώνονται αλλά η συχνότητα δεν μειώνεται, αντίθετα μπορεί να αυξάνεται. Η ιδιότητα του φαινομένου προβληματικής και παθολογικής ενασχόλησης με τα τυχερά παιχνίδια, συγκρίνεται πλέον με την εξάρτηση και τον εθισμό από ναρκωτικές ουσίες, όπως η κοκαΐνη, ουσία που αλλάζει και επηρεάζει βιολογικά το άτομο. Παρουσιάζονται δε συμπτώματα στέρησης, ψυχολογικά και κοινωνικά προβλήματα. Το άτομο διαχειρίζεται χαρά και θλίψη, μπορεί να έχει συμπτώματα νεύρωσης ή ψυχοπαθολογικής διαταραχής. Αυτά όλα φέρουν έναν μοναδικό συνδυασμό σε κάθε άτομο. Από την Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια ομοσπονδία λοταριών έχουν δημιουργηθεί μάλιστα σχετικές εναρμονισμένες προδιαγραφές. Η Ευρωπαϊκή ομοσπονδία για παράδειγμα έχει δημιουργήσει έναν οδηγό τεσσάρων επιπέδων. Σε κάθε επίπεδο προοδευτικά οι προδιαγραφές αυστηροποιούνται όπως καταγραφή πολιτικών, υπεύθυνοι ανά πολιτική, μέχρι τον πλέον αυστηρό έλεγχο. Στόχος είναι η προστασία παικτών που ήδη έχουν πρόβλημα, κοινωνικά ευάλωτες ομάδες, όπως ανήλικοι, άτομα με χαμηλές οικονομικές δυνατότητες. Στοχεύουν επίσης στη χρήση αποτελεσμάτων από τις έρευνες που γίνονται σχετικά με το φαινόμενο για την καλύτερη κατανόηση των αιτιών και των συνεπειών του.

Ένα σημείο που προβληματίζει την επιστημονική κοινότητα είναι εκείνο της αιτιολογίας του φαινομένου, δεν μπορεί να προσδιοριστεί με σαφήνεια εκείνο το μοντέλο που προωθεί το άτομο σε αυτή την συμπεριφορά. Οι πάροχοι τυχερών παιχνιδιών, θα πρέπει σε καθημερινή βάση, να δίνουν έμφαση σε πληροφορίες και στοιχεία που προωθούν το υπεύθυνο παιχνίδι. Το υπεύθυνο παιχνίδι σχετίζεται με 10 σημεία: έρευνα, εκπαίδευση εργαζομένων και πωλητές τυχερών παιχνιδιών και είναι σε απευθείας επαφή με τους παίκτες, online-offline, ο σχεδιασμός του παιχνιδιού, τα διαδικτυακά παιχνίδια, η διαφήμιση και το υπεύθυνο marketing, εκπαίδευση κοινού-παικτών για τη διαδικασία, παραπομπή σε θεραπεία, υποβολή εκθέσεων και μετρήσεων για τις πολιτικές και ορισμός

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχρά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

των πολιτικών αυτών για το μέλλον. Οι εταιρίες υποχρεούνται να συμβάλλουν στην ανάπτυξη της έρευνας προς αυτή την κατεύθυνση, χρηματοδότηση, εκπαίδευση-οργάνωση σεμιναρίων, στήριξη κέντρων απεξάρτησης. Ορισμένες προτάσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος είναι η δημιουργία κέντρου συστηματικής παρακολούθησης και μελέτης για το ζήτημα της παθολογικής ενασχόλησης, εκπαίδευσης του εξειδικευμένου προσωπικού και των στελεχών, αναζήτηση των καλύτερων θεραπευτικών τεχνικών. Επίσης, δημιουργία ηλεκτρονικής βιβλιοθήκης συλλογής υλικού γύρω από το θέμα, μια παγκόσμια βάση δεδομένων από διαφορετικά επιστημονικά πεδία όπως π.χ. για τις εξαρτήσεις χωρίς χημικό υπόβαθρο.

Παράλληλα χρειάζεται συντονισμός και συνεργασία μεταξύ των φορέων που μελετούν το φαινόμενο και έμφαση στην πρόληψη και προστασία του κοινού. Σημαντική συνεισφορά είναι η επιδημιολογική διερεύνησή του, κατά πόσο το φαινόμενο εξαπλώνεται, σε τι βαθμό επηρεάζει τη δημόσια υγεία. Αρκεί να σκεφτεί κανείς πως επηρεάζεται και με τι συνέπειες ο κοινωνικός ιστός και η παραγωγική διαδικασία. Οι προαναφερθείσες προδιαγραφές υποχρεώνουν τις εταιρίες να εκπαιδεύουν τους εργαζόμενους, ανεξάρτητα από το χρόνο απασχόλησής τους, στην κατανόηση του υπεύθυνου παιχνιδιού και την παθολογίας που μπορεί να επιφέρει η προβληματική ενασχόληση με αυτό. Είναι επίσης υποχρεωμένες σε ανανέωση των στοιχείων των προγραμμάτων τους, με πρόσφατες πληροφορίες και συστηματικά, έτσι ώστε ο εργαζόμενος να φέρει μια πολιτική νοοτροπία υπεύθυνου παιχνιδιού ο ίδιος ως άτομο, όπως π.χ. η Εθνική λωταρία της Ουκρανίας. Τέλος, η εκπαίδευση πρέπει να γίνεται από επαγγελματίες με γνώση και εμπειρία. Ειδικά σε ο,τι αφορά στην συμπεριφορά απέναντι στους ανηλίκους, οι πωλητές και πράκτορες πρέπει να προσφέρουν ενημερωτικό υλικό κατάλληλο για το θέμα. Πριν την είσοδο ενός παιχνιδιού στην αγορά θα πρέπει να περάσει από μια ανεξάρτητη αξιολόγηση παραγόντων επικινδυνότητας. Κάθε παιχνίδι μπορεί να περιλαμβάνει στοιχεία που επιδεινώνουν ή προωθούν την ενασχόληση με αυτό. Η μελέτη αυτών των στρατηγικών προωθεί την ελαχιστοποίηση αυτών των αρνητικών επιπτώσεων.

Παράγοντες κινδύνου που μπορεί να επηρεάσουν τον παίκτη είναι η συχνότητα της κλήρωσης, γεγονότα που σχετίζονται με τον αθλητισμό, οι πιθανότητες του κέρδους π.χ.

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

συχνές και υψηλές, η εύκολη πρόσβαση στο χώρο στοιχηματισμού. Για τους ανήλικους παίκτες χρειάζεται προστασία από τους γονείς, η διαφημιστικές καμπάνιες θα πρέπει να φέρουν αληθείς πληροφορίες. Σε κάθε περίπτωση ο παίκτης θα πρέπει να γνωρίζει για κάθε παιχνίδι τι παίζει και πως το παίζει, λεπτομερή πληροφόρηση έτσι ώστε η λήψη αποφάσεων να είναι αποτέλεσμα αποκλειστικά και μόνο του παίκτη συνειδητά. Με αυτό τον τρόπο, που είναι και ένα από τα σοβαρότερα θέματα άλλωστε, ενισχύεται η ανάληψη προσωπικής ευθύνης από τον ίδιο τον παίκτη. Πολύ περισσότερο αν έχει τη δυνατότητα αυτοαποκλεισμού του από το παιχνίδι. Τέλος, θα πρέπει γίνεται από τις εταιρίες, ετήσια καταγραφή και εκθέσεις πάνω στην αποτελεσματικότητα και στην αξιολόγηση των πολιτικών ενίσχυσης υπεύθυνου παιχνιδιού.

Μια εισαγωγή για την επόμενη ομιλία. Δημιουργήθηκε ένα ερωτηματολόγιο το οποίο βασίστηκε σε μια μελέτη που αφορά στις αιτίες που προκαλούν αυτή την παθολογική συμπεριφορά. Είναι ένα μοντέλο 3 αξόνων, βιολογικό, ψυχολογικό και κοινωνικό και η κατηγοριοποίηση των δεδομένων βασίστηκε σε αυτούς τους άξονες. Υπάρχουν επίσης δύο σετ παραγόντων, παράγοντες ρίσκου και παράγοντες προστασίας. Για κάθε άτομο συλλέγονται στοιχεία με βάση αυτούς τους άξονες. Για παράδειγμα ένας παράγοντας κινδύνου, με βάση το μοντέλο, είναι η ψυχοσυναισθηματική κατάσταση του παίκτη. Η έλλειψη αυτών των στοιχείων ψυχοσυναισθηματικής κατάστασης του παίκτη υποδεικνύει τους παράγοντες προστασίας. Ανάλογα με τις απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο, σύμφωνα με το μοντέλο, μπορούν να εξαχθούν οι άξονες στήριξης ενός ατόμου, που θα πρέπει να δοθεί έμφαση για την αντιμετώπιση του προβλήματος θεραπευτικά. Σχετικά με τα ethic rules, γενικά έχει αποδειχθεί ότι οι στάσεις των ανθρώπων δεν αλλάζουν εύκολα και γρήγορα. Για να το πούμε αλλιώς οι στάσεις αλλάζουν πιο εύκολα από τα «πιστεύω» των ανθρώπων.

Κατερίνα Χαρωνιτάκη, Δρ. Ψυχολογίας Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Θα αναφερθούμε στη δημιουργία ενός ψυχομετρικού εργαλείου που έχει να κάνει με την αξιολόγηση της προβληματικής ενασχόλησης με τα τυχερά παιχνίδια. Το ερωτηματολόγιο πραγματοποιήθηκε σε 3 φάσεις, συνέντευξη, πιλοτικό ερωτηματολόγιο

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

και το κυρίως ερωτηματολόγιο με στατιστικά σημαντικές ερωτήσεις 115. Οι 32 εξ αυτών ήταν από τον ψυχολογικό άξονα, 19 από το βιολογικό και 24 από τον κοινωνικό ενώ 40 αφορούσαν τα είδη των παιχνιδιών, το δανεισμό και τα δημογραφικά στοιχεία. Σχετικά με τα θέματα εγκυρότητας και αξιοπιστίας έγιναν οι απαιτούμενοι έλεγχοι, η αξιοπιστία ελέγχθηκε με το δείκτη A Cronbach, και βρέθηκε πάρα πολύ καλή. Οι παράγοντες που προέκυψαν από την παραγοντική ανάλυση για τον ψυχολογικό άξονα ήταν: γνωστικές αντιλήψεις, ιδιαίτερες ικανότητες, τρόπος σκέψης-αυτοέλεγχος, έλλειψη ανασχετικών μηχανισμών-ψεύδος, πίστη στην τύχη, συμπεριφορά και συναισθηματική κατάσταση. Οι παίκτες με προβλήματα συμφωνούν με αυτούς τους παράγοντες σε πολύ υψηλότερο ποσοστό από τους παίκτες χωρίς προβλήματα.

Πιο αναλυτικά οι γνωστικές αντιλήψεις παίζουν σημαίνοντα ρόλο στην ανάπτυξη των προβλημάτων που σχετίζονται με την παικτική διαδικασία, πολύ συχνά εμφανίζονται εσφαλμένες πεποιθήσεις, ψευδαισθήση ελέγχου, προκαταλήψεις, αποτυχία ατόμου να κατανοήσει την ανεξαρτησία των τυχαίων γεγονότων, οπότε οι παθολογικοί παίκτες παίζουν αυξανόμενα χρήματα. Μεταφράζουν επίσης οι παθολογικοί παίκτες, ανεξάρτητα αποτελέσματα μεταξύ τους ως εξαρτημένα περιμένοντας μη λογικά ότι θα κερδίσουν μετά τις απώλειες. Όσον αφορά στις ιδιαίτερες ικανότητες, έχουν πολλές γνωστικές προκαταλήψεις σχετικά με τα παιχνίδια που εμπεριέχουν το στοιχείο της ικανότητας, χαρτιά, στοιχήματα, οπότε παίζουν περισσότερο σε αυτά τα παιχνίδια και πιστεύουν ότι κάποια στιγμή θα κερδίσουν και ότι θα έχουν πολύ θετικό αποτέλεσμα. Ο τρόπος σκέψης και ο αυτοέλεγχος έχει βρεθεί από έρευνες ότι άτομα που βιώνουν μεγάλα κέρδη νωρίς στην ενασχόλησή τους με τα τυχερά παιχνίδια συνήθως αναπτύσσουν προβληματική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια στην πορεία. Επίσης, άτομα που έχουν βιώσει πολλές μικρές νίκες κατά τη διάρκεια της παικτικής τους διαδικασίας αναπτύσσουν προκαταλήψεις σχετικά με τον έλεγχό τους πάνω στα τυχερά παιχνίδια, και αυτό τους οδηγεί στο κυνήγι των κερδών.

Όσον αφορά στην έλλειψη ανασχετικών μηχανισμών, βλέπουμε υψηλά επίπεδα ψεύδους στα άτομα αυτά, η παρορμητικότητα τους οδηγεί να εστιάζουν μόνο στα θετικά αλλά όχι στα αρνητικά αποτελέσματα της ενασχόλησης με τα τυχερά παιχνίδια και ενώ οι

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

παίκτες προσπαθούν να μειώσουν τα επίπεδα της παρορμητικότητάς τους δεν ελέγχουν την επιθυμία τους για ευχαρίστηση και ποικιλομορφία. Επομένως, εμφανίζουν πάρα πολύ υψηλές βαθμολογίες στις δοκιμασίες της παρορμητικότητας. Πιστεύουν πάρα πολύ στην τύχη σε σχέση με τους μη κοινωνικούς παίκτες. εσφαλμένες πεποιθήσεις, ψευδαίσθηση ελέγχου, προκαταλήψεις, αποτυχία ατόμου να κατανοήσει την ανεξαρτησία των τυχαίων γεγονότων, οπότε οι παθολογικοί παίκτες παίζουν αυξανόμενα χρήματα. Παρόλαυτα έχει βρεθεί υψηλή συχνότητα συναισθηματικών διαταραχών, άγχους, κατάθλιψης στους παθολογικούς παίκτες. Εδώ είναι μια μέθοδος, η επιβεβαιωτική παραγοντική ανάλυση για τον ψυχολογικό άξονα για να μας δείξει κατά πόσο ο συγκεκριμένος πληθυσμός και τα δεδομένα του συγκεκριμένου πληθυσμού συσχετίζονται με το ήδη υπάρχον μοντέλο. Βλέπουμε ότι έχουμε αρκετά καλούς δείκτες καλής προσαρμογής, σε γενικές γραμμές είναι αρκετά ικανοποιητικό το ψυχολογικό μοντέλο μας.

Σε ο,τι αφορά στους παράγοντες του βιολογικού άξονα που προέκυψαν από την παραγοντική ανάλυση αυτοί είναι η ευχαρίστηση, η φυσιολογία-σωματικές αντιδράσεις, κίνητρα-αναζήτηση αμοιβών, άγχος-θυμός, ένστικτα-βιολογικές ανάγκες. Οι παίκτες με προβλήματα πάλι υποστηρίζουν πάρα πολύ τους συγκεκριμένους παράγοντες. Στην ευχαρίστηση σε σχέση με τα ενδογενή οπιοειδή, έχει βρεθεί ότι κάποιες διαφοροποιήσεις στα οπιοειδεργικά συστήματα μπορεί να οδηγήσουν σε μεγαλύτερη δυσκολία ελέγχου των εθιστικών συμπεριφορών εξαιτίας της έντονης εφορίας που δημιουργείται μετά από επιβραβευτικές συμπεριφορές. Σχετικά με τις φυσιολογικές σωματικές αντιδράσεις, ο παθολογικός παίκτης βιώνει μια ανάγκη αυξανόμενη να παίξει και αυτό έχει ως αποτέλεσμα όμως χρόνιο στρες και πάρα πολλά σωματικά συμπτώματα, υπερένταση, καρδιαγγειακά και επιδείνωση των ιατρικών προβλημάτων που ήδη υπάρχουν. Τα κίνητρα, η αναζήτηση αμοιβών και η ντοπαμίνη πριν την ανάπτυξη των εξαρτησιογόνων συμπεριφορών υπάρχει σε αυτούς τους παίκτες μια προϋπάρχουσα μειωμένη ευαισθησία στο σύστημα αμοιβής που σχετίζεται με την ντοπαμίνη. Συνεπώς μια προβλέψιμη επιβράβευση δεν διεγείρει τη βασική ντοπαμίνη ενώ η ξαφνική εμφάνιση ενός ουδέτερου ερεθίσματος ή απρόβλεπτες επιβραβεύσεις διεγείρουν τη βασική ντοπαμίνη. Οι παθολογικοί παίκτες εκδηλώνουν αμβλυμμένες αντιδράσεις στις αμοιβές και στις

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

απώλειες, δηλαδή δεν αναγνωρίζουν τις αμοιβές τόσο έντονα όσο οι κοινωνικοί παίκτες ούτε τις απώλειες και αυτό έχει σχέση με την μειωμένη ενεργοποίηση του μεσολιμβικού προμετωπιαίου φλοιού. Όσον αφορά στο άγχος, στο θυμό και στην κορτιζόλη, οι παθολογικοί παίκτες έχουν υψηλά επίπεδα στις ορμόνες του στρες, δηλαδή κορτιζόλη και ενεργοποίηση του άξονα του υποθάλαμου του υποφυσιολογικού σε σύγκριση με τους μη παθολογικούς παίκτες, πριν από την ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια έχουν ισχυρά συναισθήματα θυμού και ενοχών. Παρόλαυτα, το άγχος μπορεί να είναι είτε ένας παράγοντας πρόκλησης διαταραχής ή αποτέλεσμα αυτής. Υψηλά επίσης επίπεδα καρδιακών παλμών και όσον αφορά στα ένστικτα και τις βιολογικές ανάγκες, ένα πολύ ενδιαφέρον εύρημα είναι ότι το οξύ στρες μπορεί να μειώσει την όρεξη, οπότε ο υποθάλαμος εκκρίνει την κορτικοτροπίνη οπότε καταστέλλει την όρεξη, τα επινεφρίδια διοχετεύουν στο σώμα αδρεναλίνη, ενεργοποιείται το σύστημα πάλης ή φυγής και μειώνεται η όρεξη. Άρα όσοι παίζουν τυχερά παιχνίδια και βιώνουν οξύ στρες συνήθως μειώνουν και την πρόσληψη τροφής. Η επιβεβαιωτική παραγοντική ανάλυση για το βιολογικό άξονα επίσης δείχνει πολύ καλούς δείκτες προσαρμογής.

Οι παράγοντες του κοινωνικού άξονα αφορούν στάση κοινωνικής ομάδας-οικογένειας, κοινωνική πολιτική, οι παίκτες που είναι ιδιαίτερα εξαρτημένοι δεν υποστηρίζουν ιδιαίτερα αυτόν τον παράγοντα πιθανά επειδή είναι εξαρτημένοι και δεν επιθυμούν την θεραπεία, συντροφικές-οικογενειακές σχέσεις, κοινωνική πίεση, αδυναμία χειρισμού των στρεσογόνων καταστάσεων. Πιο αναλυτικά στην στάση της κοινωνικής ομάδας, οι παίκτες έρχονται αντιμέτωποι με πάρα πολύ υψηλά ποσοστά διαζυγίων, οι υποχρεώσεις και οι δραστηριότητές τους παραμελούνται, υπάρχουν εργασιακά προβλήματα και φυσικά προβλήματα σε όλους τους βασικούς τομείς λειτουργικότητας. Στην κοινωνική πολιτική, όπως ήδη έχει προαναφερθεί, οι δυτικές κοινωνίες έχουν μεγάλη πρόσβαση στα τυχερά παιχνίδια. Για τις συντροφικές-οικογενειακές σχέσεις φαίνεται ότι η παθολογική ενασχόληση έχει ολέθριες συνέπειες στο κοντινό περιβάλλον του παίκτη και οι παίκτες σε θεραπεία συχνά αναφέρουν σχετικά προβλήματα, μάλιστα αυτά ίσως τους προκαλούν να αναζητήσουν και θεραπεία. Οι σύντροφοι αυτών των παικτών αναφέρουν οικονομικές δυσκολίες, ενοχικά συναισθήματα, κατηγορίες, θυμό, έλλειψη εμπιστοσύνης,

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

αίσθημα προδοσίας, επικοινωνιακά προβλήματα, σεξουαλική δυσαρέσκεια και δυσκολία επίλυσης συγκρούσεων. Οι διαπροσωπικές συγκρούσεις, η ποιότητα της κοινωνικής υποστήριξης και η στάση φίλων και οικογένειας συνήθως αποτελούν αιτία υποτροπής. Στην κοινωνική πίεση, συνήθως όσο αυξάνει ο χρόνος που ξοδεύει το άτομο με φίλους που παίζουν τόσο μειώνονται οι κοινωνικές σχέσεις με φίλους που δεν παίζουν. Οι παθολογικοί παίκτες παίζουν τυχερά παιχνίδια, καπνίζουν και καταναλώνουν αλκοόλ περισσότερο απ'ότι οι μη παθολογικοί, κυρίως λόγω της κοινωνικής προσαρμογής. Οι κοινωνικές νόρμες και αντιλήψεις των σημαντικών άλλων, δηλαδή της οικογένειας, των φίλων μπορούν να επηρεάσουν τις αποφάσεις των ατόμων να εμπλακούν σε σχετική ενασχόληση. Συνήθως ο παθολογικός παίκτης επιλέγει παιχνίδια που προτιμούνται από φίλους και μέλη της οικογένειας. Τέλος για την αδυναμία χειρισμού στρεσογόνων καταστάσεων, οι παθολογικοί παίκτες είναι περισσότερο πιθανόν να δανειστούν χρήματα από τοκογλύφους και εμπλέκονται σε παράνομες πράξεις.

Οι κοινωνικοί ενισχυτές που παρέχονται από τα Καζίνο, δηλαδή οι ομάδες των μελών, η συναισθηματική και ηθική υποστήριξη, η αυτοεκτίμηση, το κοινωνικό status και τα προβλήματα της καθημερινότητας οδηγούν στη συνέχιση της ενασχόλησης παρά τις απώλειες. Οι προβληματικοί παίκτες βιώνουν μια διαδικασία διπλής ενίσχυσης, όπου οι κοινωνικές αμοιβές λειτουργούν ως θετικοί ενισχυτές ενώ τα προβλήματα του παίκτη ως αρνητικοί. Τα προβλήματα της παθολογικής ενασχόλησης σχετίζονται φυσικά και φτωχές στρατηγικές αντιμετώπισης. Η επιβεβαιωτική ανάλυση για τον κοινωνικό άξονα επίσης οι δείκτες καλής προσαρμογής δείχνουν ότι είναι αρκετά ικανοποιητικοί. Συμπερασματικά, η απουσία μεθόδων που αξιολογούν την παθολογική αυτή ενασχόληση μας οδήγησε στην παραγωγή αυτής της κλίμακας εκτίμησης όλων των παικτών που βρίσκονται σε κίνδυνο, είτε είναι προβληματικοί είτε παθολογικοί. Το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο στηρίχτηκε στα διαγνωστικά κριτήρια του DSM 5 και τροποποιήθηκαν κάπως αυτά τα διαγνωστικά κριτήρια έτσι ώστε να μπορέσουμε να τα εντάξουμε στην έρευνα. Το εργαλείο θα μπορούσε φυσικά να αποβεί χρήσιμο σε πληθυσμιακές μελέτες ή κλινικά πλαίσια. Αν μπορούσαμε τις παρατηρήσεις από το συγκεκριμένο εργαλείο να τις ενσωματώσουμε με κάθε υποκλίμακα που εμφανίζεται αυξημένη, το άγχος, η αυτοεκτίμηση, η κοινωνική

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

πίεση, τότε θα μπορούσαμε να αναγνωρίσουμε και σε ποιό σημείο ο παίκτης εμφανίζει κάποιο πρόβλημα.

Θεωρούμε ότι το συγκεκριμένο εργαλείο, εφόσον οδηγεί τον παίκτη στο να αναγνωρίσει την παικτική του συμπεριφορά ότι είναι προβληματική-παθολογική, θα μπορούσε να τον οδηγήσει και σε μια εξατομικευμένη συμβουλευτική παρέμβαση. Υπάρχουν διαδικτυακά κέντρα που λειτουργούν παγκόσμια και παρέχουν συμβουλευτική στήριξη, ομάδες αυτοβοήθειας και ομάδες θεραπείας, πρόληψη, ενημέρωση της οικογένειας και των παικτών. Όμως εμφανίζεται πλήρης απουσία κάτι αντίστοιχου στην ελληνική κοινωνία.

Αυτό που προτείνουμε είναι η δημιουργία κέντρων θεραπευτικής και συμβουλευτικής στήριξης σε παίκτες με προβλήματα, με διαγνωστική και θεραπευτική δράση, πέρα από το Κ.Ε.Θ.Ε.Α. Α, δημιουργία ιστοσελίδων πρόληψης και σύντομης παρέμβασης, όπου παίκτης και μέλη της οικογένειας θα ενημερώνονται σχετικά με την παθολογική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια, online θεραπεία που οι παίκτες θα μπορούν να συζητούν σχετικά με τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν με σκοπό να σταματήσουν ή να μειώσουν τη συχνότητα παιχνιδιού, τηλεφωνική γραμμή βοήθειας που θα μπορεί να λειτουργεί σε 24ωρη βάση, 7 μέρες την εβδομάδα, διότι οι παθολογικοί παίκτες μπορεί σε μια δύσκολη στιγμή να φτάσουν και σε μια απόπειρα αυτοκτονίας, δημιουργία προγραμμάτων πληροφόρησης μέσω καμπάνιας κοινωνικού marketing, μέσα από τα Μ.Μ.Ε. και τη διαφήμιση και η δημιουργία ενός οδηγού πρακτικών συμβουλών προς διανομή δωρεάν στους παίκτες και στις οικογένειές τους. Τέλος, η δημιουργία ενός προγράμματος στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου σχετικά με την εξειδικευμένη εκπαίδευση συμβούλων ψυχικής υγείας.

Ιρίνα Ζουραβλσόβα (συμπλήρωση): Θα ήθελα να συμπληρώσω ότι θα ήταν σημαντικό αν υπήρχε ένα πρόγραμμα ειδικά για τα παιδιά, για διαχείριση συναισθημάτων έτσι ώστε να υπάρχει προληπτική δράση για όλες τις εξαρτήσεις, όπως και για το τζόγο. Διότι στους δύσκολους καιρούς όλοι οι άνθρωποι υποφέρουν από συναισθηματικά προβλήματα και αν είχαμε τη δυνατότητα, τεχνικές και εκπαίδευση, να παρέμβουμε εγκαίρως μπορεί να ήταν και διαφορετική η κατάσταση.

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

Αντώνης Τραυλός, Αναπληρωτής Καθηγητής Ψυχολογίας του Αθλητισμού και Κινητικής Μάθησης, Πρόεδρος Τμήματος Οργάνωσης & Διαχείρισης Αθλητισμού του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου (εισήγηση)

Θα συνεχίσω σε ένα κομμάτι που αφορά στα κίνητρα και στην αντίληψη ρίσκου σε ο,τι αφορά στην ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια. Έχετε διαπιστώσει από τους προηγούμενους ομιλητές, ότι όλοι φθάνουν σε ένα σημείο να μιλάμε για τον εθισμό, να στοχεύουμε κυρίως στο άτομο που είναι παθιασμένο, που έχει εγκλωβιστεί στην όλη διαδικασία, ωστόσο δεν λέμε πολλά πράγματα για τα κίνητρα που οδηγούν ή πως εξελίσσονται τα διάφορα κίνητρα και οδηγούν το άτομο να εθιστεί στις διάφορες διαδικασίες. Τα τυχερά παιχνίδια όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, υπάρχουν από αρχαιοτάτων χρόνων, υφίστανται, είναι ένας αποδεκτός και νόμιμος τρόπος διασκέδασης, υπάρχει κοινωνική αλληλεπίδραση, είναι αφορμή για συνάντηση και συνδιαλλαγή με φίλους και γνωστούς με αντίστοιχα ενδιαφέροντα και στις σύγχρονες κοινωνίες οι άνθρωποι μπορεί να παίζουν τυχερά παιχνίδια και διαδικτυακά πλέον. Το θέμα είναι ότι αφενός μπορούμε να μιλάμε για τον εθισμό και πως θα αντιμετωπίσουμε άτομα εθισμένα αλλά τα μικρά παιδιά και οι έφηβοι δεν είναι εθισμένα. Πως ξεκινάει αυτή η διαδικασία, τι γίνεται με την προβολή των τυχερών παιχνιδιών στο διαδίκτυο, στην τηλεόραση; Πως εγκλωβίζονται τα μικρά παιδιά και φθάνουν στο σημείο να πάρουν την κάρτα των γονιών και να παίξουν στο διαδίκτυο; Ποιά είναι τα κίνητρα ή πως δημιουργούνται οι διάφοροι προσανατολισμοί σε σχέση με το να οδηγηθούμε και να παίζουμε συγκεκριμένα τυχερά παιχνίδια;

Τα τυχερά παιχνίδια μεταξύ των νεαρών ανηλίκων μπορούν να δημιουργήσουν προβλήματα και να σχετίζονται με σειρά αρνητικών συνεπειών, όπως ακούσαμε. Για την καλύτερη πρόβλεψη της συμπεριφοράς των ατόμων αυτών πρέπει να κατανοήσουμε τα κίνητρα. Είναι πολλά κίνητρα που ενεργοποιούνται συμμετέχοντας σε τυχερά παιχνίδια. Σκοπός της παρουσίασης είναι να χρησιμοποιηθεί η θεωρία κινήτρων του αυτοπροσδιορισμού (self-determination theory). Από το 1985 και μετά αυτή η θεωρία έχει αλλάξει σημαντικά τον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε και εξηγούμε συμπεριφορές όχι μόνο για τα τυχερά παιχνίδια αλλά για καταχρήσεις, για ενασχόληση με αθλητισμό, με φυσική

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

δραστηριότητα κλπ. Φυσικά να αξιολογήσουμε πως οι διάφοροι προσανατολισμοί ή παράγοντες της παρακίνησης συνδέονται με τη συμπεριφορά του τζογαδόρου και πως αυτές οι συμπεριφορές επηρεάζονται από κίνητρα που πηγάζουν από την ενασχόληση από τα τυχερά παιχνίδια. Στην εξήγηση της θεωρίας θα δούμε ότι υπάρχουν σημεία που μπορεί κάποιος, που ελέγχει τα τυχερά παιχνίδια, να καταλάβει ότι κάποιος έχει εγκλωβιστεί και εκεί είναι που θα πρέπει να φροντίσει να τον θεραπεύσει ή να τον σταματήσει, κάτι το οποίο δεν γίνεται.

Ο αυτοπροσδιορισμός αφορά στην αντίληψη του ατόμου ότι έχει τη δυνατότητα επιλογών, ξεκινάει από χαμηλό και φτάνει σε υψηλό επίπεδο αυτοπροσδιορισμού. Όταν ένα άτομο είναι αυτοπροσδιοριζόμενο τότε είναι ικανό να επιλέγει τις ενέργειές του χωρίς να επηρεάζεται από εξωτερική πίεση, εξαναγκασμό ή αίσθημα υποχρέωσης. Οι επιλογές του στηρίζονται στην συνειδητοποίηση των αναγκών και στην ερμηνεία των περιβαλλοντικών ερεθισμάτων. Στη θεωρία αυτή υπάρχουν 6 υποθεωρίες τις οποίες θα καλύψω σύντομα. Οι βασικές ψυχολογικές ανάγκες για κάθε άνθρωπο είναι η αυτονομία, η επάρκεια-ανταγωνιστικότητα και η σύναψη σχέσεων. Εκείνο που παρατηρείται είναι ότι υπάρχει συνεχής αλληλεπίδραση ψυχολογικών αναγκών και περιβαλλοντικών συνθηκών. Η βασική αρχή είναι ότι τα κίνητρα προωθούν το άτομο στο να πάρει μέρος σε μια διαδικασία-δραστηριότητα και χωρίζονται σε 2 κατηγορίες, σε αυτόνομα και ελεγχόμενα. Τα αυτόνομα κίνητρα συμπεριλαμβάνουν εσωτερικά και εξωτερικά, αλλά εκείνα που το άτομο θεωρεί σημαντικά για εκείνο. Τα ελεγχόμενα κίνητρα συμπεριλαμβάνουν το είδος των εξωτερικών κινήτρων που ωθούν το άτομο να δράσει κάτω από την επίδραση μιας εξωτερικής απαίτησης (εκπλήρωση αμοιβής, κέρδος). Όταν οι άνθρωποι δρουν παρακινούμενοι από αυτόνομα κίνητρα τότε βιώνουν την ελευθερία της επιλογής τους καθώς και την αυτό-υποστήριξη των δράσεών τους. Στην περίπτωση των εσωτερικών κινήτρων μιλάμε για προσωπική επιλογή και τη συνοδεία πηγαίας ευχαρίστησης. Δηλαδή κάνει κάτι που τον ευχαριστεί. Αν φθάσουμε σε ένα σημείο να βομβαρδίζουμε συνεχώς τα άτομα, ειδικά τα μικρά παιδιά, ότι, και ειπώθηκε εδώ αρκετές φορές, play for fun, gamble for fun. Για να παίξεις για ευχαρίστηση πρέπει το κοινό να είναι συγκεκριμένο και να γνωρίζουμε ότι το συγκεκριμένο κοινό γνωρίζει τι εννοούμε με τη λέξη ευχαρίστηση. Σε

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

περίπτωση των εξωτερικών κινήτρων μιλάμε για ώθηση του ατόμου να συμμετάσχει για συγκεκριμένους εξωτερικούς λόγους όπως κέρδος. Η καλύτερη διαφήμιση, που δεν πιστεύω ότι έχει γίνει κάποια έρευνα στην Ελλάδα γι' αυτόν τον τομέα, είναι, από διάφορα παιχνίδια, εκείνη που ανέφερε «κι αν σου κάτσει;», με τον ηλικιωμένο, όπου εκείνη η διαφήμιση, πιστεύω ότι αν γίνει κάποια έρευνα, θα μπορούσαμε να δούμε τι άτομα συμμετείχαν τότε, το ποσοστό των ατόμων ή νέων παικτών, αν υπάρχει αυτή η δυνατότητα, στα τυχερά παίγνια. Εδώ το μοντέλο της θεωρίας του αυτοπροσδιορισμού αναφέρει, ξεκινώντας από το χαμηλό σημείο, από το σημείο χωρίς παρακίνηση, συγκεκριμένα από το 1990 και μετά έχει εισαχθεί ένας νέος όρος «a-motivation». Στα ελεγχόμενα εξωτερικά κίνητρα κατατάσσονται εκείνα που οδηγούν σε εξωτερική αυτορρύθμιση, η συμπεριφορά του ατόμου καθορίζεται από εξωτερικούς παράγοντες όπως εξαναγκασμός, απειλή τιμωρίας, υλική ή άλλη εξωτερική αμοιβή. Τα περισσότερα που ακούστηκαν σήμερα εδώ άπτονται ή εφαρμόζονται από την πλευρά των κινήτρων πάνω σε αυτό το πεδίο. Οτι με κάποιο τρόπο εξαναγκάζομαι να παίξω μήπως ξεχρεώσω κλπ. Στη συνέχεια έχουμε την εξωτερική ενδοβολή, τη μη συνειδητή ρύθμιση που περιέχει έναν βαθμό εσωτερίκευσης που είναι όμως μικρός καθώς το άτομο δρα έχοντας σαν κίνητρο την αποβολή του άγχους ή την ενίσχυση του εγώ. Στην τρίτη μορφή εξωτερικής παρακίνησης είναι η ρύθμιση ταύτισης ή εξωτερική ταύτιση με υψηλό βαθμό εξωτερίκευσης αφού ο άνθρωπος διαμέσου αυτής ρυθμίζει την συμπεριφορά του ανταποκρινόμενος στα εξωτερικά κίνητρα, τα οποία αναγνωρίζει ως σημαντικά. Εδώ μπορεί να πέσουν στην παγίδα πολλά άτομα και ιδίως μικροί μαθητές, που σκέφτονται ότι «γιατί όχι, μπορεί να γίνω κάποιος». Προηγουμένωςμίλαγα με τον κ. Κωνσταντινάκο για ορισμένα πράγματα που συμβαίνουν σήμερα στο διαδίκτυο και βλέπουμε ότι σε διάφορες ιστοσελίδες προβάλλονται παιχνίδια για παιδιά μικρής ηλικίας όπου παρουσιάζεται ένας έφηβος να έχει αγοράσει ferrari ως προϊόν στοιχηματισμού. Όλα αυτά δημιουργούν πρόβλημα στις σκέψεις των προ-έφηβων κυρίως και των εφήβων. Παρόλ' αυτά, η συμπεριφορά καθορίζεται από το κίνητρο της επίτευξης σκοπού, δηλαδή θέτει κάποιος έναν στόχο, εσωτερικά ορμώμενο, και προσπαθεί να τον εκπληρώσει. Τέλος, η μορφή εκείνη της εξωτερικής παρακίνησης με τον μεγαλύτερο βαθμό

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

εσωτερίκευσης είναι η ρύθμιση ενσωμάτωσης ή εξωτερική ενσωμάτωση, όπου το άτομο λειτουργεί με κίνητρο την βούληση και την επιθυμία του. Έχει επίγνωση του τι κάνει.

Φυσικά ένα αυτοκαθοριζόμενο άτομο κινείται πάνω σε αυτά τα πλαίσια, ρυθμίζει την συμπεριφορά του ωθούμενο από αυτόνομη μορφής κίνητρα, εσωτερικής ικανοποίησης, εσωτερικής παρακίνησης. Από εσωτερικά έμφυτα κίνητρα και από τα εξωτερικά κίνητρα εκείνα, με μεγάλο βαθμό εσωτερίκευσης, τα οποία χαρακτηρίζουν τη ρύθμιση ταύτισης και ενσωμάτωσης. Ο κάθε ένας δίνει μια αιτιότητα, είχαμε την αυτόνομη και ελεγχόμενη, άρα λοιπόν υπάρχει ένας προσανατολισμός αιτιότητας, όπου έχουμε τον αυτόνομο προσανατολισμό κατά τον οποίο το άτομο ενεργεί από ενδιαφέρον και εκτίμηση για όσα συμβαίνουν, εσωτερική δηλαδή καθαρά παρακίνηση για την ευχαρίστηση του εαυτού και όχι για την ευχαρίστηση κερδίζοντας χρήματα. Έχουμε τον προσανατολισμό ελέγχου, κατά τον οποίο το άτομο εστιάζει στις αμοιβές, στα κέρδη και στην επιβεβαίωση των άλλων και τον απρόσωπο ή αλλιώς τον προσανατολισμό έλλειψης κινήτρων, ο οποίος χαρακτηρίζεται από το άγχος για το αν κάποιος είναι ικανός ή χρήσιμος. Πολλές παθολογικές συμπεριφορές μπορούν να δημιουργηθούν εδώ, όπως περιπτώσεις όπου τα άτομα αποκτούν μια επίκτητη μαθησιακή δυσκολία. Οι ατομικοί κινήτριοι προσανατολισμοί προκύπτουν ως συνάρτηση της αλληλεπίδρασης των βασικών ψυχολογικών αναγκών που ανέφερα στην αρχή και των κοινωνικών πλαισίων. Όταν λοιπόν τα κοινωνικά πλαίσια, όπως ανέφερε ο κ. Κοσκινάς, που ήταν ένας βομβαρδισμός πληροφόρησης σήμερα, όλα αυτά τα κοινωνικά πλαίσια είναι που ενισχύουν ή δεν ενισχύουν μια κατάσταση. Με άλλα λόγια, με βάση αν τα άτομα εκτίθενται χρονίως σε περιβαλλοντικούς παράγοντες που υποστηρίζουν την αυτονομία, δηλαδή ευκαιρίες για να κάνουν επιλογές με βάση τις επιθυμίες τους.

Αυτό που είναι γνωστό είναι ότι τα μεγαλύτερα κέρδη οι εταιρίες δεν τα βγάζουν από τον παθολογικό παίκτη αλλά από τα άτομα που παίζουν συχνά και σταθερά. Γιατί λοιπόν να μην φροντίσουμε να εξυγιάνουμε την όλη κατάσταση και να εστιάσουμε την προσοχή μας να εκπαιδεύσουμε περισσότερο, έτσι ώστε να ξέρει ο άλλος πότε να σταματήσει και όταν αντιμετωπίζει καταστάσεις πρόωρου εθισμού να ακολουθηθούν συγκεκριμένες διαδικασίες. Αυτοί οι σχετικά σταθεροί προσανατολισμοί παρακίνησης,

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

πιστεύεται ότι επηρεάζουν σχετικά σε μεγάλο βαθμό τον τρόπο με τον οποίο ρυθμίζεται η συμπεριφορά σε διάφορους τομείς. Τα υψηλότερα επίπεδα του αυτόνομου προσανατολισμού σχετίζονται με αυξημένα επίπεδα εσωτερικών κινήτρων, για την εκτέλεση δραστηριοτήτων στην ζωή του ανθρώπου. Σε αντίθεση τα υψηλότερα επίπεδα του ελεγχόμενου προσανατολισμού συνδέονται με αυξημένη επικέντρωση σε εξωγενείς στόχους και συμπεριφορές με βάση τα συναισθήματα να ελέγχονται χωρίς δυνατότητα επιλογής και σε σχέση με τα άτομα με ελεγχόμενο προσανατολισμό, τα αυτόνομα άτομα τείνουν να έχουν περισσότερο, ενδιαφέρον, εμπιστοσύνη και ενθουσιασμό, κίνητρα που μπορούν να επιβεβαιωθούν μέσα από τα υψηλότερα επίπεδα απόδοσης, επιμονής, αυτοεκτίμησης και γενικής ευημερίας.

Τελειώνοντας, να παρουσιάσω ορισμένα ευρήματα. Εν ολίγοις, τα άτομα με χαμηλό προσανατολισμό αυτονομίας και υψηλό ελεγχόμενο προσανατολισμό τείνουν να εμφανίζουν υψηλότερα επίπεδα για το αλκοόλ, το κάπνισμα, τα τυχερά παιχνίδια, προβλήματα εικόνας, ακόμη και επικίνδυνη σεξουαλική συμπεριφορά. Τα ευρήματα προέρχονται από έρευνες που έγιναν με συγκεκριμένα ερωτηματολόγια από το 2002, στο Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου του Huston. Θα πρέπει να ξέρετε ότι υπάρχει και επιστημονικό περιοδικό με τίτλο «Journal of Gambling Studies», το οποίο οι περισσότεροι όχι μόνο δεν το γνωρίζουν αλλά θεωρούν ότι τα πανεπιστήμια δεν είναι σωστό να ασχολούνται με έρευνες που αφορούν στοιχηματικές εταιρίες κλπ., πράγμα που είναι λάθος, γιατί έχουμε τη δυνατότητα να παράγουμε χρήσιμες πληροφορίες, όχι για την βελτίωση των κερδών, ξέρουν πάρα πολύ καλά πως θα βελτιώσουν τα κέρδη τους, αλλά για την προστασία των παικτών. Τα κίνητρα αυτά αξιολογήθηκαν με βάση την κλίμακα κινήτρων τυχερών παιχνιδιών, το Gambling Motive States και υπάρχουν 16 κίνητρα. Όλοι οι ομιλητές σήμερα μίλησαν για το κάθε ένα από αυτά. Το 2014 από σχετική έρευνα των Rodriguez, βρέθηκε ότι 6 από αυτούς τους παράγοντες παίζουν παρά πολύ σημαντικό ρόλο στην εμπλοκή με τα τυχερά παιχνίδια. Εκείνα που είναι καταδικαστικά είναι το κυνηγητό (chase) και η απόδραση (escape), κυρίως το κυνήγι για το κέρδος, ότι ποντάρει περισσότερο γιατί νομίζει ότι θα κερδίσει και τα χάνει. Εμείς έχουμε τη δυνατότητα από το εκπαιδευτικό σύστημα και μέσα από διαπαιδαγώγηση, να τον προστατέψουμε πριν φθάσει

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

εκεί. Να έχει σημεία ελέγχου και κατανόησης αυτής της κατάστασης. Επίσης σημαντική είναι η απόδραση, όταν το κάνει για να ξεφύγει ο παίκτης για διάφορους λόγους. Όταν αναπτύσσεται άτομα που δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στα εσωτερικά τους κίνητρα τότε προστατευόμαστε από τον προβληματικό τζόγο, είναι τα άτομα που δεν θα κυνηγήσουν για απώλειες, θα αποδεχθούν ότι παίζουν, χάνουν και σταματούν. Ενώ τα άτομα που είναι με ελεγχόμενους προσανατολισμούς θα συνεχίσουν και είναι ικανοί να ποντάρουν τα πάντα. Έχουμε λοιπόν τη δυνατότητα να μιλάμε και να προσπαθούμε να εκπαιδύσουμε και να πληροφορήσουμε καλύτερα το κοινό, γιατί το κοινό θα συνεχίσει να παίζει. Σωστή πληροφόρηση και καθοδήγηση θα συμβάλλει στην υγιέστερη και ασφαλή συμμετοχή στα τυχερά παιχνίδια.

Δρ. Κωνσταντίνος Σιώμος, Παιδοψυχίατρος, Πρόεδρος Ελληνικής Εταιρίας Μελέτης Διαταραχής Εθισμού στο Διαδίκτυο

Η παρουσίασή μου θα εστιαστεί στις συνέπειες του διαδικτυακού τζόγου. Ο στόχος είναι λίγες μελέτες με αξιόπιστη μεθοδολογία στις ηλικίες 12-18, δηλαδή την κρίσιμη ηλικία στο τι είδους εξέλιξη, πορεία θα έχει ένας άνθρωπος στο μέλλον. Οι δύο μελέτες αφορούν μια απογραφική στην Κω και μια αντιπροσωπευτική στο 10% του πληθυσμού στην Κύπρο με 2048 παιδιά στην πρώτη και 2680 παιδιά στη δεύτερη. Θα δούμε ποιές είναι οι ιδιαιτερότητες του διαδικτύου και η ταχύτατη τεχνολογική εξέλιξη και πως επηρεάζει όλα αυτά που αναλύσαμε σήμερα. Καταρχήν υπάρχουν κάποιες ιδιαιτερότητες, αδυναμία προστασίας των εθισμένων από την πολιτεία ή από τον ίδιο τον εαυτό τους. Σκεφτείτε ότι στο πιο απλό, ότι ένα παιδί βάζει ψευδή στοιχεία ή είναι 10 ετών και μπαίνει σε σελίδες κοινωνικών δικτύων που το ίδιο το facebook απαγορεύει την πρόσβαση κάτω των 13 ετών. Περίπου όμως 20% των παιδιών χρησιμοποιούν κοινωνικά δίκτυα ενώ δεν πρέπει να τα χρησιμοποιούν. Παρατηρείται αδυναμία εξακρίβωσης του παίκτη, όπως και στις σελίδες τυχερών παιχνιδιών, αδυναμία ενημέρωσης οικογένειας και περίγυρου. Όντως υπάρχουν ελάχιστα προγράμματα πρόληψης, πλάγιες τακτικές προσέγκυσης παικτών.

Ο Griffiths στο International Unit for Gaming and Gambling στο Πανεπιστήμιο Nottingham, που είναι ο μελετητής με τις περισσότερες δημοσιεύσεις μιλάει για πλάγιες τακτικές. Ένα τεράστιο φαινόμενο που δεν ακούστηκε σήμερα καθόλου είναι τα games like

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

gambling, στρατιές ολόκληρες παιδιών σε κοινότητες παιχνιδιών τα MMORPG ξεκινούν μπαίνοντας σε μια νέα διαδικασία με ένα νέο κίνητρο, το κέρδος. Οι οικονομίες των διαδικτυακών παιχνιδιών είναι πάρα πολύ ισχυρές και βελτιώνουν συνεχώς. Παρόλ' αυτά εκτός από την Κίνα, που έθεσε το internet addiction ως διαταραχή επίσημη και με προγράμματα καμία άλλη χώρα στον κόσμο δεν το έχει κάνει. Η αμερικανική ψυχιατρική εταιρία, η οποία κινεί όλη αυτή τη διαδικασία, έρευνας, εκπαίδευσης, προγραμμάτων πρόληψης, το 2013 το Μάιο βγαίνει και λέει internet gaming disorder ως μια διαταραχή υπό ένταξη άρα προς περαιτέρω μελέτη. Και στην αναθεώρηση το 2023 θα δούμε αν θα μπει. Αυτά είναι θέματα που μας μπερδεύουν και δεν ξεκαθαρίζουν το τοπίο, ούτε τους κλινικούς ούτε εσάς που δουλεύετε στο χώρο αυτό. Μοναδικές ιδιότητες του internet, ανωνυμία, ευκολία πρόσβασης σε άυλο χρήμα, δεν το δίνω άρα μπορώ να το ξοδεύω, διαφυγή από προβλήματα είναι ο πιο σημαντικός παράγοντας σε όλες τις εξαρτήσεις τις συμπεριφορικές που στα τυχερά παιχνίδια είναι από τις πιο δύσκολες στη διαχείριση. Επίσης, εμβύθυνση στο εικονικό περιβάλλον και ροή. Σε λίγο η νέα τεχνολογία, δείτε ας πούμε τα γυαλιά occulus, μπαίνεις σε ένα τρισδιάστατο περιβάλλον, ή augmented reality, τα γυαλιά της google που σου δίνουν πληροφορίες, μπορούμε να παίζουμε σε ένα εικονικό περιβάλλον οπότε θα είναι πιο διαδραστικό άρα και πιο εξαρτητικό. Η νέα τεχνολογία επομένως αυτό που θα βλέπουν σε 10 χρόνια οι παίκτες, αν μας βλέπουν εμάς πως παίζουμε τώρα θα γελάνε. Γιατί η τεχνολογία χρόνο με το χρόνο εξελίσσεται ταχύτατα και δεν προλαβαίνεις. Αν περιμένουμε πότε το νομικό σύστημα ή το πολιτικό σύστημα θα εκπαιδεύσει και θα βάλει το πλαίσιο θα είναι ήδη πάρα πολύ αργά. Η έκταση του φαινομένου του τζόγου στους ανηλίκους. Περίπου, μια σειρά μελετών δίνει ποσοστά από 0,4% μέχρι 7%. Συνδέεται με το άρρεν φύλο, τα αγόρια έχουν μεγαλύτερη τάση και πλέον τελευταίες μελέτες διδύμων σε Κίνα και Τουρκία δείχνει ακριβώς ότι υπάρχει ένα γενετικό υπόβαθρο, καταθλιπτική συμπτωματολογία και διεξαρτητικότητα. Πολλές εξαρτήσεις, αρχίζοντας από τον πρώτο συμπεριφορικό εθισμό του παιχνιδιού του απλού, εξελίσσονται σε ένα ποσοστό ανθρώπων σε κάπνισμα, αλκοόλ, μαλακά ναρκωτικά, τζόγος κ.λ.π. Επίσης, υπάρχουν ψυχοκοινωνικές δυσκολίες σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, διαταραχές διαγωγής, προβλήματα οικογενειακής και κοινωνικής υποστήριξης.

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχέρα Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

Ας δούμε λίγο πως ξεκινάει ο διαδικτυακός τζόγος, αθώα, παίρνουμε ένα παιχνίδι με 7.000.000 χρήστες την ημέρα, μπορεί να είναι και περισσότεροι, είναι μεγάλες κοινότητες, τεράστιες. Το ρεαλιστικό περιβάλλον, η κοινωνική δικτύωση, το ξεκινάμε μέσα από τα κοινωνικά δίκτυα άρα μούμαι σε άυλο χρήμα, μη υπαρκτό χρήμα, παίζει του αρέσει, ανεβάζει την ντοπαμίνη και μετά πληρώνει. Και δεν είναι απαραίτητο να χρησιμοποιούμε κάρτες πιστωτικές, που υπήρχαν τέτοιες περιπτώσεις, και η δίωξη ηλεκτρονικού εγκλήματος έχει αναφέρει τέτοια περιστατικά, αλλά σκεφτείτε ότι ένα παιδάκι μπορεί να πάει σε ένα περίπτερο και να πάρει μια κάρτα pay safe, τις δίνουν εύκολα, δεν υπάρχει ρυθμιστικό πλαίσιο σε ποιόν θα τη δώσω την κάρτα αυτή και μπορεί να αγοράσει ένα σπαθί σε ένα παιχνίδι αλλά μπορεί να παίξει ενδεχομένως και τζόγο. Το πρόβλημα είναι από τα games like gambling που αυτή τη στιγμή δεν είναι επίσημος τζόγος, ξεκινάει από την Κορέα η τεχνολογία, τα επαγγελματικά παιχνίδια, τα e-sports. Δηλαδή πλέον θα δούμε στρατιές παιδιών, γιατί δεν έχουμε ψηφιακή κουλτούρα, όχι εμείς καμία χώρα, να εγκαταλείπουν το σχολείο. Ήδη στη Μονάδα Εφηβικής Υγείας «Αγλαΐα Κυριακού» έχουμε παιδιά τα οποία εγκατέλειψαν το σχολείο και τώρα προσπαθούν να τα επανεπεντάξουν στο σχολικό περιβάλλον. Ο λόγος είναι το απλό gaming, χωρίς χρήμα. Η έρευνα στην Κω έγινε με τον OKANA όπου 37%, δηλαδή 1 στους 3, δήλωσε εμπειρία διαδικτυακού τζόγου και πληρούσαν τα κριτήρια το 4,1% και 11,5% όσων είχαν εμπειρία διαδικτυακού τζόγου. Τα ποσοστά είναι σχεδόν διπλάσια από της Κύπρου, που κυμαίνονται περίπου στο 2,5% όλα αυτά όμως συμφωνούν με τα ποσοστά και άλλων χωρών σε αντίστοιχες έρευνες. Στην Ελλάδα, στην Κω, είχαμε στατιστικά σημαντική διαφορά σε μεγαλύτερα ποσοστά σε σχέση με την Κύπρο. Ένα πρόγραμμα καλής πρακτικής στη Νεβάδα, 2007-2012, για 5 χρόνια ξεκίνησε από μια μελέτη όπου 1 στους 2 εφήβους της περιοχής είχε τζογάρει τον τελευταίο χρόνο. Φαντάζεστε ότι εκεί οι πειρασμοί είναι πολλοί περισσότεροι απ'ότι εδώ. Ένα 10% βρίσκεται σε κίνδυνο και 2% κατηγοριοποιούνται ως προβληματικοί τζογαδόροι ήδη ανήλικοι. Εκείνη τη χρονιά που ολοκληρώθηκε το πρόγραμμα για μια εβδομάδα κηρύχθηκε εβδομάδα ευαισθητοποίησης. Ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός συντονίζει κοινωνικούς εταίρους, επιβλέπει θεραπευτικά προγράμματα και 24ωρη γραμμή βοήθειας. Εκεί σε αυτό το έργο, εταιρία στοιχηματισμού,

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παιγνία στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

καζίνο, κοινωνικοί φορείς, θεραπευτικοί φορείς και η πολιτεία έκαναν σύμπραξη. Θεωρώ ότι είναι το καλύτερο μοντέλο διαχείρισης και ανάπτυξης ψηφιακής κουλτούρας σε όλα τα επίπεδα, το παιχνίδι το τυχερό είναι ένα μέρος. Όλα αυτά σε λίγο θα μπλέξουν και θα μπλεχτούμε και εμείς ακόμη περισσότερο. Νομίζω ότι είναι το πιο καθαρό και υπεύθυνο μοντέλο στις δυτικές κοινωνίες αν θέλουμε να λεγόμαστε πολιτισμένοι, η νέα γενιά, οι έφηβοι και οι μικρότεροι πρέπει να προστατεύονται με πρόληψη. Όλοι οι συμπεριφορικοί εθισμοί αντιμετωπίζονται με πρόληψη. Άμα φθάσουμε στην θεραπεία τελείωσε.

Όλα αυτά που είπατε και πριν ισχύουν άρα ο υπεύθυνος τζόγος είναι ο κοινωνικός στόχος και είναι ανάγκη η ρύθμιση του πεδίου που το είπατε όλοι από την αρχή εδώ, δεν θα προσθέσω κάτι καινούριο, είστε πολύ πιο ειδικοί από εμένα σε αυτό. Υπάρχει επίσης και η βιβλιογραφία αν θέλετε να πάρετε στοιχεία.

Αναστάσιος Βάσιος, Προϊστάμενος Τμήματος Καζίνο και Παιγνιομηχανών της Διεύθυνσης Κοινωνικής Ευθύνης της Ε.Ε.Ε.Π.

Θα ήθελα να σας πω ότι στο κομμάτι αυτής της τράπεζας εμείς δεν θα μιλήσουμε για τον εθισμό και την απεξάρτηση αλλά κυρίως για τη σημασία της πολιτικής υπεύθυνου παιχνιδιού διότι οι αρμοδιότητες της Ε.Ε.Ε.Π., έτσι όπως δίνονται από το νόμο, κυμαίνονται στο να φτιάξει ένα ρυθμιστικό πλαίσιο μέσα στο οποίο το παιχνίδι ή ο τζόγος θα γίνεται με έναν υπεύθυνο τρόπο. Η Ε.Ε.Ε.Π. νομοθετικά έχει μια ιστορία όχι με βάση το Ν.4002/2011 αλλά από το 2004 με το Ν.3229. Οι μεγαλύτεροι σε ηλικία θα θυμάστε την υπόθεση με τον κ. Τριανταφυλλόπουλο και τα παράνομα φρουτάκια σε όλη τη χώρα όπου ανάγκασε, εμπλέκονταν μάλιστα και βουλευτές της Πελοποννήσου στη συμμετοχή στα φρουτάκια, την ελληνική δημοκρατία να λάβει μια πολύ σημαντική πολιτική υπεύθυνου παιχνιδιού, να απαγορεύσει όλα τα παιχνίδια. Αυτή η απαγόρευση οδήγησε σε ένα πρόστιμο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το οποίο μέχρι την κατάρτιση των κανονισμών των ηλεκτρονικών ψυχαγωγικών παιγνίων και των τυχερών παιγνίων μέσω των παιγνιομηχανημάτων το 2014 έφτασε στα 33 εκ. ευρώ. Αυτή ήταν η πρώτη πολιτική υπεύθυνου παιχνιδιού που εφάρμοσε το ελληνικό κράτος.

Ωστόσο με τον Ν.4002/2011 έρχεται να δώσει αρμοδιότητες ανεξάρτητης αρχής πλέον στην Ε.Ε.Ε.Π. και της δίνει με το άρθρο 29 την αρμοδιότητα να φτιάξει τους κανόνες

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

του υπεύθυνου παιχνιδιού που αφορούν στους κατόχους άδειας, όσους εκμεταλλεύονται παίγνια, στους παρόχους, στους παίκτες, στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, στους ιδιοκτήτες των καταστημάτων, στους παρόχους υπηρεσιών διαδικτύου, στους διαφημιστές και κάθε εμπλεκόμενο στην σχετική διαδικασία. Η Ε.Ε.Ε.Π. ουσιαστικά το Φλεβάρη του 2012, συγκροτήθηκε σε σώμα. Τα 9 μέλη της τοποθετήθηκαν με απόφαση του Υπ. Οικονομικών. Πρώτο μέλημά της ήταν να θέσει τους γενικούς κανόνες του ρυθμιστικού της πλαισίου, ένας βασικός κανόνας ήταν ο κανόνας της κοινωνικής ευθύνης και συναίσθησης σύμφωνα με τον οποίο η επιτροπή προωθεί το υπεύθυνο παιχνίδι και για το λόγο αυτό πρέπει και οφείλει να έχει επίγνωση και να κατανοεί τις ανάγκες του κοινωνικού συνόλου καθώς και να διατηρεί άμεση και ανοικτή επικοινωνία με τους πολίτες με ιδιαίτερη έμφαση στις ευάλωτες ομάδες. Το 2013 θέτει, μέσω του στρατηγικού πλάνου, το οποίο έχει κατατεθεί στη Βουλή 2013-2015, μέσω του 3^{ου} στρατηγικού στόχου τις προτεραιότητές της. Βασική προτεραιότητα είναι η προστασία των παικτών και του κοινού, ιδιαίτερα των ανηλίκων και των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού από την εκμετάλλευση και τις βλαβερές συνέπειες που μπορεί να προκληθούν από τη συμμετοχή στα παίγνια, κυρίως τα τυχερά. Το 2014 έρχεται η σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία προτείνει στα κράτη-μέλη να λάβουν κάθε πρόσφορο μέτρο για να διαφυλάξουν την υγεία καθώς και την ελαχιστοποίηση των ενδεχόμενων οικονομικών βλαβών που μπορούν να προκύψουν από την παθολογική εξάρτηση ή την υπερβολική συμμετοχή στα τυχερά παίγνια και έρχεται η Ε.Ε.Ε.Π. το 2014, γιατί έχουμε διάφορες παρεμβάσεις. Η μια παρέμβαση που κάνουμε στο υπεύθυνο παιχνίδι είναι με τις αρχές του υπεύθυνου παιχνιδιού, οι οποίες βγήκαν τον Ιούλιο του 2015 αλλά από το 2014 με συνεχώς επικαιροποιημένες ρυθμιστικές αποφάσεις σχετικά με την εμπορική επικοινωνία των παιγνίων, η Ε.Ε.Ε.Π. έκανε παρεμβατικές κινήσεις με τον τρόπο με τον οποίο τα παιχνίδια θα διαφημίζονται και θα παρουσιάζονται ως προϊόν στο καταναλωτικό κοινό. Με τις αρχές του υπεύθυνου παιχνιδιού του Ιουλίου του 2015, η Ε.Ε.Ε.Π. ορίζει το υπεύθυνο παιχνίδι, το οποίο ορίζεται ως το παιχνίδι στο οποίο η συμμετοχή είναι σύμφωνη με το σύνολο των ρυθμίσεων και οδηγιών της Ε.Ε.Ε.Π. που έχουν ως στόχο τον περιορισμό των αρνητικών επιπτώσεων στους παίκτες από τη συμμετοχή τους στα παίγνια. Παράλληλα ορίζει και το προβληματικό παιχνίδι, το οποίο

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχικά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

είναι το παιχνίδι στο οποίο η συμμετοχή χαρακτηρίζεται με έλλειψη ελέγχου από τον παίκτη, έχει ως δείκτες την υψηλή συχνότητα συμμετοχής, τα υψηλά χρηματικά ποσά που δαπανώνται, το μεγάλο χρονικό διάστημα που διατίθεται σε αυτά. Σκοπός της απόφασης αυτής αποτελεί η διασφάλιση ότι κάθε δραστηριότητα, στον τομέα των παιγνίων, ασκείται με κοινωνικά υπεύθυνο τρόπο προκειμένου να ελαχιστοποιηθούν οι αρνητικές συνέπειες που μπορεί να αποφέρει η μη λελογισμένη συμμετοχή στα παίγνια. Ο παραπάνω σκοπός υλοποιείται, μεταξύ άλλων, μέσω της δέσμευσης, τήρησης, από το σύνολο των εμπλεκόμενων στην αγορά των παιγνίων, του κανόνα της κοινωνικής ευθύνης και ενσυναίσθησης, της ήπιας και λελογισμένης εμπορικής επικοινωνίας που υλοποιείται σύμφωνα με το νόμο και τις αποφάσεις που προανέφερα. Ήδη ο Ν.4002 με το άρθρο 35 είχε θέσει το βασικό κανόνα της ήπιας και λελογισμένης εμπορικής επικοινωνίας προς όλους τους παρόχους, τόσο του επίγειου όσο και του διαδικτυακού τζόγου, του καθορισμού από κάθε πάροχο διαδικασιών ώστε να προστατεύονται οι ευάλωτες ομάδες, της παροχής πληροφοριών στους παίκτες ώστε οι αποφάσεις τους, σχετικά με τα παίγνια, να λαμβάνονται στο πλαίσιο πλήρους και σωστής ενημέρωσης, της ενημέρωσης των παικτών για τη δυνατότητα πρόσβασης σε έγκαιρη και έγκυρη βοήθεια σχετικά με το προβληματικό παιχνίδι.

Θα ήθελα εδώ να κάνω μια παρένθεση και να πω ότι είχαμε συνεργασία, με το άρθρο 29 καταρτίστηκε μια συμβουλευτική επιτροπή της οποίας μέλος αποτελεί και η Εταιρία Μελέτης Διαταραχής Εθισμού στο Διαδίκτυο, το Κ.Ε.Θ.Ε.Α. Α, με το οποίο είχαμε συνεργασία για να καταρτίσουμε αυτές τις αρχές του υπεύθυνου παιχνιδιού καθώς και να κάνουμε διάφορες από τις δράσεις. Έχουμε συνεργασία τόσο με το Κ.Ε.Θ.Ε.Α. Α, με τον κ. Α. Πάριο όσο και με τον κ. Σιώμο καθώς και με τους Ανώνυμους τζογαδόρους. Για να επανέλθω, οι αρχές του υπεύθυνου παιχνιδιού είναι: η έκβαση των παιγνίων εξαρτάται καθαρά και αποκλειστικά από την τύχη, τα παίγνια προσφέρουν διασκέδαση και δεν αποτελούν μέσο πλουτισμού, η συμμετοχή στα παίγνια δεν απειλεί το επίπεδο αξιοπρεπούς διαβίωσης, δεν διασαλεύει την οικογενειακή γαλήνη και δεν απορυθμίζει τις κοινωνικές σχέσεις. Η συμμετοχή σε παίγνια αποτελεί ελεύθερη και ανεξάρτητη προσωπική βούληση και απόφαση (a-stimulated gambling). Κάθε απόφαση συμμετοχής

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

στα παίγνια λαμβάνεται κατόπιν πλήρους και ορθής ενημέρωσης σχετικά με τη διεξαγωγή τους και τον τρόπο συμμετοχής. Η εμπορική επικοινωνία, όπως προείπαμε και θα επιμείνουμε πολύ σε αυτό το κομμάτι, είναι η ήπια και λελογισμένη και αφορά αποκλειστικά και μόνο την ενημέρωση του κοινού για τα νόμιμα δίκτυα διεξαγωγής παιγνίων. Δεν έχει στόχο να κάνει το προϊόν πιο ελκυστικό, έχει στόχο μόνο να ενημερώσει τον κόσμο ότι εμείς είμαστε οι νόμιμοι, ελάτε να παίξετε σε εμάς που είμαστε νόμιμοι, όχι έχουμε καλύτερο προϊόν, όχι προσφέρουμε καλύτερα κέρδη. Εφαρμόζονται, επίσης, οι διαδικασίες έτσι ώστε να απαγορεύεται η πρόσβαση ανηλίκων στα παίγνια με την κάρτα παίκτη, προστατεύεται η ιδιωτική ζωή και το απόρρητο των πληροφοριών, απαγορεύεται να δίνονται τα στοιχεία των νικητών στα παιχνίδια, εφαρμόζονται διαδικασίες σχετικές με την αποτροπή της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Οι αρχές του υπεύθυνου παιχνιδιού αναφέρονται και διέπουν όλα τα παίγνια, αφορούν όλους τους κατόχους άδειας, όσους εκμεταλλεύονται παίγνια, τους παρόχους, τους παίκτες στο διαδίκτυο. Σχετικά με την εμπορική επικοινωνία, όπως σας είπα από το 2014 που βγήκε η πρώτη απόφαση μέχρι τον Ιούλιο του 2015 που επικαιροποιήθηκε, η απόφαση ρυθμίζει τον τρόπο με τον οποίο θα τηρηθεί αυτό που λέει ο νομοθέτης, την ήπια και λελογισμένη διαφήμιση, που, σας είπα, είναι η κατεύθυνση στο νόμιμο δίκτυο και όχι κάτι άλλο. Μάλιστα για συγκεκριμένους τύπους παιχνιδιών οι συμβάσεις παραχώρησης προς τον πάροχο π.χ. τον Ο.Π.Α.Π. και τα νlt, απαγορεύεται η διαφήμιση στα Μ.Μ.Ε. και στο διαδίκτυο, εξ' ολοκλήρου, ανάλογα με τον εθισμό που μπορεί να προκαλέσουν και ανάλογα και με αυτά που είπαν οι συνομιλητές. Αν έχετε δει διαφημίσεις τελευταία από διάφορους παρόχους τυχερών παιγνίων θα δείτε από κάτω το trailer που λέει «αρμόδιος ρυθμιστής Ε.Ε.Ε.Π., συμμετοχή άνω των 18, τηλεφωνική γραμμή βοήθειας, η συχνή συμμετοχή σε παιχνίδια τυχερά μπορεί να οδηγήσει σε απώλεια περιουσίας και ψυχολογικά προβλήματα». Αυτό δεν το κάνουν επειδή το θέλουν οι πάροχοι, είναι υποχρεωμένοι με βάση τον κανονισμό εμπορικής επικοινωνίας να το παρουσιάζουν σε κάθε διαφήμιση, τηλεόραση, Ρ/Φ και διαδίκτυο. Στο διαδίκτυο αν μπείτε στις ιστοσελίδες των παρόχων, μια από αυτές είναι η Interwetten, θα δείτε ότι στην ιστοσελίδα τους είναι

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

υποχρεωμένοι να αναφέρουν και όλα αυτά τα στοιχεία και αν δεν έχει χώρο να φτιάχνει ειδικά pop up επιλογές.

Στο κομμάτι το ρυθμιστικό η Ε.Ε.Ε.Π. κινήθηκε σε αυτούς τους δύο άξονες, στις αρχές του υπεύθυνου παιχνιδιού και στην εκπόνηση της απόφασης που ρυθμίζει τα θέματα εμπορικής επικοινωνίας. Θα ήθελα να σας πω ότι με βάση αυτή την απόφαση όλα τα σχέδια εμπορικής επικοινωνίας κατατίθενται στην Ε.Ε.Ε.Π. και εγκρίνονται από αυτήν. Τίποτα από αυτό που παίζεται στην τηλεόραση δεν έχει περάσει χωρίς να έχει εγκριθεί. Στην ουσία υπάρχει ένας τρόπος ελέγχου εκ των προτέρων του τι θα παιχτεί στην τηλεόραση. Η Ε.Ε.Ε.Π., πέρα από τα πλαίσια του κανονιστικού πλαισίου, έχει ξεκινήσει και μια πανελλαδική έρευνα για την ανίχνευση των παραγόντων κινδύνου που σχετίζονται με τον εθισμό από τη συμμετοχή στα τυχερά παίγνια. Σκοπός της είναι να καταγράψει και να δει τι ακριβώς γίνεται σχετικά με την συχνότητα ενασχόλησης των ελλήνων πολιτών, των χαρακτηριστικών των ατόμων που είναι επιρρεπή στην προβληματική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια, των κοινωνικο-οικονομικών, δημογραφικών στοιχείων αυτών των ατόμων, των τυχερών παιγνίων που σχετίζονται με εθισμό, των στάσεων και των συμπεριφορών των ελλήνων απέναντι στα τυχερά παίγνια. Αυτή η μελέτη αναμένεται να ολοκληρωθεί και τα αποτελέσματά της θα τα έχουμε στο τέλος του 2016. Τέλος, η Ε.Ε.Ε.Π. έχει αναπτύξει, μέσω της ιστοσελίδας της, το www.gamingcommission.gov.gr μια πλατφόρμα, την e-Assos, η οποία περιλαμβάνει εργαλεία και εφαρμογές που σχεδιάζει και αναπτύσσει η Ε.Ε.Ε.Π. σε συνεργασία, όπως έχω πει και με το Κ.Ε.Θ.Ε.Α. Α και με άλλους φορείς, με στόχο την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου καθώς και την ανάπτυξη δεξιοτήτων αυτοπροστασίας των παικτών προκειμένου τα τυχερά παίγνια να παραμένουν τρόπος διασκέδασης και να μην εξελίσσονται σε πηγή προβλημάτων. Αυτή η πλατφόρμα περιλαμβάνει τόσο ερωτηματολόγια αυτοαξιολόγησης όσο και κάποια multimedia σε συγλ παιχνιδιού και κάποιο έντυπο υλικό.

Κλείσιμο ενότητας. Υποβολή ερωτημάτων:

Κ. Κοσκινάς (ερώτηση): Να σας ρωτήσω κάτι, αυτή την έρευνα ποιός την κάνει;

Α. Βάσιος (απάντηση): Βρίσκεται στο στάδιο της ανάθεσης, αυτές τις ημέρες θα βγει η προκήρυξη.

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

Κ. Κοσκινάς (τοποθέτηση): Ελπίζω να επιτρέπεται σε Πανεπιστήμια να λάβουν μέρος

Α. Βάσιος (τοποθέτηση): Τώρα τα κριτήρια, είμαι στην επιτροπή που καταρτίζει τα κριτήρια, είναι κυρίως ο φορέας που θα την υλοποιήσει να έχει τέτοιο background, εκπαιδευτικό και επιστημονικό.

.....**(ερώτηση):** Εγώ θα ήθελα να πω ότι όπως το αλκοόλ και το κάπνισμα είναι εθιστικά και με αρνητικές συνέπειες για τον άνθρωπο, έτσι είναι και ο τζόγος. Όμως ενώ στα παραπάνω απαγορεύεται να γίνονται χορηγοί σε αθλητικά γεγονότα παρατηρούμε το φαινόμενο στοιχηματικές εταιρίες να γίνονται χορηγοί σε ομάδες, ακόμη και σε πρωταθλήματα ολόκληρα. Κατά τη γνώμη σας θα έπρεπε να υφίσταται αυτό ή όχι; Ή αυτό το γεγονός μπορεί να επηρεάζει την ψυχοσύνθεση του ατόμου και να το οδηγεί στο τζόγο με αποτέλεσμα τον εθισμό του;

Α. Βάσιος (απάντηση): Να απαντήσω εγώ ρυθμιστικά διότι σας είπα διακρίνονται 3 μορφές εμπορικής επικοινωνίας. Μια είναι η διαφήμιση ας το πούμε, η εμπορική ανακοίνωση, η οποία είναι αυτό που ξέρουμε όλοι μας, η άλλη είναι η εταιρική κοινωνική ευθύνη και η τρίτη είναι η χορηγία. Αυτές οι υποχρεώσεις που έχουμε θέσει εμείς ως προς το κομμάτι της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και της χορηγίας σαν ΕΕΕΠ, είναι ότι δεν θα πρέπει να συνδέονται με κανένα τρόπο με το ίδιο το παιχνίδι, δηλαδή οι χορηγίες αν δείτε που γίνονται έχουν σχέση μόνο με την εταιρία. Αν δείτε στο Μαραθώνιο που έγινε, δεν έλεγε χορηγία «Πάμε Στοίχημα», χορηγία «Κίνο», χορηγία «Monitor games» ή «Horseracess», έλεγε χορηγία ΟΠΑΠ. Έχουμε υποχρεώσει τους παρόχους να διαφημίζονται μόνο ως εταιρία όχι ως το προϊόν που παρέχουν. Γενικά με την εμπορική επικοινωνία και τα παιχνίδια πρέπει να έχουμε υπόψη μας, το έθεσε και ο κ. Δάρας λίγο πριν και οι προηγούμενοι συνομιλητές σε σχέση με τα οικονομικά, ότι οι εταιρίες αυτές εδώ είναι από τη μια πλευρά αυτοί που εκμεταλλεύονται το προϊόν αλλά και αυτοί που επιχορηγούν το προϊόν. Σκεφτείτε τι θα γινόταν αν λέγαμε εμείς ότι απαγορεύεται να επιχορηγήσει τη Super Λίγκα, τι θα γινόταν όλες αυτές οι ομάδες. Θα ερχόταν στην επιτροπή και θα έλεγαν μας κόβεις το 90% των εσόδων. Η επιτροπή ακούει όλες τις πλευρές και προσπαθεί να βρει

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

μια ισορροπία, όπως είπε και ο Πρόεδρος, μεταξύ επιχειρηματικότητας και προστασίας του κοινωνικού συνόλου.

.....(ερώτηση): Δεν επηρεάζει όμως το αποτέλεσμα των αγώνων αυτό το γεγονός;

A. Τραυλός (απάντηση): Να μην σκεφτόμαστε αρνητικά πάντα, ούτε να φτάσουμε στο σημείο να σκεφτόμαστε ότι να μην υπάρχει εκείνο, να μην υπάρχει το άλλο. Το θέμα είναι στο τι θα κάνουμε έτσι ώστε να βελτιωθούν οι καταστάσεις.

A. Βάσιος (απάντηση): Είναι σαν το μαχαίρι, πως το χρησιμοποιούμε. Αλλά θα έπρεπε να ήταν εδώ ο CEO της Interwetten, να σας απαντήσει καλύτερα ότι οι στοιχηματικές εταιρίες κερδίζουν από τη συμμετοχή των παικτών, των τζογαδόρων στο παιχνίδι. Δεν κερδίζουν από τα στημένα παιχνίδια, τους ενδιαφέρει όσο περισσότεροι παίκτες και γι' αυτό φωνάζουν για την εμπορική επικοινωνία, και έλεγε πριν ότι αφήστε μας να διαφημίσουμε το προϊόν μας σε σχέση με τους παράνομους. Διότι κερδίζουν από τη συμμετοχή, έχουν γκανιότα της τάξεως του 12% στο επίγειο και γκρινιάζουν οι διαδικτυακοί γιατί είναι μόλις 2% στο online λόγω ανταγωνισμού. Μια εταιρία μικρομεσαία βγάζει 300 εκ. το χρόνο και με το ζόρι επιβιώνει αν έχει μια χασούρα. Δηλαδή αν κάποιος στήσει ένα παιχνίδι σε μια εταιρία των 300 εκ. κύκλου το χρόνο την διέλυσε.

K. Κοσκινάς (ερώτηση): Εσείς εκπροσωπείτε την ΕΕΕΠ αυτή τη στιγμή;

A. Βάσιος (απάντηση): Είμαι ο Προϊστάμενος του Τμ. Καζίνο και Παιγνιομηχανημάτων, vlt, της ΕΕΕΠ.

K. Κοσκινάς (τοποθέτηση): Μα vlt δεν υπάρχουν παρά μόνο στα καζίνο

A. Βάσιος (τοποθέτηση): Slot machines υπάρχουν στα καζίνο, vlt θα υπάρξουν στις γειτονίες μας αν κάποια στιγμή .....

K. Κοσκινάς (τοποθέτηση): Άρα το μισό αντικείμενο της εργασίας σας δεν το ασκείτε, διότι δεν υπάρχουν vlt.

A. Βάσιος (τοποθέτηση): Αυτή τη στιγμή υπάρχουν 7.000 vlt στην Ελλάδα στις αποθήκες του ΟΠΑΠ και 60 πιστοποιημένα καταστήματα έτοιμα να λειτουργήσουν.

K. Κοσκινάς (ερώτηση): Συγγνώμη κάνετε κοινωνική ευθύνη στις αποθήκες του ΟΠΑΠ; Λέτε ότι είσατε υπεύθυνος καζίνο και παιγνιομηχανημάτων στη Δ/νση Ρύθμισης και Κοινωνικής Ευθύνης. Επομένως, δεν κάνω την κριτική σε εσάς προσωπικά με

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

συγχωρείτε, απευθύνομαι στη λειτουργία της ΕΕΕΠ και η λειτουργία της ΕΕΕΠ σας έχει υπεύθυνο για παιγνιομηχανές, οι οποίες δεν υπάρχουν.

A. Βάσιος (τοποθέτηση): Σας είπα πριν ότι οι παιγνιομηχανές έχουν πιστοποιηθεί, είναι 7.500 παιγνιομηχανές.

K. Κοσκινάς (ερώτηση): Δηλαδή μας λέτε ότι θα μπου οι παιγνιομηχανές γιατί αυτό είναι είδηση.

A. Βάσιος (τοποθέτηση): Αυτή τη στιγμή υπάρχουν, δεν ξέρω πότε θα μπου σε λειτουργία είναι καθαρά θέμα του ΟΠΑΠ που έχει την άδεια εκμετάλλευσης.

K. Κοσκινάς (ερώτηση): Συγγνώμη δεν ξέρω αν έχετε παρακολουθήσει αλλά έχει απαγορευθεί αυτή τη στιγμή η λειτουργία, έχουν καταφύγει στα δικαστήρια όλοι, πως ...

A. Βάσιος (απάντηση): Δεν έχει απαγορευθεί η λειτουργία, ο κανονισμός είναι σε ισχύ, δεν έχει προσφύγει ο ΟΠΑΠ κατά του κανονισμού άλλωστε έχει παρέλθει η νομική προθεσμία να προσφύγει δικαστικά κατά του κανονισμού. Ο κανονισμός λέει ότι με βάση το νόμο έχει 18 μήνες από τον κανονισμό να αναπτύξει το δίκτυο των 16.500 παιγνιομηχανημάτων, έχει αυτή τη στιγμή πιστοποιήσει 60 καταστήματα, δηλαδή 60x25, 1.500 παιγνιομηχανήματα βρίσκονται σε καταστήματα ανά την Ελλάδα, άλλα 7.000 είναι πιστοποιημένα και θα μπου στους υπόλοιπους χώρους, απλώς ο ΟΠΑΠ έχει αναστείλει το πρόγραμμα έναρξης, η ημερομηνία έναρξης όμως είναι ακόμη ισχυρή, τρέχει, δεν έχει σταματήσει. Ο ΟΠΑΠ μπορεί αύριο να αποφασίσει και να δουλέψει όσα παιγνιομηχανήματα θέλει.

K. Κοσκινάς (ερώτηση): Δηλαδή φταίει ο ΟΠΑΠ που δεν λειτουργούν;

A. Βάσιος (απάντηση): Δε μπορώ να σας απαντήσω σε αυτό.

A. Τραυλός (ερώτηση): κ. Κοσκινά τι γίνεται σε αυτές τις περιπτώσεις, δεν πρέπει κάποιος να έχει επίγνωση γι'αυτά;

K. Κοσκινάς (απάντηση): Βεβαίως, αυτή τη στιγμή υπάρχει μια τεράστια δυσλειτουργία διότι ο τρόπος με τον οποίο έχει γίνει η όλη απόπειρα ανάπτυξης των μηχανημάτων δεν ήταν υπέρ της ανάπτυξης των μηχανημάτων αλλά περί του περιορισμού με ένα πολύ συγκεκριμένο τρόπο, που στην ουσία αμφισβητούσε τις υπογραφές μεταξύ του κράτους και της εταιρίας που ανέλαβε. Το ζήτημα εδώ είναι μπήκαμε σε μια

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

διαδικασία νομικών προσφυγών, ο ένας απέναντι στον άλλο, με αποτέλεσμα να έχουν διαταραχθεί μέχρι και οι σχέσεις μεταξύ Τσεχίας και Ελλάδας. Έχουμε φτάσει σε ένα τέτοιο σημείο αυτή τη στιγμή. Λοιπόν δε μπορεί για κάποιες μηχανές αυτή τη στιγμή να διαταράσσονται διεθνείς σχέσεις και να μην μπορεί μια αγορά να προχωρήσει και να ξεδιπλώσει τις όποιες δυνατότητές της γιατί δεν μπορούμε να ρυθμίσουμε τον έλεγχο αυτών των παιγνιομηχανών. Δηλαδή δεν μπορείς να ελέγξεις και να ρυθμίσεις, τότε τι κάνεις; Αυτό είναι το ερώτημα.

Α. Βάσιος (απάντηση): Τα νlt νομίζω μας τα έδειξε ο κ. Αλεξόπουλος πριν, όποιος ασχολείται με τα τυχερά παιχνίδια, ο κ. Σιώμος, ξέρει ότι είναι το πλέον εθιστικό παιχνίδι που υπάρχει στον κόσμο, με δεύτερο θα έλεγα εγώ, το «Κίνο». Η μισή κερδοφορία του ΟΠΑΠ είναι lottery terminal. Είναι το λεγόμενο videolotto, δηλαδή λειτουργεί με τον ίδιο τρόπο. Δεν ισχύει ότι είναι κληρώσεων διότι ένα παιχνίδι που θίξατε είναι το πόσο συχνά γίνεται αυτό, σκεφτείτε ότι ανά 3'' εκείνο το κουμπί πατάς και χάνεις χρήματα, ανά 3''. Στο «Κίνο» είναι ανά 5'. Στο «Ξυστό» για να πω εγώ, ο Griffiths που αναφέρατε εδώ κ. Σιώμο, το αναφέρει ως paper slot machine, στη βιβλιογραφία. Το να μπει κάποιος και να βάλει αυτά τα πράγματα δίπλα στις γειτονιές, δίπλα στο σπίτι μας γιατί ο περιορισμός που υπάρχει από τον κανονισμό που λέτε για τον έλεγχο, ο κανονισμός μιλάει και για daily losses που θέτουν εδώ όλοι οι συνομιλητές ότι πρέπει να υπάρχουν όρια χασούρας την ημέρα, περιορισμοί, αυτοπεριορισμοί, ετεροπεριορισμοί, αποστάσεις από σχολεία που θέσαμε εμείς αλλά και μεταξύ τους για να μην γίνουμε Λας Βέγκας, που είναι τα 200 μέτρα μεταξύ τους. Σκεφτείτε ότι έχουν μπει όλοι αυτοί οι περιορισμοί και σκεφτείτε και η κάρτα παίκτη για να μην υπάρχει αυτό το θέμα, του μπαίνω, παίζω και δεν ξέρω ποιός παίζει, που τα βρήκε τα χρήματα και πως τα χάνει. Ο έλεγχος νομίζω και το ρυθμιστικό πλαίσιο υπάρχει, τώρα αν αυτό το ρυθμιστικό πλαίσιο επιχειρηματικά δε βολεύει σε κάποιον να κερδίσει 1 δις όπως έχει κάνει στο business plan, την πρώτη χρονιά και να αποδώσει τα 300 εκ. στον κόσμο και από την άλλη έχουμε το ότι, σκεφτείτε λίγο τις ιστορίες όταν ξεκίνησαν τα καζίνο, διότι εγώ είμαι και στα καζίνο. Σκεφτείτε τις αυτοκτονίες που υπήρχαν γιατί όλος ο κόσμος στα καζίνο τα χάνει στα slot machines τα χρήματά του. Το 60%-70% των ηλικιωμένων κυριών που χάνει τα χρήματά του στα καζίνο, οι ερευνητές το ξέρουν, είναι

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

εκεί στα slot machines. Σκεφτείτε τα slot machines δίπλα στο σπίτι μας και σκεφτείτε μια κοινωνία και ιδίως μια επιτροπή να πει παίξτε ελεύθερα, κάντε ο,τι θέλετε επειδή υπογράψατε μια άδεια με 560 εκ. με απόσβεση από τον πρώτο χρόνο 1 δις.

Κ. Κοσκινάς (ερώτηση): Και γιατί αφού έχετε τόσα προβλήματα δεν τα καταργείτε; Εσείς, εδώ πέρα είπατε ότι είναι τόσα τα προβλήματα που όλοι θα γίνουν τζογαδόροι, εθισμένοι και κινδυνεύει η ζωή τους. Για ποιό λόγο λοιπόν εσείς ως υπεύθυνος δεν κάνετε πρόταση να καταργηθούν τα νlt από την παικτική δραστηριότητα της Ελλάδας;

Α. Βάσιος (απάντηση): η ΕΕΕΠ, όπως σας είπα, ρυθμίζει αυτά που της έχει δώσει ο νομοθέτης με βάση το νόμο. Η Βουλή των Ελλήνων έχει δώσει την άδεια, έχει υπογράψει τη σύμβαση και έχει δώσει στην ΕΕΕΠ το πλαίσιο και τους κανόνες που πρέπει να θέσει. Η ΕΕΕΠ δεν είναι από μόνη της νομοθέτης, λειτουργεί όπως κάθε ανεξάρτητη αρχή μέσα στα πλαίσια του νομοθετικού πλαισίου και των εργαλείων που της δίνει η πολιτεία. Η πολιτεία της έχει δώσει αυτά τα εργαλεία, τη σύμβαση την έχει υπογράψει η ελληνική πολιτεία με τον Υπ. Οικονομικών, την κύρωση της σύμβασης την έχει κάνει το ελληνικό κοινοβούλιο και το νόμο τον έχει κάνει η Ελληνική Βουλή, όχι η ΕΕΕΠ. Η ΕΕΕΠ έρχεται να διαχειριστεί και να ρυθμίσει αυτό το πράγμα λαμβάνοντας υπόψη όπως είπαμε, την επιχειρηματικότητα και το πλαίσιο προστασίας του κοινού.

Κ. Κοσκινάς (ερώτηση): Λοιπόν, να ρυθμίσει για να μπουν; Να ρυθμίσει την αγορά για να μπουν τα μηχανήματα; Αυτό δε κάνει; Με τον τρόπο που το καταλαβαίνει η ΕΕΕΠ ρυθμίζει την αγορά για να μπουν τα μηχανήματα, αυτό δε λέτε; Πρέπει να γίνει ένας διάλογος να καταλάβουμε τι γίνεται. Είναι 700 εκ. πέστε μου, και είναι και 70.000 εξαρτημένοι, πέστε μου εσείς το balance και ποιά είναι η πολιτική της ρυθμιστικής αρχής που θα μειώσει τον αριθμό των εξαρτημένων και θα εξασφαλίσει την είσοδο των μηχανημάτων. Αν μπορέσει κάποιος να μου λύσει την εξίσωση αυτή τότε θα πάρει βραβείο νόμπελ. Δεν απαντάει η ΕΕΕΠ σε αυτό. Δεν υπάρχουν αυτή τη στιγμή παράνομα; Δεν έχουν αυξηθεί τα παράνομα αυτή τη στιγμή; Έχει αυξηθεί το παράνομο ή δεν έχει αυξηθεί;

..... Τζαβέλα (ερώτηση): Θέλω, επειδή δεν είμαστε όλοι ειδήμονες στο θέμα, θέλω να καταλάβω μερικά πράγματα. Βλέπω ότι η ΕΕΕΠ αντιστοιχεί σε μια επιτροπή εποπτείας και ελέγχου παιγνίων, δηλαδή πρόκειται περί μιας επιτροπής. Αυτή η επιτροπή είναι μια

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

ανεξάρτητη αρχή, η οποία έχει ορισθεί και είναι υπό ποιόν; Υπό τον Υπουργό; Ποιόν Υπουργό; Μια επιτροπή όπως αυτή έχει τμήματα μέσα; Γιατί μετά βλέπω στην επιτροπή αυτή υπάρχει Προϊστάμενος Τμ. Καζίνο και Προϊστάμενος Γραφείου Ασφαλείας και Καταπολέμησης, δηλαδή στις επιτροπές δεν συνηθίζεται να υπάρχουν τμήματα. Μήπως θα μπορούσατε να μας πείτε μερικά πράγματα για τη δομή αυτής της επιτροπής; Πότε συστάθηκε, ποιός τι σύστησε και υπό ποιόν είναι; Ποιός την ελέγχει δηλαδή;

A. Βάσιος (απάντηση): Απλώς αυτό που θέλω να πω είναι ότι η ΕΕΕΠ έχει ιδρυθεί από το Ν.3229/2004, δεν συγκροτήθηκε ποτέ. Η επιτροπή είναι ένα 9μελές όργανο αλλά είναι μια ανεξάρτητη διοικητική αρχή.

..... **Τζαβέλα (ερώτηση):** Και πως έχει Πρόεδρο;

A. Βάσιος (απάντηση): Το 3229 που έγινε και συγκροτήθηκε, το 2004 έμεινε ανενεργή, ποτέ δεν τοποθετήθηκε Πρόεδρος. Το 2012 με το Ν.4002 του 2011, τέλη Νοέμβρη, εκδόθηκε ο Ν.4002, είναι το γνωστό μνημόνιο, το πρώτο. Στα άρθρα 25-50 είναι η ίδρυση της επιτροπής. Στην ουσία οι αρμοδιότητες είναι σε συνδυασμό με τον 3229. Βγήκε το Φλεβάρη του 2012 απόφαση του Υπ. Οικονομικών, που συγκρότησε αυτή την επιτροπή και όρισε τον Πρόεδρο και τα 8 μέλη. Από εκεί και πέρα, η επιτροπή αυτή έγινε ανεξάρτητη διοικητική αρχή με βάση το Ν.3052, κάτι σαν το ΑΣΕΠ, της έδωσε διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια. Αυτή η διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια έχει δοθεί στο όργανο, είναι άλλο το όργανο Επιτροπή Εποπτείας το 9μελές και άλλο η δομή οργανισμός ανεξάρτητη διοικητική αρχή Επιτροπή Εποπτείας. Η ανεξάρτητη διοικητική αρχή Εποπτείας σαν φορέας, σαν τον ΟΤΕ, σαν τη ΔΕΗ, έχει όλες τις απαραίτητες δομές, διοικητικές για να τρέξει και να υποστηρίξει το έργο των αποφάσεων του συμβουλίου της που είναι η 9μελής επιτροπή.

..... **Τζαβέλα (ερώτηση):** Σαν λοταρία παρουσιάζεται η δομή σας όμως (ελλιπής ακρόαση)

A. Τραυλός (κλείσιμο, τοποθέτηση): Όλα αυτά που παρουσιάζονται είναι νόμιμα, όχι νομιμοφανή, που δεν χρειάζεται να το συζητάμε. Επί της τοποθέτησης αν έχετε κάτι να πείτε.

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

5η ΤΡΑΠΕΖΑ: Αθλητικό στοίχημα: Ανταγωνισμός και δικαιώματα παρόχων, πρακτόρων, αθλητικών εταιριών

Θάνος Μπλούνας, Δημοσιογράφος Ε.Ρ.Τ. & εφημερίδας «Καθημερινή»

Το θέμα που θα αναπτύξω έχει ως τίτλο «Ο παράνομος στοιχηματισμός ως απειλή για την ακεραιότητα των ποδοσφαιρικών αγώνων», και των αθλητικών διοργανώσεων εν γένει αλλά θα εστιάσω στο ποδόσφαιρο και στο φαινόμενο του παράνομου στοιχηματισμού. Το φαινόμενο του παράνομου στοιχηματισμού, εισέβαλε απότομα και, υπό μια έννοια, ανορθόδοξα στο ποδοσφαιρικό γίγνεσθαι της Ελλάδας. Η δε αντιμετώπισή του από τους θεσμούς του αθλήματος, και ιδιαίτερα από την Ε.Π.Ο., που είναι υπερκείμενη αρχή, ήταν άτολμη, ασυνεχής, αποσπασματική και εν τέλει αναποτελεσματική. Τα ερωτήματα που θα μας απασχολήσουν είναι: Πως αντιμετωπίστηκε το φαινόμενο της χειραγώγησης αγώνων για στοιχηματικούς λόγους, από τις ελληνικές κυβερνήσεις και του ποδοσφαιρικούς θεσμούς; Ποιά μέτρα έλαβαν οι διεθνείς ποδοσφαιρικές αρχές και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την καταπολέμηση του φαινομένου; Ποιές ήταν οι αποφάσεις ποινικών και διοικητικών δικαστηρίων που ασχολήθηκαν με υποθέσεις χειραγώγησης αγώνων για στοιχηματικούς λόγους; Τι προκύπτει από τις έρευνες που έχουν γίνει σε πανευρωπαϊκό επίπεδο σχετικά με το συγκεκριμένο φαινόμενο; Το ότι στις ελληνικές ποδοσφαιρικές οργανώσεις υπάρχουν αγώνες που χειραγωγούνται για στοιχηματικούς λόγους, ειπώθηκε για πρώτη φορά το Σεπτέμβριο του 2009 από τον αξιωματούχο της UEFA, Peter Limacher σε συνέντευξη που έδωσε στο περιοδικό «Κ» της «Καθημερινής» και στο δημοσιογράφο Φέρρυ Μπατζόγλου. Σταδιακά στην επίσημη διεθνή ποδοσφαιρική, και όχι μόνο, ορολογία εισέβαλαν φράσεις όπως «χειραγώγηση αγώνα», «νόμιμος στοιχηματισμός», «παράνομος στοιχηματισμός», «ακεραιότητα αθλητικής διοργάνωσης» κ.α. Πριν προχωρήσουμε σε μια περιοδολόγηση του φαινομένου θα ήταν χρήσιμο να επιχειρήσουμε μια σύντομη εννοιολόγηση. Ως χειραγώγηση αγώνα νοείται ο αθέμιτος επηρεασμός της πορείας και του αποτελέσματος ενός αθλητικού γεγονότος με σκοπό την απόκτηση οφέλους. Στην περίπτωση της χειραγώγησης για στοιχηματικούς λόγους το όφελος είναι οικονομικό. Ως διαφθορά αγώνα νοείται η υπόσχεση, η προσφορά και η αποδοχή οποιασδήποτε μορφής δωροδοκίας λαμβάνει χώρα σε πρόσωπο που μετέχει σε

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

αγώνα με σκοπό να καθορίσει ή να επηρεάσει αθέμιτα το αποτέλεσμα ή οποιαδήποτε άλλη πτυχή του αθλητικού γεγονότος. Ως αθλητικά στοιχήματα νοούνται όλα τα αθλητικά στοιχήματα που ο παίκτης στοιχηματίζει σε μια νομισματική αξία σε παιχνίδια στα οποία οι συμμετέχοντες μπορούν να κερδίζουν, εν όλο ή εν μέρει, ένα χρηματικό έπαθλο που βασίζεται συνολικά ή εν μέρει στην τύχη ή στην αβεβαιότητα του αποτελέσματος. Ως νόμιμο στοιχήμα νοούνται όλοι οι τύποι στοιχημάτων που επιτρέπονται σε μια συγκεκριμένη περιοχή από ρυθμιστική αρχή ή από κυβέρνηση και διοργανώνονται από εταιρίες που έχουν άδεια λειτουργίας. Ως παράνομο στοιχήμα νοούνται οι τύποι στοιχηματισμού που δεν είναι νόμιμοι σε μια χώρα και η διοργάνωση στοιχημάτων από μη αδειοδοτημένες εταιρίες. Ως αθέμιτος στοιχηματισμός νοείται ο στοιχηματισμός όταν δημιουργούνται εσκεμμένες ανωμαλίες και παρατυπίες στο είδος του στοιχήματος ή όταν τα αθλητικά γεγονότα, για τα οποία διεξάγεται στοιχηματισμός, χειραγωγούνται ως προς το αποτέλεσμα ή άλλες πτυχές τους. Η έννοια, τέλος, ακεραιότητα στον αθλητισμό σημαίνει το θεμελιώδη χαρακτήρα του ανόθευτου στοιχηματισμού ως έντιμης ανταγωνιστικής δοκιμασίας των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων των αθλητών. Το πρώτο που θα θίξουμε είναι η χειραγώγηση των αγώνων και οι ποδοσφαιρικοί θεσμοί. Η δήλωση του αξιωματούχου της UEFA, του Limacher το 2009, ότι στην Ελλάδα υπάρχουν αγώνες που χειραγωγούνται για στοιχηματικούς λόγους, βρήκε το ποδοσφαιρικό σύστημα απροετοίμαστο και αδύναμο να χειριστεί μια νέα πραγματικότητα. Όταν το Νοέμβριο του 2009 άρχισαν να έρχονται οι πρώτοι φακέλοι από την UEFA που περιείχαν αγώνες που είχε εντοπιστεί ύποπτη στοιχηματική ροή και θεωρούνταν ύποπτοι χειραγώγησης, σε συνδυασμό με τις σχέσεις των δύο ομάδων ή και με την οικονομική τους κατάσταση, η Ε.Π.Ο. επινόησε την «προστασία των ομάδων» και τον κίνδυνο προσφυγής τους στην δικαιοσύνη, εφόσον διαρρεύσει, ότι αναφέρονται στους φακέλους της UEFA. Με αυτόν τον τρόπο τα ονόματα των ομάδων παρέμεναν κρυφά ενώ η UEFA συνέχιζε να στέλνει φακέλους και δεν κινήθηκε καμία πειθαρχική ούτε ερευνητική διαδικασία. Ωστόσο, διαβίβαζε τους φακέλους της UEFA στον τότε Γενικό Γραμματέα Αθλητισμού, Π. Μπιτσαξή και εκείνος με τη σειρά του τους διαβίβαζε στον αθλητικό εισαγγελέα της τακτικής δικαιοσύνης για περαιτέρω διερεύνηση. Οι αγώνες που περιλαμβάνονταν στους φακέλους

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

της UEFA έγιναν τελικά για πρώτη φορά γνωστοί μέσω της Βουλής. Συγκεκριμένα, τον Απρίλιο του 2010, από το βουλευτή του ΛΑ.Ο.Σ. Α. Πλεύρη, στο πλαίσιο επίκαιρης ερώτησης που κατέθεσε προς τον αρμόδιο, για τον αθλητισμό, Υπουργό. Οι πειθαρχικές διαδικασίες, ωστόσο, του ποδοσφαίρου κινήθηκαν μόνο κατόπιν της άσκησης ποινικών διώξεων από την Εισαγγελέα Πρωτοδικών, Π. Παπανδρέου τον Ιούνιο του 2011. Θυμίζω τότε πως βγήκε ένταλμα και υπήρχαν 15 συλλήψεις για προσωρινή κράτηση των εμπλεκόμενων στην υπόθεση. Το καλοκαίρι του 2011 με πρωτοβουλία των τότε Ποδοσφαιρικών Εισαγγελέων της Ε.Π.Ο., κ. Φάκου και Αντωνακάκη, ζητήθηκε το πόρισμα της κ. Παπανδρέου και ασκήθηκαν πειθαρχικές διώξεις. Το αποτέλεσμα ήταν να τιμωρηθούν ομάδες και φυσικά πρόσωπα για χειραγώγηση αγώνων. Οι αποφάσεις εκείνης της περιόδου είναι σημαντικές διότι, για πρώτη φορά στην ιστορία, τα δικαστικά όργανα του ποδοσφαίρου αποφάνθηκαν ότι υπάρχουν χειραγωγημένοι αγώνες με ηθικούς αυτουργούς, ως επί το πλείστον, πρόσωπα συνδεόμενα εμφανώς ή μη με τις ποδοσφαιρικές ανώνυμες εταιρίες. Το σημείο στο οποίο υπήρξε κενό στις περισσότερες καταδικαστικές αποφάσεις, και της τακτικής δικαιοσύνης και των πειθαρχικών οργάνων, ήταν ότι για όλους τους αγώνες που κρίθηκαν χειραγωγημένοι δεν καταδικάστηκαν ποδοσφαιριστές ή/και διαιτητές, με εξαίρεση μια περίπτωση. Αυτή η επισήμανση κρίνεται σημαντική διότι, σύμφωνα με όλους τους ειδικούς του θέματος της χειραγώγησης αγώνων για στοιχηματικούς λόγους, δεν μπορεί να χειραγωγηθεί αγώνας εάν δεν μετέχει στη χειραγώγηση έστω ένα πρόσωπο που παίρνει μέρος σε αυτόν. Το να τιμωρείς λοιπόν ένα Πρόεδρο και να μην τιμωρείς κάποιον παίκτη ή διαιτητή νομίζω ότι δεν καλύπτει όλο το φάσμα της χειραγώγησης. Η στάση της Ε.Π.Ο. απέναντι στο φαινόμενο της χειραγώγησης αγώνων άλλαξε αμέσως μόλις περατώθηκε η διαδικασία της άσκησης πειθαρχικών διώξεων και συγκεκριμένα το φθινόπωρο του 2011. Ξαφνικά, οι δύο Ποδοσφαιρικοί Εισαγγελείς που κίνησαν τις διαδικασίες αντικαταστάθηκαν και στη συνέχεια, και ειδικότερα από το 2012-2014, η στάση της ηγεσίας της διαφοροποιήθηκε άρδην. Παρότι η UEFA συνέχιζε να στέλνει φακέλους με ύποπτους αγώνες η γραμμή της διοίκησης της Ε.Π.Ο. ήταν να μην κινείται καμία πειθαρχική διαδικασία, δηλαδή γύρισε στην περίοδο 2009-2011, όταν τα επονομαζόμενα στημένα παιχνίδια αντιμετωπίζονταν ως θέμα ταμπού.

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

Η αντιμετώπιση της ομοσπονδίας άλλαξε και πάλι από τη σαιζόν 2014-2015. Ο πειθαρχικός της κώδικας, για το συγκεκριμένο θέμα, επικαιροποιήθηκε, σύμφωνα με τις οδηγίες της UEFA, όμως, άγνωστο γιατί και χωρίς να αποτελεί αυτό οδηγία της UEFA, προστέθηκε η προϋπόθεση ότι για να κριθεί ένας αγώνας χειραγωγημένος πρέπει να εμπλέκονται σε αυτόν τουλάχιστον 3 ποδοσφαιριστές. Αυτή η προϋπόθεση δεν πληρούνταν στις εκθέσεις που έστειλε η UEFA με αποτέλεσμα τα πειθαρχικά όργανα του ποδοσφαίρου, στα οποία άρχισαν εκ νέου να διαβιβάζονται οι φάκελοι, να αθρώνουν όλες τις κατηγορούμενες ομάδες. Λόγω της κατακραυγής για αυτή τη διάταξη, η Ε.Π.Ο. αναγκάστηκε το καλοκαίρι του 2015, να κάνει ένα βήμα πίσω και να την αλλάξει βάζοντας ως προϋπόθεση τιμωρίας την εμπλοκή άνω του ενός ποδοσφαιριστή, όμως αφήνοντας εκτός κάδρου τους διαιτητές. Κατά τη φετινή σαιζόν 2015-2016, έχει γίνει γνωστό ότι έχουν σταλεί τουλάχιστον 8 αγώνες όλων των επαγγελματικών ποδοσφαιρικών διοργανώσεων ως ύποπτοι χειραγώγησης, οι οποίοι θα κριθούν πλέον από τα δικαστικά όργανα του ποδοσφαίρου, τα οποία αποτελούνται εξ' ολοκλήρου από τακτικούς δικαστές. Πάμε τώρα στο θέμα χειραγώγηση αγώνων και νομοθεσία στην Ελλάδα. Σε αντίθεση με την ασυνέχεια της Ε.Π.Ο., οι κυβερνήσεις προχώρησαν σε νομοθετικές πρωτοβουλίες για το θέμα του προκαθορισμού αποτελέσματος αγώνων στη λογική της αυστηροποίησης των ποινών. Το αδίκημα της προσυνεννόησης αγώνα για στοιχηματικούς λόγους μετετράπη στο Ν.4049/2012 από πλημμέλημα σε κακούργημα. Προβλέπεται, πλέον, για τους καταδικασθέντες ποινή φυλάκισης έως 10 έτη και πρόστιμο ως 1 εκ. ευρώ κατά περίπτωση. Με το Ν.4326/2015, που ψηφίστηκε τον περασμένο Μάιο, προβλέπεται η αμελλητί αποστολή των φακέλων της UEFA με αγώνες ύποπτους χειραγώγησης από την Ε.Π.Ο. στον αρμόδιο, για τον Αθλητισμό, Υπουργό, στη Βουλή και στην αρμόδια επιτροπή αθλητισμού. Παράλληλα, δίνεται το δικαίωμα, στον αρμόδιο, για τον Αθλητισμό, Υπουργό, να αναβάλει έναν αγώνα σε περίπτωση που πριν την τέλεσή του έρθουν σε γνώση του αναφορές περί απόπειρας χειραγώγησης του. Περνάμε τώρα στην χειραγώγηση των αγώνων και στην ποινική δικαιοσύνη. Υπάρχουν 3 ανοιχτές ποινικές υποθέσεις. Η πρώτη αφορά τη δίκη που έγινε στο Τριμελές Εφετείο Κακουρηγημάτων το φθινόπωρο του 2013. Καταδικάστηκαν για δωροδοκία, δωροληψία, με σκοπό τη χειραγώγηση αγώνων, 5 φυσικά πρόσωπα, 4

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

παράγοντες του ποδοσφαίρου και ένας προπονητής. Ενώ 6 αγώνες που έγιναν το 2009 για τη Β' Εθνική κατηγορία και το κύπελλο, κρίθηκαν χειραγωγημένοι. Την ερχόμενη Πέμπτη αρχίζει η συζήτηση της έφεσης στο Πενταμελές Εφετείο Κακουρηγημάτων. Η δεύτερη ανοιχτή υπόθεση αφορά στην δίκη με κατηγορούμενα 85 φυσικά πρόσωπα, που θα αρχίσει στις 14/04/2016. Πρόκειται για την υπόθεση του επονομαζόμενου Κοριόπολης ή αλλιώς την υπόθεση των στημένων αγώνων της περιόδου 2008-2011. Για τις 3 αυτές υποθέσεις, που αρχικά ήταν στην ίδια δικογραφία, το δικαστήριο θα κρίνει την ακεραιότητα 41 αγώνων που θεωρούνται χειραγωγημένοι για στοιχηματικούς λόγους. Η τρίτη δικογραφία αφορά στην επονομαζόμενη υπόθεση της εγκληματικής οργάνωσης στο ποδόσφαιρο. Εκτός των άλλων κατηγοριών έχουν απαγγελθεί σε κάποιους, εκ των 35 κατηγορουμένων, κατηγορίες για δωροδοκία, δωροληψία με στόχο τον προκαθορισμό αποτελέσματος αγώνα που παιζόταν στο στοίχημα. Η δικογραφία αυτή βρίσκεται σήμερα στα χέρια Εισαγγελέα Εφετών. Κοινή συνισταμένη είναι ότι σε όλες τις δικογραφίες, είτε ως αρχηγοί είτε και ως μετέχοντες στις εγκληματικές οργανώσεις, που περιγράφονται σε αυτές, είναι πρόσωπα με θεσμικές θέσεις στο ποδόσφαιρο και στους ποδοσφαιρικούς θεσμούς. Περνάμε στις δράσεις της UEFA ως επί το πλείστον και της FIFA. Η UEFA έχει συμβληθεί με την εταιρία Sportradar και παρακολουθεί ετησίως περίπου 30.000 αγώνες εθνικών ομάδων, διασυλλογικών διοργανώσεων δικών της, δηλαδή EUROPA LEAGUE και CHAMPIONS LEAGUE, και των πρωταθλημάτων των 2 πρώτων κατηγοριών και του κυπέλλου που διοργανώνουν οι ομοσπονδίες μέλη της. Έχει συστήσει ειδικό τμήμα επιθεωρητών που διερευνούν τις καταγγελίες και συλλέγουν στοιχεία. Έχει θεσπίσει τη λεγόμενη «κόκκινη γραμμή», γραμμή ανώνυμων καταγγελιών για περιπτώσεις χειραγώγησης και δωροδοκίας. Έχει θεσπίσει και χρηματοδοτεί το θεσμό του υπεύθυνου ακεραιότητας, δηλαδή ενός προσώπου σε κάθε ομοσπονδία που θα λειτουργεί ως σύνδεσμος ανάμεσα στην UEFA, στην οικεία ποδοσφαιρική ομοσπονδία και στις κρατικές αρχές. Διεξάγει σεμινάρια σε διαιτητές, αξιωματούχους και ποδοσφαιριστές, έχει περάσει αυστηρούς κανονισμούς που προβλέπουν ακόμη και τον προληπτικό αποκλεισμό ομάδας από τις διοργανώσεις της, εφόσον εμπλακεί σε υποθέσεις χειραγώγησης αγώνων, όπως συνέβη με την τουρκική FENER BACHTSE, το 2011. Επίσης, πρέπει να τονιστεί ότι, για την καταπολέμηση του

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχρά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

φαινομένου, έχει υπογραφεί μνημόνιο συνεργασίας της UEFA με τη EUROPOL και της FIFA με την INTERPOL. Περνάμε στις αποφάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης. Στις 18/09/2014, η Ελλάδα έγινε μια από τις 18 χώρες της Ευρώπης που υπέγραψαν την σύμβαση κατά της χειραγώγησης αγώνων. Μέχρι τις 31/03/2015 οι χώρες που υπέγραψαν θα έπρεπε να κινηθούν προς την κατεύθυνση δημιουργίας εθνικής πλατφόρμας. Η δημιουργία αυτής της εθνικής πλατφόρμας θα μπορούσε να λειτουργήσει ως αρχή καταπολέμησης χειραγώγησης αγώνων έχοντας βάση δεδομένων, δυνατότητα συγκέντρωσης και ανάλυσης πληροφοριών, συντονισμού δράσης, χάραξης πολιτικής και συνεργασίας με τους εμπλεκόμενους φορείς για την προώθηση κανονιστικών προτάσεων, νομοθετικών διατάξεων και να παρακολουθεί επίσης τις ποινικές και πειθαρχικές διαδικασίες. Επίσης, θα έπρεπε να έχει δημιουργηθεί μέχρι την ίδια ημερομηνία ένας αξιόπιστος μηχανισμός υποδοχής καταγγελιών που αφορούν στους στημένους αγώνες. Περνάμε σε κάποια ευρήματα από έρευνες που έχουν γίνει και είναι χαρακτηριστικά του μεγέθους του προβλήματος. Σύμφωνα με έρευνα της FIFPRO, είναι η Παγκόσμια Ομοσπονδία Επαγγελματιών Ποδοσφαιριστών, δημοσιεύτηκε το 2013 και έχει τίτλο «Η μαύρη βίβλος του ποδοσφαίρου». Αναφέρει λοιπόν ότι κρούση για να συμμετέχει σε στήσιμο αγώνα ομολογεί πως έχει δεχθεί ποσοστό της τάξεως του 30% ποδοσφαιριστών που αγωνίζονται στην Ελλάδα. Σε άλλη έρευνα προκύπτει από 60 έως 80 ότι είναι οι χώρες, στις οποίες έχουν εντοπιστεί και έχουν αναφερθεί φαινόμενα χειραγώγησης ποδοσφαιρικών αγώνων ανά έτος τα 3 τελευταία χρόνια, σύμφωνα με όσα υποστήριξε ο John Abbot, αντιπρόεδρος της INTERPOL στην Ευρώπη και υπεύθυνος για την συνεργασία με τη FIFA. Ο Abbot ήταν μεταξύ των ομιλητών στο συνέδριο του οργανισμού SOCCERX που πραγματοποιήθηκε 6-10/12/2014 στο Μάντσεστερ. Τουλάχιστον 1.500 ποδοσφαιρικοί αγώνες και πολλοί ακόμη από άλλα αθλήματα έχουν αναφερθεί ως ύποπτοι χειραγώγησης από το 2005 έως το 2014, σύμφωνα με ανώνυμη πηγή της SPORTRADAR, της εταιρίας δηλαδή που συνεργάζεται με την UEFA και διαχειρίζεται το σύστημα ανίχνευσης στοιχηματικής απάτης. Στην έκθεση του Πανεπιστημίου της Σορβόνης που δημοσιεύτηκε το 2014 και πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με το Διεθνές Κέντρο για την Ακεραιότητα των Σπορ (ICSS), πρόκειται για μη κερδοσκοπικό οργανισμό που έχει έδρα τη Ντόχα του Κατάρ, με τίτλο «Η καταπολέμηση της χειραγώγησης των

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχρά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

αθλητικών αγώνων», προκύπτουν τα ακόλουθα 3 συμπεράσματα: η συντριπτική πλειονότητα των περιπτώσεων χειραγώγησης των αθλητικών αγώνων συνδέεται στις μέρες μας με το στοιχηματισμό, δεν υπάρχει ομοιομορφία στην ισχύουσα εθνική και διεθνή πολιτική πρόληψης και καταστολής του φαινομένου της χειραγώγησης αγώνων, με καθυστέρηση τα κράτη καταγράφουν και αντιμετωπίζουν τη μεγαλύτερη απειλή για την ακεραιότητα των αθλητικών αγώνων αναθεωρώντας τις δημόσιες πολιτικές τους και υιοθετώντας νέα νομοθετικά μέτρα. Κλείνω με λίγα συμπεράσματα. Έχουμε περάσει από την περίοδο της χειραγώγησης αγώνων για βαθμολογικούς λόγους στην χειραγώγηση αγώνων για στοιχηματικούς λόγους. Στην Ελλάδα οι εμπλεκόμενοι, σε όλες τις υποθέσεις που έχουν δει το φώς της δημοσιότητας, είναι παράγοντες και ειδικότερα επικεφαλείς και όχι εξωθεσμικά πρόσωπα, όπως ήταν οι Κροάτες αδερφοί Sarina στην υπόθεση με το διαιτητή Hoitse στην Γερμανία. Υπάρχει καθυστέρηση σε βαθμό απάθειας και αδιαφορίας από τους φορείς του ποδοσφαίρου σε δράσεις αντιμετώπισης του φαινομένου, προληπτικές και ρυθμιστικές. Από το 2008 έως σήμερα έχουν γίνει αναφορές, σύμφωνα με όσα μπορούμε να γνωρίζουμε, για πάνω από 60 ύποπτους αγώνες στην Ελλάδα ενώ για κάποιους από αυτούς η χειραγώγηση έχει πλέον πιστοποιηθεί με αποφάσεις ποινικών και πειθαρχικών δικαστηρίων. Ολοκληρώνω με ένα απόσπασμα από την αγόρευση της Αντιεισαγγελέως Εφετών, κας Β. Σακελλαροπούλου, που ήταν Εισαγγελέας στην πρώτη ποινική δίκη για τους στημένους αγώνες το 2013, η πρώτη που έγινε στην ιστορία: Από τότε που εμφανίστηκε το στοίχημα στη ζωή του ποδοσφαίρου, γράφει στην αγόρευσή της, τα πράγματα πήραν άλλη τροπή καθώς τα κέρδη από αυτό έγιναν μεγάλα και εύκολα. Αγώνες συγκεντρώνουν ασυνήθιστα μεγάλα ποσά, τα ποσά που διακινούνται στο ποδόσφαιρο είναι τεράστια, μέσα από το στοίχημα πλουτίζουν άνθρωποι που δεν στηρίζονται στις πιθανότητες και δεν περιμένουν οι πιθανότητες να λειτουργήσουν υπέρ τους αλλά δημιουργούν οι ίδιοι τις προϋποθέσεις για να κερδίσουν. Δημιουργήθηκε έτσι ένας κόσμος δύσκολα προσπελάσιμος, ένας κόσμος σκοτεινός, ένα παιχνίδι πλέον που, μερικές φορές, τους όρους και το αποτέλεσμα το γνωρίζουν μόνο ορισμένοι, αυτοί που μπορούν να το επηρεάζουν.

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

**Μάριος Παπαλουκάς, Αναπληρωτής Καθηγητής Αθλητικού Δικαίου στο Τμήμα
Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού (Συντονιστής)**

Θα κάνω μια παρουσίαση για το Ευρωπαϊκό ρυθμιστικό πλαίσιο, τη νομοθεσία για το στοίχημα στον ευρωπαϊκό χώρο. Ξεκινάω με τα υπέρ του στοιχηματισμού, έχουν σχέση με τα οικονομικά, είναι μια ραγδαία αναπτυσσόμενη επιχειρηματική δραστηριότητα, συνεισφέρει στα δημοσιονομικά μιας χώρας, στην καταπολέμηση της ανεργίας, χρηματοδοτεί οικειοθελώς διάφορες αθλητικές, πολιτιστικές και κοινωνικές δραστηριότητες, μάλιστα είναι τέτοια η συνεισφορά σε αυτές τις δραστηριότητες που οι αθλητικοί φορείς, παρότι τα τελευταία χρόνια όπως συζητείται έχουν ένα εύλογο δικαίωμα στη χρήση του ονόματός τους από τις στοιχηματικές εταιρίες, έχουν αδρανήσει στο θέμα αυτό γιατί προφανώς τα οφέλη που έχουν από τις χορηγίες είναι πολύ μεγαλύτερα απ'ότι θα είχαν από το δικαίωμα αυτό. Τα κατά του στοιχηματισμού αφορούν στο κοινωνικό πεδίο κυρίως, είναι μια επικίνδυνη συνήθεια, κατά κανόνα οι παίκτες χάνουν περισσότερα απ'όσα κερδίζουν, ο διοργανωτής ελέγχει τους όρους, δεν μπορεί ένας παίκτης να ελέγξει αν τηρούνται οι όροι, είναι ένα εργαλείο για ξέπλυμα χρήματος και επομένως χρειάζεται απάντηση, να δραστηριοποιηθεί το κράτος. Το κράτος συνήθως ισορροπεί ανάμεσα στη δημόσια τάξη και στο σεβασμό των προσπαθειών των στοιχηματικών εταιριών να έχουν κέρδη. Οι ευρωπαϊκοί κανόνες, η στοιχηματική αγορά γενικώς. Η χώρα μας εντάσσεται στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών κανόνων, υπάρχουν δύο βασικοί κανόνες, η ελευθερία των επιχειρήσεων σε όλον τον ευρωπαϊκό χώρο να μετακινούνται και το ευρωπαϊκό δίκαιο του ανταγωνισμού. Θεωρείται ότι το ευρωπαϊκό δίκαιο του ανταγωνισμού αποτελεί μια πηγή προόδου και ανάπτυξης. Όλα αυτά βέβαια αποτελούν το βασικό κανόνα γιατί υπάρχουν εξαιρέσεις. Στην αγορά του στοιχήματος δεν εφαρμόζονται αυτοί οι κανόνες γιατί θεωρείται μια ειδική κατηγορία, όπως και όλος ο αθλητισμός άλλωστε. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο έχει θεωρήσει ότι μια ελεύθερη αγορά στο στοίχημα δεν θα αποτελούσε πηγή προόδου και ανάπτυξης και ο λόγος είναι ότι αν αφήναμε ελεύθερες όλες τις εταιρίες τυχερών παιχνιδιών να ανταγωνίζονται μεταξύ τους απλά θα μειωνόταν ο προϋπολογισμός των νοικοκυριών και επομένως καλό είναι να ρυθμίζεται περιοριστικά, από τα κράτη, το τυχερό παιχνίδι. (...) Στα πλαίσια της καταπολέμησης της εγκληματικότητας έχει τη

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

δυνατότητα να εφαρμόσει μια περιοριστική πολιτική, να περιορίσει την προσφορά του στοιχήματος. Βέβαια αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να έχει μια συνολική συστηματική πολιτική, δηλαδή να αποδεικνύει ότι και στην πράξη θέλει κάτι τέτοιο και έναν αυστηρό κρατικό έλεγχο. Επίσης, η πολιτική που θα επιλέξει και τα μέτρα που θα διαλέξει πρέπει να είναι ικανά να πετύχουν το στόχο αυτό και φυσικά να μην υπάρχουν άλλα πιο ήπια μέτρα από το μονοπώλιο π.χ. αν επιλέξει το μονοπώλιο να μην υπάρχουν άλλα πιο ήπια μέτρα που θα μπορούσαν να πετύχουν τους ίδιους στόχους. Οι τρεις βασικές ευρωπαϊκές υποθέσεις, υπάρχουν πολλές περισσότερες, αλλά αυτές είναι, νομίζω, οι πιο βασικές είναι: μια Πορτογαλική υπόθεση στην οποία κρίθηκε ότι ένα κράτος μέλος μπορεί να θεσπίζει κρατικό μονοπώλιο και να απαγορεύει ακόμη και στους νόμιμους παρόχους άλλων κρατών να επεμβαίνουν στην αγορά του, μια Γερμανική υπόθεση, στην οποία το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο έκρινε ότι μπορεί μέσα στην ίδια χώρα να επιβάλλεται από τη μια μεριά μονοπώλιο σε κάποια τυχερά παίγνια και από την άλλη μεριά ολιγοπώλιο, αδειοδότηση δηλαδή σε κάποια άλλα παιχνίδια και αυτό δεν είναι πρόβλημα. Βέβαια το κράτος δε μπορεί από τη πλευρά να ενθαρρύνει, σε δύο διαφορετικά τυχερά παιχνίδια, στο ένα να ενθαρρύνει τους παίκτες να παίζουν και στο άλλο να λέει ότι εφαρμόζω περιοριστική πολιτική. Επιτρέπεται η διαφήμιση για να προσελκύσει τους παίκτες προς το νόμιμο στοιχηματισμό αλλά δεν επιτρέπεται μια εκτεταμένης μορφής διαφήμιση. Απ' τη μια μεριά να εφαρμόζει μια εκτεταμένης μορφής διαφήμιση και από την άλλη μεριά να λέει ότι θέλει να περιορίσει το στοιχήμα ή τα τυχερά παιχνίδια. Η τρίτη υπόθεση είναι πολύ γνωστή, είναι η υπόθεση Stanley Bet και William Hill, οι δύο εταιρίες που είχαν έρθει και άνοιξαν γραφείο στην Ελλάδα και φυσικά έκλεισε, ποινικά δικαστήρια κλπ. Η υπόθεση κατέληξε στο Συμβούλιο της Επικρατείας, κράτησε 10 χρόνια περίπου. Τελείωσε το 2014. Το Συμβούλιο της Επικρατείας έκανε προδικαστικό ερώτημα στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Μέσα στο προδικαστικό ερώτημα είχε και δύο στοιχεία που μας έκαναν να νομίζουμε ότι τελείωσε το μονοπώλιο του Ο.Π.Α.Π. Έλεγε δηλαδή μέσα ότι υφίστανται ψήγματα μόνο εποπτείας του Ο.Π.Α.Π. από το ελληνικό δημόσιο καθώς επίσης αν είναι δυνατό μια εισηγμένη στο χρηματιστήριο Α.Ε. να εφαρμόζει μια περιοριστική του στοιχήματος πολιτική, εφόσον μια εισηγμένη στο χρηματιστήριο, εταιρία έχει εξορισμού το σκοπό να

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

βγάλει περισσότερα κέρδη, εφόσον διαχειρίζεται τα χρήματα των επενδυτών. Όμως το ερώτημα και το Συμβούλιο της Επικρατείας βασίστηκε πιο πολύ στο άλλο από τα δύο επιχειρήματα που είδαμε, στον περιορισμό της εγκληματικότητας, που ήταν και μια καλύτερη ιδέα φυσικά, βοήθησε και η τύχη ότι αμέσως μετά το 2011 που βγήκε αυτή η απόφαση, προέκυψε το σκάνδαλο με τα στημένα και τελικά το Συμβούλιο της Επικρατείας το 2014 έβγαλε την απόφαση ότι η πολιτική της Ελλάδας είναι σύμφωνη με το Ευρωπαϊκό Δίκαιο. Γιατί το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο έβγαλε τις οδηγίες και είπε να κρίνουν αν στη χώρα τους είναι συστηματική η πολιτική με αυτό που εφαρμόζεται στην πράξη και τελικά έκρινε ότι είναι όντως εντάξει. Επομένως η Ελλάδα έχει διατηρήσει ένα σύστημα μονοπωλίου εκτός διαδικτύου και ολιγοπωλίου, δηλαδή αδειοδότηση στο στοίχημα μέσω διαδικτύου. Εκείνο που έχει βέβαια σημασία είναι ότι το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο σε αυτή την απόφαση, την ελληνική, έκρινε ότι η κάθε χώρα έχει πάντοτε τη δυνατότητα να τροποποιήσει, αν υποθέσουμε ότι βρεθεί ότι ένα σύστημα δεν είναι σύμφωνο με το Ευρωπαϊκό Δίκαιο, να διορθώσει το λάθος που έχει κάνει, όχι να αλλάξει το σύστημα, και έτσι το ίδιο το μονοπώλιο να παραμείνει με τις βελτιώσεις που θα γίνουν. Όπως επίσης έκρινε ότι η κάθε χώρα έχει θεωρητικά πάντα το δικαίωμα να αλλάξει πολιτική και να επιφέρει μια πιο περιοριστική πολιτική. Δηλαδή θα μπορούσε θεωρητικά, πράγμα εντελώς απίθανο και λόγω αποζημιώσεων, να εφαρμόσει μονοπώλιο στα πάντα. Πάντως αυτό έχει πει το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Σχετικά με τις σχέσεις των παρόχων του διαδικτυακού συστήματος με τον Ο.Π.Α.Π., είναι αρμονικές καθότι και ο Ο.Π.Α.Π. υπέβαλε αίτηση αδειοδότησης για το ιντερνετικό στοίχημα. Σε ο,τι αφορά στις σχέσεις αδειοδοτημένων και ξένων μη αδειοδοτηθέντων εκεί μπορεί να προκύψει κάποια στιγμή ένα πρόβλημα, εάν η Ελλάδα δε μπορεί να αποκλείσει τους παίκτες από το να παίζουν σε μη αδειοδοτημένες ξένες εταιρίες. Εάν η Ελλάδα δεν καταφέρει να αποκλείσει απόλυτα τις ξένες εταιρίες τότε θα τεθεί σε αμφιβολία, αν είναι συστηματική, όλη η πολιτική της χώρας, όχι μόνο στο θέμα του διαδικτυακού στοίχηματος αλλά ακόμη και του μονοπωλίου του Ο.Π.Α.Π., θεωρώ.

Παναγιώτης Κωνσταντόπουλος, Διευθυντής Marketing της εταιρίας «Stoiximan»

Το θέμα που θα αναπτύξω αφορά στις αδειοδοτήσεις και στην καταπολέμηση του παράνομου τζόγου. Θα ήθελα να καταθέσω ορισμένους προβληματισμούς και να θίξουμε

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

ορισμένα ζητήματα που αφορούν τόσο στο ζήτημα της τελικής ρύθμισης, αναφορικά με τις εταιρίες που έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του Ν.4002/2011, όσο και το θέμα του παράνομου τζόγου και του προσδιορισμού του ύψους αυτού. Γιατί για να μπορέσουμε να κατανοήσουμε το πλαίσιο στο οποίο λειτουργεί και αναπτύσσεται η αγορά μας θα πρέπει πρώτα να κατανοήσουμε τους κανόνες, τα πραγματικά της μεγέθη καθώς και τις πραγματικές δυνατότητες και προοπτικές της. Αποτελεί αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι παράνομος τζόγος στην Ελλάδα υπήρχε και υπάρχει. Τα προβλήματα που απορρέουν από αυτή την πραγματικότητα αφορούν τόσο στην μη είσπραξη εσόδων, από πλευράς ελληνικής πολιτείας, όσο και στις παρενέργειες που έχει αυτό στην ελληνική κοινωνία, με τη συμμετοχή ανηλίκων, απουσία υιοθέτησης πρακτικών υπεύθυνου στοιχηματισμού, ορίων στοιχηματισμού καθώς και ενθάρρυνση παράνομων, έκνομων δραστηριοτήτων. Πριν από τη ρύθμιση του Ν.4002/2011 ο παράνομος τζόγος αφορούσε τόσο σε άτομα που επιδίδονταν σε τυχερά παιχνίδια μέσω διαδικτύου όσο κυρίως σε επίγειο τζόγο μέσω των παράνομων λεσχών με τα φρουτάκια τους. Παρά τη μεταβατικότητα του χαρακτήρα, η προσωρινή ρύθμιση έφερε συντριπτικό χτύπημα στον παράνομο διαδικτυακό τζόγο. Περισσότερο από το 90% των ατόμων που στοιχημάτιζαν μέσω διαδικτύου στράφηκαν σε μια ή περισσότερες από τις 24 εταιρίες που πήραν την προσωρινή άδεια. Ταυτόχρονα, με την πολύτιμη συμβολή της ΕΕΕΠ, αλλά και των εταιριών που είχαν έννομο συμφέρον προστασίας των συμφερόντων τους, δημιουργήθηκε η περίφημη μαύρη λίστα των εταιριών στις οποίες οι κάτοικοι της Ελλάδας δε μπορούν να στοιχηματίσουν. Πρέπει να κατανοήσουμε εδώ, γιατί πολλές φορές υπάρχει μεγάλη παρανόηση, ότι οι ίδιες οι εταιρίες που έχουν υπαχθεί σε αυτή τη μεταβατική ρύθμιση, είναι οι πρώτες που θέλουν να εξαλειφθεί πλήρως η όποια παράνομη δραστηριότητα. Η τεχνολογία βοηθάει πολύ στην αποτελεσματικότητα τέτοιων μέτρων. Η επιβολή των capital control δε επέφερε το τελειωτικό χτύπημα σε όσους προσπαθούσαν ακόμη να τζογάρουν παράνομα στο διαδίκτυο. Ταυτόχρονα το ελληνικό κράτος επωφελήθηκε τα μάλα από αυτή την εξέλιξη αφού μόνο το 2014 εισέπραξε πάνω από 40 εκ. ευρώ από το gaming tax του 30%. Ενώ η επιβολή όρων υπεύθυνου στοιχηματισμού αναμφισβήτητα συντελεί στην καταπολέμηση φαινομένων εθισμού που δεν επιθυμούν ούτε οι εταιρίες ούτε πολύ περισσότερο η ίδια η

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

ελληνική κοινωνία. Παραμένει γεγονός όμως ότι η δεδηλωμένη πρόθεση της κυβέρνησης, την οποία και χαιρετίζουμε, περί ρύθμισης της διαδικτυακής αγοράς, μέσω έκδοσης αδειών, και του αποτελεσματικότερου ελέγχου της θα της προσδώσει μεγαλύτερη αξιοπιστία και μεγαλύτερο μέγεθος. Παράλληλα, με βάση την αυξητική τάση που υπάρχει, λόγω της τεχνολογίας, θεωρείται εύλογο τα μικτά έσοδα να ξεπεράσουν τα 200 εκ. ευρώ ετησίως, από τα 160 εκ. περίπου που είναι σήμερα. Σε αυτή την περίπτωση τον πρώτο χρόνο τα έσοδα του ελληνικού δημοσίου θα είναι πάνω από 60 εκ. ευρώ, από τον φόρο των παιχνιδιών, το 30% στα μικτά έσοδα και μαζί με το φόρο στα κέρδη των παικτών, τα έσοδα από την αδειοδότηση και το φόρο για τις εταιρίες που θα αδειοδοτηθούν, θα ξεπεράσουν συνολικά τα 100 εκ. ευρώ. Ποσό που μπορεί να μην έχει σχέση με αυτά που ευαγγελίζονται πολλοί στηρίζοντας το μύθο του παράνομου τζόγου των 6 δις για τον οποίο θα μιλήσω στην συνέχεια αλλά έχει τη σημασία του. Τα επιπλέον πλεονεκτήματα θα είναι: τα έσοδα από την αγορά θα είναι εγγυημένα και διαρκώς αυξανόμενα ενώ θα ενισχύουν και τις ταμειακές ροές του κράτους, λόγω του τρόπου και τους χρόνους πληρωμής τους, προκαταβολή φόρου, πληρωμή φόρου στα μικτά έσοδα ανά τρίμηνο κλπ. Επίσης, θα ρυθμιστεί και θα εκσυγχρονιστεί η αγορά τυχερών παιχνιδιών, στην οποία μπήκαν οι βάσεις με το Ν.4002/2011, αλλά στη συνέχεια δεν έγιναν τα απαιτούμενα βήματα για τη ρύθμιση της αγοράς από τις προηγούμενες κυβερνήσεις. Τρίτον, είναι εύκολο να ελεγχθεί η φοροδιαφυγή αφού αρκούν audits όπου θα ελέγχονται τα επίσημα και βεβαιωμένα στοιχεία από τους software providers των αδειοδοτημένων εταιριών και από τις επίσημες αρχές που τους έχουν αδειοδοτήσει για τα επίσημα μεγέθη τους στην Ελλάδα. Τέταρτον, και σημαντικότερο, θα δημιουργηθούν πάνω από 1.000 νέες θέσεις εργασίας, άμεσα ή έμμεσα, που στην συντριπτική τους πλειοψηφία θα αφορούν σε νέους ανθρώπους ηλικιακής κατηγορίας όπου εμφανίζονται σήμερα τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας. Είναι σημαντικό να κατανοήσουμε ότι το διαδικτυακό στοίχημα και γενικότερα τα διαδικτυακά παίγνια θα αναπτύσσονται συνεχώς. Είναι μια παγκόσμια τάση που ενισχύεται τόσο από τη συνεχή εξέλιξη της τεχνολογίας όσο και από τη γενικότερη τάση των παικτών. Η τελική ρύθμιση της αγοράς θα βοηθήσει τις εταιρίες που θα συμμετέχουν να επενδύσουν τόσο σε τεχνολογία όσο και σε ανθρώπινο δυναμικό. Είναι κάτι που σήμερα λίγες από τις 24

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παιγνία στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

εταιρίες κάνουν δεδομένου ότι δεν έχουν το τελικό, σταθερό και μόνιμο πλαίσιο. Είναι αντιληπτό ότι, πέρα από τα έσοδα, η τελική ρύθμιση της αγοράς θα δημιουργήσει τις συνθήκες για επενδύσεις, νέες θέσεις εργασίας και μάλιστα εξειδικευμένου προσωπικού ακόμη και δημιουργία εξωστρεφών ελληνικών εταιριών που θα διευρύνουν την παρουσία τους και σε άλλες χώρες του εξωτερικού, επίγειος τζόγος. Εκείνο όμως που πρέπει να καταπολεμηθεί είναι ο παράνομος επίγειος τζόγος. Το παράδειγμα του διαδικτύου δείχνει το δρόμο, να το πούμε ξεκάθαρα και να μην κρυβόμαστε πίσω από δάχτυλό μας. Ο παράνομος τζόγος δεν είναι στο διαδίκτυο, είναι στα παράνομα φρουτάκια και στις λέσχες. Θα πρέπει όμως να είμαστε ειλικρινείς μεταξύ μας, τουλάχιστον οι γνωρίζοντες την αγορά των τυχερών παιγνίων στην Ελλάδα. Οι αιτιάσεις περί παρανόμου τζόγου 6 δις που αν παταχθεί μπορεί να αποφέρει έσοδα ύψους μέχρι 1,5 δις στο δημόσιο κορβανά αποτελεί ένα μύθο, τον οποίο να γνωρίσουμε όλοι και να επικεντρωθούμε στην πραγματικότητα από το να εφευρίσκουμε ποσά που απέχουν πολύ από αυτήν. Λόγω ακριβώς ότι ο παράνομος τζόγος στην Ελλάδα είναι παράνομος είναι δύσκολο να προσδιοριστεί με ακρίβεια το ποσό. Ωστόσο κάποια στοιχεία από το ύψος του νόμιμου και καταγεγραμμένου τζόγου καθώς και διεθνής πρακτική μπορούν να μας φέρουν κοντά στους πραγματικούς αριθμούς. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ε.Ε.Π. αλλά και του ετήσιου απολογισμού της Ο.Π.Α.Π. Α.Ε. το 2014 η νόμιμη αγορά στην Ελλάδα ανήλθε στο 1,8 δις ευρώ, το λεγόμενο GGR ή μικτό έσοδο. Αφαιρούμενων δηλαδή των κερδών των παικτών. Περίπου το 1% του Α.Ε.Π. της χώρας μας με το αντίστοιχο νούμερο την τελευταία δεκαετία να κυμαίνεται μεταξύ 0,9 και 1,2 του Α.Ε.Π. της χώρας. Από αυτά τα ποσά το 71% περίπου ανήκει στην Ο.Π.Α.Π. Α.Ε. Το διαδικτυακό στοίχημα που εκμεταλλεύονται 24 εταιρίες που δραστηριοποιούνται νόμιμα στην Ελλάδα, έχοντας λάβει προσωρινή άδεια λειτουργίας, ανέρχεται στα 168 εκ. ευρώ και τα καζίνο στα 288 εκ. ευρώ. Στις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ο μέσος όρος του νόμιμου τζόγου είναι στο 0,7% του Α.Ε.Π. και αφορά θεωρητικά χώρες που έχουν καταπολεμήσει αποτελεσματικά τον παράνομο τζόγο. Το υψηλότερο ποσοστό δε απαντάται στη Μάλτα με 1,73%. Με βάση λοιπόν τη θεωρία του παρανόμου τζόγου των 6 δις στην Ελλάδα το ποσό θα εκτοξευόταν στα 8 δις, σχεδόν 4,5% του Α.Ε.Π., υπερδιπλάσιο του μεγαλύτερου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Σε απόλυτους αριθμούς θα ισούταν με τα ποσά

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

που ξοδεύουν οι Βέλγοι, οι Σουηδοί, οι Φινλανδοί και οι Ολλανδοί μαζί. Είναι σαφές λοιπόν ότι τα σενάρια περί παράνομου τζόγου ύψους 6 δις στερούνται βάσεις και δημιουργούν ψευδείς προσδοκίες. Υπενθυμίζεται δε ότι, επί Υπουργίας Γιάννη Βαρουφάκη, είχαν γίνει εκτιμήσεις εσόδων για το δημόσιο, μόνο από το διαδικτυακό τζόγο, ύψους 500 εκ. ευρώ, που μετά έγιναν 300 εκ. ευρώ και που στην τελική απορρίφθηκαν ως στερούμενα βάσης από την τρόικα. Λεφτά υπάρχουν στον παράνομο τζόγο αλλά όποιος υποστηρίζει ότι βρήκε την κότα με τα χρυσά αυγά πλανάται πλάνη οικτρά. Η αγορά έχει πολύ μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης με πολλαπλά οφέλη. Η τελική της ρύθμιση που φαίνεται να δρομολογείται δημιουργεί τις προϋποθέσεις για να μετατραπούν οι υπολογισμοί και οι υποθέσεις σε πραγματικά δεδομένα. Εν κατακλείδι, χρειάζεται ρύθμιση, εγρήγορση, αποτελεσματική καταπολέμηση, ρεαλισμός και επιμονή για να παταχθεί το φαινόμενο αυτό προς όφελος της ελληνικής κοινωνίας, των δημόσιων οικονομικών αλλά και των εταιριών που συνδράμουν με τεράστια ποσά, φορολογούνται και δημιουργούν θέσεις εργασίας στη χώρα μας.

Δημήτρης Καρλής, Καθηγητής Στατιστικής στο Τμήμα Στατιστικής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Μιλώντας εδώ, στη σημερινή ημερίδα για τυχερά παιχνίδια, ένας στατιστικός έχει μια ενδιαφέρουσα θέση και άρα ουσιαστικά αυτό που έχω ετοιμάσει αφορά στο ρόλο της στατιστικής σε αυτά. Η βασική ιδέα είναι ότι, όπως αναφέρθηκε αρκετές φορές σήμερα, το sport industry και το betting industry είναι τεράστια πια κομμάτια της οικονομίας και από αυτήν την άποψη κανείς πρέπει να είναι πάρα πολύ προσεκτικός. Αυτό που είναι επίσης πάρα πολύ ενδιαφέρον είναι ότι, και σε ακαδημαϊκό επίπεδο, υπάρχει ένας αυξανόμενος ρυθμός ενδιαφέροντος, μελέτης και χρήσης μεθόδων σε σχέση με τα σπορ αλλά και με το στοίχημα και από αυτή την άποψη υπάρχει πολύς χώρος και πάρα πολύ σημαντικό ενδιαφέρον για τη συμβολή που μπορεί να έχει η Στατιστική και γενικά η επιστήμη σε τέτοιου είδους προβλήματα. Αυτό που επίσης είναι πάρα πολύ ενδιαφέρον είναι ότι ζώντας το 2015, την εποχή που ονομάζουμε big data, υπήρχε το πρωί μια ενδιαφέρουσα σχετική ομιλία, υπάρχουν τόσα πολλά πια δεδομένα, τα οποία χρήζουν μελέτης, που θα πρέπει κανείς να χρησιμοποιήσει. Άρα η βασική ιδέα είναι ότι μιλάμε για μια εποχή που

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

έχουμε πληθώρα δεδομένων, που ένας μόνο αγώνας ποδοσφαίρου μπορεί να δημιουργήσει μερικά terabytes από δεδομένα. Υπάρχουν παραδείγματα ποδοσφαιρικών αγώνων όπου υπάρχει σε επίπεδο δευτερολέπτου η θέση, η κίνηση κάθε ποδοσφαιριστή και της μπάλας και αυτό θα μπορούσε να είναι φοβερά ενδιαφέρον και για λόγους ανάλυσης του αθλήματος αλλά πολύ περισσότερο όταν μιλάμε για online betting, γιατί κάποιος μπορεί να μελετήσει την κούραση του ποδοσφαιριστή, τακτικές και ούτω καθεξής. Μια μεγάλη πρόκληση είναι κατά πόσο αυτό μπορεί να γίνει online και σε πραγματικό χρόνο, δεδομένου ότι όταν μιλάμε για online στοιχήμα προφανώς οι αποφάσεις και τα odds πρέπει να αλλάζουν πάρα πολύ συχνά. Άρα αυτό από μόνο του δημιουργεί μια πάρα πολύ μεγάλη πρόκληση. Από εκεί και πέρα υπάρχουν πάρα πολλά άλλα και μια ανεπτυγμένη μεθοδολογία, σε σχέση με το πως κάποιος υπολογίζει τα odds, πως τα αλλάζει με βάση την πληροφορία η οποία έρχεται, που απαιτεί πάρα πολύ καλές γνώσεις στατιστικής και αν θέλετε πολύ καλή και σημαντική μοντελοποίηση όλων αυτών των παραμέτρων. Υπάρχουν πολλά άλλα παραδείγματα στατιστικού ενδιαφέροντος στο στοιχήμα από την άποψη ότι κάθε bookmaker δίνει διαφορετικά odds, τα οποία αλλάζουν στην πορεία, άρα στην πραγματικότητα κανείς πρέπει να είναι πάρα πολύ προσεκτικός, να έχει ενημερωμένες βάσεις δεδομένων, να έχει συνεχή ροή πληροφοριών για να μπορέσει να επικαιροποιήσει όλα αυτά τα συστήματα. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να υπάρχει μια μεγάλη τεχνολογική εξέλιξη και υπάρχουν πολλά εργαλεία για να μπορέσουμε να κινηθούμε προς αυτή την κατεύθυνση. Είχα ένα ενδιαφέρον γράφημα σε σχέση με π.χ. online betting και πως αλλάζουν τα odds ανά λεπτό ή αν θέλετε μόλις κάποια ομάδα πετύχει ένα γκολ πως θα πρέπει να αλλάξει όλο αυτό το σύστημα και να δεχτεί καινούρια στοιχήματα. Άρα ουσιαστικά πως όλη αυτή η ροή της πληροφορίας μπορεί να χρησιμοποιηθεί με απώτερο σκοπό μια αποτελεσματική αγορά και έναν τρόπο που να είναι δίκαιος και για τις εταιρίες αλλά προφανώς και για τους παίκτες. Υπάρχουν όμως και πολλά άλλα ενδιαφέροντα προβλήματα στο χώρο του στοιχήματος από την στατιστική άποψη, τα οποία έχουν να κάνουν με κάτι που γίνεται ολοένα και πιο υπαρκτό π.χ. υπάρχει πολύ μεγάλη ποικιλία από διαφορετικά στοιχήματα, τα οποία θα πρέπει να είναι συνεπή μεταξύ τους με την έννοια ότι θα πρέπει να στηρίζονται στην ίδια λογική και δεν θα πρέπει

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

να μπορεί κάποιος να βρει διαφορετικές πιθανότητες σε σχέση με το ένα ή με το άλλο. Αυτό δημιουργεί ενδιαφέροντα θέματα, διότι δεν είναι τόσο απλό κανείς να μοντελοποιήσει όλα τα κομμάτια του ποδοσφαίρου ή να το κάνει με έναν τρόπο που να μπορεί να το διαχειριστεί. Πολύ περισσότερο να μπορεί να το διαχειριστεί σε ικανοποιητικό χρόνο. Έχοντας λοιπόν πει αυτή την ιστορία, καταλαβαίνετε ότι η στατιστική και γενικά η μαθηματική μοντελοποίηση, διότι υπάρχει μεγάλο ενδιαφέρον και σε άλλους τομείς πιθανότατα που ακουμπάνε το στοίχημα αλλά δεν είναι ακριβώς στατιστική, όπως π.χ. ένα ενδιαφέρον πρόβλημα έχει να κάνει με το σχεδιασμό των αγώνων, δηλαδή με ποιά σειρά πρέπει να γίνουν οι αγώνες ώστε να επιτευχθεί το μέγιστο ενδιαφέρον, το οποίο και από άποψη στοιχήματος και ενδιαφέροντος αθλητικού είναι πολύ σημαντικό. Άρα υπάρχουν προβλήματα τα οποία τα μαθηματικά και η στατιστική θα πρέπει να διαχειριστούν και θα μπορούσαν ίσως να συνεισφέρουν. Επομένως, αυτό δημιουργεί μια μεγάλη αγορά. Όντας καθηγητής στο Τμήμα Στατιστικής ξέρω πάρα πολλά παιδιά, απόφοιτους του τμήματός μας, που δουλεύουν είτε σε στοιχηματικές εταιρίες, πολύ περισσότερο στην Αγγλία, λιγότερο ίσως στην Ελλάδα, οι οποίοι ασχολούνται με αυτό. Στην πραγματικότητα υπάρχει μια αυξημένη ανάγκη για καταρτισμένα στελέχη πάνω στο αντικείμενο. Ίσως ένα από τα πράγματα, που δεν ξέρω αν έχει ειπωθεί σήμερα, είναι πως θα μπορούσαμε να καταρτίσουμε αυτά τα στελέχη. Υπάρχουν ήδη προγράμματα π.χ. στην Αγγλία, που θα μπορούσαν να καταρτίσουν στελέχη για την συγκεκριμένη αγορά εργασίας. Υπάρχουν πάρα πολλά προβλήματα, που αναφέρθηκαν και από προηγούμενους ομιλητές, τα οποία έχουν να κάνουν π.χ. με ανίχνευση απάτης, δηλαδή αν κανείς μπορεί βλέποντας τις στοιχηματικές αποδόσεις, πως αυτές εξελίσσονται ή πολύ περισσότερο πως τα χρήματα, τα οποία συσσωρεύονται σε συγκεκριμένους αγώνες, θα μπορούσαν να υποδεικνύουν ότι κάτι έχει συμβεί. Αυτό θα είχε ενδιαφέρον προφανώς και από τη μεριά της ελεγκτικής αρχής για να αποφευχθεί κάτι αλλά προφανώς και οι εταιρίες στοιχημάτων ενδιαφέρονται να καταλάβουν αν κάτι πάει να γίνει εις βάρος τους, με την έννοια ότι θα μπορούσαν να εκτεθούν σε δυσανάλογα μεγάλο κίνδυνο. Ουσιαστικά δημιουργείται ένα καινούριο πλαίσιο και μια πολύ μεγάλη αγορά την οποία πρέπει κανείς να εμπλουτίσει με καταρτισμένα στελέχη και προφανώς, σε ακαδημαϊκό επίπεδο, υπάρχει πάρα πολύ

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

ενδιαφέρον για έρευνα πάνω σε αυτά τα αντικείμενα. Υπάρχουν ορισμένα παραδείγματα από αγώνες ποδοσφαίρου και online στοίχημα όπου κανείς παρατηρεί ότι ο τρόπος με τον οποίον επικαιροποιούνται οι πιθανότητες μέσα στον αγώνα, σε σχέση με γεγονότα που έχουν συμβεί στον αγώνα, έχει φοβερό ενδιαφέρον και εγείρει ένα πρόβλημα πως μπορεί αυτό κανείς να το διαχειριστεί με γρήγορο και αποτελεσματικό τρόπο, πολύ δε περισσότερο όταν πηγαίνουμε σε ημέρες με πάρα πολλούς αγώνες. Επομένως, ουσιαστικά πηγαίνουμε σε καταστάσεις με πληθώρα δεδομένων, τα οποία θα πρέπει να διαχειριστούμε σε πάρα πολύ μικρό χρόνο, σχεδόν σε πραγματικό χρόνο. Ένα τελευταίο πολύ σημαντικό, σε σχέση με το gambling, ειδικά με το betting, έχει να κάνει με το πως κανείς θα μπορούσε ίσως να διαμοιράσει τον κίνδυνο παίζοντας σε διαφορετικούς bookmakers, και να βρει με ικανοποιητικούς τρόπους odds, τα οποία θεωρεί ότι δεν είναι τα καλύτερα δυνατά και θα μπορούσε, με βάση αυτά, να έχει κέρδος. Τέτοιου είδους συστήματα εύρεσης θα μπορούσαν να είναι εξαιρετικά χρήσιμα και για τις ελεγκτικές αρχές και για όλους τους εμπλεκόμενους και πιστεύω ότι μέσα στα επόμενα χρόνια θα δούμε αρκετή δουλειά και προς αυτή την κατεύθυνση. Τελειώνοντας, επειδή η αγορά εξελίσσεται πάρα πολύ γρήγορα και μιλάμε για μια εξαιρετικά εξειδικευμένη αγορά, νομίζω ότι πολύ σύντομα θα προκύψει αυξημένη ανάγκη για στελέχη, τα οποία θα πρέπει να είναι σε θέση να διαχειριστούν ποσοτικά δεδομένα πια, τεράστιους όγκους ποσοτικών δεδομένων, άρα αυτό θα ήταν κάτι που θα πρέπει οι αρχές σε Ελλάδα και Ευρώπη να σκεφτούν και νομίζω ότι ήδη υπάρχουν κινήσεις ως προς αυτή την κατεύθυνση στην Ευρώπη.

Ευδοξία Καψαλάκη, Προϊσταμένη Γραφείου Ασφαλείας & Καταπολέμησης Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, Ε.Ε.Ε.Π.

Η Ε.Ε.Ε.Π. εισηγείται από την εμπειρία της αγοράς και πάνω σε αυτό ρυθμίζει σεβόμενη πάντα τους κανόνες και τις διατάξεις του νόμου. Στα προηγούμενα πάνελ διαμορφώθηκαν οι απόψεις ότι η Ε.Ε.Ε.Π. τα έχει όλα και θα ήθελα, προς διευκρίνηση, πριν προχωρήσω, να θέσω το εξής όπως πολύ ωραία εννοιολογικά ο κ. Μπλούνας έθεσε. Σε ο,τι αφορά στο κομμάτι του αθλήματος ρυθμιστές όπως γνωρίζουμε είναι είτε οι εθνικές ομοσπονδίες είτε η FIFA, UEFA, FIBA και από εκεί και πέρα η Γενική Γραμματεία

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

Αθλητισμού. Σε ο,τι αφορά στον παράνομο στοιχηματισμό οι διατάξεις λένε ότι την ευθύνη έχει η Αστυνομία, το Υπουργείο Δημοσίας Τάξεως, το οποίο κατασταλτικά επεμβαίνει για οποιοδήποτε θέμα παράνομου στοιχηματισμού. Σε ο,τι αφορά στον εθισμό «ευθύνη» έχει αναλάβει το Κ.Ε.Θ.Ε.Α. Σε ο,τι αφορά στην συμμόρφωση του νόμιμου παιχνιδιού και των παρόχων ευθύνη έχει η Ε.Ε.Ε.Π. Σε ο,τι αφορά στο κομμάτι το δημοσιογραφικό και επιβολής ποινών, θα ήθελα να πω για τους δημοσιογράφους ότι ήδη έχουν την Ε.Σ.Η.Ε.Α., υπάρχει το Ε.Σ.Ρ. και από εκεί και πέρα για την επιβολή ποινών είναι οι Εισαγγελείς αρμόδιοι σε αυτό. Αυτά σε ο,τι αφορά στο κομμάτι του στοιχηματισμού. Καλούμαι να μιλήσω για ένα αντικείμενο, το οποίο αυτή τη στιγμή υπάρχει οριζόντια σαν δράση και πρόληψη, στην Ελλάδα αλλά και σε όλα τα κράτη. Είναι πολύ επίκαιρο λόγω της επίθεσης του Παρισιού. Πολλοί θα ακούσατε ότι έχει γίνει σχετικό ECOFIN γι'αυτό το θέμα, η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, ξέπλυμα χρήματος και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και βέβαια ο συσχετισμός τους με τα παίγνια. Θα προτιμούσα να προχωρήσω με έναν ορισμό και μεθοδολογία πως γίνεται το ξέπλυμα για να βοηθήσω λίγο τους φοιτητές. Σίγουρα οι πάροχοι το γνωρίζουν πολύ καλύτερα, γιατί είμαστε σε συνεργασία μαζί τους. Το νομικό πλαίσιο και οι εμπλεκόμενοι, κάποιους κανονισμούς και εγκυκλίους της Ε.Ε.Ε.Π., τη σχέση του αθλητικού στοιχήματος και του στημένου αγώνα και κάποια στοιχεία συνολικά. Η διαφορά της απάτης σε σχέση με το ξέπλυμα, στην απάτη το στοίχημα όποιου θέλει να κάνει απάτη είναι να αυξήσει το κέρδος του. Το στοίχημα όποιου θέλει να κάνει ξέπλυμα είναι ότι είναι διατεθειμένος να πληρώσει ένα ποσοστό, έστω και να χάσει, για να νομιμοποιήσει κάποιο έσοδο. Το νομικό πλαίσιο έχει τεθεί από το 2008, που είναι η εφαρμογή στην πραγματικότητα της 3^{ης} οδηγίας περί ξεπλύματος χρήματος και πρόληψης και καταστολής νομιμοποίησης εσόδων. Υπάρχει το νομικό πλαίσιο του Ν.4002/2011, ο κανονισμός της Ε.Ε.Ε.Π. όπου με την 129 απόφαση το Νοέμβριο του 2014 έθεσε τα απαραίτητα στοιχεία ώστε να είναι συμμορφωμένοι οι πάροχοι για να προλαμβάνεται το ξέπλυμα. Αυτός ο κανονισμός μετά από ένα χρόνο εφαρμογής χρήζει κάποιων αλλαγών, τις οποίες είμαστε έτοιμοι να τις προχωρήσουμε αφού όμως πρώτα τις συζητήσουμε και με τους παρόχους. Αντικείμενο του νόμου είναι η πρόληψη και η καταστολή, μιλάω για το Ν.3691 των αδικημάτων της νομιμοποίησης

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παιγνία στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και μέσα σε αυτό μιλάμε για τα παίγνια. Η Ε.Ε.Ε.Π. λοιπόν είναι μια από τις αρμόδιες αρχές, μεταξύ άλλων όπως είναι η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, η Τράπεζα της Ελλάδος για τα πιστωτικά ιδρύματα, ο Δ.Σ. για τους δικηγόρους, το Υπουργείο Οικονομικών για όλες τις εταιρίες, όπου εποπτεύει και ρυθμίζει θέματα που αφορούν εφαρμογή διατάξεων προς τα υπόχρεα πρόσωπα, στην προκειμένη περίπτωση τους παρόχους, οι οποίοι είναι ειδικά επιχειρήσεις καζίνο, καζίνο επιπλέον με ελληνική σημαία, επιχειρήσεις και οργανισμούς και τους άλλους φορείς που διοργανώνουν και διεξάγουν τυχερά παίγνια καθώς και πρακτορεία. Έχει σημασία αυτό που τονίζω γιατί ο νόμος αυτός δίνει απόλυτη εξουσιοδότηση σε όλους τους παρόχους που διοργανώνουν και διεξάγουν παίγνια στην ελληνική επικράτεια, ανεξάρτητα αν είναι σε μεταβατικό καθεστώς ή σε κανονικό. Επίσης, εισάγει μια νέα έννοια, την οποία ως τώρα δεν έχουμε δει, είναι και τα πρακτορεία. Συνεργάζεται με διεθνείς και ευρωπαϊκούς οργανισμούς και επίσης με τις αρμόδιες αρχές και ειδικά με την αρχή του άρθρου 7, η γνωστή ως, μέχρι το 2014, αρχή Νικολούδη, από εκεί και πέρα αρχή Παντελή, το λέω γιατί έχουμε την τάση στην Ελλάδα να ονομαστικοποιούμε τις αρχές, το λέω γιατί ο Νικολούδης το 2015 πέρασε στη διαφθορά. Διεθνείς αρχές που έχουν σημαντικό ρόλο στην πρόληψη και στην καταστολή είναι η FATF (Financial Action Task Force), αυτή την περίοδο πάρα πολύ ενεργό, επιβάλλει παγκοσμίως οδηγίες, είναι υποχρεωμένοι οι πάροχοι παγκοσμίως να υπακούουν στις δικές της συναλλαγές και μάλιστα έχει τέτοια «δύναμη» που επιβάλλει και απαγορεύει, αν χρειαστεί, και συνιστά στις χώρες, να μην συναλλάσσονται και με άλλες χώρες. Τέτοιες περιπτώσεις υπήρξαν με το Ιράν, το Αφγανιστάν, το Εκουαδόρ κτλ. Υπάρχει το World's Berk Group, το Committee of Experts, αυτά μπορείτε να τα αναζητήσετε και στο διαδίκτυο και να τα βρείτε. Εδώ θα ήθελα να κάνω μια παραστατική περιγραφή πως γίνεται το ξέπλυμα και ποιοί είναι οι εμπλεκόμενοι στην προκειμένη περίπτωση. Υπάρχει ο συντονιστικός φορέας, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου, που είναι το Υπουργείο Οικονομικών, η αρχή για το ξέπλυμα που όπως σας είπα προ ολίγου, είναι οι αρμόδιες αρχές, τα υπόχρεα πρόσωπα και ο διαπράττων το έγκλημα ή το ξέπλυμα. Στην προκειμένη περίπτωση είναι η Ε.Ε.Ε.Π., οι πάροχοι τυχερών παιγνίων τα υπόχρεα πρόσωπα και βέβαια ο παίκτης, ο οποίος ενδιαφέρεται να ξεπλύνει το χρήμα. Τα στάδια του ξεπλύματος είναι η τοποθέτηση,

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

αυτή είναι η μεθοδολογία που γίνεται, η διαστρωμάτωση και η ενσωμάτωση. Εδώ είμαστε εμείς, στην ενσωμάτωση, στη δικαιολόγηση και στην επένδυση. Θα ήθελα να διορθώσω το δημοσιογράφο κ. Δάρα, δεν είναι έγκλημα ο στοιχηματισμός αλλά είναι τρόπος ενσωμάτωσης. Ένα γράφημα του ΟΑΣΑ που περιγράφει όλα τα εγκλήματα, μέσα σε αυτό είναι η δωροδοκία, η απάτη, γίνεται η ενσωμάτωση με την τοποθέτηση των χρημάτων αυτών μέσα στο τραπεζικό σύστημα, από εκεί και πέρα είναι ο διαχωρισμός ώστε να μπορεί να σπάσει σε μικρότερους λογαριασμούς και από και πέρα έρχεται η δικαιολόγηση. Εμείς είμαστε στη δικαιολόγηση όπου σίγουρα ένα δελτίο κερδισμένο ή πολλά μικρά χαμένα δελτία συγκεντρωμένα όμως σε ένα παίκτη, ο οποίος κερδίζει, μπορεί να εμφανίσει ενδείξεις για ξέπλυμα χρήματος. Τέτοια στους διαδικτυακούς τρόπους έχουν εμφανιστεί παγκοσμίως σε παιχνίδια poker, που μια ομάδα διαδικτυακά μπορεί να παίζει και οι μισοί να χάνουν και ένας να κερδίζει. Αντιστοίχως μπορεί να εμφανιστεί, και με κάποιες άλλες μελέτες που έχουμε κάνει, με δελτία Ο.Π.Α.Π. κτλ. Μερικά νούμερα για να ξέρετε λίγο τι γίνεται με το ξέπλυμα, η ISIS εισπράττει περίπου 2 δις, η Hamas 1 δις, μόνο από το ξέπλυμα χρήματος, νομιμοποιήσεις. Είναι μια έρευνα που έχει γίνει σε ευρωπαϊκό επίπεδο από τα στοιχεία του Ο.Α.Σ.Α. Σχετικά με τη συμμόρφωση των παρόχων, αυτή πρέπει να είναι σύμφωνα με το Ν.3691/2008, έχουν γίνει πολλές ενέργειες από μέρους τους, πρέπει να ομολογήσω. Υπάρχουν 2 κατηγορίες αυτή τη στιγμή, είναι το διαδικτυακό στοίχημα και το επίγειο, υπάρχουν οι πάροχοι που είναι συμμορφωμένοι, υπάρχουν οι πάροχοι που έχουν άδεια αλλά είναι αδρανείς και εκείνοι που δεν είναι συμμορφωμένοι. Η ουσία είναι ότι πρέπει να είναι συμμορφωμένοι κατά κύριο λόγο με την 129/2 του 2014, η οποία έχει προκύψει μετά από προβλήματα που έχουμε εντοπίσει στην αγορά και η οποία πρόκειται να βελτιωθεί στην πορεία. Στην πραγματικότητα για να μπορούμε να καταλάβουμε ποιός ξεπλένει και ποιός όχι, στην πραγματική αγορά, το ενδιαφέρον αυτή τη στιγμή για την Ε.Ε.Ε.Π. και για όλο το κύκλωμα να μπορεί να εντοπιστεί αν κάποιος κάνει ξέπλυμα, είναι να μπορέσουμε να αναγνωρίσουμε ποιός παίζει, στοιχηματίζει, πως στοιχηματίζει και σε ποιόν καταλήγουν τα χρήματα. Γι'αυτό το λόγο τα πρώτα μέτρα που λήφθηκαν, και στην 3^η και στην 4^η οδηγία, είναι η ταυτοποίηση του παίκτη, η επαλήθευση του παίκτη, άλλο δηλώνω ποιός είμαι άλλο επαλήθευση του ποιός είμαι, και τελικά ποιός είναι ο

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

πραγματικός δικαιούχος. Για τον πραγματικό δικαιούχο έχει γίνει πολύ μεγάλος λόγος, ειδικά στην 4^η οδηγία, στην οποία πρέπει να νομοθετήσουμε μέχρι το 2017. Η συμμόρφωση της χώρας στο πόσο εφαρμόζει οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και της FATF, σχετικά με το ξέπλυμα χρήματος, και πως λαμβάνει μέτρα πάνω σε αυτό, έχουν σχέση και με την αξιολόγησή της, όπως θα γίνει το 2017. Απαραίτητα στοιχεία ταυτοποίησης είναι αυτά που βλέπετε και στις τράπεζες. Σύμφωνα και τη Βασιλεία II, αυτό προκύπτει διότι δεν μπορούσαμε ποτέ να αναγνωρίσουμε ποιός είναι ο πραγματικός παίκτης και ποιός είναι ο πραγματικός δικαιούχος τελικά στα χρήματα. Είναι πολύ σημαντικό εδώ το ποιός είναι, ποιά είναι η διεύθυνση κατοικίας, ποιό επάγγελμα κάνει, και από εκεί και πέρα το Α.Φ.Μ. Τα πεδία ελέγχου στα οποία καλούνται οι πάροχοι να είναι συμμορφωμένοι είναι θέματα οργανωτικά για παράδειγμα, η πιστοποίηση-επαλήθευση προσώπου. Σημαντικός, επίσης, είναι ο τρόπος που διαμορφώνουν συστημικά, το risk assessment. Κάποια στιγμή κάποιος ομιλητής το είπε προηγουμένως, το risk assessment και το να γνωρίζεις τον πελάτη σου είναι οι πολύ βασικοί άξονες γύρω από τους οποίους κινείται το ξέπλυμα ώστε να μπορεί να συλλέξει, και είναι σημαντικό αυτό, τις ενδείξεις ότι υπάρχει ξέπλυμα χρήματος. Η Ε.Ε.Ε.Π. δεν έρχεται να πει «έχεις κάνει ξέπλυμα» αλλά μπορεί να πει «κύριε συμμορφώσου, βοήθησέ μας να βρούμε αυτόν που κάνει το ξέπλυμα» και «πάροχε, ανέφερε τον στην αρχή», γιατί αυτή έχει την αρμοδιότητα να τον διώξει εισαγγελικά και ποινικά. Γι'αυτό το λόγο πρέπει να υπάρχει ιχνηλασιμότητα στοιχείων και να λαμβάνονται και μέτρα δέουσας επιμέλειας τόσο από την ίδια την εταιρία όσο και από τρίτα μέρη. Οι εξελίξεις στο χώρο είναι πάρα πολύ σημαντικές γιατί η 4^η οδηγία, για πρώτη φορά, αναφέρει πολύ έντονα το θέμα των παιγνίων ως μέτρο ξεπλύματος, το τονίζω, και όχι χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Διότι όλα τα αντικείμενα χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, όπως είναι τα μέσα πληρωμής αυτή τη στιγμή, είναι αντικείμενα πολλών συζητήσεων οι οποίες θα πρέπει να έχουν λήξει και να φέρουν ένα νέο πλαίσιο μέχρι το Μάρτιο. Σε ο,τι αφορά στο κομμάτι της 4^{ης} οδηγίας, λέει ότι θα πρέπει να αυξηθούν σίγουρα τα μέτρα δέουσας επιμέλειας και να είναι πολύ προσεκτικές οι εταιρίες, είτε αυτές λέγονται διαδικτυακές είτε επίγειες, πάνω στο θέμα της λήψης της δέουσας επιμέλειας και του risk assessment, το οποίο έχουν. Θέλω να πω εδώ ότι θα αρχίσει να

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

παίζει ένα, δημοσιογραφικά φαντάζομαι ότι ίσως να το έχετε πάρει και είδηση, ζήτημα για τους τρόπους πληρωμής, το οποίο σίγουρα δεν αφορά την Ε.Ε.Ε.Π., σίγουρα επηρεάζει τους παρόχους και τα υπόχρεα πρόσωπα. Ένας ενδεικτικός κατάλογος για τυχερά παίγνια, σχετικά με ύποπτες οι συναλλαγές, είναι η διενέργεια συχνών και σημαντικού ύψους συναλλαγών, είναι η επανάληψη ομοίων συναλλαγών, η ύπαρξη φημών και ειδήσεων που αφορούν στον παίκτη, γι' αυτό είναι σημαντικό οι πάροχοι να διαμορφώνουν γνώση του πελάτη τους, να κρατούν τα στοιχεία και να κάνουν αναφορές στην αρχή του ξεπλύματος. Πρέπει να σας πω ότι εμείς, όταν ζητάμε στοιχεία από τους παρόχους, δεν ζητάμε τα πρόσωπα, δεν γνωρίζουν δηλαδή αν αναφερθεί η Καψαλάκη στην αρχή του άρθρου 7 ότι είναι η Καψαλάκη. Αυτό που ζητάμε είναι τα στοιχεία συνολικά αλλά η ίδια η αρχή του άρθρου 7 έχει κρίνει πολλές φορές να μας ειδοποιήσει και να συνδράμουμε με τη βοήθειά μας, από άποψη τεχνογνωσίας και ουσίας. Τα υπόλοιπα μπορείτε να τα αναζητήσετε στους κανονισμούς στην Ε.Ε.Ε.Π. Μόνο να πω ότι πολλές φορές οι στημένοι αγώνες, το αθλητικό στοίχημα, έχουν αφορμή το ξέπλυμα χρήματος. Κάποια στιγμή ο κ. Παπαλουκάς ανέφερε τη Sportradar, κάποια στιγμή είχαμε κάνει μια συνάντηση μαζί της και ήταν εντυπωσιακό πως οι Ινδονήσιοι παίζουν πολύ ελληνικό πρωτάθλημα. Το ζήτημα δεν είναι το ελληνικό πρωτάθλημα, Ολυμπιακός-Παναθηναϊκός, το ζήτημα είναι ότι παίζουν πολύ ελληνικό πρωτάθλημα σε άλλες κατηγορίες, όπως βόλεϊ, μπάσκετ, άλλα αθλήματα. Κάποια στιγμή αναφέρθηκε για τον παίκτη, ο οποίος πράγματι χάνει στο πρώτο σετ, έχουν υπάρξει τέτοιες αναφορές, από εκεί και πέρα όμως αυτές δεν είναι αρμοδιότητες της Ε.Ε.Ε.Π. Αυτό που παρατηρεί η Ε.Ε.Ε.Π. είναι ότι εισπράττει τα στοιχεία έτσι ώστε να μπορεί να νομοθετεί και να προλαμβάνει αυτά τα στοιχεία. Την καταστολή την έχει η αρχή και βέβαια ο Αθλητικός Εισαγγελέας. Παρατηρείται το φαινόμενο του συχνού και υψηλού στοιχηματισμού σε μικρούς και ασήμαντους, φαινομενικά, αγώνες και αυτό οδηγεί εμάς σε μια ένδειξη ότι μπορεί να ξεπλένεται χρήμα. Ορισμένα στοιχεία, με βάση μια συνεργασία με τον Ο.Π.Α.Π., όπου προέκυψαν, έχουν βγει και με δελτίο τύπου, αφορά το επίγειο στοίχημα κατά κύριο λόγο γιατί αυτό λειτουργούσε έως τώρα στην Ελλάδα μέχρι το 2013, και το λέω αυτό γιατί το 2015 έληξε η ημερομηνία στην οποία θα μπορούσε να δώσει ο Ο.Π.Α.Π. βεβαίωση κερδών για το έτος 2014. Αυτό ισχύει και για τους παρόχους διαδικτυακού στοιχήματος. Ο

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχρά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

λόγος είναι διότι όταν εισπράττεις σε ένα αθλητικό στοίχημα, 100.000 ευρώ ή έχω πολλά πολλά ΚΙΝΟ μπορεί κάποιος να έρθει να τα αγοράσει, νομίζω αυτό έχει ακουστεί και σε συνεργασία αυτό έγινε με τον Ο.Π.Α.Π. και τους πράκτορες, όπου διαπιστώθηκε ότι υπάρχουν σημεία όπου ο παίκτης έπαιζε ταυτόχρονα σε 5 σημεία στην Ελλάδα ενώ όλα αυτά κερδίζονταν σε ένα άλλο πρακτορείο. Τέτοια στοιχεία μας οδήγησαν στην απόφαση του 129 όπου ορίσαμε και όρια πλέον βάσει των οποίων μπορούν να δοθούν βεβαιώσεις κερδών και οι οποίες μπορούν να αιτιολογήσουν εισοδήματα, τεκμήρια διαβίωσης κ.λ.π. Το έτος 2013 εκδόθηκαν βεβαιώσεις κερδών συνολικού ύψους 347 εκ. ευρώ, που σημαίνει ότι 347 εκ. δικαιολογήθηκαν ως κέρδη. Από τις 386 βεβαιώσεις συνολικού ύψους 27 εκ. περίπου υπήρχαν 300 κερδισμένα δελτία στην καθημία. Αυτό σημαίνει ότι ένας παίκτης είχε κερδίσει 300 φορές μέσα σε ένα χρόνο. Νομίζω ότι η στατιστική δεν λέει κάτι τέτοιο. Η μεγαλύτερη αυτών περιείχε 8.700 δελτία, μπορούσε δηλαδή να έχει κερδίσει 8.700 φορές, αυτό κάτι σημαίνει. Αυτά τα αποτελέσματα, για να είμαστε ακριβοδίκαιοι, εστάλησαν στην Αρχή του ξεπλύματος και αυτή τη στιγμή είναι υπό διερεύνηση και συζητείται το θέμα πως στέλνονται ή όχι στον Εισαγγελέα. Πρέπει να ομολογήσουμε ότι μέχρι αυτό να ολοκληρωθεί τίθενται θέματα απορρήτου και γι'αυτό το λόγο δεν μπορώ να προχωρήσω περαιτέρω σε άλλες ανακοινώσεις. Αυτή η συγκεκριμένη μελέτη πρόκειται να επικαιροποιηθεί με το κλείσιμο το 2015 και από εκεί και πέρα να δούμε πως αυτό έχει βελτιωθεί, αν ο κανονισμός μας είχε αποτέλεσμα, βοήθησε και βέβαια οτιδήποτε άλλο προκύψει στην πορεία να μπορούμε να επικαιροποιούμε πιο σωστά και να ρυθμίζουμε πιο σωστά την αγορά. Ο ιστότοπος της Ε.Ε.Ε.Π. είναι www.gamingcommission.gov.gr και για τους φοιτητές να παραπέμψω στον ιστότοπο της Αρχής του άρθρου 7 που είναι το www.hellenicintelligentunit.gr

Σπύρος Δρακόπουλος, Εκπρόσωπος Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Πρακτόρων

Έχω υπερκαλυφθεί, η θεματολογία σήμερα ήταν πληρέστατη. Θα μιλήσω σχετικά με το θέμα της σημερινής ημερίδας, τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών όπως αυτές ορίζονται μέσα από τα πρακτορεία. Όπως μπορείτε να καταλάβετε, ακούσαμε και τη μεριά των εταιριών και τη μεριά της εποπτικής αρχής αλλά ουσιαστικά οι πράκτορες είναι οι πλέον αμεσότεροι, εκείνοι που έρχονται σε επαφή

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

περισσότερο με τους παίκτες και μπορούν να καταλάβουν και τη συμπεριφορά τους και τον πιθανό εθισμό τους αλλά και όλες τις συνέπειες που έχουν τα τυχερά παιχνίδια στην Ελλάδα, εν μέσω κρίσης. Όπως κάθε οικονομική δραστηριότητα έτσι και τα τυχερά παιχνίδια έχουν επιπτώσεις στην κοινωνία μας, είτε θετικές είτε αρνητικές. Εν μέσω κρίσης σίγουρα αυτές οι επιπτώσεις είναι πιο έντονες. Επειδή πολλοί το πιστεύουν, ότι σε περίοδο κρίσης ο τζόγος αυξάνεται, ίσως αυξάνεται η επιθυμία του παίκτη να συμμετέχει ή να ενδιαφερθεί να μάθει πως μπορεί να βγάλει περισσότερα χρήματα. Η οικονομική συμμετοχή του και ο οικονομικός όγκος σίγουρα είναι μικρότερος και το δείχνουν και τα επίσημα αποτελέσματα της Ο.Π.Α.Π. τα τελευταία χρόνια αλλά και όλο το φάσμα των εταιριών που δραστηριοποιούνται από τη μετά μνημονιακή εποχή. Δείχνει μια πτώση στα οικονομικά αποτελέσματα. Επομένως, σίγουρα επηρεάζει η κρίση τα τυχερά παιχνίδια και τα οικονομικά τους στοιχεία. Μην ξεχνάμε άλλωστε ότι οι επαγγελματίες πράκτορες, οι οποίοι κερδίζουν από αυτό τον κλάδο, με τα χρήματα που θα κέρδιζαν από τη συμμετοχή των παικτών, και αυτοί αντίστοιχα δεν μπορούν να τα διαθέσουν στις υπόλοιπες δραστηριότητές τους οπότε το φαινόμενο έχει μια αλυσιδωτή αντίδραση, η οποία συμβαίνει φυσικά σε όλα τα επαγγέλματα. Το πρώτο συμπέρασμα είναι ότι η κρίση στην χώρα μας έχει επιπτώσεις και στα τυχερά παιχνίδια και αφορά στο οικονομικό επίπεδο. Στις κοινωνικές επιπτώσεις μπορούμε να κατηγοριοποιήσουμε και αρνητικές και θετικές επιπτώσεις. Όσο και αν ακούγεται παράξενο υπάρχουν και θετικές επιπτώσεις από τα τυχερά παιχνίδια ενώ στις αρνητικές επιπτώσεις πολλοί θα νομίζουν ότι είναι ο εθισμός, ο τζόγος, ότι κάποιος καταστρέφεται, χαλάει την οικογένειά του κ.α. Είναι και αυτά μέρος της βιομηχανίας των τυχερών παιχνιδιών. Αλλά εδώ έχει δημιουργηθεί μια πολύ σημαντική πρωτοβουλία και με την σύσταση της Ε.Ε.Ε.Π. αλλά και με το υπεύθυνο παιχνίδι, εμείς που είμαστε μέσα στα πρακτορεία και πραγματικά βιώνουμε καταστάσεις με παίκτες εθισμένους όλα αυτά τα χρόνια. Το υπεύθυνο παιχνίδι είναι μια πολύ σημαντική δουλειά, η οποία στοχεύει στην προστασία του εθισμένου, κατά κύριο λόγο, παίκτη ή του να μην εθιστεί, για να το πω καλύτερα, και θα ήθελα να ξέρετε ότι στα πρακτορεία Ο.Π.Α.Π. δεν απαγορεύεται μόνο η είσοδος των ανηλίκων, κάτω από 18 ετών, κάτι που είναι προφανές για να συμμετέχουν στα παιχνίδια, αλλά απαγορεύεται ακόμη και η είσοδός τους με

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παιγνία στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

συνοδεία ενήλικα, δηλαδή δεν μπορεί να μπει ένας πατέρας με το παιδί του και να παίξει ένα «ΞΥΣΤΟ» ή οτιδήποτε. Αυτό ακούγεται λίγο παράλογο αλλά πραγματικά το παιδί εκτίθεται σε πονταρίσματα, σε λέξεις που χρησιμοποιούνται ή σε καταστάσεις που βλέπει οπότε, κατά την γνώμη μου είναι θετική αυτή η κίνηση, προς τη σωστή κατεύθυνση, για την προστασία των ανηλίκων, το πιο σημαντικό στο υπεύθυνο παιχνίδι. Ένα άλλο σημαντικό ζήτημα είναι το κυνήγι των παράνομων δραστηριοτήτων όσον αφορά κατά κύριο λόγο τα επίγεια δίκτυα, και με μηχανήματα κουλοχέρηδων αλλά και παράνομων στοιχηματισμών, γίνεται μια αξιόλογη προσπάθεια εκεί. Προσπαθούν να το καταπολεμήσουν και το Σ.Δ.Ο.Ε. και οι αστυνομικές αρχές, αλλά αυτό δεν αρκεί, είναι πραγματικά μάστιγα αυτό το ζήτημα. Μπορεί οι τζίροι, όπως αναφέρθηκε και ο εκπρόσωπος από την εταιρία «Stoiximan», να μην είναι στα 6 δις που λέγονται ότι τζιράρονται στην παράνομη αγορά αλλά σίγουρα δεν είναι και τόσο χαμηλοί όσο μπορεί να φαντάζονται κάποιοι. Από όλα αυτά τα χρήματα χάνονται δεκάδες εκατομμύρια ευρώ το χρόνο σε έσοδα για το κράτος με αυτό να σημαίνει ότι αυτά τα έσοδα λείπουν από άλλες δραστηριότητες και πλήττουν μετά όλη την κοινωνία, όπως βλέπετε με τα μνημόνια, τους φόρους, άλλες κοινωνικές τάξεις, ενώ θα μπορούσαν να βρεθούν από νόμιμες οδούς είτε επίγειες, που αφορούν εμάς τα πρακτορεία, είτε διαδικτυακές, που αφορούν στις αδειοδοτημένες εταιρίες. Οι θετικές επιπτώσεις στην κοινωνία που αναφέρθηκα προηγουμένως αφορούν στα έσοδα από αυτές τις δραστηριότητες, είδαμε και νωρίτερα σε ένα video πως διαφημίζουν οι εθνικές λοταρίες, ως πούμε στην Αμερική, τις δραστηριότητές τους. Έτσι συνέβαινε εδώ χρόνια με τον Ο.Π.Α.Π. Αυτές οι δραστηριότητες βοηθούν ιδρύματα, νοσοκομεία, αθλητικές εγκαταστάσεις, συλλόγους, ερασιτεχνικά σωματεία, και γενικά τα κέρδη από την ενασχόληση στο νόμιμο τζόγο, πέρα από τα κέρδη των μετόχων και των εμπλεκομένων, σε κάποιο σημαντικό βαθμό επιστρέφουν και στην κοινωνία. Αυτά ήθελα να πω σε γενικές γραμμές για τα πρακτορεία Ο.Π.Α.Π. και ποιά είναι η συμμετοχή τους στα τυχερά παιχνίδια και στην κοινωνία.

Δημήτρης Αναγνώστου, Ειδικός Τεχνικός Σύμβουλος Ηλεκτρονικών Φορολογικών Συστημάτων

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

Θα αναφερθώ στο θέμα που αφορά στη δυνατότητα εφαρμογής μέτρων ηλεκτρονικής διασφάλισης της νόμιμης λειτουργίας των ηλεκτρονικών παιχνιδιών. Με την εφαρμογή αυτού του αυτόματου τρόπου ηλεκτρονικού ελέγχου, online δηλαδή, διασφαλίζεται άμεσα η είσπραξη πρώτα πρώτα των αναλογούντων φορολογικών εσόδων του δημοσίου. Δεύτερον, εφαρμόζεται δίκαια και σε αυτή τη δραστηριότητα, το κατάλληλο αυτό μέτρο των ηλεκτρονικών ελέγχων και διασταυρώσεων για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής που χρησιμοποιείται σε όλα τα επαγγέλματα πλέον. Ενεργοποιούνται άμεσα οι υπάρχουσες νομοθεσίες, διατάξεις για την εφαρμογή του εν λόγω μέτρου. Υπάρχουν διατάξεις και μέσα στο Ν.4002/2011 και προηγούμενα και τώρα αλλά δεν εφαρμόζονται. Επέρχονται σοβαρές μειώσεις δημοσίων δαπανών και προσωπικού που προβλέπονται για τους επιτόπιους ελέγχους αυτής της δραστηριότητας που δεν γίνονται. Αυτό σημαίνει ότι με την online δυνατότητα, την παρακολούθηση, μπορεί από το γραφείο να κάνει οτιδήποτε θελήσει κάποιος που ενδιαφέρεται, η Ε.Ε.Ε.Π. ή το Υπουργείο Οικονομικών και να πάρει λίστα, τον έλεγχο του μηχανήματος, αν δουλεύει νόμιμα ή παράνομα, γιατί πολλές φορές, ειδικά αυτό που ακούστηκε από τον προηγούμενο ομιλητή, ότι τα φρουτάκια τα παράνομα, οι κουλοχέρηδες λειτουργούν αυτή τη στιγμή σε πολλά καταστήματα κατ'αυτόν τον τρόπο. Θα μπορούσε λοιπόν, εφόσον επιτρέπεται για τα ψυχαγωγικά, διότι έτσι τα δουλεύουν ότι είναι ψυχαγωγικό το παιχνίδι και το μετατρέπουν σε τυχερό και παίζουν τυχερά το βράδυ, στις 12.00 και μετά. Όλα λοιπόν τα φορολογικού ενδιαφέροντος δεδομένα διαβιβάζονται μέσω του μηχανισμού αυτού online διασφαλισμένα για τα προσωπικά δεδομένα και για την ακεραιότητα αυτών, ηλεκτρονικά και αυτόματα, τόσο στο Υπουργείο Οικονομικών όσο και στην Ε.Ε.Ε.Π., αν το ζητήσει. Σχετικά με τα μειονεκτήματα, είναι η έλλειψη πρωτοβουλιών των αρμοδίων υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομικών και των εμπλεκόμενων φορέων στην αντιμετώπιση με ηλεκτρονικά διασφαλισμένα συστήματα της αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής, και γι'αυτή τη δραστηριότητα, με αποτέλεσμα να ζημιώνει με σοβαρά ποσά ετησίως τόσο στον επίγειο όσο και στον διαδικτυακό τζόγο. Συνεχίζεται εδώ και χρόνια, είναι γνωστό αυτό, από το 2002 τουλάχιστον, ο παράνομος πλουτισμός τόσο των εκμεταλλευτών αυτών των παρανόμων λειτουργούντων μηχανημάτων όσο και των παικτών που προσπορίζονται αυτά

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

τα ποσά. Συντηρείται και αυξάνεται ο εθισμός των παικτών στην παράνομη πλέον αυτή δραστηριότητα. Επομένως, αυξάνεται και η οργή και αγανάκτηση των αδυνάτων συμπολιτών μας από τις συνεχείς περικοπές μισθών, συντάξεων ενώ θα μπορούσαν οι αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών που ψάχνουν για ισοδύναμα μέτρα για την είσπραξη των δημοσίων εσόδων να λάβουν υπόψη και αυτό τον τομέα.

Κλείσιμο ενότητας.

Παναγιώτης Αλεξόπουλος

Θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα όλους τους σημερινούς ομιλητές, όσοι προσεκλήθησαν ήρθαν και παρέστησαν στη σημερινή επιστημονική ημερίδα και κατέθεσαν τεκμηριωμένες απόψεις, προτάσεις και στις 5 θεματικές ενότητες που καλύπτουν όλη τη βιομηχανία του αθλητικού στοιχηματισμού και όχι μόνον αλλά και τα τυχερά παιχνίδια. Θέλω ιδιαίτερα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στην εποπτική αρχή που συμμετείχε στην σημερινή επιστημονική ημερίδα, στους καθηγητές απ'όλα τα πανεπιστήμια της χώρας, οι οποίοι επίσης κατέθεσαν επίσημες και τεκμηριωμένες προτάσεις. Θέλω δε να απαντήσω και να πω στους ομιλητές, οι οποίοι τοποθετήθηκαν στη συγκεκριμένη ημερίδα, ότι το Τμήμα Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού εξειδικεύεται σε θέματα οργάνωσης, διοίκησης, οικονομικής διαχείρισης της αθλητικής βιομηχανίας και των συναφών χώρων όπως τα τυχερά παιχνίδια. Παίρνω την πάσα από τον κ. Καρλή. Έχουμε σκοπό και μελετάμε, έχουμε ήδη δημιουργήσει μελέτες, έρευνες τις οποίες προηγουμένως καταθέσαμε τόσο στην υπόλοιπη ακαδημαϊκή κοινότητα, όπως επίσης έχουμε σκοπό να ενημερώσουμε, και ήδη έχουμε ενημερώσει την εποπτική αρχή, σε κομμάτια που αφορούν τόσο στη διαχείριση όσο και στην προώθηση του αθλητικού στοιχήματος, στις στρατηγικές διαδικασίες υλοποίησης στρατηγικών έργων που έχουν να κάνουν με την προώθηση των τυχερών παιχνιδιών. Τα τυχερά παιχνίδια και η οργάνωση και λειτουργία των επιχειρήσεων αυτών αποτελούν αντικείμενο έρευνας του Τ.Ο.Δ.Α. καθώς και η εκπαίδευση των στελεχών αυτής της νέας τεχνολογίας. Αποτελούν αυτή τη στιγμή μοναδική ευκαιρία για όλους μας. Ήδη πολλοί απόφοιτοι του Τμήματος δουλεύουν στο εξωτερικό, όπως και ο κ. Καρλής είτε προηγουμένως, σε εταιρίες του εξωτερικού. Στην Ελλάδα είναι δύσκολο και δεν απορροφούνται πλέον οι φοιτητές μας αλλά προσανατολιζόμαστε πλέον μέσα από

Αθήνα, 14/01/2016

Επιστημονική Ημερίδα «Τυχερά Παίγνια στην Ελλάδα της κρίσης:
Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των τυχερών παιχνιδιών»

διαδικασίες εκμάθησης και εκπαίδευσης να παρέχουμε συγκεκριμένη εξειδικευμένη γνώση με πιστοποιητικά και επίσης να δώσουμε τη δυνατότητα σε συγκεκριμένα εστιασμένα Masters με αντικείμενο τα τυχερά παιχνίδια. Επιφυλασσόμαστε σε λίγες ημέρες, με τη συνδρομή των συνεργατών μας όσο και των χορηγών μας, να δώσουμε στη δημοσιότητα τα πρακτικά της σημερινής επιστημονικής ημερίδας, όπως επίσης θα υπάρχει και ένα link από το χορηγό επικοινωνίας έτσι ώστε να είναι διαθέσιμα σε όλους σας, σε όλους αυτούς που ασχολούνται με την βιομηχανία του αθλητικού στοιχήματος και των τυχερών παιχνιδιών. Θέλω τέλος να ενημερώσω, όσους έχουν μείνει μέχρι αυτή τη στιγμή, ότι ήταν όλοι προσκεκλημένοι εδώ σήμερα. Όλη η βιομηχανία του τζόγου και των στοιχημάτων αλλά λίγοι ήρθαν τελικά. Ελπίζουμε σε μια επόμενη ημερίδα, την οποία έχουμε σκοπό να οργανώσουμε στο μέλλον, να έρθουν περισσότεροι. Ευχαριστώ πολύ για την υπομονή σας μέχρι αυτή την ώρα. Αν έχετε κάποιες ερωτήσεις είμαστε όλοι διαθέσιμοι όπως και οι ομιλητές να απαντήσουν.

Καθώς δεν υπάρχουν περαιτέρω ερωτήσεις ο Πρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής Επίκουρος Καθηγητής, κ. Παναγιώτης Αλεξόπουλος ανακοινώνει τη λήξη των εργασιών της Επιστημονικής Ημερίδας.